fondată în 1895
bpt
serie nouă

sfîrșitul lui giafar

o mie și una de nopți

(14)

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor o mie și una de nopți

(14)

NOPȚILE 938—1001

TRADUCERE DE HARALAMBIE GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1976
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Le Livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, tome huitième Paris, Eug. Fasquelle éditeur (f.a.).

Versiunea coroborată cu traducerea în limba rusă: *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie* (8 volume), Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturi, Moskva, 1959.

Iar Șeherezada spuse :

POVESTEA LUI BAÏBARS ȘI A ISPRAVNICILOR SĂI DE AGIE

Se povestește — ci Allah cel nevăzut este singur știutor ! — că a fost odată, în țara Egiptului, la Cairo, un sultan dintre sultanii cei mari și puternici din neamul cel preavestit al baharenilor turcomani. Și numele lui era de sultanul Al-Malek Al-Zaher Rokn Al-Din Baïbars Al-Bondokdari. Iar sub domnia lui Islamul strălucea cu o strălucire cum nu se mai pomenise vreodată, iar împărăția se întindea falnică de la capătul cel mai depărtat al Răsăritului pînă la hotarele cele afunde ale Apusului. Iar pe fața pămîntului lui Allah și sub cerul siniliu nu mai rămăsese în picioare nimic din zidurile de cetăți ale frîncilor și ale nazareenilor, ai căror regi ajunseseră ca un preș pe sub picioarele sale. Iar prin cîmpiile cele verzi și prin pustiuri și pe ape nici un glas nu se mai ridica afară de glasul celui drept-credincios, și nici un pas nu mai răsuna afară de pasul celui mergător pe calea cea dreaptă. Or, binecuvîntat fie în veci acela carele ne-a arătat calea, preafericitul fiu al lui Abdallah khoreișanul, domnul și stăpînul nostru Ahmad-Mahomed, trimisul lui Allah — asupra-i fie rugăciunea, pacea și binecuvîntările cele neprihănite. Amin !

Or, sultanul Baîbars își iubea norodul, iar norodul își iubea sultanul ; iar tot ceea ce, mai de aproape ori mai de departe, avea vreo legătură cu norodul, fie obiceiuri și năravuri, fie datini și credințe de-ale locului, toate îi ședeau la inimă pînă peste poate. Încît nu numai că îi plăcea să le vadă pe toate cu ochiul lui și să le audă cu urechea lui, ci se desfăta cu istorisiri și cu ascultarea poveștilor ; și îi ridicase în cinurile cele mai de sus pe toți musaipii, și pe toți străjerii, și pe toți cei ce ajungeau la el și știau să-i povestească frumos fapte din trecut ori să-i înfățișeze lucruri din vremile sale.

Și-așa, într-o noapte, cînd se afla mai cu chef ca de obicei să asculte și să învețe, îi strînse pe toți ispravnicii de la agia din Cairo și le spuse :

— Vreau să-mi povestiți în seara aceasta tot ce știți mai vrednic de a fi povestit.

Iar ei răspunseră :

— Pe capul și pe ochii noștri ! Ci va vroi stăpînul nostru să-i povestim ceea ce ni s-a întîmplat chiar nouă, ori ceea ce am aflat de la alții ?

Și Baîbars spuse :

— Asta-i o întrebare grea. Drept care, sînteți slobozi să povestiți fiecare ce vreți, ci numai cu înțelegerea ca să fie cu totul și cu totul de-a mirărilea !

Iar ei răspunseră :

— Hei, uallah, o, stăpîne al nostru ! mintea noastră este roaba ta, ca și limba și credincioșia noastră !

Și cel dintîi care veni dinaintea lui Baîbars spre a începe, fu un ispravnic de agie pe care îl chema Moin Al-Din, și care era ros pînă în ficați de dragostea de femei și sta cu inima pururea zăcășită în fustele lor. Și, după urările de viață lungă aduse sultanului, grăi :

— Eu, o, rege al vremilor, am să-ți povestesc o pățanie de pomină de-a mea, și care mi s-a întîmplat în anii dintîi ai slujbei mele !

Și istorisi astfel :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DINTÎI ISPRAVNIC DE AGIE

Află, o, doamne și cunună a capului meu, că atunci cînd am intrat în slujbă la agia din Cairo, sub poruncile căpeteniei noastre Alam Al-Din Sanjar, aveam o faimă amarnică, și orice plod de codoș, ori de cățea, ori de ticălos, ori de tîrfoștină, se înfricoșa de mine și fugea ca de prăpăd și mă ocolea ca pe o ciumă. Iar cînd treceam călare prin cetate, oamenii mă arătau cu degetul și îmi făceau cu ochiul a înțelegere, pe cînd alții își așterneau pînă la pămînt, cu mîinile lor, salamalekurile cuviincioase cu care îmi întîmpinau trecerea. Iar eu îmi vedeam de drum, cu sufletul umflat în gușă.

Or, într-o zi, ședeam în curtea valiului, sprijinit cu spinarea de un zid, și cugetam la măreția și la însemnătatea mea, cînd deodată văzui cum îmi cade din cer în poală ceva greu ca osînda de la judecata de apoi. Și era o pungă plină și pecetluită. Și o luai în mînă, și o golii în poala hainei mele. Și numărai o sută de drahme, nici una mai mult, nici una mai puțin. Și degeaba mă tot uitai în toate părțile, deasupra capului meu și de jur împrejur, că nu putui să dau cu ochii de nimeni care ar fi putut s-o scape jos. Și zisei : „Slavă Domnului, sultanul împărățiilor Văzutului și Nevăzutului !“ Și lăsai fecioara să alunece la sînul tătînelui ei. Și-așa cu ea !

Și, a doua zi, slujba mă chemă iarăși la locul din ajun ; și mă aflam acolo de o bucată de vreme, cînd iacătă că îmi căzu în cap ceva greu și care mă mînie rău. Și mă uitai cu niște ochi roșii, și văzui, pe Allah ! că era o pungă plină, întru totul soră cu cea dragă părintelui său, pe care o cinstisem cu ocrotirea la pieptul meu. Și îi îngăduii și ei să se încălzească tot acolo, ca să-i țină de tovărășie daică-si, și ca s-o feresc de ocara vreunor priviri nesățioase. Și, ca și în ajun, ridicai capul și iar îl lăsai în jos, și îmi sucii gîtul

și-l răsucii, și mă învîrtii și iar șezui nemișcat, și mă uitai la dreapta și la stînga, ci fără a izbuti să dovedesc vreo urmă de-a celui care o trimisese pe acea dulce binevenită. Și mă întrebam : „Dorm ori nu dorm ?“ Și îmi răspundeam : „Nu dorm ! Nu, pe Allah ! nici vorbă de somn !“ Și, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, îmi strînsei poalele mantiei și ieșii de acolo cu un chip nepăsător, scuipînd pe jos la fiecare pas.

Ci a treia oară luai seama să fiu mai cu grijă. Și-așa că, de cum ajunsei lîngă zidul cu pricina, unde de obicei mă tolăneam fălos, mă întinsei pe pămînt și, prefăcîndu-mă că dorm, începui să sforăi scoțînd la pufnituri cît o turmă de cămile supărate. Și deodată, o, doamne sultane al meu, simții o mînă dulce că mă pipăie pe la brîu, căutînd habar n-am ce. Și, întrucît nu aveam nimic de pierdut în toată pipăiala aceea, lăsai mîna cu pricina să se strecoare de sus în jos înspre pacostea ei ; și, cînd socotii că se afundase pe calea cea strîmtă, la temeiul posadei, o prinsei iute, grăind :

— Încotro, o, sora mea ?

Și mă săltai în capu' oaselor, holbînd ochii, și văzui că stăpîna mîinii celei dulci, împodobită cu un ghiul de olmaz, care se ispitise pe acea cale a pierzării, era o copilandră vrăjită, o, doamne sultane al meu, ce se uita la mine rîzînd. Și era ca o iasomie. Și îi zisei :

— Noroc și voie-bună, o, stăpîna mea ! Și chilipirgiul și chilipirul lui sînt bunurile tale. Spune-mi numai în ce grădină ești trandafir, în ce mănunchi iasomie, și în ce livadă privighetoare, o, tu, cea mai ispititoare dintre fete ?

Și, rostind acestea, luai seama bine să nu carecumva să-mi scape.

Atunci fetișcana, fără de vreo sfială în mișcări ori în glas, îmi făcu semn să mă ridic și îmi zise :

— Ya Si-Moin, ridică-te și vino după mine, dacă dorești să știi cine sînt și care îmi este numele.

Iar eu, fără a șovăi o clipită, întocmai ca și cum aș fi cunoscut-o de cînd lumea, ori ca și cum i-aș fi fost frate de lapte, mă ridicai și, după ce îmi scuturai caftanul și îmi potrivii pe cap cealmaua, pornii la zece pași în urma ei, ca să nu trag luarea aminte asupra noastră, da fără s-o scap o clipită din ochi. Și ajunserăm așa la capătul unei fundături lăturalnice, unde îmi făcu semn că pot să mă apropiu fără teamă. Și mă dusei la ea zîmbind și, fără de zăbavă, dedei să-l fac pe copilul tătînelui să răsufle mireasma alături de ea. Și, ca să nu par vreun prostălău ori vreun nătărău, scosei afară copilul cu pricina și grăii :

— E zor mare, o, stăpîna mea !

Ci ea se uită la mine cu niște ochi scîrbiți și îmi zise :

— Pune-l îndărăt, o, ispravnice Moin, că are să răcească.

Iar eu răspunsei cu supunere și cu ascultare, și adăugai :

— Nu este nimica împotrivă, și tu ești stăpîna, iar eu sînt cel miluit cu milele tale. Ci, o, copilă legiuită, întrucît ceea ce te ispitește nu este acadeaua aceasta groasă și vîrtoasă, nici zebbul acesta cu toată dichiseala lui făloasă, pentru ce m-ai cinstit cu cele două pungi pline, și m-ai pipăit pe la brîu, și m-ai adus în fundătura aceasta întunecoasă, prielnică la zbeguri și războeguri ?

Iar ea îmi răspunse :

— O, ispravnice Moin, ești omul în care am cea mai desăvîrșită încredere din tot orașul acesta, și de aceea am venit la tine, mai degrabă decît la oricare altul. Ci pentru o cu totul altă pricină decît aceea la care gîndești tu !

Iar eu spusei :

— O, stăpîna mea, oricare ar fi pricina, s-a făcut ! Spune ce ajutor ceri de la robul pe care l-ai cumpărat pe două pungi de o sută de drahme ?

Iar ea zîmbi și îmi spuse :

— Deie-ți Allah viață lungă ! Iacătă ! Află, o, ispravnice Moin, că eu sînt o femeie îndrăgostită nebunește. Și dragostea arde în lăuntrurile mele ca un foc pîrjolitor.

Şi, de-aş avea o mie de limbi şi o mie de inimi, patima mea tot n-ar fi mai aprigă, atîta sînt de plină de ea. Or, minunea mea nu e alta decît odrasla cadiului cetăţii. Iar aceasta-i o taină a dragostei. Şi s-a făurit o legătură pătimaşă, întemeiată pe înţelegere, pe făgăduieli şi pe jurăminte. Iar legăturile noastre ţineau de o bună bucată de vreme, şi ajunsesem nedespărţite, mîncam împreună şi ne adăpam din acelaşi ulcior, pînă cînd într-o zi cadiul, barba aceea afurisită, băgă de seamă legăturile noastre şi le reteză scurt, despărţind-o cu totul de lume pe odrasla lui, şi îmi spuse că are să-mi rupă mîinile şi picioarele dacă am să mai intru în casa lui. Şi de-atunci n-am mai putut s-o văd pe minunea mea. Şi chiar că spre a-mi uşura inima şi a-i aduce oleacă de bucurie m-am hotărît să vin să te caut, o, ispravnice fără de seamăn, ştiind că numai de la tine poate să ne vină bucuria şi uşurarea.

Or, eu, o, doamne sultane al meu, auzind vorbele copilandrei celei fără de asemuire pe care o aveam dinaintea ochilor, rămăsei minunat pînă peste marginile minunării şi îmi zisei în sine-mi : „O, Allah Atot-Puternice ! Au de cînd ar fi fugind copilandrele de copilandri şi căpriţele de ţapi ? Şi ce soi de patimă şi ce fel de dragoste or mai fi patima şi dragostea asta ? Şi cum să poată da mugur castravetele, dintr-o zi pînă a doua zi, dimpreună cu toate dichisurile lui, acolo unde ogorul nu este prielnic grădinăritului ?" Şi, de minunare, îmi pleznii mîinile una de alta şi îi spusei fetişcanei :

— O, stăpîna mea, pe Allah ! nu pricep nimic din arătarea ta cea gingaşă ! Lămureşte-mă mai întîi cu de-amănuntul, pînă una alta. Întrucît, uallahi ! n-am mai auzit să se mai fi pomenit vreodată că de obicei căpriţele ar suspina după căpriţe şi găinile după găini !

Iar ea îmi spuse :

— Taci, ispravnice, întrucît asta-i una dintre tainele dragostei, şi puţini oameni sînt făcuţi ca s-o priceapă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și opta noapte

Urmă :

...Ajungă-ți să știi că mă bizui pe tine ca să mă ajuți să intru în casa cadiului ; și, de-ai să faci așa, ai să dobîndești îndatorința unei femei care n-o să te uite.

Iar eu, auzind-o, mă minunai pînă peste poate și gîndii : „Hei, uallahi, o, jupîne Moin, iacătă-te acuma luat de codoș al unei muieri la altă muiere ! Asta-i o poveste care nu-și are asemuire între toate poveștile codoșlîcului ! N-avem nimica împotrivă, poți să iei toată angaraua în cîrca sufletului tău !

Și-i zisei copilei daurite :

— Porumbița mea, povestea ta este o poveste tare gingașă ; și, măcar că nu-i pricep nici capul, nici coada, ți-ai dobîndit supunerea mea, deopotrivă cu toată credința. Ci, pe viața ta ! cum pot eu să-ți fiu de folos în toate astea ?

Ea spuse :

— Înlesnindu-mi să ajung la minunea mea, fata cadiului !

Iar eu răspunsei :

— He, he ! o, turtureaua mea, unde sînt eu, și unde-i ea, fata cadiului, norocita aceea ? Pe mîntuirea ta cea dreaptă, depărtarea care ne desparte este cam mare !

Iar ea îmi spuse, cu glas înciudat :

— O, sărmane, au nu cumva crezi că aș fi atîta de zmintită încît să te pun să intri în odaia copilandrei ? Nu, pe Allah ! Ci vreau numai să-mi slujești drept cîrjă de

sprijin pe drumul meu spre vicleșug și tertip. Și am socotit că numai tu, o, ispravnice, ai putea să înfăptuiești ceea ce năzuiesc !

Iar eu spusei :

— Ascult și mă supun, și sînt o cîrjă oarbă și surdă în mîinile tale, mielușeaua mea.

Ea atunci îmi spuse :

— Ascultă, așadar, și te supune. În noaptea aceasta, eu, împodobită ca un păun cu hainele mele cele mai frumoase, și învăluită în așa fel încît nimeni altcineva în afară de tine să nu mă cunoască în mahala, am să mă duc să mă așez lîngă casa cadiului, părintele minunii mele. Atunci, tu și cu străjerii pe care îi ai sub poruncile tale, călăuzindu-vă după mireasma ce are să se reverse din hainele mele, aveți să vă îndreptați înspre mine. Iar tu să vii cuviincios la mine și să mă întrebi : „Ce faci aici, la ceasul acesta tîrziu, singură în uliță, o, hanîmă doamnă ?" Iar eu îți voi răspunde : „Uallahi, o, vrednicule ispravnice, sînt o fată din mahalaua din mijlocul cetății, iar tatăl meu este unul dintre emirii sultanului. Or, astăzi, am plecat de acasă și din mahalaua noastră și m-am dus în tîrg ca să fac niște tîrguieli. Și, după ce am tîrguit ceea ce aveam de tîrguit, și după ce am arvunit ceea ce aveam de arvunit, am băgat de seamă că se făcuse tîrziu ; încît, cînd am ajuns în mahalaua noastră din inima cetății, am văzut că porțile cetății se și închiseseră. Și-atunci, nădăjduind să dau de vreun cunoscut la care să-mi petrec noaptea, m-am întors iar jos în tîrg ; ci, spre ciuda mea, nu găsii pe nimeni. Și, deznădăjduită că mă văd așa, eu, o fată de emir, fără adăpost în toiul nopții, venii să șed pe pragul casei acesteia de-aici, care mi s-a spus că este casa cadiului, ca să mă ocrotească umbra ei. Și, de cu ziuă, am să mă întorc la părinții mei, care pesemne că acum m-or socoti ca moartă, ori măcar ca pierdută." Tu atunci, o, ispravnice Moin, cum ești om deștept, ai să vezi că, într-adevăr, sînt îmbrăcată în haine bogate, și ai să gîndești : „Nu îi este

îngăduit unui musulman să lase în drum o femeie atîta de frumoasă și atîta de tînără, plină toată de mărgăritare și de giuvaeruri, care ar putea să fie siluită și prădată de niscaiva haimanale. Și-apoi, dacă în mahala s-ar petrece asemenea necaz, iacătă că chiar eu, ispravnicul Moin, aș fi răspunzător de nelegiuire, dinaintea stăpînului nostru sultanul. Așa că trebuie, într-un fel ori într-altul, s-o iau sub ocrotirea mea pe făptura aceasta minunată. Și-așa că am să pun să stea lîngă ea unul dintre oamenii mei înarmați, ca s-o vegheze pînă la ziuă, ori mai bine ar fi, și încă cu mult — întrucît nu am pic de încredere în străjile mele — să pun ochii, fără de zăbavă, pe vreo casă de oameni de treabă care s-o găzduiască cu toată cinstea pînă dimineață. Și, pe Allah ! nu văd unde ar putea să găsească ceva mai bun, în toate privințele, decît în casa stăpînului nostru cadiul, la poarta căruia a adus-o ursita să șadă. S-o ducem, așadar, în casa lui. Și am să culeg, fără de nici o îndoială, toate foloasele, fără a mai pune la socoteală că îndatorința ar putea face să se încline spre mine văpaia acestei copilandre, ai cărei ochi au și aprins în lăuntrurile mele un pojar." Și, cugetînd pe drept astfel, ai să zdrăngănești din veriga de la ușa cadiului, și ai să mă ajuți să intru în haremul lui. Și am să mă văd astfel la un loc cu minunea mea. Și dorul meu va fi împlinit. Și-aceasta-i socoata mea, o, ispravnicule. Și-aceasta-i lămurirea mea. Uassalam !"

Eu atunci, o, doamne sultane al meu, îi răspunsei fetișcanei :

— Sporească-și Allah harurile asupra capului tău, o, stăpînă a mea. Aceasta-i o socoată minunată și lesne de făptuit. Deșteptăciunea e un dar de la Atoate-Împărțitorul."

Și pe dată, hotărînd dimpreună cu ea ceasul întîlnirii, îi sărutai mîna ; și ne văzurăm fiecare de cale.

Și-așa că veni seara, pe urmă veni și ceasul de tihnă, pe urmă acela de rugă ; și, peste cîteva clipite, ieșii, în fruntea oamenilor mei înarmați cu paloșele trase din teacă,

să-mi fac raita de noapte. Și, din mahala în mahala, ajunserăm, pe la miez de noapte, în ulița în care urma să se afle copila dragostei ciudate. Și mireasma bogată și tare pe care o simții încă de la capătul uliței mă ajută să adulmec unde era. Și în curînd auzii clinchetul brățărilor sale și al lănțugurilor ei de la glezne. Și grăii către oamenii mei :

— Mi se pare, o, flăcăi, că zăresc o umbră colo ! Da ce miros tare !

Iar ei iscodiră în toate părțile ca să dibuiască obîrșia. Și o văzurăm pe frumoasa cu pricina acoperită cu mătăsuri și grea de atlazuri, cum se uita la noi așteptîndu-ne, aplecată și cu urechea întinsă. Și mă apropiai de ea, prefăcîndu-mă neștiutor de nimic, și începui vorba cu ea, spunînd :

— Au ce fel de hanîmă ești tu, frumoasă și împodobită, și singură singurică, la un ceas ca acesta, o, stăpînă a mea, fără de teamă de noapte și de trecători ?

La acestea, ea îmi dete răspunsul așa precum ne înțelesesem în ajun ; iar eu mă întorsei înspre oamenii mei, ca pentru a le cere părerea. Și ei îmi răspunseră :

— O, căpetenie a noastră, dacă binevoiești, hai s-o ducem pe femeia aceasta la tine acasă, unde are să-i fie mai bine decît oriunde altundeva. Și are să te îmbucure, nu avem nici o îndoială, întrucît este bogată, de bună seamă, și frumoasă, și dichisită cu lucruri scumpe. Și-ai să faci cu ea ce-ai să faci ; și, la ziuă, ai s-o duci la maică-sa care o iubește !

Iar eu țipai la ei :

— Gura ! Mă adăpostesc întru Allah de vorbele voastre ! Au casa mea este vrednică să primească o asemenea fată de emir ? Și-apoi voi știți că locuința mea e tare departe de aici ! Cel mai bine ar fi să cerem găzduire pentru ea la cadiul din mahala, a cărui casă se află chiar aici.

Iar oamenii mei îmi răspunseră cu ascultare și cu supunere, și începură să bată la cadiu în ușa care se deschise numaidecît. Și însuși cadiul, sprijinit pe umerii a doi robi,

se ivi în prag. Și, după salamalekurile dintr-o parte și din cealaltă, îi povestii întîmplarea și îi înfățișai cum stă treaba, în vreme ce tinerica ședea în picioare, învăluită cu grijă în vălurile ei. Și cadiul îmi răspunse :

— Fie binevenită aici ! Fiica mea are s-o găzduiască și va avea grijă să fie mulțumită !

Și, cu asta, îi pusei în mînă comoara aceea vicleană, și îi încredințai primejdia vie. Și el o duse în haremul lui, iar eu îmi văzui de calea mea.

Or, a doua zi, mă întorsei la cadiu, spre a lua îndărăt comoara ce i-o încredințasem ; și îmi ziceam în sine-mi : „Hei, uallahi ! noaptea trebuie să fi fost toată albă pentru fetele acelea ! Ci, hotărît ! mi-ar plesni creierii pînă să știu vreodată ce-a urmat să se petreacă între cele două gazele. Au s-a mai auzit vreodată să se mai fi povestit de-o năzbîtie ca asta ?“ Și, estimp, ajunsei la casa cadiului ; și, din prag, mă pomenii într-o larmă amarnică de glasuri și de slugi înspăimîntate și de femei speriate. Și deodată însuși cadiul, șeicul acela cu barbă albă, se repezi la mine și îmi strigă :

— Rușine să le fie oamenilor de nimic ! Tu ai adus în casa mea o insă care m-a prădat de toată averea ! Ești dator s-o găsești, că, de nu, mă duc să mă plîng de tine sultanului, care are să te facă să guști moartea cea roșie.

Și, întrucît îi cerui amănunte mai multe, îmi povesti, într-un potop de țipete, de ocări, de amenințări și de sudalme împotriva fetei, că, spre ziuă, aceea căreia, la rugămintea mea, îi dedese adăpost, pierise din haremul lui, fără a-și lua rămas-bun ; și, odată cu ea, pierise și chimirul cadiului, în care se aflau șase mii de dinari, tot avutul său. Și cadiul adăugă :

— Tu o cunoști pe muierea aceea, și, ca urmare, de la tine îmi cer acuma banii îndărăt !

Or eu, o, doamne al meu, eram atîta de uluit de știrea cea neagră, încît îmi fu pînă peste putință să îngaim vreo vorbă. Și îmi mușcam vîrfurile degetelor, zicîndu-mi : „O,

codoșule, iacătă-te în smoală și în păcură. Unde ești tu, și unde este ea ?" Pe urmă, după un răstimp, izbutii să grăiesc și-i răspunsei cadiului :

— Dacă așa s-au petrecut lucrurile, înseamnă că așa trebuiau să se întîmple, întrucît ceea ce trebuie să se întîmple nu poate fi ocolit. Dă-mi numai trei zile de răgaz ca să văd de pot să aflu ceva despre muierea aceea afurisită. Și, de n-am să izbutesc, ai să-ți duci atunci la îndeplinire vorba în privința pierderii capului meu.

Iar cadiul mă scrută cu luare aminte și îmi spuse :

— Îți dau cele trei zile pe care le ceri !

Și ieșii de acolo năpădit de gînduri, zicîndu-mi : „Ți s-a înfundat, de data asta ! A. hotărît ! ești un neisprăvit, ba mai rău, un gogoman și un zevzec. Cum ai să izbutești tu să găsești în inima orașului Cairo o femeie ascunsă sub vălurile ei ? Și cum ai să faci să te uiți prin haremuri, fără să intri în ele ? Păi mai bine ți-ar fi să te duci și să dormi aceste trei zile de răgaz, și în dimineața celei de-a treia să te înfățișezi dinaintea cadiului și să-i dai seama de vina ta". Și, chibzuind așa în cugetul meu, mă dusei acasă la mine și mă întinsei pe salteaua mea, pe care îmi petrecui cele trei zile cu pricina, fără a mai vroi să mă scol, da și fără a putea să închid ochii, atîta de zbuciumat eram de întîmplarea aceea ticăloasă. Și, la isprăvirea răgazului, mă sculai și plecai, spre a mă duce la cadiu. Și, cu capul plecat, mă tîram înspre osîndă, cînd, trecînd pe o uliță nu departe de casa cadiului, o zării deodată în dosul zăbrelelor unei ferestre întredeschise pe făptașa amarurilor mele. Și se uita la mine rîzînd, și îmi făcu un semn din pleoape, care vroia să zică : „Urcă repede !" Iar eu zorii să mă folosesc de poftirea aceea, de care îmi atîrna viața, și într-o clipire de ochi fusei lîngă ea și, uitînd de orice salamalek, îi zisei :

— O, sora mea, și eu care era să scotocesc și să te caut prin toate ungherele orașului. Of, în ce belea m-ai

băgat ! Pe Allah ! m-ai dus să cobor treptele morții celei roșii !

Iar ea veni la mine și mă sărută, și mă strînse la piept :

— Cum de poți, tu, ispravnicule Moin, să fii atîta de înfricoșat ? Gata, nu-mi povesti nimic din cîte ți s-au întîmplat, întrucît știu tot. Ci, cum mi-e lesne să te scot din încurcătură, am așteptat, spre a o face, clipa cea de pe urmă. Și te-am chemat anume ca să te scap, măcar că aș fi putut să te las să-ți urmezi drumul înspre osînda ta cea fără de izbăvire !

Iar eu îi mulțumii, și nu putui, atîta era de dulce, să mă opresc a nu-i săruta mîna, pricina pacostei mele de-acum. Și ea îmi zise :

— Fii liniștit și potolește-ți zbuciumul, căci nu are să ți se întîmple nimic rău. De altminteri, ridică-te și privește !

Și mă luă de mînă și mă duse într-o odaie în care se aflau două sipete pline cu giuvaeruri, cu pietre de rubin, cu nestemate și cu lucruri rare și scumpe. Pe urmă deschise unul dintre sipete, care se dovedi a fi plin cu aur, și, punîndu-l dinaintea mea, îmi spuse :

— Iacătă, poți, dacă dorești, să iei din sipetul acesta cei șase mii de dinari care au pierit odată cu chimirul cadiului acela de catran, tatăl minunii mele. Ci, o, ispravnicule, să știi bine că ar fi altceva mai bun de făcut, decît să-i dai banii îndărăt barbei aceleia afurisite. Dealtminteri, banii aceștia nu i-am luat de la el decît ca să moară sugrumat de turbare, că-l știu zgîrcit și lacom pe cît e de pisălog. Și-așa că n-am făcut ce-am făcut din vreo poftă de a-l prăda ; iar cînd ești bogat ca mine, nu furi spre a fura. Și-apoi fata lui știe că nu l-am păgubit decît spre a grăbi osînda ursitei lui. Oricum ar fi, ia ascultă tertipul pe care l-am închipuit eu spre a-l face pe boșorogul de țap bătrîn să-și piardă mințile de-a binelea. Ia seama cu luare-aminte la vorbele mele și să nu le uiți.

Şi se opri o clipă, după care spuse :

— Iacătă. Ai să te duci numaidecît la cadiu, care pesemne că te aşteaptă pe frigarea nerăbdării, şi ai să-i spui : „Cadiule doamne, eu numai pentru împăcarea cugetului meu mi-am petrecut aceste trei zile iscodind prin tot oraşul, în privinţa acelei fete căreia, la rugămintea mea, i-ai dat adăpost pe-o noapte, şi pe care o învinuieşti acuma că ţi-ar fi furat şase mii de dinari de aur. Or, eu, ispravnicul Moin, ştiu răzvedit că femeia aceea nu a ieşit din casa ta din clipa în care a intrat : întrucît în pofida cercetărilor de tot soiul ale oamenilor noştri, şi ale tuturor ispravnicilor de agie din celelalte mahalale, nu s-a găsit nici urmă, nici nimic din ea. Şi nici una dintre muierile iscoade pe care le-am trimis prin haremuri nu au dobîndit vreo ştire despre ea. Or, tu, ya sidi El-Kadi, vii să ne spui şi să ne mărturieşti că fata te-a jefuit. Învinuirea însă ar trebui să fie şi dovedită. Întrucît eu nu ştiu, pe Allah ! dacă, în povestea aceasta nemaipomenită, fata n-o fi fost, în chiar casa ta, lovită de vreo nelegiuire, ori măcar jertfă a vreunui vicleşug întunecat. Şi, dat fiind că este aproape dovedit, prin cercetările noastre, că ea nu se află în oraş, ar fi de nevoie, o, cadiule doamne, să se facă o cercetare şi în casa ta, anume spre a ne încredinţa că nu se găseşte acolo vreo urmă din acea fată pierdută, şi spre a ni se adeveri dacă bănuiala mea este întemeiată ori este greşită. Şi Allah ştie mai bine !" Şi, în felul acesta, o, ispravnice Moin, urmă puicana cea vrăjită, din pîrît ai să ajungi pîrîş ! Iar cadiul are să vadă lumea cum se înnegurează dinaintea ochilor săi, şi are să-l cuprindă o mînie amarnică ; iar chipul lui are să-i fie cum e piparca, şi are să strige : „Eşti tare neobrăzat, jupîne Moin, cînd ridici asemenea prepuneri ! Ci fie ! poţi să-ţi începi numaidecît cercetările. Da pe urmă, cînd are să se dovedească limpede că te-ai înşelat, osîndirea ta de către sultan nu are să-ţi fie decît şi mai cuvenită." Tu atunci, însoţit de

oamenii tăi ca martori, ai să faci o cercetare în casă. Şi, de bună seamă, nu ai să mă găseşti. Şi, după ce ai să scotoceşti aşa mai întîi pe terasă, pe urmă prin iatacuri, prin lăzi şi prin dulapuri, fără de vreun folos, ai să-ţi laşi capu-n jos, ros de un zbucium amarnic, şi ai să începi să te văicăreşti şi să-ţi ceri iertăciune. Şi, în clipita aceea, ai să te afli în bucătăria casei. Atunci, ca din întîmplare, ai să te uiţi în fundul unui chiup mare de ulei, ai să ridici capacul chiupului şi ai să strigi : „Hei, o clipită ! ia uite ! văd ceva colea înlăuntru !“ Şi ai să-ţi afunzi mîna în chiup, şi ai să simţi acolo înlăuntru ceva ca o boccea cu haine. Şi ai să scoţi afară bocceaua, şi ai să vezi, şi toţi cei de faţă au să vadă ca şi tine, iaşmacul meu, cămaşa mea, şalvarii mei şi toate hainele mele. Şi toate au să fie mînjite de sînge închegat. La priveliştea aceea, tu ai să te dovedeşti biruitor, iar cadiul are să rămînă înmărmurit ; şi are să se îngălbenească la chip, şi încheieturile au să înceapă să-i tremure ; şi are să damblagească, şi poate că are să şi moară. Iar, de n-o muri numaidecît, spre a cocoloşi treaba, are să facă tot ce este cu putinţă, pentru ca numele lui să nu fie băgat în această poveste ciudată. Şi are să-ţi cumpere tăcerea cu aur greu. Şi-asta-i ceea ce îţi cer eu, o, ispravnice Moin !

După spusele acestea, pricepui ce tertip minunat închipuise ea spre a se răzbuna pe cadiu. Şi mă uimii de mintea ei născocitoare, de viclenia şi de isteciunea ei. Şi mă socotii scăpat de belea de-aci înainte, şi rămăsei înmărmurit şi năucit. Ci nu pregetai a-mi lua rămas-bun de la tinerică, spre a porni pe calea arătată. Şi, cînd îi sărutai mîna, ea îmi strecură între degete o pungă cu o sută de dinari, spunîndu-mi :

— Aceasta-i pentru cheltuielile tale de astăzi, o, stăpîne al meu. Ci, inşallah ! în curînd ai să cunoşti mai bine dărnicia îndatoratei tale.

Iar eu îi mulțumii fierbinte și nu putui, atîta de vrăjit eram de ea, să mă opresc a nu-i spune :

— Pe viața ta, o, stăpînă a mea, cînd lucrătura se va sfîrși întru mulțumirea ta, nu ai primi să te măriți cu mine ?

Iar ea începu să rîdă și îmi spuse :

— Păi tu uiți, ya saied Moin, că eu sînt măritată și că sînt legată prin făgăduieli, prin credință și prin jurămînt ? Ci numai singur Allah cunoaște ce aduce ziua de mîine ! Și nimic nu are să se întîmple decît ceea ce este scris să se întîmple. Uassalm !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și noua noapte

Urmă :

Iar eu plecai de la ea, binecuvîntînd-o, și mă dusei fără de zăbavă, cu oamenii mei, la cadiul care, de cum mă zări, strigă :

— Bismillah ! iacătă-l pe datornicul meu ! da unde îmi este avutul ?

Și răspunsei :

— O, doamne cadiule, capul meu nu este nimic pe lîngă capul cadiului, iar eu nu am pe nimeni care să mă sprijine la locul de sus. Ci, dacă dreptatea va fi de partea mea, are să se vadă limpede.

Iar cadiul, mînios, țipă :

— Ce îndrugi tu despre dreptate ? Au socoți că vei putea să te aperi ori să scapi de ce te așteaptă dacă n-ai

găsit muierea și avutul furat ? Hei, pe Allah ! între dreptate și tine depărtarea este cam mare.

Eu atunci, cu o mare încredințare, mă uitai țintă în ochii lui și îi descîntai povestea cea uluitoare pe care o învățasem și care, din pîrît, mă făcea pîrîș. Iar urmarea fu întocmai așa cum o prevestise muierușca. Întrucît cadiul, de supărare, văzu lumea înnegurîndu-se dinaintea ochilor săi ; și pieptul i se umplu de o mînie mare ; și chipu-i se făcu precum ardeiul, și strigă :

— Ce-mi îndrugi, o, tu, cel mai neobrăzat dintre oșteni ? Au nu ai pic de sfială cînd faci asemenea prepuneri în privința mea, de față cu mine și în casa mea ? Da' bine ! Întrucît ai asemenea bănuieli, poți să-ți faci numaidecît cercetările. Și cînd are să se dovedească pe deplin că ai lucrat samavolnic, atunci osîndirea ta de către sultan nu are să fie decît și mai strașnică.

Și, vorbind astfel, se făcu ca o tigaie încinsă în care verși niște apă rece.

Noi atunci năvălirăm în casa lui și cercetarăm pretutindeni, prin toate colțurile și ungherele, de sus pînă jos, fără să ocolim nici o ladă, nici un cotlon și nici un dulap. Și, în toiul acelor cercetări, nu conteneam să-mi furișez privirile spre gazela cea fermecată de care semena ei era îndrăgostită, în vreme ce ea fugea dintr-o odaie într-alta spre a se ascunde de ochii străinilor. Și gîndeam în sine-mi : „Mașallah ! ua bismillah ! Și numele lui Allah fie asupra-i și împrejuru-i ! Ce ramură și ce mlădiere ! Ce strălucire și ce frumusețe ! Binecuvîntat să fie sînul care a purtat-o, și mărire Atoatefăcătorului carele a turnat-o în tiparul desăvîrșirii !" Și pricepui întrucîtva cum o copilandră ce aceasta a putut s-o înrobească pe o alta, asemenea ei, și îmi zisei : „Bobocul de trandafir se apleacă uneori peste bobocul de trandafir, și zarnacadeaua peste zarnacadea !" Și eram atîta de pe deplin de fericit de această

cugetare a mea încît aş fi vrut să i-o mărturisesc fără de zăbavă copilandrei cea vrăjitoare, spre a mi-o încuviința și ca să nu mă socotească un lipsit cu totul de gînduri subțiri și de marghiolie.

Or, ajunserăm în felul acesta pînă în bucătărie, însoțiți de cadiul tot mai mîniat, fără să găsim nimic neobișnuit și fără să fi dat de nici o urmă și de nici o rămășiță din femeie.

Eu atunci, urmînd dăscăliței mele celei luminate, mă prefăcui a-mi fi grozav de rușine de purtarea mea cea samavolnică, și îmi cerui iertare dinaintea cadiului care se bucura de încurcătura mea ; și mă umilii dinaintea lui. Ci toate astea erau anume spre a nu dezvălui lovitura pregătită. Și cadiul cel cu mintea groasă nu pregetă a se lăsa prins în mreaja păianjenului, și se folosi de prilej spre a mă potoli cu ce credea a fi izbînda lui.

Și îmi zise. :

— Hei, neobrăzatule și plod de mincinos, și tu însuți mincinos din neam de neam, ce s-a făcut acuma cu învinuirile tale cele aprige și cu prepunerile tale cele ticăloase ? Da fii pe pace, ai să vezi tu numaidecît cît costă să fii lipsit de cinstire față de cadiul cetății !

Iar eu, în vremea aceasta, sprijinit de un chiup de ulei peste măsură de mare, care avea capacul scos, stam cu capu-n jos și cu înfățișarea abătută. Ci deodată ridicai capul și strigai :

— Pe Allah ! nu știu, da simt că din acest chiup iese o duhoare ca de sînge !

Și mă uitai în chiup, și îmi afundai mîna în el, și o trăsei îndărăt spunînd :

— Allah akbar ! bismillah !

Și scosei afară în felul acesta bocceaua cu hainele mînjite de sînge, pe care o aruncase în chiup, înainte de a fugi, stăpîna mea cea tinerică. Iar în boccea se aflau și

iașmacul ei, și basmaua de pe cap, și năframa de la gît, și șalvarii, și cămașa, și papucii, și alte albituri ale ei, pe care nu le mai țin minte, toate pline de sînge.

La priveliștea aceea, cadiul, precum prevestise tinerica, rămase buimac și năuc cu totul : și îngălbeni amarnic la chip ; și încheieturile începură să-i tremure ; și se prăbuși pe podea, cu capu-naintea picioarelor, leșinat. Iar eu, de cum își veni iar în simțiri, nu pregetai a mă împăuna de întorsătura lucrurilor, și îi spusei :

— He, he, ya sidi El-Kadi, care dintre noi este mincinosul și care-i cel ce are dreptate ? Mărire lui Allah ! Iacă-tă-mă, gîndesc eu, îndrituit de a fi săvîrșit așa-zisul furt, în cîrdășie cu tînăra femeie ! Da tu ce-ai făcut cu înțelepciunea și cu pravilnicia ta ? Și cum de-ai putut, bogat cum ești și hrănit cu pravila, să iei pe cugetul tău a-i da adăpost unei biete femei spre-a o vicleni, jefuind-o și omorînd-o, după ce pesemne că ai și siluit-o în chipul cel mai ticălos ? Aceasta-i, pe viața mea ! o faptă înfricoșătoare, despre care se cade, fără zăbavă, să dau socoată stăpînului nostru sultanul. Întrucît nu mi-aș îndeplini datoria dacă aș tăinui întîmplarea ; și, cum nimic nu rămîne ascuns, n-ar trece mult pînă să afle din altă parte ; și mi-aș pierde dintr-odată și slujba și capul.

Și amărîtul de cadiu, năuc pînă peste poate, sta acolo, dinaintea mea, cu ochii holbați, părînd a nu auzi nimic și a nu pricepe nimic din toate astea. Și, plin de tulburare și de spaimă, ședea nemișcat, ca un pom mort. Căci, făcîndu-se noapte în mințile lui, nu mai știa să osebească mîna sa cea dreaptă de mîna cea stîngă, nici adevărul de ceea ce este calp. Și, după ce se mai desmetici oleacă din năuceală, îmi zise :

— O, ispravnice Moin, asta-i o treabă tare întunecată, pe care singur Allah poate s-o priceapă. Da dacă ai vrea să n-o dai în vileag, nu vei avea a te căi !

Și, spunînd acestea, începu să mă potopească cu laude și cu temeneli. Și îmi dărui o pungă în care se aflau, ca

greutate, tot atîția dinari de aur cîți îi fuseseră prădați. Şi îmi cumpără în felul acesta tăcerea, și stinse un foc de al cărui pîrjol îi era tare frică.

Atunci îmi luai rămas-bun de la cadiu, pe care îl lăsai pierit, și mă dusei să-i dau seama puicanei de cele petrecute, iar ea mă întîmpină rîzînd și îmi spuse :

— E limpede că nu are să mai trăiască mult !

Și chiar că, o, doamne sultane al meu, nici nu trecură trei zile pînă aflai vestea că bietul cadiu murise de-o plesnitură a fierii în el. Şi, întrucît nu pregetai a mă duce numaidecît la puicană spre a-i da de știre despre cele ce se întîmplaseră, slujnicele îmi spuseră că stăpîna lor tocmai plecase împreună cu fata cadiului la o moșie pe care o avea pe Nil, lîngă Tantah. Iar eu, mirat de toate astea, fără a ajunge să pricep cam ce-or fi săvîrșind laolaltă cele două gazele fără flaut, făcui tot ce-mi sta în putință spre a da de urma lor, ci fără a izbuti. Şi, de-atunci, aştept zi de zi să binevoiască a-mi da vreo știre despre ele și să lămurească pentru mintea mea o treabă atîta de anevoie de priceput.

Și-aceasta-i povestea mea, o, doamne sultane al meu, și aceasta-i pățania cea mai ciudată care mi s-a întîmplat de cînd îndeplinesc slujbele cu care mila ta m-a învrednicit.

După ce ispravnicul de agie Moin Al-Din își sfîrși istorisirea, un al doilea ispravnic veni să se temenească între mîinile sultanului Baîbars şi, după urări și închinăciuni, spuse :

— Eu, o, doamne sultane al nostru, am să-ți povestesc tot așa o întîmplare de-a mea. și care, de-o vrea Allah, are să-ți umfle pieptul.

Și spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL DOILEA ISPRAVNIC DE AGIE

Află, o, doamne sultane al meu, că, înainte de a se învoi să mă ia de soț, fiica socrului meu — aibă-l Allah întru mila sa ! — mi-a spus :

— O, fiu al socrului meu, de-o vrea Allah, avem să ne căsătorim : ci n-aș putea să te iau de soț decît dacă te învoiești de la bun început cu ceea ce am să-ți cer, și anume : trei îndatoriri, nimic mai mult, da nimic mai puțin !

Iar eu am răspuns :

— Nu este nimica împotrivă ! Da care sînt îndatoririle acelea ?

Ea mi-a spus :

— Să nu te atingi vreodată de hașiș, să nu mănînci nici un fel de pepene verde, și să nu șezi niciodată pe vreun scaun !

Iar eu am răspuns :

— Pe viața ta, o, fiică a socrului meu, îmi ceri lucruri grele. Da, așa cum sînt, le primesc cu inimă deschisă, măcar că nu le pricep tîlcul.

Ea mi-a spus :

— Asta-i ! Și nu ai decît să te învoiești ori să te lași păgubaș.

Iar eu am spus :

— Le primesc, și cu tot dragul inimii !

Și-așa că nunta noastră se săvîrși, și treaba se făcu, și totul se petrecu așa cum se cădea să se petreacă. Și trăirăm laolaltă un șir de ani în înțelegere desăvîrșită și în tihnă.

Ci veni o zi cînd mintea mea începu să se chinuiască amarnic de căutarea pricinei celor trei îndatoriri de pomină, în privința hașișului, a pepenilor verzi și a sca-

unului ; și îmi ziceam : „Da ce-o fi îndemnînd-o pe fiica socrului meu să te poprească de la cele trei lucruri, care, dacă te-ai atinge de ele, nu i-ar däuna întru nimic ? De bună seamă că trebuie să fie dedesubt vreo taină pe care tare mi-ar plăcea s-o dibăcesc !“ Și, nemaiputînd să-mi înfrînez ispitele sufletului și tăria dorurilor, intrai în prăvălia unui prieten de-al meu și, de început, șezui pe un scaun umplut cu paie. Pe urmă cerui să mi se aducă o lubeniță minunată, răcorită mai înainte în apă. Și, după ce o mîncai cu desfătare, înghiții o boabă de hașiș și îmi luai zborul înspre vis și înspre plăcerea tihnită. Și mă simțeam cu desăvîrșire mulțumit ; iar pîntecul îmi era fericit, datorită harbuzului ; și, datorită scaunului umplut cu paie, la fel de preafericit îmi era și șezutul, cel de atîta amar de vreme văduvit de plăcerea scaunelor.

Ci, o, doamne sultane al meu, cînd mă întorsei acasă fu foc și potop. Întrucît, de cum ajunsei dinaintea ei, soția mea și sări în picioare și își trase iașmacul peste față, de parcă, în loc de a-i fi soț, nu-i mai eram decît un bărbat străin ; și, uitîndu-se la mine cu mînie și silă, țipă :

— O, cîine și plod de cîine, așa îți ții tu făgăduielile ? Hai încoace ! De-acu, mergem la cadiu ca să ne dea despărțenia !

Iar eu, cu mintea încă amețită de hașiș și cu pîntecul încă plin de lubeniță, și cu trupul mulțumit că mai simțise sub sine, după atîta vreme, un scaun moale, încercai să fac pe isteţul, tăgăduind cele trei abateri ale mele. Ci nici nu apucai bine să încep a face semnul de tăgadă, că soția mea și strigă :

— Mușcă-ți limba, o, pramatie ! Cutezi să tăgăduiești ceea ce e răzvedit ? Duhnești a hașiș, și nasul meu te simte. Te-ai îndopat cu pepene, și-i văd urmele pe hainele tale. Și, într-un sfîrșit, ți-ai pus fundul tău de păcură pe un

scaun, și văd semnele pe mantia ta, cum ai stat, și cum paiele și-au lăsat dungile pe ea. Așa că eu nu-ți mai sînt nimic, și nici tu nu-mi mai ești nimic.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzecea noapte

Urmă :

Și, grăind astfel, se înfășură de tot în năframele ei și mă tîrî, spre ocara nasului meu, pînă la cadiu acasă. Și, cînd ajunserăm dinaintea cadiului, spuse :

— O, doamne al meu cadiule, eu, sluga ta, m-am legat prin căsătorie legiuită cu bărbatul acesta ticălos care se află dinaintea ta. Or eu, înainte de nunta noastră, i-am cerut trei îndatoriri de căpătîi, pe care el le-a primit și pe care le-a ținut un răstimp de vreme ; ci astăzi iacătă că le-a încălcat. Or, așadar, în temeiul dreptății mele, socot să încetez, începînd din ceasul de-acum, a-i mai fi soție ; și vin să-mi dai despărțenia și să-mi cer zestrea și zălogul.

Iar cadiul ceru să i se spună îndatoririle. Iar ea i le înșirui și adăugă :

— Or, plodul acesta de spînzurat a șezut pe un scaun, a mîncat o lubeniță și s-a îndopat cu hașiș.

Și își dovedi pîra împotriva mea, pe cînd eu nu cutezai să tăgăduiesc nicicum ceea ce era vădit, și mă mulțumii să-mi las capu-n jos, de rușine.

Atunci cadiul, care avea o inimă bună și i se făcuse milă de starea în care mă aflam, îi spuse soției mele, înainte de a da vreo hotărîre :

— O, fiică de oameni de treabă, de bună seamă că ai dreptate, da ține de tine să fii mărinimoasă.

Și, cum ea se înfurie și se burzului și nu vroi nici să asculte, nici să ia seama de nimic, cadiul și toți cei de față începură s-o roage stăruitor să mă ierte de data aceasta. Și cum ea se arăta tot nemiloasă, o rugară ca măcar să amîne cererea de despărțenie, ca să aibă vreme să mai chibzuiască și să vadă dacă nu cumva, față cu atîtea rugăminți laolaltă, nu i se va părea mai cuminte să mai zăbovească deocamdată cu cererea ei, chiar dacă are s-o ridice altă dată, la caz de nevoie. Atunci soția mea, sătulă de stăruințe, spuse într-un sfîrșit :

— Bine, primesc să mă împac cu el, ci numai cu învoiala ca domnia-sa cadiul să găsească răspunsul la o întrebare ce am să-i pun.

Și cadiul zise :

— Mă învoiesc. Pune întrebarea, o, femeie !

Iar ea spuse :

— Dintru-ntîi sînt os ; pe urmă mă fac vînă ; pe urmă ajung carne. Cine sînt eu ?

Iar cadiul lăsă capu-n jos ca să cugete. Dar degeaba cugetă el mult și bine prefirîndu-și barba, că rămase mut. Și, într-un sfîrșit, se întoarse înspre nevastă-mea și îi spuse :

— Uallahi, acuma, dat fiind că sînt ostenit de divanul cel lung al judecăților de astăzi, n-aș fi în stare să găsesc dezlegarea la asemenea cimilitură. Da te rog să vii iarăși aici mîine de dimineață, și am să-ți răspund, întrucît voi avea răgaz să cercetez cărțile mele pravilnicești.

Cu asta, puse capăt judeților și se duse acasă. Și era atîta de cufundat în întrebarea cu pricina, încît nici măcar nu-i dete prin minte să se atingă de mîncarea pe care fata lui, o copilă de patrusprezece ani și jumătate, i-o pusese pe masă. Și, muncit de gîndurile lui, își tot spunea în șoaptă : „Dintru-ntîi sînt os ; pe urmă mă fac vînă ; pe urmă ajung carne. Cine sînt eu ? Hei, uallahi, cine sînt

eu ? Da, cine este ? Ce e asta ?" Și își prefiră toate hîrțoagele de legi, și toate terfeloagele de boli, și pe cele de slovenie, și toate cărțile de învățătură, și nicăierea nu izbuti să găsească dezlegarea acelei cimilituri, nici nimic care, de aproape ori de departe, să-l poată lumina ori să-l pună pe calea lămuririi. Și-așa că, într-un sfîrșit, strigă :

— Nu, pe Allah, mă las păgubaș ! Și nici un fel de carte nu are să mă lămurească vreodată în privința aceasta.

Iar fiică-sa, care se uita la el și care băgase de seamă zbuciumul lui, îl auzi rostind vorbele de la urmă, și îi spuse :

— O, tată, îmi pari îngrijorat și frămîntat : ce ai, fie Allah asupra-ți ! și care este pricina zbuciumului și a grijilor tale ?

Iar el răspunse :

— O, fata mea, este o pricină care nu poate să fie lămurită, și este o încurcătură fără de ieșire.

Ea zise :

— Ci ia arat-o. Că nimic nu rămîne ascuns la priceperea Celui Preaînalt.

Atunci cadiul se hotărî să-i istorisească toată povestea, și să-i înfățișeze cimilitura pe care i-o pusese muieruşca, soția mea. Iar copila începu să rîdă și zise :

— Mașallah ! da ce, asta-i cimilitură de nedezlegat ? Păi, o, tată, asta-i tot atîta de ușoară ca și curgerea apei din izvor. Chiar că dezlegarea este limpede și se mărginește la atît : ca folos, ca tărie și ca împotrivire, vîrtutea omului, de la cincisprezece pînă la treizeci și cinci de ani, se asemuie cu osul ; de la treizeci și cinci la șaizeci, cu o vînă ; iar după șaizeci, nu mai este decît o zdreanță.

Auzind cuvintele acestea ale copilei sale, cadiul se umflă în sine, și se însenină, și grăi :

— Mărire lui Allah, împărțitorul de deșteptăciune ! Mi-ai mîntuit mîndria, o, copilă binecuvîntată, și ai scăpat de la izbeliște o căsnicie.

Şi nici nu se luminase bine de ziuă cînd cadiul se şi sculă, pînă peste poate de nerăbdător, şi dete fuga la casa divanului judeţelor, unde diriguia divanul pricinelor, şi, după o aşteptare lungă, într-un sfîrşit văzu intrînd femeia pe care o aştepta, adicăci pe soţia mea, şi pe robul de colea, adicăci chiar pe mine. Şi, după salamalekurile cuvenite şi dintr-o parte şi din cealaltă, soţia mea îi zise cadiului :

— Ya sidi, mai ţii minte întrebarea mea, şi ai dezlegat cimilitura ?

Iar el răspunse :

— El hamdu lillah ! mărire lui Allah, carele m-a luminat ! O, fiică de oameni cumsecade, ai fi putut să-mi pui o întrebare oleacă mai grea, întrucît aceasta de-acum se dezleagă fără caznă. Şi toată lumea ştie că vîrtutea omului, de la cincisprezece pînă la treizeci şi cinci de ani, se asemuie cu un os ; de la treizeci şi cinci la şaizeci, se face asemenea cu o vînă ; iar după şaizeci, nu mai este decît o bucată de zdreanţă fără rost.

Or, soţia mea, care o cunoştea prea bine pe copila cadiului şi-i ştia isteciunea, ghici ce se petrecuse şi, cu un glas pezevenghi, îi spuse cadiului :

— Nu are decît paisprezece ani şi jumătate copila ta, da capu-i are de două ori pe-atîta, de nu şi mai mult. Plecăciune ! plecăciune ! Da unde are să se oprească ea oare din povîrnitura aceasta ? Uallahi, multe femei de meserie n-ar şti să facă atîtea ! Harurile ei sînt minunate pentru meşteşug, şi ziua ei de mîine este bine întemeiată.

Şi, cu asta, îmi făcu semn să ies din odaia divanului judeţelor, şi ieşii, lăsîndu-l pe cadiu cu buzele umflate, mofluz şi năpădit de buimăcire, dinaintea tuturor cîţi se aflau de faţă, pînă la sfîrşitul zilelor lui.

Şi, după ce istorisi acestea, cel de al doilea ispravnic de agie se trase îndărăt în rîndul său. Iar sultanul Baibars îi zise :

— Tainele lui Allah sînt de nepătruns. Povestea aceasta este o poveste de-a mirărilea !

Atunci păşi înainte cel de al treilea ispravnic de agie, pe care îl chema Ezz Al-Din, şi, după ce sărută pămîntul dintre mîinile lui Baibars, spuse :

— Mie, o, rege al vremilor, nimic de pomină nu mi s-a întîmplat în curgerea vieţii mele, ca să fie vrednic a răzbate pînă la urechile Înălţimii-tale. Ci, dacă îmi vei îngădui, ţi-aş istorisi o întîmplare care, măcar că nu-i a mea, nu-i întru nimic mai puţin ispititoare şi mai puţin minunată. De altminteri, iacăt-o :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL TREILEA ISPRAVNIC DE AGIE

Află, o, doamne sultane al nostru, că mama robului tău ştia o sumedenie de basme din vremurile de demult. Şi, printre multele basme pe care le-am auzit de la ea, mi l-a povestit într-o zi şi pe acesta :

A fost odată, pe un meleag de pe lîngă marea cea sărată, un pescar care era însurat cu o mîndreţe de femeie. Şi mîndreţea aceea de femeie îl făcea fericit ; iar el, tot aşa, o făcea fericită. Şi pescarul acela cobora în fiecare zi să pescuiască, şi-apoi îşi vindea peştele, iar banii pe care îi căpăta ajungeau taman atîta cît să aibă ce mînca amîndoi. Or, într-o zi, pescarul căzu bolnav, şi ziua aceea trecu fără nimic de mîncare. Încît, a doua zi dimineaţa, nevastă-sa îi zise :

— Păi bine, da tu n-ai să te duci nici astăzi la pescuit ? Dacă nu te duci, cu ce-o să trăim ? Ia hai, ridică-te oleacă ; iar eu, dat fiind că tu eşti slăbit, am să duc în locul tău năvodul de pescuit şi coşul. Şi-atunci, chiar dacă n-om prinde decît doi peşti, o să-i vindem să avem ce să mîncăm desecară.

Iar pescarul zise :
— Bine !
Şi se ridică, iar nevastă-sa luă coşul şi năvodul, mergînd pe urma lui. Şi ajunseră pe malul mării, într-un loc bogat în peşti, sub zidurile palatului sultanului.
Or sultanul, în ziua aceea, tocmai şedea la fereastră şi privea marea. Şi o zări pe nevasta pescarului, mîndreţea aceea, şi îşi aţinti ochii asupra ei, şi, într-o clipă se îndrăgosti de ea. Şi pe dată îl chemă pe vizirul său cel mare şi îi spuse :
— O, vizire al meu, tocmai am văzut-o pe nevasta pescarului de colo, şi m-am îndrăgostit cu patimă de ea, întrucît e o mîndreţe şi nu-şi are pereche, nici pe de aproape, nici pe departe, în saraiul meu.
Şi vizirul răspunse :
— Treaba este gingaşă, o, rege al vremilor. Încît ce să facem ?
Şi sultanul răspunse :
— Nu încape şovăială : trebuie să pui străjile palatului să-l înşface pe pescar şi să-l omoare. Eu, atunci, am să mă însor cu nevasta lui.
Iar vizirul, care era om chibzuit, îi spuse :
— Nu este cinstit să-l omorîm fără vreo vină din partea lui, că lumea are să vorbească de rău pe seama noastră. Are să spună, de pildă : „Sultanul l-a omorît pe pescar, pe săracul acela, din pricina unei femei".
Şi regele îi răspunse vizirului :
— Aşa-i, uallahi ! Da ce să fac ca să-mi împlinesc dorul cu mîndreţea aceea fără de pereche ?
Iar vizirul zise :
— Poţi să-ţi ajungi ţinta pe căi legiuite. Ştii cum că sala de taifas a saraiului este lungă de o sută de prăjini şi lată de o sută de prăjini. Aşa că avem să-i poruncim pescarului să vină în sală, iar eu am să-i spun : „Stăpînul nostru sultanul vrea să aştearnă aici în sală un chilim pe jos. Şi chilimul trebuie să fie dintr-o singură bucată. Dacă

nu ai să-l aduci, avem să te omorîm." În felul acesta, moartea lui va avea o pricină. Şi nu are să se spună că pricina a fost o femeie.

Iar sultanul răspunse :

— Bine.

Atunci vizirul se ridică şi trimise să-i fie adus pescarul. Iar cînd pescarul sosi, vizirul îl luă şi îl duse în sala saraiului, dinaintea sultanului, şi îi spuse :

— O, pescarule, stăpînul nostru regele vrea să-i aşterni în sala aceasta, lungă de o sută de prăjini şi lată tot pe-atîta, un chilim care să fie făcut numai dintr-o bucată. Drept aceea, îţi dă un răgaz de trei zile, după care, dacă nu ai să aduci chilimul, are să te ardă în foc. Scrie, aşadar, un legămînt pe hîrtia aceasta, şi pecetluieşte-l cu pecetea ta.

Cînd auzi ce-i spunea vizirul, pescarul răspunse :

— Păi bine, da ce eu sînt meşter de chilimuri ? Eu sînt meşter de peşti. Cere-mi peşti de toate culorile şi de toate soiurile, şi ţi-aduc. Da la chilimuri nu mă pricep, pe Allah ! şi habar n-am de ele, şi habar n-am nici baremi de mireasma ori de culoarea lor. Da peşte m-aş învoi şi aş pecetlui.

Ci vizirul răspunse :

— Degeaba îţi mai baţi gura. E poruncă de la rege.

Iar pescarul zise :

— Hei, pe Allah ! poţi să-mi iei o sută de peceţi, nu numai o pecete, de vreme ce iacătă-mă meşter de chilimuri !

Şi îşi plesni mîinile una de alta, şi ieşi din sarai, şi se duse la nevastă-sa, necăjit.

Iar nevastă-sa, văzîndu-l în starea aceea, îl întrebă :

— De ce eşti necăjit ?

El răspunse :

— Taci. Şi, fără să mai scoţi o vorbă, ridică-te şi strînge bruma de catrafuse pe care-o avem, şi să fugim din ţara aceasta.

Ea întrebă :
— Pentru ce ?
El răspunse :
— Pentru că regele vrea să mă omoare peste trei zile.
Ea îi zise :
— Păi cum ?
El răspunse :
— Vrea de la mine un chilim lung de o sută de prăjini, pentru sala din palatul lui !
Ea întrebă
— Numai atîta ?
El răspunse :
— Da.
Ea spuse :
— Bine. Culcă-te liniștit, și mîine am să-ți aduc chilimul și ai să-l așterni în sala regelui.
El atunci zise :
— Atîta îmi mai lipsea ! acuma-i desăvîrșit. Ori ai innebunit și tu ca vizirul, bre, femeie, ori sîntem noi cumva meșteri de chilimuri ?
Ci ea răspunse :
— Vrei chiar acuma chilimul acela ? Și te-ai duce numaidecît să-l iei și să-l aduci aici ?
El spuse :
— Da, mai degrabă numaidecît, în loc de mîine, ca să mă liniștesc. Numai așa aș putea să dorm în tihnă.
Ea îi zise :
— Dacă-i așa, o, bărbate, yallah, scoală-te și du-te în cutare loc, dinspre grădini. Acolo ai să dai de un pom strîmb, sub care se află un puț. Iar tu să te pleci peste puțul acela și să te uiți în lăuntrul lui și să strigi : „O, cutărico, prietena ta cea dragă, cutărica, îți trimite cu mine salamalekul ei și îți spune să-mi dai, ca să i-l duc, fusul pe care l-a uitat la tine ieri, cînd se grăbea să se întoarcă acasă pînă ce se lăsa negura, întrucît vrem să împodobim o odaie cu fusul acela".

Iar pescarul îi zise nevestei sale :

— Bine.

Plecă, așadar, fără de zăbavă, la puțul cu pricina, de sub pomul cel strîmb, se uită în adînc și strigă :

— O, cutărico, prietena ta cea dragă, cutărica, îți trimite cu mine salamalekul ei și îți spune : „Dă-ne fusul pe care l-a uitat la tine, întrucît vrem să împodobim o odaie cu fusul acela“.

Atunci, cea din puț — singur Allah îi știa de știre ! — răspunse zicînd :

— Păi pot eu să nu-i dau orice prietenei mele dragi ? Ține, iaca fusul ! Ia-l și du-te de așterne și împodobește cu el odaia cum vei vroi. Pe urmă să mi-l aduci îndărăt.

El spuse :

— Bine.

Și luă fusul pe care îl văzu ieșind din puț, îl puse în sîn și plecă în treaba lui, îndreptîndu-se spre casă și zicîndu-și : „Muierea asta m-a făcut la fel de nebun cum e ea“. Și își văzu de cale, și ajunse la nevastă-sa, și îi zise :

— O, fiică a socrului meu, iacătă că ți-am adus fusul.

Ea îi spuse :

— Bine. Acuma du-te la vizirul care îți vrea moartea și spune-i : „Dă-mi un cui mare !“ Iar el are să-ți dea un cui, și tu ai să-l înfigi la un capăt al sălii celei mari, ai să legi de cui firul de pe fusul acesta și ai să întinzi chilimul, cît de lung și cît de lat ai să vrei !

Iar pescarul se minună, strigînd :

— O, femeie, așadar tu vrei ca, înainte de moartea mea cea apropiată, să-și rîdă oamenii de casa mea și să și bată joc de mine, luîndu-mă drept nebun ? Păi se află un chilim de o sută de prăjini în fusul ăsta ?

Ea îi spuse burzuluindu-se :

— Vrei să pleci cît mai iute, ori nu vrei ? Taci odată, bre omule, și du-te precum ți-am spus !

Iar pescarul se duse la sarai, cu fusul, zicîndu-şi : „Nu este mîntuire şi tărie decît întru Allah Atotştiutorul. Iacătă, o, sărmane de tine, ziua de pe urmă a vieţii tale."

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci şi una noapte

Urma :

Şi se duse la rege şi la vizir. Iar vizirul îi zise, uitîndu-se aiurea :

— Unde este chilimul, o, pescarule ?

Şi el răspunse :

— Îl am aici !

Ei îl întrebară :

— Unde aici ?

El le răspunse :

— Aici, în sîn !

Iar ei începură să rîdă de el, zicînd :

— Iacătă-l pe unul care se ţine de glume mainte de-a muri !

Iar vizirul îl întrebă în bătaie de joc :

— Da ce, un chilim de o sută de prăjini este o minge de copil care poate să fie băgată în sîn ?

El i-o întoarse :

— Da ce vă priveşte pe voi ? Mi-aţi cerut un chilim, iar eu vi l-am adus, nu aveţi nimic altceva de cerut de la mine. Aşa că, în loc să rîzi de mine, o, vizirule, ia scoală-te şi dă-mi un cui mare. Iar chilimul are să fie dinainte-vă, colea în sală !

Atunci vizirul se ridică, rîzîndu-şi de zminteala pescarului, luă cuiul, şi spuse la urechea spătarului :

— O, spătarule, să stai colea, lîngă uşa de la sală. Şi, cum pescarul, cînd am să-i dau cuiul, nu are să poată aşterne chilimul precum doresc, tu să scoţi paloşul, fără să mai aştepţi altă poruncă de la mine, şi, dintr-o fulgerătură, să-i zbori capul.

Şi spătarul răspunse :

— Bine !

Iar vizirul se duse să-i înmîneze pescarului cuiul, spunîndu-i :

— Ia fă-ne acuma să-ţi vedem chilimul.

Atunci pescarul înfipse cuiul la un capăt al sălii, legă de cui capătul firului de pe fus, şi răsuci fusul, zicîndu-şi : „Toarce-mi moartea, o, afurisitule !" Şi iacătă că se întinse şi se aşternu de-a lungul sălii, în toate părţile, un chilim împărătesc care nu-şi afla perechea în tot saraiul. Iar regele şi vizirul se uitară unul la altul năuci, vreme de un ceas, pe cînd pescarul sta cuminte, fără să spună nimic. Pe urmă vizirul clipi din ochi înspre rege, cu o privire isteaţă, şi se întoarse înspre pescar, şi-i zise :

— Regele este mulţumit şi îţi spune : „Bine". Da îţi mai cere un lucru.

El îi zise :

— Şi care-i lucrul acela ?

Vizirul răspunse :

— Regele îţi cere, şi aşteaptă de la tine, să-i aduci un prunc. Şi pruncul să nu fie mai mare de opt zile. Şi trebuie să-i istorisească stăpînului nostru regele o poveste. Şi povestea trebuie să înceapă cu o minciună şi să se sfîrşească cu o minciună !

Iar pescarul, cînd auzi, îi spuse vizirului :

— Numai atîta ? Pe Allah ! nu-i o cerere prea mare. Numai că habar n-am avut pînă acuma că pruncii de opt zile ar putea să vorbească, şi anume să vorbească spre a istorisi poveşti care au ca început o minciună şi ca sfîrşit o minciună, măcar şi de-ar fi pruncii aceia copii de efriţi.

Iar vizirul răspunse :

— Să taci ! Cuvîntul și porunca regelui trebuie să fie îndeplinite. Îți dăm, pentru aceasta, un răgaz de opt zile, după care, dacă n-ai să aduci pruncul cerut, ai să guști moartea cea roșie. Scrie așadar un legămînt în privința aceasta și pune-ți pecetea deasupra.

Iar pescarul spuse :

— Bine, iacătă-mi pecetea, o, vizirule. Pecetluiește tu în locul meu, întrucît eu nu mă pricep. Eu nu știu decît să-mi dreg năvodul. Pecetarul meu se află în mîinile tale, fă ce vrei, și pecetluiește cu el de o sută de ori, în loc de-o dată ! Iar în privința pruncului, Allah milosîrdnicul are să ne poarte de grijă !

Iar vizirul luă pecetarul pescarului și pecetlui legămîntul. Iar pescarul își luă îndărăt pecetarul și plecă mohorît.

Și ajunse la nevastă-sa și îi zise :

— Scoală-te și hai să fugim din țara aceasta ! Ți-am mai spus o dată, și n-ai vrut să mă asculți. Scoală-te, că eu mă duc !

Ea îi zise :

— Pentru ce ? Din ce pricină ? Au chilimul n-a ieșit din fus ?

El răspunse :

— A ieșit. Da codoșul acela, vizirul acela al dosului meu, plodul acela de cățea, îmi cere acuma un prunc care să nu aibă mai mult de opt zile, și care trebuie să-i istorisească o poveste ; și povestea trebuie să fie minciună din minciună. Și au binevoit să-mi dea, pentru isprava aceasta, un răspăs de opt zile.

Iar nevastă-sa îi zise :

— Bine. Da nu te necăji, bre omule ! Cele opt zile încă nu s-au scurs, și pînă atunci avem vreme să chibzuim și să găsim chichița mîntuirii !

Or, în dimineața celei de-o opta zile, pescarul îi zise soției sale :

— Tu ai uitat oare de pruncul de care trebuie să fac rost ? Astăzi am ajuns la soroc !

Ea îi zise :

— Bine. Du-te la puţul pe care îl ştii, de sub pomul cel strîmb. Dintru-ntîi să-i dai îndărăt fusul celei care sălăşluieşte în puţ, şi să-i mulţumeşti frumos. Pe urmă să-i spui : „O, cutare, prietena ta cea dragă, cutărica, îţi trimite salamalekul şi îţi cere să-i împrumuţi copilul născut ieri, întrucît avem nevoie de el pentru o treabă.

La cuvintele acestea, pescarul îi spuse nevesti-si :

— Uallahi, nu mai ştiu pe nimeni atîta de aiurit şi de zmintit ca tine, decît poate pe vizirul acela de păcură. Cum, bre femeie ! vizirul îmi cere un plod de opt zile şi tu te marghioleşti că, încă şi mai mult, ai să-mi dai un prunc de o zi care să ştie să vorbească limpede şi să istorisească poveşti !

Ea răspunse :

— Ce te bagi ? Du-te numai şi fă cum ţi-am spus !

Iar el se minună :

— Bine. Iacătă ziua mea cea mai de pe urmă de pe pămînt.

Şi plecă de-acasă, şi merse pînă ce ajunse la puţ. Şi aruncă fusul în puţ, strigînd :

— Iacătă fusul !

Şi adăugă :

— Bre cutare, prietena ta cea dragă, cutărica, îţi trimite salamalekul şi îţi cere să-i dai pruncul de o zi, întrucît avem trebuinţă de el pentru o treabă. Numai dă zor, că altminteri capul meu are să-mi zboare de pe grumaz !

Atunci cea care sălăşluia în puţ — numai unul Allah îi ştia de ştire ! — răspunse :

— Iacătă-l : ţine-l !

Şi pescarul luă plodul de o zi ce i se dărui, pe cînd cea care sălăşluia în puţ îi grăia :

— Rosteşte asupra-i descîntecul de deochi !

Iar pescarul, luînd copilul, rosti asupra-i bismillahul, zicînd :

— Bismillah errahman errahim !

Și, ținînd plodul în brațe, plecă.

Și pe drum își zise : „Oare s-au pomenit pe undeva copii, fie ei chiar și în vîrstă de treizeci de zile, și nu de o zi ca ăsta, care să știe să vorbească și să istorisească povești, măcar fie și printre copiii efriților celor mai de-a mirărilea ?" Pe urmă, spre a-și limpezi inima în privința aceasta, îi grăi copilului cel înhorboțit pe care îl ducea în brațe :

— Ia, hai, taică, glăsuiește-mi oleacă, să văd și să mă încredințez dacă asta-i ziua morții mele !

Da copilul, auzind glasul gros al pescarului, se sperie și se zbîrci, și la chip și din pîntece, și făcu precum fac toți copiii, vrasăzică începu să plîngă cu niște strîmbături amarnice și să se ude pe el cît putu. Iar pescarul ajunse la nevastă-sa făcut fleașcă și inciudat, și spuse :

— Iacătă că am adus copilul. Mîntuiască-mă Allah ! Tot ce știe este să plîngă și să se ude pe el, plodul de cățea ! Ia uite în ce stare m-a adus !

Ci ea îi zise :

— Ce te bagi ? Roagă-te întru prorocul, bre omule, și fă cum îți spun ! Ia și du fără zăbavă copilul acesta la rege. Și-ai să vezi iute dacă știe să vorbească ori nu știe. Numai că să ceri pentru el trei perne, și să-l așezi în mijlocul divanului, și să-l sprijini cu pernele acelea, punîndu-i una în partea dreaptă, una în partea stîngă, și una la spate ! Și roagă-te întru prorocul !

Și pescarul răspunse :

— Asupra-i fie rugăciunea și pacea !

Pe urmă, ducîndu-l subsuoară pe noul-născut, plecă la rege și la vizir.

Cînd vizirul îl văzu pe pescar venind cu pruncul cel înhorboțit, începu să rîdă și îi spuse :

— Ăsta-i copilul ?

Iar pescarul răspunse :

— Da.

Și vizirul se întoarse înspre copil și îi grăi cu glasul ce se ia spre a le vorbi pruncilor :

— Micuțule !

Da copilul, în loc să vorbească, își strîmbă și nasul și gura, și începu să facă : „Ua ! ua !“

Iar vizirul se duse tare mulțumit la rege și îi spuse :

— I-am vorbit copilului, da el nu mi-a răspuns și s-a mulțumit să plîngă și să facă „Ua ! ua !“ Or, acesta-i sfîrșitul vieții pescarului. Ci dovada nu se cade să se facă decît dinaintea divanului vizirilor, emirilor și dregătorilor, întrucît am să le citesc învoielile din legămîntul pe care l-am pecetluit cu pescarul ; și, după aceea, avem să-l ucidem !

Iar regele spuse :

— Păi chiar așa, o, vizirule !

Și intrară amîndoi în sală ; iar emirii și dregătorii se strînseră acolo. Și fu adus pescarul ; și vizirul citi dinaintea lui și dinaintea tuturor celor de față legămîntul pecetluit, și spuse :

— Acuma, o, pescarule, să aduci copilul care are să ne grăiască.

Și pescarul spuse :

— Să mi se dea mai întîi trei perne, și-apoi copilul are să grăiască !

Și i se aduseră cele trei perne ; iar pescarul așeză copilul în mijlocul divanului, și îl rezemă cu cele trei perne. Iar regele îl întrebă pe pescar :

— Acesta-i copilul ce are să ne istorisească povestea care-i minciună din minciună din minciună ?

Or, pînă să aibă vreme pescarul să dea răspuns, pruncul de o zi răspunse :

— Întîi de toate, salamalekul fie asupra-ți, o, măria-ta !

Iar vizirii și emirii și toți ceilalți se minunară de copil pînă peste poate. Iar regele, tot atîta de uluit ca

toți cei ce se aflau de față, îi răspunse copilului la urare, și îi zise :

— Istorisește-ne, Destoinicule, povestea care-i o zumarica de minciuni !

Iar copilul îi răspunse, grăind :

— Iacătă ! Odată, eram pe atunci în puterea tinereților mele, umblînd pe afară din cetate, prin cîmp, pe-o vreme de arșiță, am întîlnit un precupeț de pepeni verzi ; și, cum îmi era tare cald și tare sete, am cumpărat un pepene verde pe un dinar de aur. Și am luat lubenița și am tăiat din ea o felie, pe care am înfulecat-o, și m-am răcorit. Pe urmă, cum mă uitam în lăuntrul lubeniței, am dat de un oraș cu cetatea lui. Eu atunci, fără a șovăi, mi-am spălat picioarele unul după altul, și am intrat în harbuz. Și am început să mă preumblu pe acolo, uitîndu-mă împrejurul meu la prăvăliile și la casele și la tîrgoveții din orașul acela din lubeniță. Și am umblat așa mai departe, pînă ce am ajuns în cîmp. Și acolo am văzut un curmal din care atîrna un potop de chiorchini de curmale, toate lungi de un cot. Încît sufletul meu, care rîvnea la curmalele acelea, m-a îmboldit amarnic înspre ele, și n-am fost în stare să-mi destoi ispita ; și m-am suit în curmal, să rup una, sau două, sau trei, sau patru curmale, și să le mănînc. Ci găsii în curmal niște felahi care semănau mei în curmal, și secerau spicele, pe cînd alți felahi băteau grîul și îl vînturau. Iar eu, după ce am mai umblat o vreme prin curmal, m-am întîlnit cu unul care bătea niște ouă pe o arie, și m-am uitat mai cu luare-aminte și am văzut că din toate ouăle bătute pe arie ieșeau niște puișori. Și cocoșii treceau într-o parte, iar găinușele în cealaltă. Iar eu m-am oprit acolo să mă uit la ei, și i-am văzut cum creșteau văzînd cu ochii. Atunci am împerecheat între ei cocoșeii cu găinușele ; pe urmă i-am lăsat acolo mulțumiți, și m-am dus pe altă creangă din curmal. Și acolo am dat de un măgar care purta în spinare niște

zumaricale de susan; și, cum chiar că sufletul meu era mort după zumaricale de susan, am luat o zumarica și am înfulecat-o din două-trei îmbucături. Și, după ce am mîncat-o astfel, am ridicat ochii și m-am pomenit afară din lubeniță. Iar lubenița s-a închis la loc și s-a făcut iarăși întreagă precum fusese. Și-aceasta-i povestea pe care o aveam să v-o povestesc!

Cînd auzi vorbele acestea ale nou-născutului, regele îi zise:

— He, he, o, șeicule al mincinoșilor și cunună a lor, he, he, Destoinicule! iacătă o țesătură de gogoși de tufă! Da tu chiar îți închipui că am crezut o boabă din toată povestea asta drăcească? Ai, uallah! Da de cînd, de pildă, se află orașe în lubeniță? Și de cînd ouăle, după ce au fost bătute pe o arie, mai scot pui? Mărturisește, Destoinicule, că toate astea sînt un ghiveci de minciună cu minciună!

Iar copilul răspunse:

— Nu tăgăduiesc nimic! Da și tu, măria-ta, ar trebui să nu tăgăduiești și nici să tăinuiești gîndurile tale cele adevărate față de acest amărît de pescar, pe care vrei să-l omori spre a-i răpi femeia, mîndrețea aceea, pe care ai zărit-o pe țărm! Hei, da! și nu ți-e rușine dinaintea chipului lui Allah care ne vede, să rîvnești, rege fiind și sultan, la ceea ce nu este al tău, și să furi bunul aproapelui tău, mai puțin bogat și mai puțin puternic, cum e acest pescar sărman? Pe Allah și pe harurile Prorocului — asupra-i fie rugăciunea și pacea! — mă jur că dacă, pe clipă și pe dată, nu-l lași în tihnă pe pescar și nu te lepezi de gîndurile tale cele rele față de nevasta lui, am să vă spulber de pe pămînt neamul, și ție și vizirului tău, de nici măcar muștele n-au să vă mai dea de urmă.

Și, grăind acestea cu un glas înfricoșător, copilul cel înhorboțit lăsă toată lumea năpădită de uluială, și îi spuse pescarului:

— Acuma, unchiule, ia-mă iar și du-mă de aici la tine acasă.

Și pescarul îl luă pe pruncul de o zi, Destoinicul ; și, nesupărat de nimeni, ieși din palat și se duse mulțumit la nevastă-sa. Și, după ce femeia află ceea ce avea de aflat, îi spuse :

— Nu-ți mai rămîne decît să te duci, fără de zăbavă, să dai îndărăt copilul de unde l-ai luat. Și să nu uiți a-i duce și salamalekul meu prietenei mele dragi, și mulțumirile mele, și s-o întrebi de sănătate !

Iar pescarul spuse :

— Bine !

Și făcu precum îi spusese ea să facă. După care se întoarse acasă și își săvîrși spălările cele sfinte și rugăciunea ; și își împlini treaba cea de rînd cu soția sa, mîndrețea. Și, de-atunci, trăiră amîndoi în fericire și huzur.

Și-atîta cu ei !

Și, după ce istorisi astfel povestea aceasta, cel de al treilea ispravnic de agie se așeză la locul său, iar sultanul Baîbars zise :

— O, minunată poveste ! Ce păcat, o, ispravnice Ezz Al-Din, că nu ne-ai spus ce s-a mai petrecut, în zilele care au urmat, între rege și pescar !

Atunci păși înainte cel de al patrulea ispravnic de agie, pe care îl chema Mohii Al-Din. Și spuse :

— Eu, o, măria-ta, dacă îmi îngăduiești, am să-ți povestesc urmarea acestei istorisiri, care este încă și mai de-a mirărilea decît începutul ei !

Iar sultanul Baîbars spuse :

— De bună seamă ! și din toată inima, și din tot cugetul !

Atunci ispravnicul Mohii Al-Din spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL PATRULEA ISPRAVNIC DE AGIE

Află, dar, o, rege al vremilor, că, din mila cerească, li se născu un băiețel pescarului și soției sale, mîndrețea aceea. Iar părinții îi deteră acelui băiețel numele de Mohammad cel Destoinic, în amintirea înhorbotitului cel de-o zi care îi scăpase de la ananghie. Și copilul era frumos ca maică-sa.

Iar sultanul avea și el un copil, de-o seamă cu băiatul pescarului; da copilul sultanului era bătut de urîciune, iar la culoare era de culoarea fiilor de felahi.

Or, cei doi băieți umblau la aceeași școală, să învețe a citi și a scrie. Și, cînd fiul regelui, care era un trîntor și un neisprăvit, îl vedea pe fiul pescarului, care era un sîrguincios și un destoinic, îi zicea :

— Hei, fie-ți dimineața fericită, plod de pescar !

Și îi zicea așa spre a-l umili. Iar Mohammad cel Destoinic răspundea :

— Și dimineața ta fie-ți fericită, o, fiu de sultan, și albească-ți chipul cel negru ca pielea de iminei bătrîni !

Și cei doi băieți umblară astfel laolaltă la școală vreme de un an, dîndu-și mereu binețe în felul acesta. Și, pînă la urmă, fiul sultanului se duse îmbufnat să-i povestească lui tătîne-său necazul, spunîndu-i :

— Copilul pescarului, cîinele acela, îmi întoarce în fiecare zi salamalekul zicîndu-mi : „Tu, cel cu fața neagră ca pielea de iminei bătrîni".

Atunci regele se supără ; ci, întrucît nu îndrăznea, din pricina trecutului, să-l pedepsească el însuși pe fiul pescarului, îl chemă pe șeicul dascăl al școlii și îi spuse :

— O, șeicule, dacă vei vroi să-l omori pe băiatul Mohammad, fiul pescarului, am să-ți dau un peșcheș bogat, și am să-ți dăruiesc niște cadîne și niște roabe albe și frumoase.

Iar dascălul școlii se bucură și răspunse :

— La poruncile tale, o, rege al vremilor ! În fiece zi am să-l blagoslovesc pe copil cu o ciomăgeală, pînă ce are să-și dea sufletul de-atîta blagosloveală !

Și-așa că, a doua zi, cînd Mohammad cel Destoinic se duse la școală să citească din *Coran*, dascălul le spuse școlarilor :

— Aduceți varga de pedepsit, și așterneți-l pe fiul pescarului la pămînt.

Iar școlarii, cum era obiceiul, îl înșfăcară pe Mohammad și îl întinseră la pămînt, și îi puseră picioarele în menghina de lemn. Iar dascălul școlii luă varga și începu să-l croiască pe băiat la tălpi, pînă ce țîșni sîngele din ele și pînă ce pulpele și labele picioarelor se umflară de tot. Și îi spuse :

— Inșallah, mîine o luăm de la capăt, o, încăpățînatule !

Și băiatul, de cum îi deteră drumul din scula schingiurilor, fugi de la școală, slobozindu-și picioarele în vînt. Și se duse la tatăl și la mama sa, și le spuse :

— Iacătă ! șeicul școlii m-a bătut de moarte, din pricina fiului sultanului. Eu nu mă mai duc la școală și am să mă fac pescar ca tata.

Iar taică-său îi spuse :

— Bine, fiule !

Și se ridică, și îi dete un năvod și un coș, și îi zise :

— Ține, iacătă-ți sculele de pescuit. Iar mîine du-te la pescuit, chiar dacă n-ai să agonisești decît atîta cît îți trebuie ca să trăiești.

Și-așa că, a doua zi, de cu zori, Mohammad băiatul se duse să arunce năvodul în mare. Da nu avu de prins în năvod decît un barbun, atîta tot. Și Mohammad strînse năvodul și își zise : „Am să prăjesc barbunul acesta, în chiar solzii lui, și am să-l mănînc de prînz“. Se duse așadar să adune niște iarbă uscată și niște vreascuri, le aprinse, și luă barbunul ca să-l prăjească pe jar. Atunci

barbunul deschise gura și începu să-i grăiască, spunîndu-i :

— Nu mă frige, ya Mohammad ! Eu sînt un rege dintre regii din mare. Pune-mă îndărăt în apă așa cum eram, și am să-ți fiu de folos la vreo vreme rea, și am să-ți vin într-ajutor în zilele de ananghie !

Iar el zise :

— Bine.

Și puse îndărăt în apă barbunul. Și iacă-așa cu el.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și doua noapte

Urmă :

Da în ceea ce îl privește pe rege, măria-sa, peste două zile, îl chemă pe dascălul de la școală și îl întrebă :

— L-ai omorît pe băiatul Mohammad, fiul pescarului ?

Iar dascălul răspunse :

— I-am tras o bătaie bună chiar din ziua dintîi, pînă l-am făcut de-a leșinat. Atunci a fugit și nu s-a mai întors. Iar acuma este pescar ca și tată-său.

Și regele îl izgoni și-i zise :

— Sictir de-aci, o, pui de cățea ! Fiți-ar taică-tău afurisit, și mărita-ți-s-ar fie-ta cu un porc !

După care îl chemă pe vizir și îi spuse :

— Băiatul n-a murit. Ce să facem ?

Iar vizirul îi răspunse regelui :

— Am să-ți rostuiesc eu o cale pentru moartea lui !

Și regele îl întrebă :

— Cum să-i rostuiești moartea ?

El răspunse :

— Știu o fată tare frumoasă, fiica sultanului din Țara Verde. Țara aceea se află departe de aici cale de șapte ani. Așa că avem să-l chemăm pe fiul pescarului, iar eu am să-i spun : „Sultanul, stăpînul nostru, are multă prețuire față de tine și se bizuie pe vitejia ta. Așa că trebuie să te duci în Țara Verde și s-o aduci de acolo pe fata sultanului acelei țări, întrucît stăpînul nostru regele vrea să se însoare cu ea, și nimeni afară de tine nu ar putea să i-o aducă."

Și regele îi răspunse vizirului :

— E bine ; trimite după băiat !

Atunci vizirul porunci să fie adus flăcăiașul Mohammad, în pofida ciudei acestuia, și îi zise :

— Stăpînul nostru sultanul dorește a te trimite să i-o aduci pe fata sultanului din Țara Verde.

Iar el răspunse :

— Da de cînd oi fi știind eu drumul înspre țara aceea ?

Vizirul spuse :

— Trebuie.

Atunci băiatul plecă necăjit, și se duse la maică-sa să-i povestească năpasta. Iar maică-sa îi spuse :

— Du-te și-ți plimbă necazul pe malul rîului, aproape de locul unde se varsă rîul în mare, și necazul are să ți se spulbere de la sine.

Și băiatul Mohammad se duse să se plimbe cu necazul său, pe malul mării, aproape de gura rîului.

Și, cum umbla așa în lung și în lat, necăjit, barbunul de odinioară ieși din mare și veni la el pe țărm, dîndu-i bineţe. Și îi zise :

— Pentru ce ești necăjit, Mohammad Destoinicule ?

El răspunse :

— Nu mă mai întreba ! căci lucrul este fără de izbăvire.

Iar peştele îi zise :

— Izbăvirea este în mîinile lui Allah. Grăieşte.

El spuse :

— Gîndeşte-te, o, barbunule, că vizirul cel de păcură mi-a zis : „Trebuie să te duci să ne-o cauţi pe fata sultanului din Ţara Verde".

Şi barbunul îi zise :

— Bine. Du-te la rege şi spune-i : „Am să mă duc să ţi-o caut pe fata sultanului din Ţara Verde. Da, pentru aceasta, trebuie ca tu să pui să mi se facă o dahabia de aur. Şi trebuie ca aurul acela să fie luat din averea vizirului tău."

Şi băiatul Mohammad se duse să-i spună regelui ceea ce îi spusese barbunul. Iar regele nu putu să facă altminteri decît să pună să i se meşterească dahabiaua de aur, din averea vizirului şi în ciuda nasului aceluia. Iar vizirul era să moară de ciudă mocnită. Şi Mohammad se sui în dahabiaua de aur şi plecă pe rîu în sus.

Iar barbunul, prietenul său, mergea înainte-i, arătîndu-i drumul şi călăuzindu-l de-a lungul braţelor rîului şi al curgerilor de ape, pînă ce, într-un sfîrşit, ajunse la Ţara Verde. Şi Mohammad cel Destoinic trimise un pristav în cetate ca să strige : „Tot omul, fie femeie, fie bărbat, fie copil, fie tînăr, fie bătrîn, poate să coboare pe malul rîului ca să se uite la dahabiaua de aur a lui Mohammad cel Destoinic, fiul pescarului".

Atunci toţi tîrgoveţii din cetate, cu mic cu mare, bărbaţi şi femei, veniră să se uite la dahabiaua de aur. Şi şezură să se uite la ea opt zile în şir. Atunci, fata regelui nu mai putu nici ea să-şi înfrîne ispita, şi ceru îngăduinţă de la tătîne-său, spunînd :

— Vreau să mă duc şi eu, ca toţi ceilalţi, să văd dahabiaua.

Atunci regele se învoi cu treaba aceasta şi, mai întîi, porunci să se dea de veste în toată cetatea că nimenea,

nici bărbat, nici femeie, nu are îngăduință în ziua aceea să iasă din casă, nici să se preumble prin partea țărmului, întrucît domnița urma să se ducă să vadă dahabiaua.

Și-așa că fata regelui se duse pe țărm să se uite la dahabiaua de aur. Și îl întrebă prin semne pe Destoinic dacă ar putea să intre și s-o vadă și pe dinlăuntru. Și, după ce Mohammad îi făcu din cap și din ochi un semn care însemna „da", fata se sui pe puntea dahabialei și începu s-o cerceteze. Atunci Mohammad cel Destoinic trase binișor priponul și tărușul, și dete drumul dahabialei, și porni.

Or, cînd fata sultanului din Țara Verde își sfîrși cercetarea și voi să iasă pe punte, ridică ochii și văzu dahabiaua plecată, destul de departe de-acuma de cetatea părintelui ei. Atunci îi spuse prietenului barbunului :

— Unde mă duci, Destoinicule ?

El răspunse :

— Te duc la un rege, ca să se însoare cu tine.

Ea îi spuse :

— Nu cumva, din întîmplare, regele o fi mai frumos decît tine, Destoinicule ?

El răspunse :

— Nu știu. Ai să-l vezi numaidecît cu ochii tăi.

Atunci fata își scoase inelul de pe deget și îl aruncă în apa rîului. Ci barbunul se afla acolo, luă inelul și îl duse în gură, deschizîndu-le calea. Pe urmă fata îi spuse Destoinicului :

— Eu nu am să mă mărit decît cu tine. Și vreau să fiu de bunăvoie a ta, chiar aici.

Iar flăcăul Mohammad îi spuse :

— Bine.

Și o luă, cu fecioria ei cu tot. Și se bucură de ea pe apă.

Și, cînd ajunseră la capătul drumului, Mohammad, fiul pescarului, se duse la rege și îi spuse :

— Iacătă-mă. Ți-am adus-o pe fata sultanului din Țara Verde. Da îți spune că nu are să iasă din dahabia

decît dacă îi aşterni pe pămînt nişte chilimuri de mătase verde, pe care să calce spre a veni la palatul tău. Şi tu ai să vezi atunci ce galeş umblă ea.

Iar regele îi zise :

— Bine.

Şi puse să se cumpere, cu bani de-ai vizirului şi spre ciuda nasului aceluia, toate chilimurile de mătasă verde cîte se aflau în sukul de chilimuri, şi porunci să fie aşternute pe jos pînă la dahabia.

Atunci domniţa din Ţara Verde ieşi din dahabia şi păşi pe chilimurile de mătasă, îmbrăcată în verde şi legănîndu-se de răpea minţile. Şi regele o văzu, se minună de ea şi se îndrăgosti de frumuseţea ei. Iar după ce copila intră în sarai, el îi zise :

— Am să pun să se scrie chiar în seara aceasta senetul de căsătorie cu tine.

Iar copila îi spuse atunci :

— Bine. Da, dacă vrei să te însori cu mine, adu-mi inelul care mi-a căzut de pe deget în apele rîului. Şi pe urmă avem să facem senetul şi ai să te însori cu mine.

Or, inelul îl dedese barbunul prietenului său, Mohammad cel Destoinic, fiul pescarului.

Şi-aşa că regele îl chemă pe vizir şi îi zise :

— Ascultă. Sultăniţei i-a căzut inelul de pe deget în apele rîului. Ce este acuma de făcut ? Şi cine poate să ni-l aducă ?

Iar vizirul răspunse :

— Păi cine altul poate să ni-l aducă, de nu Mohammad, fiul pescarului, procletul şi efritul ?

Or, vizirul nu grăia astfel decît spre a-l face pe băiat să cadă într-o capcană fără de scăpare. Încît regele trimise după el în graba mare. Iar cînd băiatul veni, îi spuseră :

— E vorba de un inel care i-a căzut din deget sultăniţei în apele rîului. Şi nimeni nu poate să-l aducă, afară de tine.

El le răspunse :

— Bine. Na, iacătă inelul.

Iar regele luă inelul și se duse să i-l dea copilei din Țara Verde, și-i spuse :

— Ține, iacătă-ți inelul, și să facem în seara aceasta senetul de căsătorie !

Ea îi spuse :

— Bine. Da în țara mea, cînd o fată se mărită, este un obicei.

El îi zise :

— Bine. Spune-mi-l.

Ea zise :

— Se sapă un șanț de la casa mirelui pînă la mare, se umple șanțul cu lemne și cu vreascuri, și i se dă foc. Iar mirele se aruncă în foc, și merge prin el pînă la mare, unde se scaldă, spre a se duce apoi drept la mireasa lui...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și treia noapte

Urmă :

...Și-așa, mirele se curăță în foc și în apă. Și-aceasta-i datina senetului de căsătorie în țara mea.

Atunci regele, care era îndrăgostit de preafrumoasa domniță, porunci să se sape șanțul cu pricina, puse să fie umplut cu lemne și cu vreascuri, își chemă vizirul și îi zise :

— Mîine, pregătește-te să mergi acolo cu mine.

Şi, a doua zi, cînd veni ceasul să se dea foc la şanţul cu lemne, vizirul îi spuse regelui :

— Ar fi bine ca mai înainte să se arunce dintru-ntîi în focul acesta Mohammad, fiul pescarului, spre a vedea cum are să fie treaba. Dacă el are să iasă viu şi nevătămat din foc, putem atunci să ne aruncăm în foc şi noi.

Iar regele spuse :

— Bine.

Or, estimp, barbunul se suise în dahabia, la prietenul său, băiatul, şi îi spusese :

— Destoinicule, dacă regele are să te cheme la el şi are să-ţi spună : „Aruncă-te în focul acesta!" tu sà nu te sperii, da să-ţi astupi urechile şi să rosteşti rugăciunea cea ocrotitoare de rău : „În numele lui Allah Îndurătorul cel fără de margini şi Milosîrdnicul". Pe urmă, să te arunci hotărît în şanţul de foc.

Şi-aşa că regele porunci să se dea foc la butuci şi la vreascuri. Şi îl chemară pe Mohammad şi îi spuseră :

— Aruncă-te în foc şi mergi pînă la mare ; căci tu poţi, întrucît eşti destoinic.

El le răspunse :

— Pe capul şi pe ochii mei ! la poruncile voastre !

Şi îşi astupă urechile, şi rosti în mintea lui rugăciunea bismillahului, şi intră hotărît în foc. Şi ieşi la partea dinspre mare, mai frumos decît fusese. Şi toată lumea îl văzu şi rămase uluită de frumuseţea lui.

Atunci vizirul îi spuse regelui :

— Haide să intrăm şi noi în foc, ca să ieşim frumoşi ca fiul pescarului, procletul ! Şi cheamă-l şi pe fiul tău, ca să se arunce în foc laolaltă cu noi, şi să se facă frumos cum o să ne facem noi.

Iar regele îl chemă pe fiu-său, cel care era urît şi care avea un chip ca pingeaua de iminei vechi. Şi se luară tustrei de mînă şi se aruncară, iacă-aşa, în foc. Şi se făcură un morman de cenuşă.

Atunci Mohammad cel Destoinic, fiul pescarului, se duse la copilă, domnița fiică a sultanului din Țara Verde, și făcu senetul de căsătorie cu ea, și o luă de soție. Și se sui în scaunul de domnie al împărăției, și fu rege și sultan. Și îi chemă pe lîngă sine pe tatăl și pe mama lui. Și trăiră cu toții laolaltă în sarai, în deplină fericire și înțelegere, mulțumiți și înfloritori. Or, mărire lui Allah, stăpînul înfloririi, al mulțumirii, al fericirii și al bunei înțelegeri !

Iar după ce ispravnicul de agie Mohii Al-Din își istorisi astfel povestea aceasta, și după ce sultanul Baîbars îi fu mulțumitor și îi mărturisi desfătarea sa, se întoarse la locu-i. Și păși înainte un al cincelea ispravnic de agie, pe care îl chema Nur Al-Din. Și, după ce sărută pămîntul dintre mîinile sultanului Baîbars, îi spuse :

— Eu, o, stăpîne al nostru și cunună a capetelor noastre, am să-ți istorisesc o poveste care nu-și află seamăn printre povești.

Și spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL CINCELEA ISPRAVNIC DE AGIE

A fost odată un sultan. Și sultanul acela, într-o bună zi, îl chemă pe vizirul său și îi zise :

— Vizirule !

Iar acela răspunse :

— La poruncile tale ! Ce este, o, măria-ta ?

El îi spuse :

— Vreau să pui a mi se scrie și ciopli o pecete care să aibă anume puterea ca, dacă aș fi vesel, să nu mă mohorăsc, și, dacă aș fi mohorît, să nu mă înveselesc. Și trebuie ca acela care va scrie pecetea să-și ia îndatorința

de a pune în ea puterea cerută. Iar tu, pentru aceasta, ai un răspăs de trei zile !

Atunci vizirul se duse la cei care fac de obicei peceți și amulete, și le spuse :

— Scrieți-mi o pecete pentru rege.

Și le povesti ce spusese și ceruse regele. Da nici unul dintre ei nu vroi să ia asupra-și a face o asemenea pecete. Atunci vizirul se ridică și plecă necăjit. Și își zise : „Nu am să-l găsesc în orașul nostru pe acela de care am trebuință. Am să mă duc în altă țară."

Și ieși din cetate și, mergînd prin cîmpie, se întîlni cu un șeic arab care își îmblăcea grîul pe aria lui. Și îi dete binețe, rostind :

— Pacea fie asupra-ți, o, șeicule de arabi !

Iar șeicul de arabi îi răspunse la salamaleк și îi zise :

— Unde te duci, ya sidi, acuma, pe căldura asta ?

El îi răspunse :

— Drumețesc din pricina unei trebi de-a regelui.

Șeicul îl întrebă :

— Ce treabă-i aceea ?

El răspunse :

— Regele îmi cere să pun a i se scrie o pecete care să fie în așa fel încît, dacă el o fi vesel, să nu se mohorască, și, dacă o fi mohorît, să nu se înveselească.

Iar șeicul de arabi îi spuse :

— Numai atîta ?

Vizirul răspunse :

— Da.

El îi spuse :

— Bine. Șezi jos. Iar eu am să-ți aduc de mîncare. Și șeicul de arabi îl lăsă o clipită pe vizir și se duse la fata sa, pe care o chema Iasomia, și îi spuse :

— O, fata mea Iasomia, pregătește de masă pentru oaspete.

Ea îi spuse :

— De unde vine oaspetele acela ?

El răspunse :

— Din partea sultanului.

Ea îl întrebă :

— Și ce vrea ?

Iar tatăl ei îi istorisi treaba. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem și noi încă o dată.

Atunci Iasomia, domnița de arabi, pregăti pe dată o tavă cu ouă, pe care se aflau treizeci de ouă ce înotau în unt dulce, și i-o dete tatălui său, cu opt darabe de pîine, spunîndu-i :

Du-i astea drumețului și spune-i : „Fiica mea Iasomia, domniță de arabi, îți urează bun-venit și îți trimite vorbă că are să-ți scrie ea pecetea. Și tot ea îți mai spune, pe deasupra : Luna de-abia are treizeci de zile, marea este plină astăzi, iar opt zile fac o săptămînă !"

Și tatăl ei zise :

— Bine.

Și luă mîncarea și plecă.

Și, cum mergea așa, untul de pe tavă se scurse pe mîna lui. Atunci șeicul puse tava la pămînt, luă una dintre pîini, șterse untul de pe mînă și mîncă pîinea cu unt, precum și un ou care îl ispiti. După care se sculă și plecă să-i ducă mîncarea vizirului, și-i spuse :

— Fata mea Iasomia, domniță de arabi, îți trimite salamalekul și îți spune că are să-ți scrie ea pecetea. Și, pe deasupra, îți mai spune : „Luna de-abia are treizeci de zile, marea este plină astăzi, și opt zile fac o săptămînă".

Iar vizirul spuse :

— Să mîncăm mai întîi, și-o să vedem pe urmă.

Iar cînd isprăvi de mîncat îi zise părintelui Iasomiei :

— Spune-i să-mi scrie pecetea, dar mai spune-i și că luna a avut cu o zi mai puțin, că marea a fost uscată, și că săptămîna nu a avut decît șapte zile.

Atunci șeicul de arabi se întoarse la fiică-sa și-i zise :

— Vizirul îți spune să-i scrii pecetea, dar că luna a avut cu o zi mai puțin, că marea a fost uscată și că săptămîna n-a avut decît șapte zile.

Atunci fata îi zise :

— Nu ți-e rușine, o, tată, de ce-ai făcut ? Ai pus tava cu mîncarea jos pe drum, ai mîncat o pîine și un ou, și i-ai dus oaspetelui ouăle fără untul lor !

El îi răspunse :

— Hei, uallahi, dreptu-i ! Ci, o, fata mea, tava era plină și untul s-a vărsat pe mîna mea ; atunci am stat jos și am șters untul cu o pîine, pe care am mîncat-o ; și-atunci mi s-a făcut poftă de un ou, pe care l-am înfulecat.

Ea spuse

— Nu e nimic Să pregătim pecetea.

Atunci ea pregăti pecetea și o întocmi cu vorbele acestea : „Orice simțămînt, fie necaz, fie bucurie, de la Allah ne vine !" Și-i trimise pecetea vizirului, care o luă, după mulțumirile cuvenite, și plecă să i-o ducă regelui.

Iar regele, după ce luă pecetea și citi ceea ce era scris pe ea, îl întrebă pe vizir :

— Cine a făcut pecetea ?

El răspunse :

O copilă, pe nume Iasomia, domniță de arabi.

Iar regele se ridică pe cele două picioare ale lui și-i zise vizirului :

— Vino și du-mă la tatăl ei, ca să mă însor cu fata.

Atunci vizirul îl luă pe rege de mînă și plecă cu el. Și se duseră la șeicul de arabi, și-i spuseră :

— O, șeicule de arabi, am venit ca să legăm cumetrie cu tine.

El le răspunse :

— Spor în neam și spor în casă ! Da prin cine ?

Vizirul răspunse :

— Prin domnița de arabi, Iasomia, fiica ta, pe care stăpînul nostru regele, care se află dinaintea ochilor tăi, doreşte s-o ia de soție.

El spuse :

— Bine. Sîntem slugile voastre. Da fiica mea va fi pusă într-o cumpănă pe un talger. iar aurul pe celălalt talger. Și, greutate pentru greutate. Întrucît Iasomia este scumpă inimii tatălui ei.

Iar vizirul răspunse :

— Nu este nimic împotrivă.

Și plecară după aur, și îl puseră pe un talger de cumpănă, pe cînd șeicul de arabi o punea pe fiică-sa pe celălalt talger. Și, cînd fata și cu aurul se cumpăniră, se scrise, acolo pe loc, senetul de căsătorie. Și regele dete un ospăț mare în satul arabilor. Și, în chiar noaptea aceea, intră la fată, în casa părintelui ei, și îi luă fecioria, și se bucură de ea. Și, dimineața. plecă cu ea, și o așeză în saraiul său.

Or, după ce şezu o bucată de vreme în saraiul regelui, preafrumoasa copilă de arabi Iasomia începu să alunece înspre slăbire și să se stingă de lungoare. Atunci regele chemă hakimul şi îi spuse :

— Suie degrabă și cerceteaz-o pe Sett El-Arab, Iasomia. Nu știu de ce slăbește așa și se stinge.

Şi hakimul urcă și o cercetă pe Iasomia. Pe urmă coborî și îi spuse regelui :

— Nu este învățată cu șederea în cetate, întrucît este fată de la cîmp, iar pieptul ei se usucă din lipsă de aer.

Iar regele întrebă :

— Şi ce trebuie să facem ?

Hakimul răspunse :

— Pune să i se zidească un sarai la mare, unde va putea să răsufle aer curat ; și are să se facă mai frumoasă decît era.

Și regele dete numaidecît poruncă zidarilor să zidească un sarai la mare. Și. cînd saraiul fu gata, fu dusă acolo Iasomia cea vlăguită, domnița de arabi.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și patra noapte

Urmă :

Or, după ce Iasomia șezu o vreme acolo în sarai, se îngrășă și încetă de a mai tînji. Și, cum ședea într-o zi sprijinită în coate la fereastra ei, să se uite la mare, un pescar veni să-și arunce năvodul chiar sub zidurile saraiului. Și, cînd îl trase, nu văzu în el decît niște sfărîmături de cărămizi și niște cioburi de scoici. Și se mohorî. Atunci Iasomia îi grăi și îi zise :

— O, pescarule, de data aceasta, dacă vrei să arunci năvodul în mare întru norocul meu, am să-ți dau un dinar de aur pentru osteneala ta.

Iar pescarul răspunse :

— Bine, o, domniță !

Și aruncă năvodul în mare, întru norocul domniței de arabi Iasomia, îl trase și, strîngîndu-l, găsi în el un șip de aramă roșie. Și i-l arătă Iasomiei, care numaidecît se învălui cu un cearceaf de pat ca într-un izar și coborî la pescar și îi zise :

— Ține, iacătă dinarul, și dă-mi șipul.

Ci pescarul răspunse :

— Nu, pe Allah ! nu am să iau dinarul ca plată pentru acest șip, ci un sărut de pe obrazul tău.

Or, chiar în clipita cînd vorbeau astfel laolaltă, dete peste ei regele. Şi îl înşfăcă pe pescar, şi îl ucise cu spada sa, şi îi aruncă leşul în apele rîului. Pe urmă se întoarse înspre domniţa de arabi Iasomia şi îi zise :

— Şi nici pe tine nu vreau să te mai văd. Du-te unde-ţi place !

Şi ea plecă. Şi două zile şi două nopţi merse ea flămîndă şi însetată. Şi ajunse atunci într-un oraş. Şi şezu jos la uşa prăvăliei unui neguţător, de dimineaţa pînă la ceasul rugăciunii de la amiază. Atunci neguţătorul îi zise :

— O, domnia-ta, şezi aici de azi-dimineaţă. Pentru ce ?

Ea răspunse :

— Sînt o străină. Nu ştiu pe nimeni în cetatea aceasta. Şi nu am mîncat şi nu am băut nimic de două zile.

Atunci neguţătorul îl chemă pe arapul său şi îi zise :

— Ia-o pe femeia aceasta şi du-o acasă la noi. Şi spune-le, acasă, să-i dea să mănînce şi să bea.

Şi o luă arapul şi o duse acasă, şi îi spuse nevestei neguţătorului, stăpîna sa :

— Stăpînul meu îţi trimite vorbă să-i dai femeii acesteia să mănînce bine şi să bea.

Iar femeia neguţătorului se uită la Iasomia, şi o văzu, şi fu cuprinsă de pizmă, întrucît cealaltă era mai frumoasă. Şi se întoarse înspre arap şi îi spuse :

— Bine. Suie-o pe femeia aceasta în poiata de pe terasă.

Şi arapul o luă pe Iasomia de mînă şi o duse sus în poiata cu pricina, de pe terasă. Şi Iasomia şezu acolo pînă seara, fără ca nevasta neguţătorului să se îngrijească de ea în vreun fel, nici cu mîncare, nici cu băutură. Atunci domniţa de arabi Iasomia îşi aduse aminte de şipul de aramă roşie pe care îl avea la subsuoară şi îşi zise : „Să vedem, poate că o fi colea în şip vreun strop de apă de băut !“ Şi, gîndind aşa, luă şipul şi îi răsuci capacul. Şi numaidecît ieşiră din şip un lighean cu ibricul lui. Şi Iasomia se spălă pe mîini. Pe urmă, ridică ochii şi văzu

cum iese din șip o tabla plină cu mîncăruri și cu băuturi. Și mîncă, și bău, și fu mulțumită. Atunci, răsuci iarăși capacul șipului, și ieșiră din șip zece roabe albe și tinere, cu geamparalele în mîini, care începură să dănțuiască prin poiată. Și, după ce își sfîrșiră dănțuirea, fiecare dintre ele aruncă zece pungi de aur pe genunchii Iasomiei. Pe urmă intrară toate îndărăt în șip.

Și domnița de arabi Iasomia rămase așa în poiată trei zile întregi, mîncînd și desfătîndu-se cu copilele din șip. Și, ori de cîte ori le scotea afară din șip, ele îi aruncau, după danț, cîte zece pungi pline cu aur ; și tot așa pînă ce la urmă poiata se umplu cu aur pînă la bagdadie.

Or, după acest răstimp, arapul neguțătorului se sui pe terasă pentru o nevoie. Și o văzu pe domnița Iasomia, și se minună, întrucît o credea plecată de mult, ca urmare a spuselor nevestei neguțătorului. Și Iasomia îi zise :

— Oare stăpînul tău m-a trimis aici ca să-mi dați să mănînc ori ca să mă lăsați și mai moartă decît înainte, de foame și de sete ?

Iar robul răspunse :

— Ya setti, stăpînul meu crede că ți s-a dat pîine și că ai plecat în chiar ziua aceea.

Pe urmă dete fuga degrabă la stăpînul său, la prăvălie, și îi zise :

— Ya sidi, biata femeie pe care ai trimis-o cu mine acasă, acum trei zile, a stat toată vremea aceasta pe terasă, în poiată, fără să mănînce ori să bea ceva.

Și neguțătorul, un om de treabă, se mohorî și plecă pe dată din prăvălie, și se duse să-i spună nevesti-si :

— Cum, o, blestemato ? Nu i-ai dat să mănînce nimic acelei femei sărmane ?

Și o însfăcă, și începu s-o bată, pînă ce mîna lui osteni s-o tot bată. Pe urmă, luă niște pîine și încă alte lucruri, și se sui pe terasă și îi spuse Iasomiei :

— Ya setti, poftește de mănîncă. Și nu ne ocărî pentru uitare !

Ea răspunse :

— Allah să-ți sporească bunurile ! Este ca și cum bunăvoința ta ar fi ajuns la ținta ei. Acuma, dacă ai vrea să-ți desăvîrșești milele, ți-aș cere un lucru !

El spuse :

— Grăiește, o, stăpînă a mea.

— Aș vrea să-mi zidești un sarai la marginea cetății, și care să fie de două ori mai frumos decît palatul regelui.

El răspunse :

— Nu este nimic împotrivă ! De bună seamă !

Ea spuse :

— Iacătă niște aur. Ia atîta cît vrei. Dacă zidarii lucrează de obicei pentru o drahmă pe zi, tu să le dai patru, ca să grăbească zidirea.

Iar neguțătorul zise :

— Bine.

Și luă banii și se duse să tocmească zidari și meșteri, care zidiră în scurtă vreme un palat de două ori mai frumos decît palatul regelui. Și neguțătorul se întoarse atunci la poiată, la domnița de arabi Iasomia, și îi spuse :

— Ya setti, saraiul este gata !

Ea îi spuse :

— Iacătă niște bani. Ia-i și du-te să cumperi chilimuri de atlaz pentru sarai. Și fă rost să aduci niște slujitori arapi, care să fie străini și să nu știe arăbește !

Și neguțătorul se duse să cumpere chilimurile de atlaz și să facă rost de arapii ceruți ca slugi, care să nu știe și să nu priceapă arăbește ; și se întoarse la poiată, să-i spună domniței de arabi Iasomia :

— O, stăpîna mea, totu-i împlinit acum. Aibi bunătatea să vii și să-ți iei în stăpînire saraiul.

Iar domnița de arabi Iasomia se ridică și, înainte de a ieși din poiată, îi spuse neguțătorului :

— Poiata în care mă aflu este plină cu aur pînă la tavan. Ia-l pe tot, ca pe un dar din parte-mi, pentru bunătatea pe care ai dovedit-o față de mine.

Şi îşi luă rămas-bun de la negustor. Şi-atîta cu el !

Ci în ce o priveşte pe Iasomia, apoi aceasta îşi făcu intrarea în saraiul ei. Şi, cumpărîndu-şi un caftan strălucit, de rege, se îmbrăcă cu el şi se aşeză într-un jeţ. Şi semăna întru totul cu un rege frumos. Şi-aşa cu ea !

Ci în ceea ce îl priveşte pe soţul ei, regele, cel care îl omorîse pe pescar şi cel care o alungase pe ea, apoi acela, de la o vreme, se însenină şi îşi aduse aminte de ea la ceasul nopţii. Şi, atunci noaptea, îşi chemă vizirul şi îi zise :

— Vizirule !

Iar vizirul răspunse :

— Aici sînt !

El spuse :

— Hai să ne îmbrăcăm teptil şi să plecăm s-o căutăm pe domniţa de arabi Iasomia, soţia mea.

Şi vizirul zise :

— Ascult şi mă supun.

Şi ieşiră din palat, străvestiţi aşa. şi umblară două zile tot căutînd-o pe domniţa de arabi Iasomia, întrebînd şi cercetînd. Şi ajunseră în cetatea în care se afla domniţa. Şi văzură saraiul ei. Şi regele îi spuse vizirului :

— Palatul acesta este de curînd, căci nu l-am mai văzut în drumurile mele pe aici de mai înainte. Al cui ar putea să fie ?

Iar vizirul răspunse :

— Habar n-am. Poate că o fi al vreunui rege năvălitor, care o fi cucerit cetatea, fără ca noi să ştim.

Şi regele zise :

— Pe Allah ! poate că aşa o fi. Încît, spre a ne încredinţa, avem să trimitem un pristav în cetate să dea de veste că nimeni nu are îngăduinţa să aprindă lumina la noapte în casa sa. În felul acesta, avem să ştim dacă oamenii care locuiesc în palat sînt supuşi prea plecaţi ai noştri, ori sînt cumva nişte regi cuceritori.

Şi-aşa că pristavul se duse prin cetate să strige

porunca. Și, cînd se făcu noapte, regele porni să străbată mahalalele împreună cu vizirul său. Și văzură că nicăierea nu era lumină, afară numai de palatul cel strălucit pe care ei nu-l cunoșteau. Și auziră de acolo cîntece și zvon de alăute, de cobze și de ţimbale. Atunci vizirul îi zise regelui :

— Vezi și tu, o, măria-ta ! Bine ţi-am spus eu că ţara aceasta nu mai este a noastră, și că saraiul acesta este locuit de regii năvălitori !

Iar regele răspunse :

— Cine știe ? Hai să mergem și să-l iscodim pe străjerul de la poarta palatului.

Și se duseră să-l iscodească pe străjer. Ci, cum străjerul era un păgîn, care nu știa și nu pricepea o vorbă pe arăbește, le răspunse la fiecare întrebare :

— Șanu !

Ceea ce în limba păgînească însemna : „Nu știu !" Și regele cu vizirul său plecară și nu putură să adoarmă în noaptea aceea, întrucît îi cuprinsese frica.

Iar dimineaţa regele îi zise vizirului :

— Spune-i pristavului să mai crăinicească încă o dată prin cetate că nimeni să nu aprindă lumina la noapte. În felul acesta avem să căpătăm o încredinţare.

Și pristavul crăinici ; și noaptea veni ; și regele se preumblă cu vizirul său. Ci găsiră că bezna domnea în toate casele, afară de sarai, unde lumina era de două ori mai tare decît în ajun, și unde totul era numai o strălucire. Și vizirul îi zise regelui :

— Acuma ai încredinţarea în ceea ce privește cele ce ţi-am spus, despre cuprinderea acestei ţări de către regii străini.

Și regele zise :

— Adevăratu-i ! da ce ne rămîne de făcut ?

Vizirul zise :

— Să ne ducem să ne culcăm, și mîine avem să vedem !

Și a doua zi vizirul îi spuse regelui :

— Hai să ne ducem să ne preumblăm, ca toată lumea, prin preajma saraiului. Și am să te las jos, iar eu am să urc singur, pe furiș, să văd cu ochii mei și să aud cu urechile mele din ce țară este regele.

Și-așa că, atunci cînd ajunseră la poarta saraiului, vizirul izbuti să înșele băgarea de seamă a străjerilor și să urce pînă în sala scaunului domnesc. Și cînd o văzu pe domnița de arabi Iasomia i se închină, gîndind că se închină unui rege tînăr. Iar ea îi răspunse la salamalek și îi zise :

— Șezi jos.

Și, după ce el șezu, domnița de arabi Iasomia, care îl cunoscuse și care avea știre despre venirea regelui, soțul ei, în cetate, răsuci capacul de la șip și numaidecît răcoritoarele fură scoase ; și zece roabe albe preafrumoase ieșiră din șip și începură să dănțuiască bătînd din geamparale. Și, după danț, fiecare dintre ele aruncă zece pungi pline cu aur pe genunchii Iasomiei. Iar ea le luă și le dărui pe toate vizirului, spunîndu-i :

— Ia-le ca dar, întrucît văd că ești sărman.

Și vizirul îi sărută mîna și îi zise :

— Deie-ți Allah biruință asupra vrăjmașilor tăi, o, rege al vremilor, și alungească-ți pentru noi zilele !

Pe urmă își luă rămas-bun și coborî la rege, care ședea jos lîngă poartă.

Și regele îl întrebă :

— Ce-ai făcut acolo, o, vizirule ?

El răspunse :

— Hei, uallah ! bine ți-am spus eu că ți-a fost răpit pămîntul ! Gîndește-te că mi-a dat o sută de pungi ca dar, și mi-a spus : „Ia asta pentru tine, întrucît ești sărac !". Iacătă ce mi-a spus regele acela ! Mai poți tu, după una ca asta, să te îndoiești că ți-a cuprins orașul acesta și țara aceasta ?

Și regele zise :

— Ba tu chiar așa socoți ? Dacă-i așa, am să încerc

şi eu să adorm veghea străjerilor cei păgîni şi să urc sus spre a-l vedea pe rege !

Şi făcu precum spusese.

Or, de cum il văzu, domniţa de arabi Iasomia îl şi cunoscu, dar nu lăsă să se bage de seamă nimic. Şi se ridică din jeţul ei, în cinstea lui, şi îi spuse :

— Aibi bunătatea de a şedea jos !

Şi, cind regele îl văzu pe cel pe care îl socotea a fi un rege străin că se ridică în cinstea lui, inima i se linişti şi îşi zise în sineşi : „De bună seamă că este un supus, şi nu un rege ; altminteri nu s-ar fi sculat aşa pentru cineva pe care nu-l cunoaşte !" Şi şezu în scaun ; iar răcoritoarele se şi iviră ; şi regele bău şi fu mulţumit. Atunci se îmbărbătă întru totul şi o întrebă pe domniţa de arabi Iasomia :

— Da vouă, care vi-i hramul ?

Iar ea zîmbi a rîde şi răspunse :

— Noi sîntem oameni bogaţi.

Şi, grăind astfel, răsuci capacul şipului şi, pe clipă, zece roabe albe minunate ieşiră din şip, dănţuind în bătaie de geamparale. Şi, înainte de a pieri, fiecare dintre ele aruncă zece pungi pline cu aur pe genunchii Iasomiei.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci şi cincea noapte

Urmă :

Şi regele se minună de şip, pînă peste marginile minunării, şi îi spuse domniţei de arabi Iasomia :

— Poţi tu să-mi spui, o, fratele meu, de unde ai cumpărat acest şip vrăjit ?

Ea răspunse :

— Nu l-am cumpărat pe bani.

El întrebă :

— Atunci, pe ce l-ai cumpărat ?

Ea spuse :

— Păi am văzut la cineva șipul, și i-am spus acelui cineva : „Dă-mi șipul și cere-mi pe el ce vrei !" Iar el mi-a răspuns : „Șipul nu este nici de vîndut, nici de cumpărat. Da, dacă vrei să ți-l dăruiesc, vino să faci numai o dată cu mine ceea ce face cocoșul cu găina ! Și, pe urmă, am să-ți dăruiesc șipul." Și eu i-am făcut ceea ce vroise de la mine. Și el mi-a dăruit șipul.

Or, Iasomia nu grăia astfel decît pentru că avea ea un gînd.

Încît, cînd regele auzi spusele acestea, îi zise :

— E bine, iar treaba-i lesnicioasă. Căci și eu, dacă ai vrea să-mi dăruiești șipul, m-aș învoi să-mi faci lucrul acela de două ori, nu numai o dată !

Iar domnița de arabi zise :

— Nu, de două ori nu este destul. Deschidă-ne Allah poarta chilipirului !

El îi spuse :

— Atunci haide și fă-mi de patru ori, pentru șipu-acela !

Ea îi zise :

— Bine, scoală-te și intră în odaia de colea, pentru treaba hotărîtă.

Și intrară unul după altul în odaie.

Atunci domnița de arabi Iasomia, văzîndu-l pe rege cum se așează anume pentru vînzarea cu pricina, se puse pe-un rîs de se prăvăli pe spate. Pe urmă îi zise :

— Mașallah, o, rege al vremilor ! Tu ești rege și sultan, și vrei să te lași puștănit pentru un șip ! Atunci cum de-ai putut, avînd asemenea cuget, să iei asupra-ți uciderea pescarului care mi-a spus : „Dă-mi un sărut, și ia șipul" ?

Cînd auzi vorbele acestea, regele rămase năuc și înmărmurit. Apoi o cunoscu pe domnița de arabi Iasomia, și începu să rîdă, și-i zise :

— Au tu ești oare ? Și toate astea-s ale tale ?

Și o sărută și se împăcă cu ea. Și, de-atunci, trăiră laolaltă în deplină înțelegere, mulțumire și huzur. Și mărire lui Allah, orînduitorul înțelegerii, și împărțitorul de huzur și de fericire !

Iar ispravnicul de agie Nur Al-Din, după ce istorisi astfel povestea cu domnița de arabi Iasomia, tăcu. Iar sultanul Baîbars mult se veseli și se desfătă că o auzise, și îi spuse :

— Pe Allah, povestea ta este nemaipomenită !

Atunci un al șaselea ispravnic de agie, pe care îl chema Gamal Al-Din, veni între mîinile lui Baîbars și spuse :

— Eu, o, rege al vremilor, dacă îmi îngăduiești, am să-ți istorisesc o poveste care are să-ți placă !

Iar Baîbars îi zise :

— De bună seamă ! ai îngăduința !

Și ispravnicul de agie Gamal Al-Din spuse :

POVESTEA ISTORISITA DE CATRE CEL DE AL ȘASELEA ISPRAVNIC DE AGIE

A fost odată, o, rege al vremilor, un sultan care avea o fată. Iar fata domnița era frumoasă, nespus de frumoasă, și era tare iubită și tare răsfățată și tare giugiulită. Și, pe deasupra, era grozav de cilibie. Pentru aceea se și numea Dalal.

Or, într-o zi, ședea și se scărpina în cap. Și găsi pe cap un păduche mititel. Și se uită la el o bucată de vreme. Pe urmă se sculă și îl luă între degete și se duse în pivnița în care se aflau rînduite chiupurile cele mari cu

ulci, cu unt și cu miere. Și deschise un chiup mare de ulei, puse cu gingășie păduchele pe fața uleiului, așeză la loc capacul chiupului, astupîndu-l astfel peste păduche, și plecă.

Și se scurseră zile și ani. Și domnița Dalal ajunse la cei cincisprezece ani ai ei, uitîndu-și de multă vreme de păduche și de întemnițarea lui în chiup.

Da veni o zi cînd păduchele sparse chiupul cu trupul lui, și ieși de acolo, semănînd, la mărime, la coarne și la înfățișare, cu un bivol de la Nil. Iar străjerul însărcinat cu paza pivniței o luă la fugă înspăimîntat, chemînd slugile cu strigăte amarnice. Și păduchele fu împresurat, fu înșfăcat de coarne și fu dus dinaintea regelui.

Iar regele întrebă :

— Ce e ăsta ?

Iar domnița Dalal, care se afla acolo de față, strigă :

— Yeh ! Păi ăsta este păduchele meu !

Iar regele, nedumerit, o întrebă :

— Ce spui tu, fata mea ?

Ea răspunse :

— Cînd eram mică, mă scărpinam în cap într-o zi, și am dat de păduchele acesta pe capul meu. Atunci l-am luat și m-am dus să-l pun într-un chiup cu ulei. Și-acuma a crescut mare și voinic, și a spart chiupul.

Iar regele, auzind-o, îi spuse fiică-si :

— Fata mea, tu acuma se cade să fii măritată. Căci păduchele a spart chiupul, iar mîine și tu s-ar cam putea să sari peste zid și să dai fuga după bărbați. Drept aceea mai bine-i acuma să te mărit. Ferească-ne Allah de orice spărtură !

Pe urmă se întoarse înspre vizirul său și-i spuse :

— Înjunghie păduchele și jupoaie-l, și atîrnă-i pielea la poarta palatului. Apoi ia cu tine pe spătarul meu și pe șeicul calemgiilor de la palat, cel care are sarcina să scrie

senetele de căsătorie. Şi pe acela care va cunoaşte că pielea atîrnată este o piele de păduche avem să-l însurăm cu fata mea Dalal. Dar cine nu va cunoaşte ce fel de piele este va fi scurtat de cap, iar pielea lui va fi atîrnată la poartă, alături de pielea păduchelui.

Şi vizirul înjunghie păduchele, acolo pe loc, îl jupui şi îi atîrnă pielea la poarta palatului. Pe urmă trimise un crainic, care crăinici în cetate :

— Cine va cunoaşte pielea spînzurată la poarta palatului, se va însura cu El Sett Delal, fata regelui. Da cine nu o va cunoaşte, va fi scurtat de cap.

Şi mulţi tîrgoveţi din cetate se perindară pe dinaintea pieii de păduche. Şi unii ziseră : „Este o piele de bivol". Şi li se reteză capul. Iar alţii ziseră : „Este o piele de berbec sălbatic". Şi li se reteză capul. Şi, în felul acesta, fură retezate pentruzeci de capete, şi patruzeci de piei de fii de-ai lui Adam fură agăţate alături de pielea păduchelui.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu

Ci într-a nouă sute patruzeci şi şasea noapte

Urmă :

Atunci trecu pe acolo un flăcău care era frumos ca steaua Canopus cînd străluceşte peste mare. Şi întrebă lumea :

— Ce-i cu adunarea aceasta de dinaintea palatului ?

Şi i se răspunse :

— Cine va cunoaște pielea aceea, se va însura cu fata regelui !

Și flăcăul se duse la vizir, la spătar și la șeicul calemgiilor, care ședeau sub piele, și le zise :

— Am să vă spun cu ce fel de piele-i aceas'ta !

Iar ei îi răspunseră :

— Bine.

El le spuse :

— Este pielea unui păduche crescut în ulei.

Iar ei îi ziseră :

— Adevăratu-i ! Intră la rege, o, voinicule, și fă senetul de căsătorie.

Și flăcăul intră la rege și îi zise :

— Este pielea unui păduche crescut în ulei.

Iar regele zise :

— Adevărat este ! Să se scrie senetul însurătorii acestui voinic cu fata mea Dalal !

Și fu scris senetul, pe clipă pe dată. Și se prăznui nunta. Și flăcăul cel frumos ca steaua Canopus pătrunse în odaia miresei și se bucură de fecioara Dalal. Iar Dalal fu mulțumită în brațele flăcăului cel frumos ca steaua Canopus cînd strălucește peste mare.

Și șezură laolaltă, în sarai, patruzeci de zile, după care flăcăul intră la rege și-i zise :

— Eu sînt fiu de rege și sultan, și aș vroi să-mi iau soția și să plec, spre a mă duce în împărăția tatălui meu și să rămîn în palatul nostru.

Iar regele, după ce stărui să-i mai întîrzie o bucată de vreme, zise într-un sfîrșit :

— Bine.

Și adăugă :

— Mîine, fiule, avem să punem să se scoată pentru tine darurile, robii și hadîmbii.

Iar el răspunse :

— Da pentru ce ? Avem din belşug de toate şi nu vrem nimic, decît pe soţia mea Dalal.

Iar regele îi zise :

— Bine. Ia-o, aşadar, şi du-te. Da mă rog ţie s-o iei şi pe mama ei cu ea, ca să ştie şi maică-sa unde-şi sălăşluieşte fata, şi să se ducă s-o vadă din cînd în cînd.

El răspunse :

— Da de ce s-o mai ostenim degeaba pe mama ei, femeie în vîrstă ? Mă leg mai degrabă s-o aduc eu aici pe soţia mea, în fiecare lună, ca s-o vedeţi cu toţii.

Şi regele zise :

— Taiieb.

Iar flăcăul o luă pe soţia sa Dalal şi plecă cu ea înspre ţara lui.

Or, flăcăul acela atîta de frumos nu era altceva decît un ghul ca toţi ghulii, ba chiar din soiul cel mai primejdios. Şi o aşeză pe Dalal în casa lui, care se afla într-o sihăstrie, pe vîrful unui munte. Pe urmă, plecă să bată cîmpurile, să spargă drumurile, să le facă pe femeile însărcinate să lepede, să sperie babele, să înspăimînte copiii, să urle în vînt, să latre pe la uşi, să scheaune în noapte, să bîntuie printre năruiturile cele de demult, să arunce vrăji rele, să se strîmbe prin bezne, să răvăşească mormintele, să adulmece morţii, să săvîrşească sodom de nelegiuiri şi să işte potop de năpaste. După care îşi luă iarăşi chipul de flăcău şi îi aduse în mînă soţiei sale Dalal un cap de fiu de-al lui Adam, spunîndu-i :

— Ia, Dalal, capu-acesta, frige-l în cuptor şi taie-l în bucăţi, ca să-l mîncăm împreună.

Iar ea îi răspunse :

— E un cap de om ! Eu nu mănînc decît cap de berbec.

El zise :

— Bine.

Şi se duse să-i caute un berbec. Iar ea îl fripse şi îl mîncă.

Și trăiră așa mai departe singuri singurei în pustietatea lor, Dalal pierdută fără de apărare în puterea căpcăunului, iar căpcăunul afundîndu-se în răutățile lui, spre a se întoarce apoi la ea pătat cu urmele omorurilor, ale siluirilor, ale măcelurilor și ale fărădelegilor.

Și, după opt zile de asemenea trai, ghulul ieși și se preschimbă, luînd înfățișarea și chipul mamei soției sale, și își puse haine muierești și se întoarse să bată la poartă. Iar Dalal se uită pe fereastră și întrebă :

— Cine bate la poartă ?

Iar ghulul răspunse cu glasul mamei, și zise :

— Eu sînt ! deschide, fata mea.

Și domnița coborî în grabă și deschise poarta. Și fata, în cele opt zile, ajunsese slabă, galbenă și topită. Iar ghulul, în chipul mamei, îi spuse, după ce se îmbrățișară :

— O, fata mea scumpă, am venit la tine, măcar că nu am îngăduință. Întrucît noi am auzit că soțul tău ar fi un ghul, care te-ar pune să mănînci carne de fii de-ai lui Adam. Uf ! Cum o duci, fata mea ? Tare mi-e teamă acuma să nu te mănînce și pe tine. Hai și fugi cu mine !

Ci Dalal, care nu vroia să-i vorbească de rău pe soțul ei, răspunse :

— Taci, tu, o, mamă ! Nu este nici un ghul și nici o mireasmă de ghul ! Nu rosti asemenea vorbe, o, păcatele noastre ! Soțul meu este un fiu de rege, frumos ca steaua Canopus pe mare. Și îmi dă să mănînc în fiecare zi cîte un berbec gras.

Atunci ghulul cel tînăr o părăsi cu inima bucuroasă pentru ea, întrucît domnița nu-i dovedise taina. Și își luă înfățișarea lui cea frumoasă de la început, și veni să-i aducă un berbec și să-i spună :

— Ține, ia-l și frige-l, Dalal !

Ea îi zise :

— A fost maică-mea pe aici. Nu e vina mea. Și mi-a spus să-ți înfățișez urările ei.

El răspunse :

— Chiar că îmi pare rău că nu m-am grăbit oleacă, spre a o întîlni pe soția credincioasă a socrului meu !

Pe urmă îi spuse :

— Așa-i că ți-ar plăcea s-o vezi și pe mătușa ta, sora mamei tale ?

Ea răspunse :

— Oh, da !

El îi zise :

— Bine. Mîine am să ți-o aduc.

Or, a doua zi, cînd se lumină de ziuă, ghulul ieși, se prefăcu în mătușa domniței Dalal și se duse să bată la poartă. Și Dalal întrebă de la fereastră :

— Cine-i acolo ?

El îi zise :

— Deschide, sînt eu, mătușa ta ! M-a muncit dorul de tine, și am venit să te văd.

Iar ea coborî și-i deschise poarta. Și ghulul, străvestit în mătușa domniței, o sărută pe Dalal, plînse îndelung și cu un potop de lacrimi, și spuse :

— Aoleu, o, fiică a surorii mele, aoleu, o, ce durere și ce jale !

Iar Dalal întrebă :

— Da de ce ? cînd ? cum ?

Ea spuse :

— Ai ! Ai ! Ai !

Ea zise :

— Ce te doare, tușică ?

Ea zise :

— Nu mă doare nimic, o, fiică a surorii mele, da mă doare pentru tine ! Am aflat că acela cu care te-ai măritat este un ghul.

Ci Dalal răspunse :

— Taci, nu rosti asemenea vorbe, tușică ! Soțul meu este fiul unui rege și sultan, așa cum sînt eu fiică de rege

și sultan. Bogățiile lui sînt mai mari decît bogățiile tatălui meu. Iar el se asemuie, ca frumusețe, cu steaua Canopus cînd strălucește peste mare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă :

Pe urmă o pofti să mănînce dintr-un cap de berbec, spre a-i dovedi limpede că la soțul ei se mănîncă berbec și nicidecum fii de-ai lui Adam. Și ghulul plecă, după ce mîncă, mulțumit și bucuros. Și nu pregetă a se întoarce apoi în chipul său de tinerel, cu un berbec pentru Dalal și cu un cap de fiu de-ai lui Adam, proaspăt tăiat, pentru sine. Și Dalal îi spuse :

— A fost pe la mine mătușa mea, și îți urează bună pace.

El zise :

— Mărire lui Allah ! rudele tale sînt tare de treabă că nu m-au uitat. Da așa-i că ți-e și mai dragă cealaltă mătușă a ta, sora tatălui tău ?

Ea spuse :

— O, da !

El spuse :

— Bine. Am să ți-o aduc mîine, și, după aceea, n-ai s-o mai vezi pe nici una dintre rudele tale, întrucît mi-e teamă de limba lor !

Și, a doua zi, se înfățișă domniței Dalal în chip de mătușă a ei, soră a tatălui domniței. Și, după salama-

lekurile și sărutările de-o parte și de cealaltă, mătușa plînse din belșug, și suspină, și grai :

— Ce prăpăd și ce jale pe capul nostru și pe capul tău, o, fiică a fratelui meu ! Am auzit că cel cu care te-ai măritat este un ghul. Spune-mi adevărat, fata mea, pe harurile stăpînului nostru Mohammed — asupra-i fie rugăciunea și pacea !

Atunci Dalal nu putu să țină mai mult taina care o înăbușea, și spuse în șoaptă, tremurînd :

— Taci tu, mătușă ! taci, ori are să vină el și să ne facă să ni se amestece lungimea cu lățimea ! Închipuiește-ți că îmi aduce niște capete de adamiți ; și, întrucît eu nu le vreau, le mănîncă singur. Ah, tare mă tem că are să mă mănînce și pe mine în curînd.

Or, de cum rosti Dalal vorbele acestea, mătușa își și luă înfățișarea ei cea adevărată, se făcu un ghul cu chip înfricoșător care începu să clănțăne din dinți. Și Dalal, la vederea lui, fu coprinsă de spaima cea galbenă și de tremurici. Iar el îi spuse, fără a se sinchisi :

— Carevasăzică așa, îmi dai numaidecît în vileag taina, Dalal ?

Iar ea se aruncă la picioarele lui și îi spuse :

— Mă pun sub ocrotirea ta, iartă-mă de data aceasta !

El îi zise :

— Da tu m-ai cruțat față de mătușa ta ? Și mi-ai ocrotit cinstea ? Nu ! Nu pot să te cruț. De unde să încep să te mănînc ?

Ea îi răspunse :

— Dacă chiar trebuie numaidecît să mă mănînci, asta-i pentru că așa mi-a fost ursita. Da astăzi sînt murdară, iar gustul cărnii mele are să fie rău în gura ta. Așa că ar fi mai bine să mă duc mai întîi la hammam, ca să mă spăl, anume pentru tine. Și, cînd am să ies de la scaldă, am să fiu albă și dulce. Și mireasma cărnii mele are să fie desfătătoare în gura ta. Și ai să poți atunci să mă mănînci, începînd de unde vei vrea.

Şi ghulul răspunse :

— Asta aşa-i, o, Dalal !

Şi, pe clipă pe dată, îi şi aduse un lighean mare pentru spălat şi nişte rufe pentru hammam. Pe urmă se duse să caute un ghul, prieten de-al lui, pe care îl preschimbă într-un măgar, iar el însuşi se prefăcu într-un asinar. Şi o puse pe Dalal călare pe asin, şi ieşi cu ea pe drumul dinspre hammamul din cel dintîi sat, purtînd ligheanul de spălat pe capul său.

Şi, ajungînd la hammam, îi spuse femeii ce sta de pază :

— Iacătă pentru tine în dar trei dinari de aur ca să-i rostuieşti o scaldă bună acestei jupîneşiţe, fiică de rege. Şi să mi-o aduci îndărăt precum ţi-o încredinţez.

Şi o dete pe Dalal în seama paznicei, şi ieşi şi şezu jos afară, dinaintea uşii de la hammam.

Iar Dalal intră în sala dintîi a hammamului, care era sala de aşteptare, şi şezu pe o laviţă de marmură, singurică şi tristă, lîngă ligheanul ei de aur şi lîngă legătura cu haine scumpe, în vreme ce toate fetele cele tinerele intrau la scaldă, şi se spălau, şi se lăsau frămîntate de băieşiţe, şi ieşeau vesele şi glumind între ele. Iar Dalal, departe de a fi mulţumită, cum erau celelalte, plîngea mocnit în colţul ei. Iar fetele veniră la ea, într-un sfîrşit, şi îi spuseră, fiecare :

— Ce ai tu, sora noastră, şi pentru ce plîngi ? Ridică-te, mai bine, dezbracă-te şi scaldă-te cu noi.

Ci ea le răspunse, după ce le mulţumi :

— Au poate scalda să spele grijile ? Poate ea să vindece necazurile cele fără de leac ?

Şi adăugă :

— Mai e vreme destulă pentru a coborî la scaldă.

Estimp, o bătrînă precupeaţă de seminţe de dovleac şi de alune prăjite intră în hammam, ducînd pe cap blidul ei cu seminţe şi cu alune prăjite. Şi fetele cumpărară de la ea, care pentru un piastru, care pentru o jumătate de

piastru, care pentru doi piaştri. Şi, la urmă, întristata de Dalal, vroind şi ea să se desfete oleacă cu alune şi cu seminţe, o chemă pe precupeaţa cea bătrînă şi îi spuse :

— Vino, o, mătuşă, şi dă-mi nişte seminţe numai de un piastru obişnuit.

Iar vînzătoarea veni lîngă ea şi şezu jos şi umplu cu seminţe măsura de corn, pentru un piastru. Şi Dalal, în loc să-i dea un piastru, îi puse în mînă salba ei de mărgăritare, zicîndu-i :

— Mătuşă, ia asta pentru copiii tăi.

Şi, cum precupeaţa se topea în mulţumiri şi în sărutări de mînă, Dalal îi spuse :

— Ai vrea să-mi dai blidul tău cu seminţe, şi hainele rupte pe care le porţi, şi să iei de la mine, în schimbul lor, ligheanul acesta de aur, giuvaerurile mele, hainele mele şi legătura aceasta de rufe scumpe ?

Şi precupeaţa cea bătrînă, neputînd să creadă în atîta mărinimie, răspunse :

— Pentru ce, fata mea, îţi rîzi de mine, care sînt săracă ?

Iar Dalal îi spuse :

— Vorbele pe care ţi le spun sînt curate, maică bătrînă a mea !

Atunci bătrîna îşi scoase zdrenţele şi i le dete. Iar Dalal se îmbrăcă degrabă, puse blidul cu seminţe pe cap, se învălui într-o cîrpă albastră, îşi înnegri mîinile cu noroiul de pe podeaua de la hammam, şi ieşi pe uşa la care şedea soţul ei ghulul. Şi, cuprinsă din creştet pînă în talpă de o spaimă rece, trecu pe dinaintea lui, strigînd cu glas tremurat : „Seminţe coapte care omoară vremea ! Alune prăjite care veselesc inima !" — aşa cum fac vînzătoarele de seminţe.

Or, cînd ea ajunse destul de departe, ghulul, care nu o băgase de seamă, îi simţi mireasma, cu nasul lui de ghul, şi îşi zise : „Cum este cu putinţă ca mireasma domniţei Dalal să fie asupra acestei bătrîne precupeţe de

seminţe ? Pe Allah, ia să văd cam ce treabă poate să fie !" Şi strigă :

— Hei, vînzătoare de seminţe ! hei, nişte alune !

Ci, întrucît vînzătoarea nu-şi întoarse capul, ghulul îşi zise : „Mai bine-i să mă duc să văd ce e la hammam !" Şi se duse s-o întrebe pe paznică :

— De ce zăboveşte să iasă jupîneşiţa pe care ţi-am încredinţat-o ?

Ea răspunse :

— Numaidecît are să iasă, laolaltă cu celelalte jupîneşiţe, care nu pleacă decît spre seară, prinse cum sînt cu depăratul, cu zugrăvirea cu hennea a degetelor, cu înmiresmatul şi cu pieptănatul cosiţelor.

Şi ghulul se linişti şi se duse să stea la poartă. Şi aşteptă acolo pînă ce toate femeile ieşiră din hammam. Şi străjera de la uşă ieşi cea mai de pe urmă, şi închise hammamul. Şi ghulul îi zise :

— Hei, ce faci ? Ce, o încui acolo şi pe jupîneşiţa pe care ţi-am încredinţat-o ?

Ea spuse :

— Nu mai este nimeni în hammam, afară de vînzătoarea cea bătrînă de seminţe, pe care o lăsăm în toate serile să doarmă în hammam, din pricină că nu are adăpost.

Iar ghulul o luă pe străjeră de gît, şi o zgîlţîi, şi era mai-mai s-o sugrume. Şi îi strigă :

— O, codoaşo, tu eşti răspunzătoare pentru domniţă ! Şi de la tine am a o cere !

Ea răspunse :

— Eu sînt paznică de haine şi de papuci, nu sînt paznică de femei.

Şi, întrucît ghulul o strîngea rău de gît, începu să ţipe :

— O, musulmanilor, ajutor !

Şi căpcăunul începu s-o bată, pe cînd din toate părţile dădeau fuga oamenii din mahala. Iar el striga :

— De-ar fi ea şi pe cea de a şaptea planetă, trebuie să mi-o dai îndărăt, o, tartoriţă de tîrfe bătrîne !

Şi-aşa cu străjera de la hammam şi cu neguţătoreasa de seminţe cea bătrînă.

Ci, estimp, Dalal, iacătă ! Odată ce se văzu ieşită din hammam şi izbuti să înşele ochiul ghulului, merse mai departe, spre a se întoarce în ţara ei. Iar cînd se depărtă de cetate la o depărtare destul de mare, găsi un izvor de apă unde se spălă pe mîini, pe obraz şi pe picioare, şi-apoi porni înspre o aşezare ce se înălţa în preajmă, şi care era palatul unui rege.

Şi şezu pe lîngă zidul palatului. Iar roaba arăpoaică, abătîndu-se pe acolo pentru o treabă, o văzu şi se duse să-i spună stăpîne-si :

— O, stăpîna mea, de n-ar fi frica şi spaima pe care le am de tine, ţi-aş spune, fără teamă că aş minţi, că acolo jos se află o femeie mai frumoasă decît tine.

Ea răspunse :

— Bine. Du-te şi spune-i să urce aici !

Şi arăpoaica se duse jos şi-i spuse :

— Hai să vorbeşti cu stăpîna mea, care te cheamă.

Ci Dalal răspunse :

— Au nu carecumva, din vreo întîmplare, mama mea o fi vreo roabă arăpoaică, ori tatăl meu vreun arap, ca să merg alături de robi ?

Şi arăpoaica se duse şi spuse stăpîne-si ce-i zisese Dalal. Atunci stăpîna trimise o roabă albă, poruncindu-i :

— Du-te tu şi cheam-o pe femeia de jos.

Iar roaba albă coborî şi îi spuse domniţei Dalal :

— Vino, o, domnia-ta, să vorbeşti cu stăpîna mea.

Ci Dalal îi răspunse :

— Nu sînt roabă albă şi nici fiică de robi, ca să merg cu o roabă albă.

Şi roaba se duse să-i spună stăpîne-si ce-i zisese Dalal. Atunci sultana îl chemă pe fiul ei, copilul regelui, şi îi zise :

— Coboară tu atunci și adu-o pe femeia de jos.

Iar tînărul beizadea, care, ca frumusețe, era asemenea stelei Canopus cînd strălucește peste mare, coborî la tinerică și îi zise :

— O, domniță, aibi bunătatea de a urca la harem, la regină, mama mea.

Iar Dalal, de data aceasta, răspunse :

— Am să urc cu tine, întrucît ești fiu de rege și de sultan, așa cum sînt eu fiică de rege și de sultan.

Și urcă scările înaintea lui.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și opta noapte

Urmă :

Or, de îndată ce beizadeaua o văzu pe Dalal suind scările, în frumusețea ei, dragostea pentru ea îi și coborî în inimă. Precum și Dalal tresări în sufletul ei de frumusețea tînărului beizadea. Și, la rîndu-i, doamna, soția regelui, cînd o văzu pe Dalal, își zise în sine : „Vorbele roabei sînt drepte. Cu adevărat este mai frumoasă decît mine."

Încît, după salamalekuri și temenele, fiul regelui îi spuse maică-si :

— Aș vrea să mă însor cu ea, întrucît e limpede că este o domniță de sînge de regi.

Iar mama îi spuse :

— Este treaba ta, fiul meu. Trebuie să știi ceea ce faci.

Și tînărul cocon chemă cadiul și, pe clipă pe dată, îl

puse să scrie senetul de căsătorie, și prăznui nunta cu Dalal. Și intră în odaia miresii.

Da ce i s-a întîmplat ghulului în vremea aceasta ? Iacătă.

Chiar în ziua cînd se prăznuia nunta, un om care mîna un berbec mare și alb veni să-i spună regelui, tatăl beizadelei :

— O, doamne al meu, sînt un dijmaș de-al tău, și îți aduc în dar, cu prilejul acestei nunți, un berbec voinic și alb, pe care l-am îngrășat. Da se cade să legăm berbecul la ușa haremului, întrucît s-a născut și a fost crescut printre femei și, dacă l-ai lăsa jos afară, ar behăi toată noaptea și n-ar mai lăsa pe nimenea să doarmă.

Iar regele zise :

— Bine, este primit.

Și-i dete un caftan strălucit dijmașului, care plecă în caica sa.

Iar regele dete berbecul cel alb în seama agăi de la harem, spunîndu-i :

— Urcă și leagă berbecul acesta la ușa de la harem, întrucît nu are tihnă decît între femei !

Or, cînd veni noaptea bucuriei, și cînd fiul regelui intră în odaia miresei, și cînd, după ce făcu ceea ce avea de făcut, adormi alături de Dalal, berbecul cel alb își rupse frînghia și intră în odaie. Și o luă pe Dalal și ieși cu ea în curte. Și îi spuse, fără a se mînia :

— Ia spune-mi, Dalal, mi-ai mai lăsat tu vreun strop de cinste ?

Ea îi spuse :

— Mă pun sub ocrotirea ta ! Să nu mă mănînci !

El îi zise :

— De data aceasta nu mai ține !

Atunci ea zise :

— Așteaptă, pînă a mă mînca, să intru oleacă la umblătorile din curte, pentru o nevoie.

Iar ghulul zise :

— Bine.

Şi o duse la umblători, şi rămase s-o vegheze la uşă, aşteptînd ca ea să isprăvească.

Or, de cum se văzu înlăuntru la umblători, Dalal îşi ridică amîndouă mîinile şi grăi :

— O, Doamnă a noastră, Zeinab, fiică a Prorocului nostru cel binecuvîntat, o, tu cea care mîntui de la rău, vino-mi într-ajutor !

Şi preasfînta îi trimise numaidecît o soaţă de-a ei, dintre fiicele de ginni, care despică zidul şi o întrebă pe Dalal :

— Ce doreşti, Dalal ?

Ea răspunse :

— Ghulul este la uşă, şi are să mă mănînce de îndată ce am să ies.

Ea spuse :

— Dacă te scap de el, mă laşi să te sărut o dată ?

Ea spuse :

— Da.

Atunci gennia preacuratei Sett Zeinab crăpă zidul dinspre curte şi se repezi năprasnic asupra ghulului, şi îl izbi cu piciorul drept în boaşe. Şi ghulul se prăbuşi mort întru totul.

Atunci gennia se întoarse la umblători şi o luă pe Dalal de mînă şi îi arătă berbecul cel alb întins pe jos fără suflare. Pe urmă, îl tîrîră afară din curte şi îl aruncară în şanţ. Şi iacă-aşa cu el, gata !

Iar gennia o sărută pe Dalal o dată pe obraz, şi-i zise :

— Acum, o, Dalal, vreau să-ţi cer să-mi faci un bine.

Ea răspunse :

— La poruncile tale, dulceaţa mea.

Ea spuse :

— Vreau să vii cu mine, numai pentru un ceas, la Marea de Smarald !

Ea răspunse :
— Bine. Da de ce ?
Iar gennia răspunse :
— Fiul meu este bolnav, iar hakimul nostru a spus că nu are să se vindece decît dacă bea o strachină cu apă din Marea de Smarald. Or, nimeni nu poate să umple o strachină cu apă din Marea de Smarald, fără numai o fiică de oameni. Iar eu mă folosesc de prilejul venirii la tine spre a-ți cere binele acesta.
Și Dalal răspunse :
— Pe capul și pe ochii mei, numai să fiu îndărăt aici înainte de a se trezi soțul meu.
Ea spuse :
— De bună seamă.
Și o puse să încalece pe umerii săi, și o duse pe țărmul Mării de Smarald. Și îi dete o strachină de aur. Și Dalal umplu strachina cu apa aceea minunată. Dar, cînd o scoase, o undă de apă îi udă mîna, care, numaidecît, se făcu verde ca trifoiul. După care gennia o luă iarăși pe Dalal călare pe umerii săi și o duse îndărăt în odaia de nuntă, lîngă beizadea. Și iacă-așa cu soața preacuratei Sett Zeinab — asupra-i fie rugăciunea, și pacea !
Or, Marea de Smarald are un cantaragiu care vine s-o cîntărească în fiecare dimineață, spre a vedea dacă a furat cineva din ea ori ba. Și răspunde de treaba aceasta. Și, în dimineața aceea, cantaragiul o cîntări și o măsură, și găsi lipsă o strachină, întocmai. Și se întrebă : „Cine dară să fie făptașul furtișagului ? Am să dau fuga să-l caut, pe toate drumurile, pînă ce am să-l găsesc. Căci, de-o avea pe mînă vreun semn de la Marea de Smarald, am să-l duc la sultanul nostru, care o să știe ce va avea de făcut cu el."
Și-așa că luă niște brățări de sticlă și niște inele, și le puse pe o tabla pe care și-o așeză pe creștetul capului. Și începu să bată drumurile, pe tot pămîntul, pe sub fe-

restrele palatelor de regi, strigînd : „Brățări de sticlă, o, domnițelor ! Inele de smarald, o, fetelor !"

Și străbătu astfel țară după țară, fără a da peste stăpîna mînei celei verzi, pînă ce ajunse sub ferestrele saraiului în care se afla Dalal. Și acolo începu iar să strige : „Brățări de sticlă, o, domnițelor ! Inele de smarald, o, fetelor !" Și Dalal, care sta la fereastră, văzu pe tabla brățările și inelele, care îi plăcură. Și-i spuse negutătorului :

— O, negutătorule, așteaptă să cobor ca să le încerc pe mîna mea.

Și coborî la negutător, care era cantaragiul Mării de Smarald. și întinse mîna stîngă, spunînd :

— Încearcă-mi niște inele și niște brățări, dintre cele ce le ai tu mai frumoase.

Ci vînzătorul se minună, zicînd :

— Cum de nu îți este rușine, o, domniță, să-mi întinzi mîna stîngă ? Eu nu fac încercările decît pe mîna dreaptă.

Și Dalal, tare nevenindu-i la îndemînă să-i arate mîna dreaptă, care era verde ca trifoiul, îi spuse :

— Mîna mea dreaptă este bolnavă.

El îi zise :

— Și ce dacă ? Eu nu vreau decît s-o văd cu ochii mei, și am să știu măsura.

Și Dalal îi arătă mîna.

Or, de cum văzu mîna domniței Dalal, care avea semnul verde, cantaragiul Mării de Smarald știu că ea luase strachina de apă. Și o și înșfăcă în brațe și o duse la sultanul Mării de Smarald. Și i-o dete în seamă, zicînd :

— Ea a prădat o strachină din apa ta, o, rege al Mării. Și tu știi ce ai de făcut cu ea.

Și sultanul Mării de Smarald se uită la Dalal cu mînie. Ci, de cum îi căzură ochii asupra ei, rămase tulburat de frumusețea sa și îi zise :

— O, copilo, vreau să întocmesc senetul de căsătorie cu tine.

Ea îi spuse :

— Ce păcat că sînt măritată, prin legătură legiuită, cu un tinerel asemenea la frumusețe cu steaua Canopus cînd strălucește peste mare.

Atunci el îi spuse :

— Și nu ai vreo soră care să-ți semene, ori vreo fiică ?....

Ea spuse :

— Am o fată care, de astăzi, a ajuns la vîrsta măritișului, întrucît a împlinit zece ani și care seamănă la frumusețe cu tatăl ei.

El spuse :

— Bine.

Și îl chemă pe cantaragiul Mării de Smarald și îi zise :

— Du-o pe stăpîna ta în locul de unde ai luat-o.

Și cantaragiul o luă pe umeri. Iar sultanul Mării de Smarald plecă odată cu ei, ținînd-o pe Dalal de mînă.

Și intrară în palatul regelui, și sultanul veni după Dalal pînă la soțul ei, și îi zise, cînd se cunoscură :

— Cer să leg cumetrie cu tine, prin fiica ta.

El îi zise :

— Bine, hotărăște zestrea pe care ai să mi-o dai pentru ea.

Și sultanul Mării de Smarald spuse :

— Zestrea pe care am să ți-o dau pentru ea va fi de patruzeci de cămile încărcate cu smaralde și cu hiacinturi.

Și legătura se încheie. Și se prăznui nunta sultanului Mării de Smarald cu fata domniței Dalal și a crăișorului cel frumos ca steaua Canopus. Și trăiră cu toții împreună, în desăvîrșită înțelegere. Și mărire lui Allah, în toată împrejurarea !

După ce ispravnicul de agie Gamal Al-Din istorisi această poveste, sultanul Baibars, fără a-i da răgaz să se întoarcă la locul său, îi zise :

— Pe Allah, ya Gamal Al-Din, aceasta-i cea mai frumoasă poveste pe care am auzit-o vreodată !

Iar el răspunse :

— Așa să fie, acuma cînd a fost îndrăgită de stăpînul nostru !

Şi se întoarse în rînd. Atunci păși înainte un al șaptelea, pe care îl chema ispravnicul Fakr Al-Din ; și sărută pămîntul dintre mîinile sultanului Baîbars, şi grăi :

— Eu, o, emire și rege al nostru, am să-ţi spun o păţanie care mi s-a întîmplat chiar mie, și care nu are altă însușire decît aceea de a fi scurtă. Iacăt-o.

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL ȘAPTELEA ISPRAVNIC DE AGIE

Într-o zi ca toate zilele, în satul în care mă aflam pe atunci, un hoț de arab veni noaptea la casa unui gospodar să fure un sac de grîu. Ci oamenii din gospodărie îl auziră şi mă chemară cu glasuri amarnice, strigînd : „Hoţul ! hoţul !“ Da procletul nostru izbuti să se ascundă atîta de bine încît, cu toate căutările noastre, nu izbutirăm să-l oblicim. Și, cum luasem calea îndărăt spre poartă ca să plec, trecui pe lîngă o grămadă mare de grîu din curte. Și, în vîrful grămezii de grîu, era un lighean de aramă ce slujea la măsurat. Şi deodată auzii o vîntuitură năpraznică stîrnită în grămada de grîu. Şi văzui totodată ligheanul de aramă aruncat în sus la cinci picioare înălțime. Eu atunci, în pofida uimirii mele, mă repezii să scotocesc în grămada de grîu și dedei acolo peste arabul care se ascunsese în ea, cu fundul întors în sus. Și, după ce îl înșfăcai și îl legai belci, îl întrebai ce-a fost cu zgomotul ciudat care mi-a dezvăluit unde se afla.

Iar el îmi răspunse :

— A fost cu voia mea, o, doamne al meu !

Iar eu îi răspunsei :

— Bătu-te-ar Allah ! Și izgonit fie Cel-viclean ! Pentru ce să te vîntureşti aşa spre paguba ta ?

Și el îmi răspunse :

— Dreptu-i ya sidi, am lucrat spre paguba mea, asta-i limpede. Da am făcut-o anume întru folosul tău.

Iar eu îl întrebai :

— Cum aşa, o, pui de lele ? şi-apoi de cînd o vîntuitură, fie ea şi de mărimea acesteia, a slujit întru folosul cuiva pe pămînt ?

Iar el răspunse :

— Nu mă ocărî, o, ispravnice ! Eu nu m-am vînturit decît spre a te cruța de osteneala căutărilor prea îndelungate, şi de truda de a bate zadarnic cetatea şi cîmpurile pe urmele mele. Mă rog, aşadar, să-mi răspunzi la bine cu bine, întrucît eşti fiu de oameni de bine !

Eu atunci, o, doamne al meu, nu am putut să nu cinstesc atare judecată. Şi i-am dat drumul.

Și aceasta-i pățania mea !

Și, după ce ascultă snoava ispravnicului Fakr Al-Din, sultanul Baîbars îi zise :

— Hei uallah ! bunăvoința ta a fost la locul ei !

Pe urmă, cum Fakr Al-Din se şi întorsese la locul său, un al optulea păşi înainte, pe care îl chema Nizam Al-Din. Și grăi :

Ceea ce am să-ți povestesc eu nu are nimic asemenea, nici de aproape, nici de departe, cu cele ce ai ascultat pînă acuma, o, stăpîne al nostru sultane !

Și Baîbars îl întrebă :

— Este ceva văzut ori ceva auzit ?

El spuse :

— Nu, pe Allah, o, stăpîne al meu, este ceva ce eu numai am auzit. Iacătă !

Și spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL OPTULEA ISPRAVNIC DE AGIE

A fost odată un cîntăreț din clarinet, care cînta și el pe unde putea. Și era însurat cu o muiere. Și muierea rămase însărcinată, din ostenelile lui, și, cu ajutorul lui Allah, născu un băiat. Ci clarinetistul nu avea nici un bănuț în casa lui, nici spre a o plăti pe moașă, nici spre a-i cumpăra ceva soției sale, lăuza. Și, nemaiștiind ce să facă, plecă amărît, spunîndu-i nevestii-si :

— Am să mă duc pe drumul lui Allah, să cerșesc doi bănuți de aramă de la oamenii miloși ; și un bănuț am să i-l dau ca plată moașei, iar pe celălalt, tot ca plată, negutătorului de găini, ca să-ți cumpăr o găină, cu care să te hrănești în zilele lăuziei tale.

Și ieși, așadar, din casă. Și, cum străbătea un cîmp, dete peste o găină aciuiată pe un dîmb. Și se apropie încetișor de găină, și o prinse mai înainte ca ea să aibă vreme de a fugi. Și sub ea găsi un ou ouat proaspăt. Și îl puse în sîn, zicînd : „Binecuvîntarea a pogorît astăzi. Este taman ceea ce-mi trebuia ; și nu mai am de ce mă duce să cerșesc. Întrucît am să-i dau găina fiicei socrului meu, după ce am s-o frig, în ziua aceasta a ușurării ei ; și am să vînd oul pe un bănuț de aramă, pe care am să-l dau ca plată moașei." Și, cu gîndul acesta, plecă la sukul de ouă.

Or, cînd trecu prin sukul argintarilor și al giuvaergiilor, se întîlni cu un giuvaergiu evreu pe care îl cunoștea și care îl întrebă :

— Ce duci acolo ?

El răspunse :

— O găină cu oul ei !

Ei îi zise :

— Ia dă să văd ?

Și clarinetistul îi arătă giuvaergiului găina și oul. Iar giuvaergiul îl întrebă :

— Vrei să vinzi oul ?
El răspunse :
— Da !
El spuse :
— Cu cît ?
El răspunse :
— Spune tu întîi !
Giuvaergiul spuse :
— Ți-l cumpăr pe zece dinari de aur ! Nu prețuiește mai mult !
Iar săracul zise, gîndind că giuvaergiul își bate joc de el :
— Îți bați joc de mine pentru că sînt sărac ; știi bine că nu acesta îi este prețul.
Iar giuvaergiul gîndi că îi cere mai mult, și îi zise :
— Îți dau, ca ultim preț, cincisprezece dinari !
El răspunse :
— Allah vede !
Atunci giuvaergiul îi spuse :
— Iacătă douăzeci de dinari de aur noi ! Îi iei ori nu-i iei ?
Atunci clarinetistul, văzînd că tîrguiala era adevărată, îi dete oul, pe douăzeci de dinari de aur, și zori să-i arate spatele. Ci giuvaergiul dete fuga după el și îl întrebă :
— Ai multe ouă de-acestea acasă ?
El răspunse :
— Am să-ți aduc unul mîine după ce are să-l facă găina, și tot la prețul de-acum. Da, dacă ar fi altcineva în locul tău, nu i l-aș vinde nici cu treizeci de dinari de aur !
Iar giuvaergiul zise :
— Arată-mi unde-i casa ta ; și, în fiecare zi, am să vin să iau oul, fără ca tu să te mai ostenești ; și am să-ți dau cei douăzeci de dinari.

Iar clarinetistul îi arătă casa, și dete fuga apoi să cumpere o altă găină în locul ouătoarei aceleia, și se duse s-o dea la fript pentru nevastă-sa. Și o răsplăti din belșug pe moașă pentru ostenelile ei.

Și, a doua zi, îi spuse nevestii-si :

— O, fiică a socrului meu, să nu carecumva să tai găina cea neagră care se află în cuhnie. Ea-i binecuvîntarea casei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și noua noapte

Urmă :

...Ea ne ouă niște ouă care prețuiesc, fiecare, la prețul zilei, douăzeci de dinari de aur. Și giuvaergiul cutare ni le cumpără la prețul acesta !

Și chiar că giuvaergiul începu să vină în fiecare zi să ia oul proaspăt ouat, plătind, peșin, douăzeci de dinari de aur. Iar clarinetistul nu zăbovi a răzbate la o bunăstare aleasă, și a-și deschide o prăvălie frumoasă de negutător în suk.

Iar cînd fiul său, cel care se născuse în ziua găsirii găinii, fu destul de mare pentru a putea să meargă la școală, clarinetistul de odinioară puse să se zidească pe cheltuiala sa o școală frumoasă, și îi strînse acolo pe copiii săraci, ca să învețe a citi și a scri împreună cu fiul său. Și găsi pentru ei toți un dascăl de școală strălucit, care știa *Coranul* ca pe apă, și care putea să li-l spună pe dinafară, chiar începînd de la cuvîntul cel mai de la urmă spre a ajunge la cel dintîi.

După care clarinetistul se hotărî să plece în hagialîc la Hedjaz, și îi spuse nevestei-si :

— Ia bine seama să nu-și rîdă giuvaergiul de tine și să-ți ia găina !

Pe urmă plecă cu o caravană de la Mecca.

Or, la o vreme după plecarea clarinetistului de odinioară, giuvaergiul îi spuse într-o zi femeii :

— Am să-ți dau o ladă plină cu aur. Da-mi dai găina în schimb ?

Ea răspunse :

— Cum să ți-o dau, bre omule ? Soțul meu, înainte de a pleca, m-a sfătuit stăruitor să nu-ți dau decît ouăle.

El spuse :

— Dacă s-o supăra, tu nu ai nici o vină. Iau răspunderea asupra mea, iar el n-are decît să mă tragă la răspundere pe mine, care mă aflu în prăvălia mea din inima sukului.

Și îi deschise lada și îi arătă aurul din ea. Iar muierea se bucură să aibă atîta aur deodată, și-i dete giuvaergiului găina. Iar el o luă și o omorî pe dată, și-i spuse femeii :

— Curăț-o și frige-o ; am să vin s-o iau. Da dacă o lipsi o bucățică din ea, ca s-o scot îndărăt am să-i spintec pîntecele aceluia care ar mînca-o.

Și plecă.

Or, la ceasul amiezii, fiul clarinetistului se întoarse de la școală. Și o văzu pe maică-sa că scoate găina din cratiță și o punea pe o tavă de farfuriu și o coperea cu un ștergar de muselină. Și sufletul lui de școlar pofti numaidecît să mănînce o bucățică din găina aceea ispititoare. Și îi spuse maică-si :

— Dă-mi și mie o bucată, mamă.

Ea îi spuse :

— Taci tu ! da ce, e a noastră ?

Pe urmă, cînd femeia ieși o clipită din odaie, băiatul ridică ștergarul de muselină și, dintr-o mușcătură, rupse

tîrtița găinii și o înfulecă fierbinte încă. Iar una dintre roabe îl văzu și îi zise :

— O, stăpîne al meu, ce nenorocire și ce năpastă fără de izbăvire ! Fugi de acasă, căci giuvaergiul, care are să vină să-și ia găina, are să-ți spintece pîntecele ca să scoată din el tîrtița pe care ai mîncat-o !

Iar băiatul zise :

— Așa-i ! Mai bine-i să plec decît să pierd tîrtița aceasta bună !

Și încălecă pe catîrca lui și plecă.

Or, giuvaergiul nu zăbovi a veni să-și ia găina. Și văzu că lipsea tîrtița. Și o întrebă pe mamă :

— Unde este tîrtița ?

Ea răspunse :

— Pe cînd am ieșit o clipită din odaie, fiul meu a rupt tîrtița cu dinții și a înfulecat-o.

Iar giuvaergiul strigă :

— Vai de mine ! Am dat tot aurul meu pe tîrtița aceea. Unde este fiul tău, pușlamaua, ca să-i deschid pîntecele și s-o scot ?

Ea răspunse :

— A fugit, de frică !

Iar giuvaergiul ieși în grabă mare și porni să-l caute, prin cetăți și prin sate, spunînd cum arăta băiatul, pînă ce dete de el, adormit într-un cîmp. Și se apropie încetișor de el, spre a-l ucide, cînd băiatul, care nu dormea decît cu un ochi, sări din somn. Iar giuvaergiul țipă la el :

— Vino încoace, o, fiu al clarinetei. Cine ți-a spus să mănînci tîrtița ? Eu am plătit pentru ea o ladă plină cu aur, și m-am învoit cu maică-ta. Iar acuma învoiala are să se împlinească prin moartea ta !

Ci băiatul, fără a se tulbura, îi răspunse :

— Du-te de-aici, o, giuvaergiule ! Nu ți-e rușine să bați atîta cale pentru o tîrtiță de găină ? Și nu-i o rușine încă și mai mare a vroi să-mi spinteci pîntecele din pricina acelei tîrtițe ?

Ci giuvaergiul răspunse :
— Știu eu ce am de făcut.
Și își trase cuțitul de la brîu pentru a deschide pîntecele băiatului. Ci băiatul îl apucă pe afurisit numai cu o mînă, și îl săltă, și îl izbi de pămînt, unde îi sfărîmă oasele și îi făcu lungimea să i se întrepătrundă cu lățimea. Iar procletul — afurisit să fie el ! — muri la ceasul lui.
Or, băiatul avea să-și dovedească în curînd urmările, asupra sa însuși, ale acelei tîrtițe de găină. Într-adevăr, luă calea îndărăt, spre a se întoarce la maică-sa ; ci se rătăci pe drum, și ajunse într-o cetate unde văzu un palat de rege care avea spînzurate la poartă patruzeci de capete fără unul. Și întrebă oamenii :
— Pentru ce sînt spînzurate capetele acelea ?
I se răspunse :
— Regele are o fată tare vitează la lupta în meidan. Cel care va îndrăzni și o va birui, o va lua de soție ; iar celui care nu o va birui, i se va reteza capul.
Atunci băiatul intră fără a șovăi la rege și îi spuse :
— Vreau să cobor pe meidan cu fiica ta, ca să-mi măsor puterile cu ea.
Și regele îi răspunse :
— O, copilul meu, crede-mă, du-te de aici ! Cîți bărbați mai tari decît tine au venit și-au fost biruiți de fata mea ! E păcat să te omoare !
La astea, el răspunse :
— Vreau să mă biruiască, să-mi taie capul și să mi-l spînzure la poartă.
Și regele spuse :
— Bine, scrie așa și pune-ți pecetea pe hîrtie.
Iar băiatul scrise și pecetlui.
În vremea aceasta, se așternu un chilim în curtea dedinăuntru, iar fata și băiatul coborîră pe meidan, și se prinseră unul pe altul pe după mijlocul trupului, și își puseră umerii unul într-altul. Și luptară amîndoi minunat.

Şi ba flăcăul o lua şi o răsturna la pămînt, ba fata se ridica, întocmai ca un şarpe, şi îl răsturna pe el la rîndu-i. Şi tot aşa mai departe urmară a se răsturna ba el pe ea, ba ea pe el, vreme de două ceasuri de luptă, fără ca vreunul dintre ei să izbutească a-l face pe potrivnic să atingă pămîntul cu umărul. Atunci regele se supără văzînd-o pe fiică-sa, de data aceasta, că nu se dovedeşte mai voinică. Şi grăi :

— Ajunge pentru astăzi. Ci mîine aveţi să mai coborîţi încă o dată pe meidan, pentru luptă.

Pe urmă regele îi despărţi, se întoarse în iatacurile sale, chemă hakimii de la palat şi le zise :

— În noaptea aceasta să-i daţi băiatului care a luptat cu fata mea să răsufle în somn nişte bang adormitor ; şi, cînd bangul are să-şi împlinească rostul, voi să-i cercetaţi trupul băiatului spre a vedea de nu poartă asupra lui vreun talisman care îl face atîta de puternic. Întrucît chiar că dintre toţi vitejii cei voinici din lume, fata mea i-a biruit pe cei mai tari şi i-a făcut să muşte pămîntul pe patruzeci fără unul dintre ei. Şi-atunci cum de n-a putut să-l doboare pe un copilandru ca acesta ? Aşa încît trebuie să fie vreo pricină tainică, şi pricina trebuie s-o dezvăluiţi voi. Altminteri, meşteşugul vostru mi se va dovedi zadarnic, iar ajutorul vostru mi se va arăta fără de volnicie, şi am să vă izgonesc din palatul şi din cetatea mea !

Încît, cînd se lăsă noaptea şi cînd băiatul adormi, hakimii se duseră să-i dea să răsufle bangul cel adormitor, şi îl adormiră adînc. Şi îi cercetară trupul, bucăţică cu bucăţică, ciocănindu-l cum se ciocănesc urcioarele şi, într-un sfîrşit, găsiră înlăuntrul pieptului lui, învăluită în măruntaie, tîrtiţa găinii. Şi îşi aduseră foarfecele şi sculele, făcură o tăietură şi scoaseră tîrtiţa găinii din pieptul băiatului. Pe urmă îi cusură la loc pieptul, îl stropiră cu oţet tare, şi îl aduseră în starea în care fusese.

Or, dimineaţa, băiatul se trezi din somnul cel rău şi

își simți pieptul ostenit, și el însuși nu mai avea vîrtoșia de mai înainte. Căci puterile i se duseseră odată cu tîrtița găinii, care avea însușirea de a-l face de nebiruit pe cel care o mîncase. Și, văzîndu-se acuma mai slab, nu vroi să se primejduiască a încerca o înfruntare amarnică, și fugi, de frică să nu-l înfrîngă și să-l omoare fata cea luptătoare.

Și, slobozindu-și picioarele în vînt, nu se opri din fugă pînă ce nu ajunse dincolo de vederea palatului și a cetății. Și dete peste trei inși care se certau între ei. Și îi întrebă :

— De ce vă certați ?

Ei răspunseră :

— Pe un lucru !

El le spuse :

— Un lucru ? Ce lucru ?

Ei răspunseră :

— Avem chilimul acesta de colea. Dacă se așează pe el cineva, și îl lovește cu varga aceasta, și îi cere să meargă fie pînă și pe vîrful muntelui Kaf, chilimul îl duce acolo cît ai clipi din ochi. Iar noi acum ne omorîm pentru chilimul acesta !

El le zise :

— În loc să vă omorîți între voi pentru chilimul zburător, mai bine luați-mă pe mine ca judecător, și am să vă judec fără părtinire.

Iar ei răspunseră :

— Fii-ne judecător în pricina noastră.

El le spuse :

— Întindeți chilimul pe pămînt, ca să-l văd cît este de lung și de lat.

Și se așeză în mijlocul chilimului și le spuse :

— Am să arunc o piatră din toate puterile mele, iar voi să fugiți după ea tustrei. Și acela care are s-o ajungă cel dintîi va căpăta chilimul zburător.

Ei îi spuseră :

— Bine.

Băiatul atunci luă o piatră și o azvîrli ; iar cei trei o luară la fugă după ea. Și, pe cînd ei fugeau, el lovi chilimul cu varga, spunîndu-i :

— Du-mă drept în mijlocul curții de la palatul regelui cutare !

Și chilimul îndeplini porunca, pe clipă pe dată, și îl lăsă pe fiul clarinetei în curtea palatului cu pricina, acolo unde de obicei aveau loc luptele domniței.

Și băiatul strigă :

— Iată luptătorul ! Să vină învingătorul său !

Și fata coborî, de față cu toată lumea, în mijlocul curții, și veni pe chilim dinaintea băiatului. Și numaidecît băiatul lovi chilimul cu varga, spunînd : „Zboară cu noi pînă pe vîrful muntelui Kaf". Și chilimul se ridică în slăvi, spre uluirea tuturora, și. în mai puțină vreme decît ar trebui pentru a închide un ochi și a-l deschide iar, îi și lăsă pe vîrful muntelui Kaf.

Atunci băiatul îi spuse fetei :

— Cine este acuma biruitorul ? Este cea care mi-a răpit din piept tîrtița de găină, ori cel care a răpit-o pe fata regelui din mijlocul palatului ei ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizecea noapte

Urmă :

Ea răspunse :

— Mă pun sub ocrotirea ta ! Iartă-mă ! Și, dacă vrei să mă duci îndărăt în saraiul tatălui meu, am să mă mărit

cu tine, spunînd: „Acesta m-a biruit". Și am să le poruncesc hakimilor să pună îndărăt în pieptul tău tîrtița găinii.

El zise:

— Bine. Da o zicală spune: „Bate fierul cît e cald!". Iar eu vreau să fac cu tine ceea ce știi, pînă a nu te duce.

Ea spuse:

— Bine.

Atunci el o luă și se culcă lîngă ea și, găsind-o cum se cuvine, se pregăti să bată fierul unde trebuia, cîtă vreme era cald. Ci deodată fata îi aldui o lovitură de picior care îl aruncă de-a dura hăt dincolo de chilim. Și, lovind chilimul cu varga, spuse: „Zboară, o, chilimule, și du-mă în palatul tatălui meu!" Și chilimul, tot atunci, își și luă zborul cu ea și o duse la sarai.

Iar fiul clarinetistului rămase singur pe vîrful muntelui, primejduit să moară de foame și de sete, fără ca bărem vreo furnică să-i mai poată da de urmă. Și purcese a coboare din munte, mușcîndu-și mîinile de ciudă. Și coborî așa vreme de o zi și o noapte fără a se opri, și ajunse, spre ziuă, la mijlocul muntelui. Și, spre norocul lui, găsi acolo doi curmali care se frîngeau sub povara lor de curmale coapte.

Or, unul dintre curmali avea curmale roșii, iar celălalt curmale galbene. Și băiatul se repezi să culeagă cîte o creangă din fiecare soi. Și, cum îi plăceau mai mult cele galbene, începu să mănînce cu poftă una dintre acele curmale galbene. Ci deodată simți o mîncărime la cap; și își duse mîna la cap, la locul unde simțea mîncărimea, și pipăi un corn care îi creștea din cap cu mare iuțeală, și care se răsucea împrejurul curmalului. Și degeaba se zbătu el mult și bine ca să scape, că rămase priponit de curmal cu cornul său. Atunci își zise: „Moarte pentru moarte! Mai bine-i, pînă una alta, să-mi stîmpăr foamea, și pe urmă să mor!" Și se apucă să mănînce și curmalele

cele roșii. Și ia uite! De cum înghiți una dintre roșcovanele acelea, își și simți cornul cum se desface de pe curmal și capul cum îi rămîne slobod. Și, cît ai clipi din ochi, cornul fu ca și cum nici n-ar fi fost vreodată. Și nu mai rămase din el nici măcar o urmă pe cap.

Atunci băiatul își zise: „Bine." Și se apucă să mănînce toate curmalele roșii, pînă ce își stîmpără foamea. Pe urmă își umplu sînul cu curmale roșii și galbene, și plecă la drum mai departe, mergînd zi și noapte, vreme de două luni întregi, pînă ce ajunse la cetatea potrivnicei lui, fata regelui.

Și se duse sub ferestrele palatului și începu să strige, spunînd: „Hei, curmale trufanda, hei, curmale! Degete de domnițe, hei, curmalele! Cete de viteji, hei, curmalele!

Iar fata regelui auzi strigarea vînzătorului de curmale trufanda, și le spuse soațelor sale:

— Coborîți repede și cumpărați-mi niște curmale de la vînzătorul acela, și alegeți-le cît mai zemoase, o, fetelor.

Și ele coborîră să cumpere curmale, care nu le fură lăsate, dată fiind raritatea lor, decît la prețul de un dinar pentru fiecare. Și fetele cumpărară șaisprezece, pentru șaisprezece dinari, și se duseră să le dea stăpînei lor.

Și fata regelui văzu că erau curmale galbene, chiar cele care îi plăceau ei mai mult. Și le mîncă pe toate șaisprezece, aruncîndu-le în gură una după alta. Și zise:

— O, surorile mele, tare sînt bune!

Ci nici nu isprăvi bine de rostit vorbele acestea, că și simți o mîncărime aprigă, care o gîdila, în șaisprezece locuri felurite de pe cap. Și își duse mîna repede la cap, și simți că șaisprezece coarne îi înmugureau prin piele, dintre plete, în șaisprezece locuri diferite. Și, pînă să dea vreun țipăt, cele șaisprezece coarne se și lungiseră și, patru cîte patru, se prinseră vîrtos de perete.

La priveliştea aceea, şi la ţipetele sfîşietoare pe care fata, deodată cu soaţele ei, începuse să le sloboadă, taică-său veni în fugă, gîfîind, şi întrebă :

— Ce-i aici ?

Iar soaţele îi răspunseră :

— O, stăpîne al nostru, ridicam ochii cînd am văzut deodată aceste şaisprezece coarne cum ieşeau din capul stăpînei noastre şi cum se întindeau să se prindă patru cîte patru de perete, aşa cum le vezi.

Atunci tatăl domniţei adună hakimii cei mai iscusiţi, aceia care scoseseră din pieptul băiatului tîrtiţa găinii. Şi hakimii aduseră ferăstraie ca să taie coarnele ; ci coarnele nu se lăsară tăiate. Şi încercară alte chipuri, da fără a ajunge la vreo izbîndă, şi fără a dovedi s-o lecuiască pe domniţă.

Atunci tatăl ei încercă alte chipuri de mîntuire, şi trimise un crainic în cetate, să strige : „Acela care va da un leac fetei sultanului, şi o va scăpa de cele şaisprezece coarne, o va căpăta de soţie şi va fi făcut urmaş la scaunul împărătesc".

Or, ce să vezi !

Fiul clarinetistului, care nu aştepta decît clipita aceea, intră în palat şi se duse sus la domniţă, spunînd :

— Am s-o scap eu de coarne.

Şi, de cum ajunse dinaintea ei, luă o curmală roşie, o făcu bucăţele şi o puse în gura domniţei. Şi, în chiar clipita aceea, un corn se şi desprinse de perete şi, văzînd cu ochii, se chirci şi, pînă la urmă, pieri cu totul de pe capul fetei.

La priveliştea aceea, toţi cei de faţă, cu măria-sa în frunte, se minunară cu bucurie şi strigară :

— O ! ce hakim mare !

Iar el spuse :

— Mîine am s-o mai scap de un corn !

Atunci fu oprit la sarai, unde şezu şaisprezece zile, în

fiecare zi scăpînd-o pe domniță de cîte un corn, pînă ce o mîntui de toate cele șaisprezece coarne.

Și-așa că regele, pînă peste fire de minunat și de mulțumitor, puse să se scrie numaidecît senetul de căsătorie al băiatului cu domnița. Iar nunta fu prăznuită cu voioșie și în potop de lumini. Pe urmă, veni și noaptea de datină.

Or, de îndată ce băiatul intră la soția sa, în odaia de nuntă, îi zise :

— Și-acuma ? Care dintre noi doi este biruitor ? Este aceea care mi-a luat din piept tîrtița găinii și care mi-a furat chilimul cel vrăjit ? Ori mai degrabă este acela care te-a făcut să-ți crească șaisprezece coarne pe cap, și le-a făcut să piară într-o nimicură de vreme ?

Iar ea îi zise :

— Tu ești, așadar ? Uf, efritule !

El îi răspunse :

— Da, eu sînt, fiul clarinetistului.

Ea îi spuse :

— Pe Alllah ! m-ai biruit !

Și se culcară amîndoi laolaltă, și se dovediră amîndoi la fel de tari și la fel de volnici. Și ajunseră rege și regină. Și trăiră cu toții împreună în deplină bucurie și în fericire desăvîrșită.

Și-aceasta-i povestea mea !

După ce auzi istorisirea ispravnicului Nizam Al-Din, sultanul Baibars, strigă :

— Ualllahi, nu știu dacă nu-i aceasta povestea cea mai frumoasă pe care am auzit-o vreodată !

Atunci un al nouălea ispravnic de agie, pe care îl chema Gelal Al-Din păși înainte și sărută pămîntul dintre mîinile sultanului Baibars, și grăi :

— Inșallah, o, rege al vremilor, povestea pe care am să ți-o istorisesc are să-ți placă numaidecît.

Și spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL NOUĂLEA ISPRAVNIC DE AGIE

A fost odată o femeie care, în pofida tuturor strădaniilor, nu prindea rod și nu năștea. Încît, într-o zi, se sculă și se rugă la Atoatedătătorul, zicînd : „Dă-mi o fată, măcar de-ar fi și să moară de mireasma inului !"

Și, grăind astfel despre mireasma inului, ea vroia să ceară o fată, chiar dacă ea ar fi fost să fie atît de gingașă și de simțitoare încît pînă și mireasma cea ușoară a inului s-o stînjenească de s-o facă să moară.

Și iacătă că prinse rod și născu, fără de supărare, fata pe care Allah i-o dăruise, și care era la fel de frumoasă ca luna la răsăritul ei, și galbenă ca o lumină de lună, și gingașă ca ea. Și-i deteră numele de Sittukhan.

Or, cînd fata se făcu mare și ajunse la vîrsta de cincisprezece ani, fiul sultanului trecu pe uliță și o văzu aplecată peste fereastră. Și dragostea de ea coborî în inima lui, și se întoarse acasă bolnav.

Iar hakimii veniră unul după altul la el, fără să dibăcească leacul care-i era de trebuință. Atunci urcă să-l vadă și o babă, trimisă de nevasta străjerului de la poartă ; și baba îi spuse, după ce se uită la el :

— O, ești îndrăgostit, sau poate că ai vreo drăguță la care ții ?

El răspunse :

— Sînt îndrăgostit.

Ea îi zise :

— Spune-mi de cine, iar eu am să fiu o legătură între tine și ea !

El spuse :

— De preafrumoasa Sittukhan.

Ea răspunse :

— Răcorește-ți ochii și liniștește-ți inima, că am să ți-o aduc !

Și baba plecă, și o găsi pe fată, care se revenca în pragul porții sale. Și, după salamalekuri și temenele, îi spuse :

— Mîntuirea fie asupra unor preafrumoase ca tine, fata mea ! Cele care-ți seamănă, și care au degete atîta de sulegete ca ale tale. ar trebui să învețe cum să țese inul. Că nimic nu este mai plăcut decît fusul între niște degete ca fusul.

Și pleacă.

Iar fata se duse la mama sa și îi zise :

— Du-mă. mamă, la meșteră.

Ea o întrebă :

— Ce meșteră ?

Ea răspunse :

— La meștera de in.

Iar maică-sa strigă :

— Taci ! Inul este primejdios pentru tine. Mireasma lui îți face rău la piept. Dacă te atingi de el, ai să mori.

Ea spuse :

— Ba n-am să mor.

Și atîta stărui, și atîta plînse, încît maică-sa o trimise la meștera de in.

Iar fata șezu acolo o zi întreagă, să învețe a toarce inul. Și toate soațele sale se minunau de frumusețea ei și de frumusețea degetelor ei. Și iacătă că un fulguț de in îi intră la deget între carne și unghie. Și fata căzu jos, fără de simțire.

Și toți o crezură moartă, și careva se duse la tatăl și la mama ei și le spuse :

— Veniți să vă luați fata, și alungească-vă Allah zilele : a murit !

Atunci tatăl și mama fetei, pentru care ea era singura bucurie, își rupseseră hainele și, bătuți de vîntul urgiei, se duseră, cu giulgiul, s-o îngroape. Ci iacătă că trecu pe acolo baba și le spuse :

— Sînteţi oameni bogaţi şi-ar fi ruşine pentru voi să vă îngropaţi fata în pămînt.

Ei întrebară :

— Şi ce să facem ?

Ea răspunse :

— Zidiţi-i un chiosc în mijlocul apelor rîului. Şi culcaţi-o pe un pat în chioscul acela. Şi veţi putea să vă duceţi s-o vedeţi ori de cîte ori vi s-o face dor de ea.

Iar ei îi zidiră un chiosc de marmură, pe nişte pilaştri, în mijlocul apelor rîului. Şi îl înconjurară cu o grădină plină cu straturi de flori. Şi puseră fata pe un pat de fildeş, în chiosc, şi plecară plîngînd.

Or, ce să vezi ?

Baba se duse numaidecît la fiul regelui, cel bolnav de dragoste, şi îi spuse :

— Haide s-o vezi pe fată. Te aşteaptă, culcată într-un chiosc, în mijlocul apelor rîului.

Atunci crăişorul se sculă şi îi spuse vizirului tatălui său :

— Hai cu mine la o preumblare.

Şi ieşiră amîndoi, ţinîndu-se de departe după baba care îi arăta crăişorului drumul. Şi ajunseră la chioscul de marmură, iar fiul sultanului îi spuse vizirului :

— Aşteaptă-mă la uşă. N-am să zăbovesc.

Pe urmă intră în chiosc. Şi o găsi pe fata moartă. Şi şezu jos s-o plîngă, rostind stihuri despre frumuseţea ei. Şi îi luă mîna, ca să i-o sărute ; şi-i văzu degetele cele atît de subţiri şi de gingaşe. Şi, minunîndu-se de ele, găsi la unul fulguşorul de in dintre unghie şi carne. Şi se miră de fulgul acela de in, şi îl trase afară cu gingăşie.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și una noapte

Urmă :

Și numaidecît fata se trezi din leșinul ei, și se ridică dreaptă în capu oaselor, și îi zîmbi tînărului beizadea, și îi zise :

— Unde mă aflu ?

Iar el o strînse la piept și răspunse :

— Cu mine !

Și o sărută, și se culcă lîngă ea. Și șezură laolaltă patruzeci de zile și patruzeci de nopți, fericiți pînă peste poate.

Pe urmă, crăișorul își luă bun-rămas de la ea, spunîndu-i :

— Trebuie să plec, din pricina vizirului tatălui meu, care mă așteaptă la ușă. Îl duc îndărăt la palat și mă întorc.

Și coborî la vizir. Și ieși cu el, și străbătu grădina. Și deteră peste niște trandafiri albi și peste niște iasomii. Și crăișorul se tulbură cînd le văzu și îi spuse vizirului :

— Ia seama ! Trandafirii și iasomiile sînt albe ca albul obrajilor preafrumoasei Sittukhan ! O, vizirule, așteaptă-mă aici trei zile, ca să mă duc să mai văd o dată obrajii preafrumoasei Sittukhan !

Și se sui îndărăt, și șezu trei zile cu Sittukhan, să se minuneze de obrajii ei, care erau ca trandafirii cei albi și ca iasomiile.

Apoi coborî și îl luă pe vizir, și își urmă cu el preumblarea prin grădină înspre ieșire. Și deteră peste un roșcov, cu poamele lungi și negre. Și crăișorul rămase tulburat de acea priveliște, și îi spuse vizirului :

— Ia seama ! roșcovele sînt lungi și negre ca sprîncenele preafrumoasei Sittukhan ! O, vizirule, mai așteaptă

aici trei zile, ca să mă duc să mai văd o dată sprîncenele preafrumoasei Sittukhan !

Și urcă îndărăt, și șezu trei zile cu ea, să se minuneze de sprîncenele ei cele frumoase, lungi și negre ca roșcovele cele două cîte două pe ramuri.

Apoi coborî și îl luă pe vizir, și își urmă cu el preumblarea prin grădină înspre ieșire. Și deteră peste o fîntînă țîșnitoare, cu șuvoiul frumos și singuratic. Și crăișorul rămase tulburat de priveliștea aceea, și îi spuse vizirului :

— Ia seama ! șuvoiul fîntînii este ca mijlocul preafrumoasei Sittukhan ! O, vizirule, mai așteaptă-mă și aici trei zile, ca să mă duc să mai văd o dată mijlocul preafrumoasei Sittukhan !

Și urcă îndărăt, și șezu trei zile cu ea, să se minuneze de mijlocul ei, care era asemenea cu șuvoiul fîntînii.

Apoi coborî la vizir, spre a-și urma cu el preumblarea prin grădină înspre ieșire. Ci ia uite ! Fata, cînd îl văzuse pe iubitul ei că suie astfel îndărăt la ea și a treia oară, îndată după ce coborîse, își zise în sine : „Vreau să mă duc să văd, de data aceasta, pentru ce tot pleacă și iar se întoarce așa !" Și coborî din chiosc și se piti după ușa care da înspre grădină, spre a-l vedea cum pleacă. Și crăișorul, întorcîndu-se, o văzu cum își lipea capul de ușă. Și se întoarse la ea, galben și trist, și îi spuse :

— Sittukhan, Sittukhan ! n-am să te mai văd, o, niciodată !

Și plecă, și ieși cu vizirul, spre a nu se mai întoarce.

Atunci Sittukhan porni să rătăcească prin grădină, plîngîndu-se pe sine însăși, și părîndu-i rău că nu era moartă cu adevărat. Și, pe cînd rătăcea așa, văzu ceva strălucind lîngă apă. Și ridică lucrul acela de jos, și văzu că era un inel solomonesc. Și frecă ușurel cornalina învrîstată care îl împodobea, și numaidecît inelul îi grăi :

— La poruncile tale, iacătă-mă. Spune, ce-mi ceri ?

Ea răspunse :

— O, inel al lui Solomon, cer de la tine un palat lîngă palatul crăișorului care m-a iubit, și să-mi dai frumusețe mai mare decît frumusețea mea.

Și inelul îi grăi :

— Închide-ți ochii și deschide-i iar !

Iar ea își închise ochii și, cînd îi deschise iar, se văzu într-un sarai măreț, zidit alături de saraiul coconului domnesc. Și se privi în oglindă, și rămase vrăjită de frumusețea sa însăși.

Și se duse să se rezeme în coate la fereastră, pe cînd crăișorul trecea călare pe calul lui. Și o văzu, fără a o cunoaște, și plecă îndrăgostit. Și ajunse la mama lui și îi spuse :

— Mamă, nu ai tu vreun lucru osebit de frumos pe care să te duci să i-l dai ca dar domniței care s-a mutat în palatul cel nou ? Și n-ai putea tu să-i spui totodată : „Mărită-te cu fiul meu" ?

Iar regina, maică-sa, îi spuse :

— Am două bucăți de atlaz împărătesc. Am să i le duc și am să-i pun întrebarea.

El îi spuse :

— Bine, du-i-le.

Și mama beizadelei se duse la fată și îi spuse :

— Fata mea, primește darul acesta ; fiul meu dorește să se însoare cu tine.

Iar fata o chemă pe arăpoaica sa și îi spuse :

— Ia aceste două bucăți de atlaz, și fă-le cîrpe de spălat podelele.

Iar regina plecă îmbufnată și se duse la fiu-său, care o întrebă :

— Ce ți-a spus, mamă ?

Ea răspunse :

— A pus-o pe roabă să ia cele două bucăți de atlaz daurit, și i-a poruncit să facă din ele cîrpe de șters prin casă !

El îi spuse :

— Mă rog ție, o, mamă a mea, nu cumva mai ai vreun lucru de preț, pe care ai putea să i-l duci ? Că sînt bolnav de dorul după ochii ei.

Ea îi spuse :

— Am o salbă de samaralde fără cusur și fără pată.

El îi spuse :

— Bine. Du-i-l.

Și mama beizadelei sui la fată și îi spuse :

— Primește de la noi darul acesta, fata mea ; fiul meu dorește să se însoare cu tine.

Iar ea răspunse :

— Darul tău este primit, o, măria-ta !

Și o chemă pe roabă și-i spuse :

— Porumbeii au mîncat, ori nu încă ?

Ea răspunse :

— Nu încă, ya setti.

Ea îi spuse :

— Ia atunci boabele acestea de smarald și dă-le porumbeilor, ca să le mănînce și să se sature !

Auzind vorbele acestea, mama crăișorului îi zise fetei :

— Ne-ai umilit, fata mea ! Mă rog ție să-mi spui numai dacă vrei să te măriți cu fiul meu, ori ba.

Ea răspunse :

— Dacă vrei să mă mărit cu fiul tău, spune-i să se prefacă mort ; învelește-l cu șapte giulgiuri, du-l prin cetate și spune-le slugilor tale să nu-l îngroape decît în grădina care se află în palatul meu.

Iar mama beizadelei spuse :

— Bine. Am să mă duc să-i spun fiului meu dorința ta.

Și se duse să-i spună fiului său :

— Habar n-ai ! Dacă vrei să te însori cu ea, îți cere să te prefaci că ai murit, să te învelesc în șapte giulgiuri, să te port cu alaiul prin cetate, și să te duc la ea ca să fii îngropat. Și-atunci are să se mărite cu tine.

Iar el răspunse :

— Numai atîta, mamă ? Atunci, sfîșie-ți hainele, țipă și zi : „Fiul meu a murit !"

Iar mama beizadelei își sfîșie hainele și țipă cu glas ascuțit și jalnic : „O, vai de mine și de mine ! fiul meu a murit !"

Atunci toată lumea din sarai, auzind țipătul, dete fuga și îl văzu pe beizadea întins pe jos, asemenea ca morții, și pe mama lui cuprinsă de jale. Și luară trupul răposatului, îl spălară și îl înveluiră în șapte giulgiuri. Pe urmă cititorii din *Coran* și șeicii se adunară și ieșiră în alai dinaintea trupului, coperit cu năframe scumpe. Și, după ce plimbară mortul prin toată cetatea, se întoarseră să-l așeze în grădina fetei, așa cum ceruse ea. Acolo îl lăsară și plecară în calea lor.

Or, cînd nu mai fu nimeni în grădină, fata care murise odinioară dintr-un fulguț de in, și care se asemuia la obraji cu trandafirii cei albi și cu iasomiile, la sprîncene cu roșcovele de pe ramuri, și la boiu cu șuvoiul havuzului, coborî la domnișorul care era înveluit în cele șapte giulgiuri. Și desfăcu de pe el giulgiurile unul cîte unul. Și, cînd scoase și cel de al șaptelea giulgiu, îi spuse :

— Ce, tu erai ? Ia uite că patima ta după femei te-a împins să te lași învelit în șapte giulgiuri !

Iar beizadeaua rămase plin de buimăceală, și își mușcă degetele, și și le sfîșie de rușine. Iar fata îi zise :

— Nu-i nimic, de data aceasta.

Și rămaseră împreună, să se iubească și să se desfete.

Iar sultanul Baibars, după ce ascultă povestea, îi spuse ispravnicului Gelal Al-Din :

— Uallahi ua tellahi, tare socot că asta-i tot ce am auzit eu mai minunat !

Atunci un al zecelea ispravnic de agie, pe care îl chema Helal Al-Din, veni între mîinile sultanului Baibars și zise :

— Am de istorisit o poveste care-i sora mai mare a cesteilalte !

Și spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL ZECELEA ISPRAVNIC DE AGIE

A fost odată un rege care avea un fiu numit Mohammad. Și fiul îi spuse într-o zi lui taică-său :

— Vreau să mă însor.

Iar tatăl său îi răspunse :

— Bine, așteaptă s-o trimitem pe maică-ta să vadă fetele de măritat de prin haremuri și să ceară vreuna pentru tine.

Ci fiul regelui spuse :

— Nu, tată, eu vreau să mă însor numai prin ochii mei, după ce am să văd fata.

Și regele răspunse :

— Bine.

Atunci tînărul beizadea sări pe calul său, frumos ca din basme, și plecă în drumeție.

Și, după două zile de drumețit, dete peste un om care ședea jos într-un cîmp și smulgea niște praz din pămînt, pe cînd fiică-sa, o copilandră, lega firele de praz.

Și crăișorul, după salamalekuri, șezu jos lîngă ei și îi zise fetei :

— Nu cumva ai un pic de apă ?

Ea răspunse :

— Ba am.

El spuse :

— Dă-mi și mie să beau.

Iar ea se sculă și îi aduse ulciorul. Și el bău.

Or, fata îi plăcu, și-așa că-i zise tatălui ei :

— O, șeicule, mi-ai da-o de soție pe fata ta de colea ?

El răspunse :

— Sîntem slugile tale.
Și crăișorul îi spuse :
— Bine, o, șeicule ! Stai aici cu fata, pînă dau fuga în țara mea să iau cele de trebuință pentru nuntă, și-apoi mă întorc iar.
Și beizadea Mohammad se duse la tătîne-său și-i zise :
— M-am logodit cu fata sultanului prazului
Iar tată-său îi spuse :
— Da ce, prazul are acuma sultan ?
El răspunse :
— Da, iar eu vreau să mă însor cu fata lui !
Iar regele grăi :
— Mărire lui Allah, o, fiul meu, carele a dat un sultan prazului !
Și adăugă :
— De vreme ce fata îți place, așteaptă măcar s-o trimitem pe mama ta în țara prazului, ca să-l vadă pe tatăl prazului, și pe mama prazului, și pe fata prazului !
Iar beizadea Mohammad spuse :
— Bine.
Și-așa că maică-sa plecă în țara tatălui fetei, și văzu că aceea despre care fiu-său îi spusese că este fiica sultanului prazului era o copilandră minunată din toate privințele, și într-adevăr făcută spre a fi soția unui fiu de rege. Și îi plăcu de ea pînă peste poate ; și o sărută și îi spuse :
— Fată dragă, eu sînt regină, mama crăișorului care te-a văzut, și am venit ca să te mărit cu el !
Iar fata îi spuse :
— Cum ? fiul tău este fiu de rege ?
Ea răspunse :
— Da, fiul este fiul regelui, iar eu sînt mama lui !
Și fata spuse :
— Atunci, nu mă mărit cu el.
Ea întrebă :
— Și de ce ?

Ea îi spuse :
— Eu nu mă mărit decît cu un om care are o meserie !
Atunci regina plecă îmbufnată și îi spuse soțului ei :
— Fata din țara prazului nu vrea să se mărite cu fiul nostru !
Regele întrebă :
— Pentru ce ?
Ea spuse :
— Pentru că nu vrea să se mărite decît cu un om care să aibă în mîinile lui o meserie.
Regele spuse :
— Are dreptate.
Da beizadeaua, cînd auzi, căzu bolnav.
Atunci regele se ridică și porunci să fie chemați la el toți șeicii isnafelor : și, cînd se aflară cu toții dinaintea lui, îi grăi celui dintîi, care era șeicul tîmplarilor :
— În cîtă vreme l-ai învăța meseria ta pe fiul meu ?
El răspunse :
— În doi ani, poate chiar mai mult, da nu mai puțin.
Regele zise :
— Bine. Treci deoparte.
Pe urmă se întoarse înspre cel de al doilea, care era șeicul fierarilor, și îi zise :
— În cîtă vreme l-ai învăța meseria ta pe fiul meu ?
El răspunse :
— Îmi trebuie un an, zi la zi.
Regele îi zise :
— Bine. Treci colea deoparte.
Și tot așa îi întrebă pe toți șeicii de bresle, care cerură unii un an, alții doi, iar alții trei, ba chiar și patru ani. Și regele nu știu ce hotărîre să ia, cînd îl zări pe unul în spatele celorlalți și care ba sărea, ba se apleca, ba făcea semne cu ochii și cu degetul ridicat. Și regele îl chemă și îl întrebă :
— Ce te tot salți și te pleci așa ?

El răspunse :

— Ca să mă fac văzut de stăpînul nostru sultanul, întrucît eu sînt sărac, iar şeicii breslelor nu mi-au dat de ştire despre venirea lor aici. Iar eu sînt ţesător, şi l-aş învăţa pe fiul tău meseria mea într-un ceas de vreme.

Atunci regele îi lăsă pe toţi şeicii de isnafe să plece şi nu-l opri decît pe ţesător, şi îi aduse mătăsuri de toate culorile şi un război de ţesut, şi îi spuse :

— Învaţă-l pe fiul meu meşteşugul tău.

Iar ţesătorul se întoarse înspre beizadea, care se ridicase, şi îi zise :

— Uită-te ! eu n-am să-ţi spun : „Fă aşa, ori fă aşa !" Nu, eu îţi spun : cască ochii şi vezi ! Şi ia seama la mîinile mele cum se duc şi cum se întorc".

Şi, într-o nimicură de vreme, ţesătorul ţesu o năframă, pe cînd crăişorul se uita la el cu luare-aminte.

Pe urmă ţesătorul îi spuse ucenicului său :

— Acuma vino şi fă şi tu o năframă ca aceasta.

Şi crăişorul se apucă să lucreze, şi ţesu o năframă minunată, zugrăvind în ţesătura ei palatul şi grădina tatălui său.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci şi doua noapte

Urmă :

Şi omul luă cele două năframe şi sui la rege, şi îi spuse :

— Care dintre aceste două năframe este munca mea şi care este munca fiului tău ?

Iar regele, fără a șovăi, arătă cu degetul pe cea a fiului său, acolo unde era zugrăveala cea frumoasă cu palatul și cu grădina, și zise :

— Aceasta-i munca ta, iar cealaltă este tot munca ta !

Da țesătorul strigă :

— Pe vredniciile preastrăluciților tăi strămoși, o, măria-ta, năframa cea frumoasă este munca fiului tău, iar ceastălaltă, cea urîtă, este munca mea.

Atunci regele, minunîndu-se, îl căftăni pe țesător șeic peste toți șeicii breslelor, și îl lăsă să plece mulțumit. După care îi spuse nevestei-si :

— Ia năframa lucrată de fiul tău și du-te să i-o arăți fetei sultanului prazului și să-i spui : „Fiul meu este, de meserie, țesător de mătase".

Și mama crăișorului luă năframa și se duse la fată, și îi arătă năframa, spunîndu-i vorbele regelui. Iar fata se minună de năframă și spuse :

— Acuma, am să mă mărit cu fiul tău.

Iar vizirii regelui luară cadiul și se duseră să facă senetul de căsătorie. Și se prăznui nunta. Și crăișorul intră la fetișcana din țara prazului și dobîndi de la ea niște copii care toți erau însemnați, pe coapse, cu un semn de praz. Și fiecare învăță o meserie. Și trăiră toți mulțumiți și înfloritori. Ci Allah știe mai bine !

Pe urmă sultanul Baîbars spuse :

— Povestea aceasta a fetei sultanului prazului mi-a plăcut pentru tîlcul ei. Da nu mai este nimeni printre voi care să mai aibă de povestit ceva ?

Atunci păși înainte un alt ispravnic de agie, care era cel de al unsprezecelea, și-l chema Salah Al-Din. Și, după ce sărută pămîntul dintre mîinile sultanului Baîbars, spuse :

— Eu ! Iacătă povestea mea !

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL UNSPREZECELEA ISPRAVNIC DE AGIE

I s-a întîmplat odată unui sultan să i se nască un fiu la sorocul la care și o iapă de soi ales, din staniștile împărăției, aducea pe lume un mînz. Și sultanul spuse :

— Mînzul care a venit pe lume este scris întru norocul fiului meu, nou-născutul, și este bunul lui de drept.

Or, cînd copilul se făcu mare și crescu în ani, maică-sa muri ; și, tot în ziua aceea, muri și mama mînzului.

Și zilele trecură, și sultanul luă de soție altă femeie, pe care și-o alese dintre roabele de la sarai. Iar copilul fu dat la școală, fără să-i mai poarte cineva de grijă și fără a-l mai iubi cineva. Și orfanul de mamă, de fiecare dată cînd se întorcea de la școală, se ducea la calul său, îl mîngîia și îi da să mănînce și să bea, și îi povestea necazurile sale și părăsirea în care se afla.

Or, roaba cu care se însurase sultanul avea un ibovnic, care era un hakim evreu. Și cei doi ibovnici își vedeau tare stînjenite întîlnirile lor, tocmai de faptul că în sarai trăia și acel orfănel de mamă. Și se întrebară între ei :

— Ce să facem ?

Și cugetară în privința aceasta, și hotărîră să-l otrăvească pe tînărul beizadea.

Cît despre el, cînd se întoarse de la școală, se duse să-și vadă calul, ca de obicei. Și îl găsi plîngînd. Și îi spuse, mîngîindu-l :

— Ce te face să plîngi, calule al meu ?

Iar calul îi răspunse :

— Plîng pieirea vieții tale.

El îl întrebă :

— Da cine vrea pieirea vieții mele ?

Calul îi răspunse :

— Femeia tatălui tău, și hakimul, afurisitul acela.

Copilul întrebă :

— Cum așa ?

Calul spuse :

— Ți-au pregătit o otravă pe care au scos-o din pielea unui arap. Și au s-o pună în mîncarea ta. Or, tu ia seama să nu carecumva să guști din mîncarea lor.

Și-așa că, atunci cînd tînărul fiu al sultanului urcă la soția tatălui său, ea îi puse mîncarea dinainte. Iar el luă mîncarea și, la rîndu-i, o puse dinaintea pisicii soției regelui, care mieuna pe acolo. Și, pînă să apuce stăpînă-sa s-o oprească, pisica înfulecă mîncarea și muri pe clipă. Și crăișorul se sculă și ieși, fără a da vreun semn că pricepuse ceva.

Iar femeia regelui și hakimul se întrebară :

— Cine o fi putut să-i spună taina ?

Și își răspunseră :

— Nimeni nu i-a spus, fără numai calul.

Atunci femeia zise :

— Bine.

Și se prefăcu bolnavă. Iar regele chemă să-i vină hakimul evreu, care era vraciul lor, ca s-o cerceteze pe regină. Și el o cercetă și grăi :

— Leacul ei stă într-o inimă de mînz dintr-o iapă de soi ales, de cutare și cutare culoare.

Iar regele spuse :

— Nu este decît un mînz, în împărăția mea, care să îndeplinească toate acestea, și-anume mînzul fiului meu cel orfan de mamă.

Și cînd băiatul se întoarse de la școală, tatăl lui îi zise :

— Tușică-ta, regina, este bolnavă, și nu se află alt leac pentru ea decît inima mînzului tău, fiul iepei de soi ales.

El îi răspunse :

— Nu este nimic împotrivă. Ci, o, tată al meu, eu nu am călărit încă nici o dată mînzul meu. Aș vrea să-l încalec mai întîi și, pe urmă, să-l înjunghie și să-i ia inima.

Iar regele zise :

— Bine.

Şi tînărul crăişor încălecă pe calul său, dinaintea întregii curţi, şi îl slobozi în galop pe meidan. Şi, gonind aşa, pieri din ochii oamenilor. Şi călăreţii porniră năvalnic după el, da nu-l mai găsiră.

Şi băiatul ajunse astfel într-o altă împărăţie decît cea a tatălui său, lîngă grădina regelui de peste împărăţia aceea. Iar calul îi dete un smoc de păr din coamă şi o piatră de cremene şi îi spuse :

— Dacă ai nevoie de mine, să aprinzi un fir de păr de-al meu, iar eu am să fiu numaidecît lîngă tine. Acuma este mai bine să te las, mai întîi spre a mă duce să rostuiesc ceva nutreţ pentru mine, şi-apoi ca să nu te stingheresc la întîlnirile cu ursita ta.

Şi se sărutară şi se despărţiră.

Iar tînărul fiu de rege se duse la baş-grădinar şi îi zise :

— Sînt străin aici. Nu vrei să mă iei în slujba ta ?

El îi răspunse :

— Bine. Chiar că aveam nevoie de cineva să mîne boul care trage la roata fîntînii de udat grădina.

Iar tînărul crăişor se duse la roata de apă şi începu să îndemne boul grădinarului.

Or, fetele regelui se plimbau în ziua aceea prin grădină, iar cea mai mică dintre ele îl zări pe băiatul care mîna boul de la roata fîntînii. Şi dragostea coborî în inima ei. Şi, fără a se da pe faţă, le spuse surorilor sale :

— Surorile mele, da pînă cînd avem noi să stăm nemăritate ? Oare tatăl nostru vrea să ne lase să ne acrim de tot ? O să ni se streghețească sîngele în noi.

Iar surorile sale îi ziseră :

— Asta aşa-i ! Sîntem aproape să ne acrim, iar sîngele nostru stă să se streghețească.

Şi se strînseră toate şi se duseră tusşapte la mama lor şi-i spuseră :

— Oare tatăl nostru vrea să ne facă să ne acrim în casa lui ? Are să ni se stregheţească sîngele. N-ar fi mai bine, într-un sfîrşit, să ne găsească nişte soţi care să ne scape de primejdia aceasta grea ?

Atunci mama se duse la rege şi-i vorbi despre necazul fetelor. Iar regele porunci să se strige obştei că toţi tinerii din cetate să vină să treacă pe sub ferestrele palatului, pentru că domniţele urmează să se mărite. Şi ori de cîte ori vreunul dintre ei îi plăcea vreuneia dintre surori, ea îşi arunca asupra lui năframa. Şi, în felul acesta, şase dintre fete se căpătuiră cu cîte un soţ pe placul lor, şi se arătară mulţumite.

Ci fata cea mezină nu-şi aruncă năframa asupra nimănuia. Şi i se spuse despre aceasta regelui, care zise :

— Nu mai este aşadar nimenea în cetate ?

I se răspunse :

— Nu mai este decît un băiat sărac, care munceşte la roata de apă din grădină.

Şi regele spuse :

— Trebuie să treacă şi el numaidecît, măcar că ştiu că fiică-mea nu are să-l aleagă.

Şi se duse careva să-l caute, şi îl împinse sub ferestrele palatului. Şi iacătă că năframa fetei căzu drept peste el. Şi o măritară cu el. Şi, de mîhnire, regele, tatăl fetei, căzu bolnav.

Şi se strînseră hakimii şi îi hotărîră, ca izbăvire şi ca leac, să bea lapte de ursoaică dintr-un burduf făcut din piele de ursoaică fecioară. Şi regele spuse :

— Este uşor. Am şase gineri, tusşase nişte călăreţi viteji, care nu seamănă întru nimic cu blestematul acela de-al şaptelea, băiatul de la roata de apă. Duce-ţi-vă şi spuneţi-le să-mi aducă laptele !

Atunci cei şase gineri ai regelui săriră pe caii lor cei falnici şi plecară, spre a se duce să caute laptele de ursoaică. Iar băiatul, soţul mezinei, încălecă pe un catîr

ghebos și plecă și el, în vreme ce toată lumea îl lua în rîs. Şi, cînd ajunse într-un loc mai ferit, lovi în cremene şi arse un fir de păr din coama calului său. Și calul se și ivi, şi se sărutară. Și băiatul îi ceru ceea ce avea să-i ceară.

Or, de la o vreme, cei șase gineri ai regelui se întoarseră din drumurile lor, aducînd cu ei un burduf din piele de ursoaică, plin cu lapte de ursoaică. Și i-l deteră reginei, mama soțiilor lor, spunîndu-i :

— Du-l socrului nostru, regele !

Și regina bătu din palme, iar hadîmbii urcară, și ea le spuse :

— Dați laptele acesta hakimilor ca să-l cerceteze.

Și hakimii cercetară laptele și grăiră :

— Este lapte de ursoaică bătrînă, și este adus într-un burduf din piele de ursoaică bătrînă. Nu poate să fie decît vătămător pentru sănătatea regelui.

Și iacătă că hadîmbii urcară iarăși la regină și îi deteră alt burduf, spunîndu-i :

— Burduful acesta cu lapte ne-a fost adus jos adineaori de un flăcău călare, mai frumos decît îngerul Harut !

Şi regina le zise :

— Duceți-l hakimilor ca să-l cerceteze.

Şi hakimii cercetară, atît burduful cît și ceea ce se afla în el, și grăiră :

— Iacătă ceea ce căutam. Este lapte de ursoaică tînără, într-o piele de ursoaică fecioară.

Și-i deteră să bea regelui, care se vindecă pe clipă pe dată, și grăi :

— Cine a adus leacul acesta ?

I se răspunse :

— Un flăcău călare, mai frumos decît îngerul Harut.

El spuse :

— Să i se înmîneze din partea mea inelul domniei, și să fie pus în scaunul meu împărătesc. Pe urmă, am să mă

scol și am să mă duc s-o despărțesc pe fata mea mezină de băiatul de la roata fîntînii. Și am s-o mărit cu flăcăul care m-a făcut să mă întorc din țara morții.

Și i se îndepliniră poruncile.

Pe urmă regele se sculă și se sui în sala scaunului împărătesc. Și căzu la picioarele flăcăului cel frumos, care ședea în jeț, și i le sărută. Și lîngă el o văzu pe fata sa mezină, care zîmbea. Și regele îi spuse :

— Bine, fata mea ! Văd că te-ai despărțit de băiatul de la roata fîntînii, și că ți-ai aruncat de bună voie alegerea asupra acestui flăcău care este mai frumos decît îngerul Harut.

Iar ea îi spuse :

— Tată, băiatul de la roata de apă, flăcăul care ți-a adus laptele de ursoaică fecioară, precum și cel care șade acuma în scaunul de domnie, nu sînt decît unul singur și același ins.

Iar regele rămase uluit de vorbele acestea, și se întoarse înspre flăcău și îl întrebă :

— Este adevărat ce spune ea ?

El răspunse :

— Da, este adevărat. Și, dacă nu mă vrei de ginere, lucrul îți este lesne, întrucît fiica ta este încă fecioară !

Și regele îl sărută și îl strînse la inima lui. Pe urmă porunci să se prăznuiască nunta cu fata lui. Și, la ceasul anume, flăcăul se dovedi atîta de harnic încît o scăpă pe tînăra lui soție pentru totdeauna de acreală și de streghețarea sîngelui.

După care se întoarse cu ea în împărăția tatălui său, în fruntea unei oștiri mari. Și acolo află că tatăl său murise, și că soția tatălui său ocîrmuia treburile domniei, în cîrdășie cu hakimul ei, afurisitul acela ! Atunci puse să fie înșfăcați amîndoi și îi înfipse în țeapă asupra unui rug aprins. Și se mistuiră în țeapă. Și se isprăvi cu ei !

Or, mărire lui Allah, cel carele trăiește fără a se mistui în veci !

Și sultanul Baîbars, după ce ascultă povestea aceasta a ispravnicului Salah Al-Din, zise :

— Ce păcat că nu mai este nimeni să-mi istorisească vreo poveste asemenea acestora !

Atunci păși înainte ispravnicul de agie pe nume Nassr Al-Din, care, după ce îi ură viață lungă și pace sultanului Baîbars, zise :

— Eu încă nu am spus nimic, o, rege al vremilor ! Și, de altminteri, după mine nimeni nu are să mai spună nimic, întrucît nu are să mai fie nimic de spus !

Și Baîbars fu mulțumit, și grăi :

— Scoate ceea ce ai !

Atunci el spuse :

POVESTEA ISTORISITĂ DE CĂTRE CEL DE AL DOISPREZECELEA ISPRAVNIC DE AGIE

Se povestește — da mai este oare vreo știință afară de aceea a lui Allah ? — că a fost odată, după Allah, un rege pe pămînt. Și regele acela era însurat cu o regină stearpă. Or, într-o zi, un maghrebin veni la rege și îi spuse :

— Dacă îți dau un leac pentru ca femeia ta să rodească și să nască, atîta cît va vroi, mi-l dai mie pe fiul tău cel dintîi ?

Și regele răspunse :

— Bine, ți-l dau.

Atunci maghrebinul îi dete regelui două zumaricale, una verde și una roșie, și îi spuse :

— Tu s-o mănînci pe cea verde, iar femeia ta pe cea roșie. Și Allah va face ceea ce mai rămîne.

Pe urmă plecă.

Și regele mîncă zumaricaua cea verde, și-i dete soției sale, care o mîncă, zumaricaua cea roșie. Și regina rămase plină și născu un fiu pe care îl numiră Mohammad — fie

binecuvîntat numele acesta ! Și copilul începu să crească, şi se făcu mare, destoinic la învățătură și dăruit cu un glas frumos.

Pe urmă regina mai născu un fiu, pe care îl numiră Ali, şi care începu să crească neajutorat şi neîndemînatec întru totul. După care regina iar rămase însărcinată, și născu un al treilea fiu, numit Mahmud, care începu să crească și se făcu mare, prostălău şi tîmp.

Or, peste zece ani, maghrebinul veni la rege și îi zise :

— Dă-mi-l pe fiul meu.

Iar regele zise :

— Bine.

Și se duse la soția sa și îi spuse :

— Maghrebinul a venit să-l ceară pe fiul nostru cel mare.

Iar ea răspunse :

— Niciodată ! Dă-i-l pe Ali cel neisprăvit.

Și regele zise :

— Bine.

Și îl chemă pe Ali cel neisprăvit, îl prinse de mînă, şi i-l dete maghrebinului, care îl luă și plecă.

Și merse cu el pe drumuri, prin arşiță, pînă la amiază. Pe urmă îl întrebă :

— Au ție nu ți-e nici foame, nici sete ?

Și băiatul răspunse :

— Pe Allah ! ce mai întrebare ! Cum ai vrea ca, după o jumătate de zi trecută fără a mînca şi fără a bea, să nu-mi fie nici foame, nici sete ?

Atunci maghrebinul făcu : „Hum !" şi îl luă pe băiat de mînă și îl duse îndărăt la părintele său, zicîndu-i :

— Acesta nu este fiul meu !

Și regele îl întrebă :

— Da care este fiul tău ?

El răspunse :

— Adu-i să-i văd pe tustrei, și am să-l iau pe fiul meu.

Atunci regele îi chemă pe cei trei fii ai săi. Și maghrebinul întinse mîna și îl luă pe Mohammad, băiatul cel mare, care era chiar cel dăruit cu un glas frumos. Pe urmă plecă.

Și merse cu el o jumătate de zi și îi zise :

— Ți-e foame ? Ți-e sete ?

Iar destoinicul răspunse :

— Dacă ție ți-e foame ori sete, îmi este și mie și foame și sete.

Iar maghrebinul îl sărută și îi spuse :

— Așa, destoinicule, tu ești într-adevăr fiul meu.

Și îl duse în țara lui, în afundul Maghrebului, și îi pofti să intre într-o grădină, unde îi dete să mănînce și să bea. După care îi aduse o carte de farmazonie și îi zise :

— Citește din cartea aceasta.

Iar băiatul luă cartea și o deschise ; ci nu știu să descifreze nici un cuvînt. Și maghrebinul se mînie, și îi zise :

— Ce ? ești fiul meu și nu știi să descifrezi cartea aceasta de farmece ? Pe Gog și pe Magog, și pe focul stelelor celor rotitoare, dacă într-o lună de treizeci de zile nu ai să știi toată cartea ca pe apă, am să-ți tai mîna dreaptă.

Pe urmă îl lăsă și ieși în grădină.

Și băiatul luă cartea de vrăji și se strădui s-o citească vreme de douăzeci și nouă de zile. Ci, după acel răstimp, încă nu izbutise să afle în ce fel trebuia s-o țină spre a o citi. Atunci își zise în sine : „De vreme ce nu mi-a mai rămas decît o zi, hai, moarte pentru moarte ! am să mă duc să mă plimb prin grădină, mai degrabă decît să-mi chiorăsc ochii mai departe pe cartea aceasta de vrăji".

Și se afundă pe sub pomii din grădină, și deodată văzu dinaintea lui o fată spînzurată de pletele ei. Și se repezi s-o dezlege. Iar ea îl sărută și îi spuse :

— Sînt o domniță căzută în puterea maghrebinului. Și m-a spînzurat din pricină că am învățat pe dinafară cartea de vrăji.

Atunci el îi spuse :

— Și eu sînt un fiu de rege. Iar maghrebinul mi-a dat cartea de vrăji s-o învăț în treizeci de zile ; și nu mai lipsește, pentru moartea mea, decît ziua de mîine.

Iar fata îi spuse :

— Am să te învăț eu cartea de vrăji ; ci, cînd are să vină maghrebinul, să-i spui că nu ai învățat-o.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și treia noapte

Urmă :

Ea atunci șezu jos lîngă el, îl luă strîns în brațe și îl învăță cartea de vrăji. Pe urmă îi spuse :

— Trebuie să mă spînzuri precum eram.

Și el o ascultă.

Și maghrebinul veni, la sfîrșitul celei de-a treizecea zile, și îi spuse băiatului :

— Spune-mi cartea de farmece.

El răspunse :

— Cum să ți-o spun, cîtă vreme n-am descîlcit nici un cuvînt ?

Iar maghrebinul îi și tăie mîna dreaptă, și îi spuse :

— Mai ai un răgaz de treizeci de zile. Dacă, după acest răspăs de vreme, nu ai să știi cartea, am să-ți zbor capul.

Pe urmă plecă.

Iar băiatul se duse la fată, sub pomi, ținîndu-și în mîna stîngă mîna tăiată. Și o dezlegă pe fată. Iar fata îi spuse :

— Uite trei frunze de la o iarbă pe care am găsit-o, și pe care maghrebinul o caută de patruzeci de ani, spre a-și împlini cu ea meșteșugul tainelor vrăjitoriei. Lipește-le pe cele două bucăți de mînă ale tale, și mîna are să ți se vindece.

Iar băiatul făcu așa. Și mîna i se făcu precum fusese.

După asta, fata frecă o altă frunză, citind din cartea de vrăji. Și, într-o clipită, două cămile iuți ieșiră din pămînt, și îngenunchează spre a-i lua. Și fata îi spuse băiatului :

— Să ne întoarcem fiecare la părinții noștri. Pe urmă tu să vii să mă ceri de soție, la palatul tatălui meu, în cutare loc, din cutare țară !

Și îl sărută cu drag. Și, după ce se făgăduiră unul altuia, fiecare plecă înspre țara sa.

Iar băiatul Mohammad ajunse la părinții lui, în goana năprasnică a cămilei sale. Ci nu le spuse nimic din cîte i se întîmplaseră. Dete numai cămila în seama căpeteniei hadîmbilor, zicîndu-i :

— Du-te s-o vinzi la oborul de vite, da ai grijă să nu carecumva să vinzi și frînghia din nasul ei.

Și hadîmbul luă de funie cămila, și se duse s-o vîndă la oborul de vite.

Atunci se înfățișă un vînzător de hașiș, care vroia să cumpere cămila. Și, după îndelungă tocmeală, o cumpără de la hadîmb pe un preț tare scăzut, dat fiind că de obicei hadîmbii habar n-au de meseria vînzării și a cumpărării. Și, spre a desăvîrși tîrgul, o vîndu cu frînghie cu tot.

Și-așa că vînzătorul de hașiș duse cămila dinaintea prăvăliei lui și o lăsă acolo, ca să se minuneze de ea mușteriii săi obișnuiți, mîncătorii de hașiș. Iar el se duse să aducă o căldare de apă, ca să adape cămila, și puse căldarea dinaintea cămilei, pe cînd bețivanii de hașiș se

uitau la el, rîzînd pînă în fundul beregăţilor lor. Iar cămila îşi puse cele două picioare ale ei de dinainte în căldare. Atunci vînzătorul de haşiş o lovi şi strigă la ea : „Îndărăt, o, codoaşo !" Iar cămila, auzind aşa, îşi ridică în sus celelalte două picioare ale sale, şi se cufundă cu capu-nainte, în apa din căldare şi nu se mai întoarse.

La priveliştea aceea, vînzătorul de haşiş îşi plesni mîinile una de alta şi începu să ţipe :

— O, musulmanilor, ajutor ! mi s-a înecat cămila în căldare !

Şi, ţipînd aşa, arăta frînghia care-i rămăsese în mînă.

Şi oamenii se strinseră din toate părţile sukului, şi îi spuseră :

— Taci, bre omule ! ce, eşti nebun ? Cum poate să se înece o cămilă într-o căldare ?

El le răspunse :

— Ia cătaţi-vă-ţi de treabă ! Ce căutaţi aici ? Vă spun că s-a înecat în căldare, cu capu-nainte. Şi iacătă-i frînghia care mi-a rămas în mînă ! Întrebaţi-i pe preacinstiţii care se află în prăvălia mea, dacă spun adevărul ori dacă mint.

Ci negustorii cei cu scaun la cap din suk îi spuseră :

— Şi tu şi cei care se află la tine nu sînteţi decît nişte beţivani de haşiş fără nici o crezare.

Or, pe cînd ei se gîlceveau aşa, maghrebinul, care prinsese de veste despre fuga beizadelei şi a domniţei, fu cuprins de o mînie fără de margini, şi îşi muşca degetul şi şi-l rupea, zicînd : „Pe Gog şi pe Magog, şi pe focul stelelor celor rotitoare, am să pun eu iar gabja pe ei, măcar de s-ar afla fie şi pe cel de al şaptelea pămînt !" Şi dete fuga mai întîi în cetatea destoinicului ; şi nimeri drept peste gîlceava dintre beţivanii de haşiş şi oamenii din suk. Şi auzi pomenindu-se despre frînghie şi despre cămilă, şi despre căldarea ce slujise de mare şi de mormînt, şi se duse la vînzătorul de haşiş şi îi zise :

— O, sărmanul de tine, dacă ţi-ai pierdut cămila, sînt gata să ţi-o plătesc eu, în numele lui Allah ! Dă-mi ce ţi-a

mai rămas de la ea, adică frînghia aceea, iar eu am să-ți dau prețul cît ai plătit, și încă o sută de dinari ca dobîndă pentru tine.

Și tîrgul fu încheiat, pe clipă pe dată. Și maghrebinul luă frînghia cămilei și plecă, zburînd de bucurie.

Or, de frînghia aceea era legată puterea de priponire. Și nu avu decît să i-o arate de departe beizadelei, pentru ca numaidecît acela să vină singur să-și petreacă nasul în frînghie. Și fu preschimbat pe dată într-o cămilă de goană, și îngenunche dinaintea maghrebinului, care se sui în spinarea lui.

Și maghrebinul îl mînă înspre cetatea în care ședea domnița. Și ajunseră degrabă sub zidurile grădinii care înconjurau palatul tatălui ei. Ci, în clipita cînd maghrebinul trăgea de frînghie spre a o face pe cămilă să îngenuncheze pentru ca el să poată să descalece de pe ea, Mohammad cel destoinic izbuti să apuce frînghia cu dinții și s-o reteze chiar peste mijloc. Și puterea care era legată de frînghie fu spulberată cu acea retezătură. Și Mohammad cel doistoinic putu să scape de maghrebin și se prefăcu într-o rodie mare, și, sub înfățișarea aceea, se duse de se agăță într-un rodiu înflorit.

Atunci maghrebinul intră la sultan, tatăl domniței, și, după salamalekuri și temenele, îi spuse :

— O, rege al vremilor, am venit să-ți cer o rodie, întrucît fiica socrului meu este însărcinată, iar sufletul ei rîvnește amarnic o rodie. Și tu știi ce păcat se săvîrșește cînd nu se împlinește pofta unei femei însărcinate.

Iar regele se minună de cererea lui și răspunse :

— Bre omule, vremea de-acum nu este vremea rodiilor, iar rodiii din grădina mea n-au înflorit decît de ieri încoace.

El spuse :

— O, rege al vremilor, dacă în grădina ta nu s-o afla nici o rodie, să-mi tai capul !

Atunci regele îl chemă pe grădinarul său și îl întrebă :

— Este adevărat, o, grădinarule, că se află rodii coapte în grădina mea ?

Și grădinarul răspunse :

— O, stăpîne al meu, da ce, vremea de-acuma este vremea rodiilor ?

Iar regele se întoarse înspre maghrebin și îi zise :

— Gata, capul tău s-a dus.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și patra noapte

Urmă :

Da maghrebinul răspunse :

— O, măria-ta, pînă a pune să-mi zboare capul, dă poruncă grădinarului să se ducă și să se uite la rodii.

Și regele spuse :

— Bine.

Și îi făcu semn grădinarului să se ducă să vadă dacă în pomi se află ori ba vreo rodie trufanda. Iar grădinarul coborî și găsi, într-un rodiu, o rodie mare care nu-și avea seamăn cu nici una dintre rodiile trecute. Și o luă, și plecă să i-o ducă regelui. Iar regele luă rodia și se minună de ea cu uimire mare ; și nu știu dacă trebuia s-o păstreze pentru sine însuși ori dacă se cădea să i-o dea acelui ins care i-o cerea pentru femeia lui bîntuită de poftele sarcinii. Și îi zise vizirului :

— O, vizirule, tare aș vrea să mănînc eu rodia aceasta ! Tu cum socoți ?

Și vizirul îi răspunse :

— O, măria-ta, dacă nu s-ar fi găsit rodia, așa-i că tu i-ai fi tăiat capul maghrebinului ?

El spuse :

— Ba de bună seamă !

Şi vizirul zise :

— Atunci rodia i se cade de drept.

Atunci regele, cu chiar mîna sa, îi dete maghrebinului rodia. Ci, de cum o atinse maghrebinul, rodia plesni şi toate seminţele săriră din ea şi se împrăştiară în toate părţile. Şi maghrebinul începu să le adune una cîte una, pînă ce ajunse la sămînţa cea mai de pe urmă, care căzuse într-o găurică, la piciorul jeţului domnesc. Or, chiar în sămînţa aceea era ascunsă viaţa lui Mohammad cel destoinic. Şi maghrebinul îşi lungi gîtul înspre sămînţa aceea, şi îşi întinse mîna ca să o ia şi s-o sfarme. Ci deodată ţîşni din sămînţă un jungher care se înfipse cu toată lungimea limbii lui în inima maghrebinului. Şi maghrebinul muri pe dată, scuipîndu-şi sufletul cel păcătos odată cu sîngele.

Şi tînărul beizadea Mohammad se ivi în toată frumuseţea lui, şi sărută pămîntul dintre mîinile regelui. Iar fata, tot atunci, intră şi grăi :

— Iată-l pe flăcăul care mi-a dezlegat pletele, pe cînd eram legată cu ele.

Şi regele spuse :

— De vreme ce acesta este flăcăul care te-a dezlegat, nu poţi să faci altminteri decît să te măriţi cu el.

Şi fata zise :

— Bine.

Şi nunta lor fu prăznuită precum se cuvenea. Iar noaptea lor fu mai binecuvîntată decît toate nopţile. Şi, de-atunci, şezură laolaltă, mulţumiţi şi înfloritori, şi avură copii mulţi, băieţi şi fete. Şi s-a sfîrşit.

Or, slavă şi mărire Celuia singur fără de pereche, carele nu are nici sfîrşit, nici început !

Astfel grăi cel de al doisprezecelea ispravnic de agie, pe care îl chema Nassr Al-Din. Şi el era cel mai de pe urmă. Şi sultanul Baibars se înfioră de plăcerea poveştii

lui ; iar mulțumirea lui ajunse pînă peste poate. Și, spre a le dovedi ispravnicilor de agie plăcerea sa, îi căftăni pe toți în slujba de musaipi la sarai, cu simbrii de o mie de dinari pe lună, plătiți din vistieria domniei. Și ii luă ca soți de pahar, și nu se mai despărți de ei nici la vreme de război, nici la vreme de pace. Asupra lor a tuturora fie mila Celui Preaînalt !

Pe urmă Șeherezada zîmbi și tăcu. Iar regele Șahriar îi spuse :

— O Șeherezada, ce scurte sînt acuma nopțile care nu îmi îngăduie să ascult mai mult la gura ta !

Iar Șeherezada spuse :

— Da, o, măria-ta ! Ci eu tot socot că aș mai putea în noaptea aceasta, dacă cumva îmi îngăduiești, să-ți mai istorisesc o poveste care le lasă departe în urma ei pe toate cîte le-ai ascultat pînă acum.

Și regele Șahriar spuse :

— De bună seamă, Șeherezada, poți s-o începi, de vreme ce ea, nu mă mai îndoiesc, este minunată.

Iar Șeherezada spuse :

POVESTEA RUJEI DE MARE ȘI A COPILANDREI DIN CHINA

Se povestește, o, rege al vremilor, că a fost odată, într-o împărăție îndepărtată dintre împărățiile din Șar-kistan — ci Allah preamăritul știe mai bine — un rege, Zein El-Muluk pe nume, vestit în întreaga lume, iar ca vitejie și ca mărinimie frate cu leii din pustie. Or, încă de tînăr, avea doi fii, înzestrați cu har, cînd, ca urmare a milelor stăpînului său și a bunătății Atoatedătătorului, i se născu, așadar, și al treilea băiat, copil vrăjit a cărui frumusețe risipea negurile toate, ca o lună copilă într-a patrusprezecea noapte. Și, pe măsură ce anii lui tineri se adunau, ochii-i, pocale de beție, îi scoteau din minți pînă și pe oamenii cei mai cuminți, cu cele două văpăi din privirile sale fierbinți ; și fiecare geană de-a lui ardea ca tăișul cel încovoiat al iataganului ; cîrlionții părului său de mosc întunecat tulburau inimile ca nardul cel străcurat ; obrajii-i erau luminoși fără de sulemeneală și dau de rușine pînă și obrajii fetelor celor mai de fală ; zîmbetele lui îndatoritoare erau tot atîtea sulițe ucigătoare ; călcătura lui cilibie era totodată numai gingășie ; colțul stîng al gurii lui era împodobit cu o aluniță rotunjită cu măiestrie ; iar

pieptu-i alb și strălucitor era ca o tablă de cleștar orbitor, și adăpostea o inimă vie și plină de vitejie.

Iar regele Zein El-Muluk cel vestit, pînă peste poate de fericit, porunci să vină ghicitorii și astrologii în jurul lui, spre a întocmi horoscopul copilului. Iar ei scuturară nisipul, și traseră liniile chipurilor astrologicești, și rostiră descîntecele cele grele ale ghicitului. După care îi grăiră regelui :

— Ursita acestui copil este strălucită, iar steaua lui i-a menit o fericire nesfîrșită. Ci în ursita lui stă scris deopotrivă că, dacă tu, tatăl său, ai să te uiți la el vreodată în vremea tinereții lui, ai să-ți pierzi vederea pe dată.

La spusele acestea ale ghicitorilor și ale astrologilor, lumea se înnegură dinaintea chipului regelui. Și măria-sa porunci să fie dus copilul de acolo, și îi porunci vizirului său să-l așeze, dimpreună cu maică-sa, într-un sarai depărtat, în așa fel ca el să nu se poată întîlni niciodată cu el prin palat. Iar vizirul răspunse cu supunere și cu ascultare, și îndeplini porunca stăpînului, întocmai și fără de amînare. Și ani trecură după ani. Iar vlăstarul cel frumos din grădina lui Zein El-Muluk sultan, creștea pe nevăzute, plin de sănătate, de frumusețe și de virtute.

Or, cum nimeni nu poate niciodată să șteargă scrisa ursitei, tînărul beizadea Nurgihan sări, într-o zi, pe bidiviul său năzdrăvan și porni goană prin păduri la vînătoare. Iar regele Zein El-Muluk plecase și el, tot așa, în ziua aceea, să vîneze căprioare. Și vru păcatul ca regele, cu toată nesfîrșirea acelei păduri să treacă pe lîngă fiul său. Și, fără a-l cunoaște, privirea sa căzu asupra lui. Si, pe dată, însușirea de a vedea a ochilor săi pieri. Și rămase supus al împărăției nopții.

Și, pricepînd atunci că orbirea îi fusese pricinuită de întîlnirea cu călărețul cel tînăr, și că acel tînăr călăreț nu putea să fie decît feciorul său, spuse, plîngînd : „De obicei, ochii unui părinte care se uită la fiul său se fac

mai luminoși. Ci ai mei, din vrerea triștei mele, au orbit pe totdeauna."

După care porunci să se adune în palatul său hakimii cei mai de seamă ai veacului, și care, cu știința lor, îl întreceau pe Ibn-Sina, și îi întrebă ce căi ar fi spre a se vindeca de orbire. Și toți, după ce chibzuiră și se sfătuiră, se îndemnară să-i mărturisească regelui că orbia aceea nu putea fi tămăduită pe cale obișnuită. Și adăugară :

— Singurul leac pentru a dobîndi îndărăt vederea este atîta de anevoie de căpătat încît mai degrabă să nici nu ne mai gîndim la el. Întrucît leacul cu pricina este numai ruja de mare pe care o crește o copilandră din China.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și cincea noapte

Urmă :

Și îi lămuriră regelui că, în lăuntrul cel depărtat al țării chitailor, se afla o domniță, fata regelui Firuz-Șah, care avea, în grădina sa, singurul pui de pom ce se cunoștea din acea rujă de mare, a cărui putere tămăduia ochii și da vedere pînă și celor orbi din născare. Iar regele Zein El-Muluk, auzind vorbele acelor hakimi, porunci să se crăinicească de-a lungul și de-a latul întregei crăimi, de către crainicii măriei-sale, că acela care îi va aduce ruja de mare a copilandrei din China, va primi, ca răsplată, jumătate din împărăția lui toată. Pe urmă rămase așteptînd, ca Iacov plîngînd, mistuindu-se ca Iov, și adăpîndu-se cu sîngele din inima lui sfîșiată, fără de istov.

Or, printre cei ce plecară cu înfrigurare în China să

caute ruja de mare, erau și cei doi fii mai mari ai lui Zein El-Muluk sultan. Iar beizadea Nurgihan plecă și el năpristan. Întrucît își zisese : „Vreau să încerc îndată mare, pe piatra de încercare a primejdiilor celor grele, aurul ursitei mele. Și, de vreme ce eu, fără de vrere, sînt pricina orbirii părintelui meu, pe drept se cere să-mi pun viața spre a-i aduce tămăduire și mîngîiere."

Și-așa că Nurgihan, crăișorul stingher, soarele acela dintr-al patrulea cer, își încălecă bidiviul cel iute ca vîntul, pe dată, la cesul cînd luna, drumeața din careta nopții cea întunecată, smucea de frîu dinspre răsărit. Și drumeți zorit vreme de zile și de luni în șa, străbătînd cîmpii și pustii în care nu se mai afla altcineva decît Allah și iarba cea rea. Și ajunse, într-un sfîrșit, într-un codru nemărginit și mai înnegurat decît mintea omului neînvățat, și-atîta de întunecat încît nu se mai putea osebi noaptea de zi, nici nu se mai putea osebi laptele de păcură, și albul de negură. Iar Nurgihan, care numai cu obrazul său cel strălucitor lumina întunericul înconjurător, mergea înainte cu inima lui de oțel fierbinte prin acel codru cu copaci fel de fel, în care, pe alocuri, în loc de poame, atîrnau capete vii care începeau să rînjească și să rîdă și să cadă pe jos, pe cînd, de pe alte ramuri, alte poame, ce semănau cu niște oale de pămînt, se deschideau pocnind și slobozind din pîntecele lor niște păsări cu ochii de aur strălucitor.

Și iacătă că într-o dimineață se pomeni față în față cu un ginn cu pletele cărunte, semănînd cu un munte, care ședea pe un buștean de roșcov uriaș. Și Nurgihan i se temeni cuminte dinainte cu salamalekul său, și lăsă să iasă din sipetul gurii sale de rubin cîteva cuvinte cu har care se topiră în mintea acelui ginn precum într-un lapte niște zahăr. Și ginnul, tulburat de frumusețea acelei mlădițe subțiri din grădina veșnicei străluciri, îl poftí să șadă jos lîngă el. Iar Nurgihan se dete jos de pe cal, și scoase din desagă o plăcintă coaptă în unt și făcută din făină de grîu mărunt, și i-o dărui, ca mărturie de

prietenie, ginnului, care o primi și, dintr-o înfulecătură, o și înghiți. Și fu atîta de mulțumit de plăcinta aceea încît sări în sus de bucurie, și grăi :

— Hrana aceasta a fiilor de Adam îmi face mai multă plăcere decît dacă aș fi primit plocon pucioasa cea roșie care slujește de piatră la inelul stăpînului nostru Solomon ! Și, pe Allah ! sînt atîta de vrăjit încît dacă fiecare fir de păr de-al meu s-ar preschimba într-o sută de mii de limbi, și dacă fiecare dintre aceste limbi ți-ar înălța urări de bine, tot nu mi-aș putea mărturisi îndatorința pe care o simt față de tine. Cere-mi, așadar, în schimb, orice vei vrea, și-ți voi împlini fără a zăbovi. Altminteri, inima mea, necăjită foarte, ar fi ca o farfurie ce ar cădea de pe o terasă, și s-ar face o puzderie de cioburi sparte.

Iar Nurgihan îi mulțumi ginnului pentru vorbele sale îndatoritoare, și-i răspunse la îmbărbătare :

— O, căpetenie de ginni și cunună a lor, o, străjerule neadormit al acestei păduri, întrucît îmi îngăduiești să-mi mărturisesc o dorință, iacăt-o fără de înconjur. Nu îți cer decît să mă ajuți a răzbate, fără tărăgăneală și fără zăbavă, nevătămat și întreg, în împărăția de slavă a regelui Firuz-Șah, unde nădăjduiesc să culeg ruja de mare a copilandrei din China cea mare.

Or, cînd auzi vorbele sale, ginnul, paznicul pădurii, scoase un suspin de jale, se plesni peste cap cu mîinile amîndouă pe rînd, și se prăbuși la pămînt. Iar Nurgihan îl îngriji cum nu se poate mai drăgăstos ; ci, văzînd că toate îngrijirile lui rămîneau fără de folos, îi puse în gură iar o plăcintă coaptă în unt, cu zahar, și făcută din făină de grîu mărunt. Și numaidecît ginnul își veni în fire și se trezi din acea leșuire, și, încă tulburat cu totul de gustul acelei plăcinte, și de rugăminte, îi spuse coconului, într-un sfîrșit :

— O, stăpîne al meu, ruja de mare, de care mi-ai pomenit, și pe care o are o copilă domniță din China, se află sub paza ginnilor din văzduh care, zi și noapte, stau

străji la hotare spre a nu lăsa nici pasărea să zboare pe deasupra ei, nici stropii de ploaie cei grei să nu-i strice florile, nici soarele să n-o ardă cu văpaia lui. Așa că nu prea văd, odată ce te-aș duce în grădina în care trăiește, cum aș putea face spre a înșela luarea-aminte a acelor străjeri din văzduh care sînt îndrăgostiți de ea. Într-adevăr, necazul meu este un necaz greu ! Ci ia mai dă-mi o plăcintă de-aceea minunată, care mi-a făcut atîta de bine pe dată. Și poate că dulceața ei are să-mi ajute minţile să dibăcească jinduitul temei. Întrucît se cuvine să-mi îndeplinesc făgăduiala față de tine, ajutîndu-te să răzbați pe cale pînă la ruja dorurilor tale.

Și beizadea Nurgihan mai scoase o plăcintă și se grăbi să i-o dea ginnului străjer al pădurii, care, după ce o făcu să piară în genunea gurii, își afundă capul în gluga de cugetare. Și deodată își ridică fruntea și grăi :

— Plăcinta și-a împlinit rostul. Suie-te pe brațul meu și hai, avem să zburăm pînă la țara acelor chitai. Întrucît am găsit calea de a-i amăgi pe străjerii din văzduh ai rujei de mare. Iar amăgirea-i de a le arunca o plăcintă de-aceasta de minuni făcătoare, coaptă în unt topit, cu zahar, și frămîntată din făină de grîu norocit.

Iar beizadea Nurgihan, care începuse să se cam îngrijoreze cînd îl văzuse pe ginnul pădurii prăbușit de amar, se însenină și se lumină iar ; și înmuguri ca o grădină fir cu fir, și înflori ca un boboc de trandafir. Și răspunse :

— Nu am împotrivă nimic.

Atunci ginnul pădurii îl așeză pe beizadea pe brațul său stîng și porni înspre țara Chinei cea mare, la drum, ocrotindu-l de razele de soare, cu brațul cel drept, pe fiul de Adam. Și, înghițînd în zbor depărtare după depărtare, ajunse astfel, fără de supărare, mulțumită ocrotirii lui Allah, deasupra cetății de scaun a țării chitailor. Și îl lăsă jos încetișor pe beizadea, la poarta unei grădini minunate, care nu era alta decît grădina în care trăia ruja de mare. Și îi spuse :

— Poți să intri cu inima liniștită în grădina vrăjită, întrucît eu am să mă duc să-i amăgesc pe străjerii rujei cu plăcinta pe care mi-ai dat-o pentru ei. Pe urmă ai să mă găsești tot aci, așteptîndu-te și gata să te duc unde vei vroi.

Și-așa că Nurgihan cel frumos și năzdrăvan se despărți de prietenul său ginnul, și intră în grădină. Și văzu, într-un sfîrșit, că grădina aceea, bucățică ruptă din raiul lui Allah, se așternea dinaintea ochilor lui, frumoasă ca un amurg daurit.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și șasea noapte

Urmă :

Și, în mijlocul grădinii, era un havuz, larg și plin cu apă de trandafir pînă sus. Iar în mijlocul acelui havuz cu apă scumpă se înălța, singură pe tulpina sa, o floare, roșie ca focul. Și era chiar ruja de mare. O, tare mai era minunată ! Numai duleea privighetoare ar fi în stare s-o zugrăvească în strălucirea ei toată.

Și beizadea Nurgihan, minunat de frumusețea florii, și beat de mireasma ei, înțelese fără de caznă că numai o asemenea rujă slăvită putea să fie dăruită cu puterile cele vrăjite. Și, fără a șovăi, se dezbrăcă pe dată, intră în apa înmiresmată și se duse ca furtuna să culeagă trandafirul cu floarea lui cea numai una. Pe urmă, coconul, stăpîn pe acea gingașă povară, se întoarse la marginea havuzului iară și ascunse floarea sub mantia sa, pe cînd păsărelele,

pitite în trandafiri, povesteau izvoarelor pe limbile lor subțiri, răpirea rujei vrăjite.

Ci nu vroi să plece din grădina aceea fermecată pînă a nu intra să vadă și chioșcul cel strălucit care se ridica la malul apei, și care era zidit numai și numai din cornalină de la Yemen. Și porni înspre chioșc și intră în el fără sfială. Și se pomeni într-o sală, minunat întocmită, și zugrăvită cu o măestrie desăvîrșită, și frumoasă în toată alcătuirea sa. Iar în mijlocul acelei săli era un pat de fildeș împodobit cu nestemate, împrejurul căruia atîrnau niște perdele meșteșugit chindisite. Și Nurgihan, fără a șovăi, se duse la pat, dete la o parte perdeaua subțire și rămase înmărmurit de uimire cînd zări, culcată pe perne, o copilă gingașă, fără alt veșmînt ori podoabă decît numai frumusețea ei goală. Și era cufundată într-un somn adînc, fără a-i da prin minte că, pentru întîia oară în viața ei, un ochi omenesc se uita la ea fără de vălul cerut de sfială. Iar pletele ei erau răvășite, iar mînușița ei durdulie, cu cele cinci gropițe mărunte, o ținea galeș pe frunte. Iar negura nopții se aciuise în părul ei de culoarea moscului, pe cînd Pleiadele, surorile sale, se ascunseseră sub văl de nori grei văzînd șiragul strălucitor al dinților ei.

Iar priveliștea frumuseții depline a acelei copile din țara Chinei, pe care o chema Obraz-de-Crin, îl tulbură pînă într-atîta pe beizadea Nurgihan încît flăcăul se prăbuși văduvit de simțire. Ci nu zăbovi mult pînă a-și veni iar în fire și, scoțînd un oftat înghețat, se apropie de pat și de urechea preafrumoasei care îl vrăjise, și nu se putu opri să nu rostească aceste stihuri nescrise :

Cînd dormi pe purpura-ți de foc,
Ți-e chipul luminos ca zorii,
Iar ochii : ca pe-al mării joc
Un cer de care nu știu norii.
Cînd trupul tău, acoperit
Cu trandafiri și cu narcise,

În blîndul lumii răsărit,
Trezit din lene și din vise,
Se-nalță luminos și cald,
Nu-i e asemeni, o clipită,
Nici zveltul palmier înalt,
Cel din Arabia slăvită.
Cînd pletele-ți, sclipind mereu,
Ca niște nestemate rare,
Atîrnă revărsate greu,
Ori se răsfiră ca o boare,
Nu poți găsi mătase-așa
Pe toată-ntinderea lumească,
Să aibă-atîta preț cîndva
Cît strălucirea lor firească.

După care, vrînd să-i lase acelei adormite preafrumoase o urmă a trecerii sale, îi puse în deget un inel de pe degetul lui, și scoase de pe degetul copilei inelul pe care îl purta ea și pe care și-l petrecu pe degetul său. Și-atunci ieși din chiosc, fără a o trezi pe copilă, rostind aceste stihuri :

Plec din grădina fără seamăn, iată —
Ci-n inimă, ca pe-o lalea de sînge,
Duc rana grea a dragostei, curată,
Cea care-n pieptul meu acuma plînge.

Nefericit este cel care pleacă
Din strălucita lumilor grădină,
Fără să ia și floarea cea mai dragă
În poala hainei lui, ca pe-o lumină.

Și se duse la străjerul pădurii, bunătatea de ginn, care îl aștepta la poarta acelei grădini, și îl rugă să-l ducă fără de zăbavă în împărăția lui Zein El-Muluk sultan, în Șarkistan.

Iar ginnul răspunse :

— A asculta înseamnă a mă supune ! Da nu pînă a nu-mi mai da o plăcintă din cele bune.

Și Nurgihan îi dete cea mai de pe urmă plăcintă care îi mai rămăsese. Și numaidecît ginnul îl luă pe brațul său cel stîng și plecă cu el, prin văzduh, în zbor avan, înspre Șarkistan.

Și ajunseră cu bine în împărăția regelui cel orb, Zein El-Muluk sultan. Și, cînd se lăsară pe pămînt, ginnul îi zise preafrumosului Nurgihan :

— O, comoară a vieții și a bucuriei mele, nu vreau să mă despart de tine fără a-ți lăsa un semn de dragoste de la mine. Ia, într-adevăr, smocul acesta de păr, pe care mi-l smulg din barbă anume pentru tine. Și ori de cîte ori vei avea nevoie de mine, nu ai decît să arzi un fir de-acesta de păr. Și numaidecît îți voi sta dinainte.

Și, după ce grăi astfel, ginnul sărută mîna care îl hrănise cu minunatele plăcinte ; și plecă pe drumul lui înainte.

Pe cînd Nurgihan grăbi să suie în palatul tatălui său, după ce trimise vorbă să fie primit și dete de știre că adusese leacul dorit. Și, cînd fu poftit dinaintea regelui celui orb, scoase de sub caftan trandafirul cel fermecat și i-l întinse. Iar măritul sultan nu avu decît să-și apropie de ochi oleacă ruja de mare, a cărei mireasmă și frumusețe răpitoare vrăjeau sufletul tuturor celor de față, că ochii lui, pe clipă pe dată, se și făcură luminoși ca niște stele.

Atunci, bucuros și mulțumit pînă peste poate, măritul sultan îl sărută pe frunte pe fiul său Nurgihan, și îl strînse la piept, mărturisindu-i dragostea cea mai fierbinte, pe drept. Și porunci să se dea de veste în toată împărăția că de aci înainte împarte domnia între el și fiul său mezin Nurgihan. Și dete poruncile cuvenite pentru ca, vreme de un an, să fie prăznuite sărbătorile domnești, ținîndu-se deschisă, pentru toți supușii, bogați și săraci,

poarta bucuriei și a zaiafetului, și să se închidă cea a mohorălii și a durerii lumești.

Pe urmă Nurgihan, ajuns iarăși mult-iubitul tătînelui său, care de aci înainte, fără teamă de rău, putea să se uite la el, se gîndi să răsădească ruja de mare, ca să nu se stingă de sub soare. Și, pentru aceasta, ceru ajutor de la ginnul pădurii cel haihui, pe care îl chemă dînd foc unui fir de păr din barba lui. Și ginnul îi zidi, în răspăs de o noapte, un havuz adînc de două sulițe, cu fundul lucrat din aur străcurat, și cu temeliile durate din nestemate. Și Nurgihan răsădi numaidecît ruja în mijlocul acelui havuz. Și fu o minunăție pentru ochi, și un balsam pentru miros

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și șaptea noapte

Urmă :

Estimp, cu toată acea vindecare, cei doi fii mai mari, care se întorseseră cu nasul alungit, născociră cum că trandafirul de mare n-ar fi dăruit cu nici un fel de putere de leac, și că regele, oricît i-ar fi cu neplac, nu-și căpătase vederea decît ca urmare a vrăjitoriei și a uneltirilor, în treaba aceasta, a Diavolului cel bătut cu pietre, Procletul cel mare.

Ci regele, părintele lor, mînios pe clevetelile lor, și supărat pe lipsa lor de judecată, îi pofti pe amîndoi dinaintea fratelui lor Nurgihan, și îi certă aspru, și le grăi :

— Pentru ce vă îndoiți de puterea acestei ruje asupra

vederii mele ? Oare nu vă vine să credeți că Allah Preaînaltul poate să pună leacul în inima unui trandafir, el carele poate să facă dintr-o femeie un bărbat și dintr-un bărbat o femeie ? D-apoi ia ascultați, în privința aceasta, ce i s-a întîmplat fiului unui rege de la Ind.

Și le spuse :

A fost odată, în vechimea vremilor, un rege peste țara Indului, și care avea în haremul său o sută de femei frumoase și tinere, alese dintre miile de fetișcane ce nu-și aveau asemuire în palatele regilor. Ci nici una dintre ele nu rodea cu el și nu zămislea. Și de-aci se făcu tot mai mohorît și mai supărat regele acela de la Ind, care era bătrîn și încovoiat de ani. Ci, într-un sfîrșit, din mila lui Allah Atotputernicul, cea mai tînără dintre soțiile regelui rămase însărcinată și, peste nouă luni, aduse pe lume o fată, tare frumoasă și cu o înfățișare cu adevărat de basm. Iar mama ei, de teamă ca nu cumva regele să se supere văzînd că nu avea un băiat, lăsă să se răspîndească zvonul că pruncul nou-născut este un băiat. Și se înțelese cu astrologii să lase a se crede că regele nu trebuie să-l vadă pe copil pînă ce nu vor trece zece ani.

Or, cînd fetița, care creștea tot mai frumoasă, ajunse la vîrsta cînd regele, părintele ei, putea într-un sfîrșit s-o vadă, maică-sa îi dete sfaturile de trebuință și îi arătă cum se cădea să se poarte spre a fi luată drept băiat. Și copila, pe care Allah o dăruise cu isteciune și cu înțelepciune, pricepu întru totul sfaturile mamei sale, și se purta întocmai în orice împrejurare. Și se ducea și se întorcea prin iatacurile împărătești, îmbrăcată băiețește și se purta de parcă chiar ar fi și fost de parte bărbătească. Iar regele, tatăl ei, se bucura zi de zi de frumusețea copilei pe care o credea băiat. Și, cînd acel așa-zis băiat ajunse la vîrsta de cincisprezece ani, regele hotărî să-l însoare cu o domniță, fata unui rege megieș. Și se hotărî nunta. Iar cînd veni vremea sorocită, regele puse să fie îmbrăcat fiul său într-un caftan falnic, îl pofti să stea lîngă el într-un

palanchin de aur, purtat pe spinarea unui elefant, și îl duse cu mare alai în țara celei ce urma să-i fie soție. Și, în acea împrejurare atîta de stînjenitoare, tînărul cocon, care era în sinea sa o domniță, plîngea și rîdea rînd pe rînd.

Or, într-o noapte, alaiul poposi într-o pădure deasă; iar domnița ieși de sub polog și se duse departe în pădure pentru o treabă la care pînă și domnițele sînt roabe. Și iacătă că domnița se pomeni nas în nas cu un ginn tînăr, tare frumos, care ședea sub un pom și care era străjerul acelei păduri. Și ginnul, uluit de frumusețea domniței, îi dete binețe cu drăgălășenie și o întrebă unde se duce. Iar ea, căpătînd încredere din purtarea lui îndatoritoare, îi istorisi de-a fir a păr toată povestea ei și îi spuse cît are să se găsească de stînjenită, în noaptea nunții, cînd are să intre în patul aceleia ce-i fusese menită de soție.

Atunci ginnul, înduioșat de necazul ei, chibzui o vreme; pe urmă, filotim, se oferi să-i împrumute odorul lui, și să-l ia pe al ei; ci cu legămîntul de a-i da înapoi cu credință odorul la întoarcere. Și fata, plină de îndatorință, primi treaba și se învoi cu legămîntul. Și, din mila vrerii Celui Atotputernic, schimbul se săvîrși numaidecît, fără de nici o greutate și fără de nici o încurcătură. Și, fericită pînă peste marginile fericirii, tînăra domniță se întoarse la tatăl ei și se sui la loc în palanchin. Ci, cum nu era încă deprinsă cu adausurile sale cele noi, nepricepută, șezu pe ele și dete un țipăt de durere. Ci apoi și le potrivi numaidecît, pe furiș, spre a nu fi băgată de seamă, și de-aci încolo se purtă cu toată luarea-aminte și cu toată grija să nu mai facă mișcarea aceea, nu numai ca să nu mai îndure vreo durere, da și ca să nu vatăme cumva odorul ce-i fusese încredințat și pe care trebuia să-l dea îndărăt în bună stare stăpînului lui.

Și, peste cîteva zile, alaiul ajunse în cetatea logodnicei. Iar nunta fu sărbătorită cu mare saltanat. Iar soțul

știu să se slujească de minune de odorul ce-i fusese împrumutat cu atita drăgălășenie de către ginn, incit mireasa rămase însărcinată, fără de zăbavă și fără de tărăgăneală. Și toată lumea fu mulțumită.

Or, peste nouă luni, măritata născu un băiat minunat. Și, după ce lăuza se ridică din patul ei, soțul îi spuse :

— A venit vremea să ne întoarcem în țara mea, ca s-o vezi pe mama mea, pe rudele mele și împărăția mea.

Așa-i spuse, da de fapt vroia, fără a zăbovi mai mult, să-i dea îndărăt ginnului pădurii odorul nevătămat.

Iar tînăra soție răspunzînd cu ascultare și cu supunere, porniră la drum. Și nu peste mult ajunseră la pădurea în care sălășluia ginnul stăpîn al chiverniselii. Și beizadea se îndepărtă de caravană și se duse în locul unde ședea ginnul. Și îl găsi stînd tot acolo, vădit ostenit și cu o înfățișare de femeie cu pîntecele plin. Și, după salamalekuri, îi zise :

— O, căpetenie de ginni și cunună a lor, mulțumită bunăvoinței tale am izbutit pe deplin în ceea ce aveam de făcut și am dobîndit ceea ce îmi doream. Și-acuma am venit, precum am făgăduit, să-ți dau îndărăt nevătămat bunul tău și să-mi iau îndărăt bunul meu.

Ci ginnul îi răspunse :

— De bună seamă, bună-credința ta este o bună-credință mare, iar cinstea ta este pînă peste poate. Ci, spre marea mea părere de rău, se cade să-ți spun că acum nu mai am nici o poftă de-a lua îndărăt ceea ce ți-am împrumutat, și nici de a-ți da ceea ce am asupra mea. Este o treabă încheiată, și așa a rînduit-o ursita. Căci, de cînd ne-am despărțit, s-a petrecut un fapt nou care nu mai îngăduie de aci încolo nici un fel de schimb între noi.

Iar fata de odinioară întrebă :

— Și care este, o, ginn măreț, faptul acela nou care nu ne mai îngăduie să ne luăm îndărăt odorul ?

El răspunse :

— Află, o, copilo de altădată, că te-am așteptat multă vreme aici, veghind cu gingășie asupra odorului pe care mi l-ai încredințat, în schimbul alui meu; și n-am precupețit nimic spre a-l păstra în starea lui minunată de feciorie și de nevinovăție, pînă cînd, într-o zi, un ginn, chehaia peste stăpînirile mele, a trecut prin pădure și a venit să mă vadă. Și a simțit, după mireasma mea cea nouă, că aveam o ferecătură pe care el nu mi-o știa. Și fu cuprins de o dragoste aprigă față de mine; și, tot așa, și el stîrni în mine un simțămînt la fel. Și se împreună cu mine în chipul știut, și sparse în odor pecetea feciorici. Și simții tot ceea ce simte o femeie în atare împrejurare. Și-acuma nu pot să-mi mai iau îndărăt bunul întrucît am rămas însărcinat de la soțul meu, chehaiaua; și dacă, din nenorocire, aș primi să mă fac iarăși bărbat și aș ajunge să-l nasc, în starea aceea de bărbat, pe copilul pe care îl port în sînul meu, de bună seamă că aș muri de durere și cu pîntecul sfîșiat. Acesta-i faptul cel nou care mă silește să păstrez pe viață ceea ce mi-ai împrumutat. Așa încît, la rîndul tău, păstrează ceea ce ți-am împrumutat. Și să dăm slavă lui Allah carele a chivernisit totul fără de pagubă și fără de necaz, și carele ne-a îngăduit trocul acesta care nu dăunează nimănuia.

Și regele, după ce le istorisi povestea aceasta celor doi fii mai mari ai săi, de față cu fratele lor Nurgihan, urmă:

— Așa că nimic nu este cu neputință la sfînta atotputință a Atoatefăcătorului. Și acela carele a putut în felul acela să schimbe o fată în flăcău și un ginn bărbat în femeie însărcinată, tot așa a putut și să pună zviduirea vederii mele în inima unei ruje.

Și, după ce grăi astfel, îi goni pe cei doi fii mai mari de dinaintea sa, și îl opri lîngă el pe tînărul Nurgihan, coperindu-l cu hatîruri și cu dovezi de dragoste. Și-așa cu el.

Ci, în ceea ce o privește pe domnița Obraz-de-Crin, copila din China, stăpîna rujei de mare, iacătă:

După ce înmiresmătorul cerului aduse tablaua de aur a soarelui, plină cu camfora zorilor, la fereastra Răsăritului, domnița Obraz-de-Crin își deschise ochii vrăjitori și se dete jos din patul ei. Și își pieptănă părul, își legă cosițele, și porni încetișor, legănîndu-se dulce, înspre havuzul unde se afla ruja de mare. Întrucît, în fiecare dimineață, gîndul ei cel dintîi și drumul cel dintîi erau la acel trandafir. Și străbătu grădina, al cărei văzduh era îmbălsămat ca prăvălia unui neguțător de arome, și ale cărei poame pe crengi erau ca tot atîtea șipuri de zahar agățate în vînt. Și dimineața acelei zile era mai frumoasă decît toate diminețile, iar cerul alhimist era de culoarea sticlei și a peruzelei. Și fiecare pas al copilei cea cu trup de trandafir părea că face să se nască flori, iar praful pe care îl stîrneau poalele rochiei sale erau ca un colir pentru niște ochi de filomelă.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și opta noapte

Urmă:

Și ajunse lîngă havuz, și își aruncă ochii înspre locul în care sălășluia ruja ei cea dragă. Ci nu-i văzu nici baremi urma și nu-i simți nici baremi mireasma. Atunci, friptă de durere, era să se topească precum aurul într-un ceaun, și să se stingă ca un mugur în simunul mîhnirii. Și, tot atunci, spre-a împlini nenorocirea, băgă de seamă că inelul pe care îl purta pe deget era un inel străin, și că acela pe care îl purtase, de ani și ani, pierise.

Încît, aducîndu-și aminte de goliciunea sa de pe cînd dormea, și pricepînd că ochii unui străin rupseseră nepedepsiți toată taina vrăjită a făpturii ei, se scufundă într-o genune de tulburare. Și se întoarse în graba mare în chioscul ei de rubin, și se puse pe plîns, singură singurică, toată ziua. După care, chibzuind, îi veniră niște gînduri mai cuminți și își zise: „Hotărît, este greșită zicala care spune: «Nu se poate găsi vreo urmă din ceea ce nu lasă urmă; căci, dacă s-ar găsi, n-ar mai rămîne din ea nici urmă». Și, pe deasupra, tot așa, nimic nu este mai mincinos decît zicala aceasta: «Cînd începi să cauți un lucru pierdut, trebuie să te pierzi pe tine însuți ca să-l găsești». Întrucît eu, pe Allah! așa de tînără și așa fată cum sînt, vreau să pornesc, din clipita aceasta, în căutarea celui ce mi-a răpit ruja, și să aflu pricina prădăciunii. Și am să-l pedepsesc pentru că a cutezat să-și îndrepte privirea ispitelor sale asupra fecioriei mele de domniță ațipită."

Spuse și, pe clipă, porni la drum, pe aripile nerăbdării, urmată de fetele roabe ale sale, pe care le îmbrăcă în haine de viteji.

Și, căutîndu-și calea, tot întrebînd peste tot pe unde trecea, pînă la urmă ajunse cu bine în Șarkistan, împărăția lui Zein El-Muluk, tatăl lui Nurgihan.

Și, intrînd în cetatea de scaun, văzu peste tot împodobirile pentru sărbătoarea care avea să țină un an întreg, și auzi pe la fiecare poartă răsunînd cîntările și chiotele de bucurie. Și, ispitită să afle pricina acelor zaiafeturi, îl întrebă, tot străvestită ca un flăcău, care-i rostul acelei bucurii a tuturora ce domnea printre locuitorii cetății. Și i se răspunse:

— Regele era orb; ci fiul său Nurgihan, strălucitul și preafrumosul, a izbutit, după osteneli amarnice, să-i aducă ruja de mare a copilei din China. Și numai atingerea ochilor cu acea rujă vrăjită i-a dat regelui îndărăt vederea. Iar

ochii lui s-au făcut luminoşi ca nişte stele. Şi, cu acest prilej, regele a poruncit să se dea slobozie tuturor la desfătări şi petreceri vreme de un an întreg, pe cheltuiala vistieriei domneşti, şi ca la fiecare poartă cîntările şi muzichiile să răsune fără contenire de dimineaţa pînă seara.

Şi Obraz-de-Crin, pînă peste poate de bucuroasă că, într-un sfîrşit, avea veşti temeinice despre trandafirul ei, se duse dintru-ntîi să se scalde în rîu, spre a se uşura de ostenelile drumului. Pe urmă, punîndu-şi iarăşi hainele sale de flăcău, porni înspre palatul regelui, străbătînd mîndră sukurile. Iar cei care se uitau la tînărul acela se topeau de minunare, ca urmele paşilor pe nisip. Iar zulufii încîrlionţaţi ai pletelor lui răsuceau inima celor care îl vedeau.

Şi ajunse astfel la grădină, şi văzu, în havuzul de aur străcurat, ruja ei de mare, în mijlocul apei celei scumpe de trandafiri, vrajă pentru ochi şi balsam pentru miros. Şi, după bucuria trăită cu prilejul acelei întîlniri, îşi zise: „Acuma am să mă ascund printre pomi, spre a-l vedea pe neobrăzatul care mi-a răpit trandafirul din grădină şi inelul de pe deget".

Şi nu peste mult se ivi lîngă havuz şi flăcăul ai cărui ochi, pocale de beţie, îi scotea din minţi pînă şi pe oamenii cei mai cuminţi cu cele două văpăi din privirile sale fierbinţi şi care din fiecare geană fulgera ca din tăişul încovoiat al unui iatagan, şi care cu cîrlionţii părului său de mosc negru întunecat tulbura inimile ca nardul străcurat, care cu obrajii-i luminoşi fără sulemeneală da de ruşine pînă şi obrajii de catifea ai fetelor celor mai de falā, şi cu zîmbetele lui îndatoritoare care erau tot atîtea suliţe ucigătoare, şi cu călcătura lui cilibie făcută numai din gingăşie, şi care avea în colţul din stînga al gurii lui o nebunie de aluniţă rotunjită cu măiestrie, şi-al cărui piept alb şi strălucitor era ca o tabla de cleştar orbitor şi adăpostea o inimă vie şi plină de vitejie.

Şi, la vederea lui, Obraz-de-Crin căzu într-un fel de zmintealâ şi aproape că-şi pierdu minţile. Căci cu dreptate spusese poetul :

Dacă-ntr-un loc unde-i strîns mult popor,
Sprîncenele-i, din arcul lor subţire,
Trimite-şi-vor săgeţile de dor,
Ele nu vor lovi cu vîrful lor
Decît un suflet vrednic de iubire.

Iar cînd Obraz-de-Crin îşi veni în simţiri, se frecă la ochi, se uită în toate părţile, şi nu îl mai văzu pe flăcău. Şi îşi zise : „Iată că hoţul trandafirului meu mi-a răpit acum şi sufletul şi inima. Nu numai că a spart cu piatra ispitei şipul cel de preţ al cinstei mele, ci mi-a mai şi rănit vicleneşte inima cu săgeata dragostei. Vai ! departe de ţara şi de mama mea, unde să mă mai duc şi cui să mă mai plîng acum spre a cere dreptate pentru toate pagubele acestea ?“ Şi, cu inima arsă de patimă, se întoarse la fetele sale luptătoare. Şi, simţindu-se însingurată în mijlocul lor, luă un calam şi o hîrtie, şi îi scrise lui Nurgihan o scrisoare pe care i-o dete, dimpreună cu inelul de pe deget, însoţitoarei sale celei mai dragi, cu sarcina de a le înmîna în chiar mîinile tînărului beizadea. Şi fata ajunse într-o clipire de ochi la Nurgihan, şi îl găsi stînd şi părînd a visa la stăpîna lui, Obraz-de-Crin. Şi, după salamalekurile cuvenite, îi înmînă scrisoarea şi inelul cu care o însărcinase încrederea domniţei. Iar Nurgihan, pînă peste poate de tulburat, cunoscu inelul. Şi desfăcu scrisoarea şi citi cele ce urmează :

„Mai întîi, mărire Făpturii care este neatîrnată de nici un *cum* şi de nici un *pentru ce,* care a dăruit fecioarelor gingăşia şi frumuseţea, iar flăcăilor ochiul cel negru al ispitei, aprinzînd în inima şi-a unora şi-a altora fanarul dragostei în care, ca un fluture, înţelepciunea vine să se mistuie.

Iată că mor de dor după ochii tăi cei galeși, iar pîrjolul patimii mă arde și pe dinăuntru și pe dinafară. Ah, ce mincinoasă este zicala care spune : «Inimile se înțeleg între ele». Căci mă mistui, iar tu nu știi nimic. Ce răspuns îmi vei da dacă te voi întreba pentru ce m-ai omorît ca făptura la vrăjitoare ?

Ci, o, calam al meu, să nu mai scrii nimic : destul m-am lăsat răpită de o durere pătimașă."

La citirea acelei scrisori, focul dragostei se învîlvoră de sub cenușa din inima lui Nurgihan, și, nerăbdător ca argintul-viu, coconul luă în mînă calamul și hîrtia, și răspunse cu aceste rînduri :

„Aceleia care este mai presus decît toate preafrumoasele cu trup de argint, și al cărei arc al sprîncenelor sale este ca o sabie în mîinile unui războinic beat !

O, copilă vrăjitoare, a cărei frunte, asemenea planetei Zohra, stîrnește pizma frumuseților Chinei, cuprinsul scrisorii tale răscolește rănile inimii mele însingurate, care va bate pentru tine atîta vreme cît zbenghiurile frumuseții se vor ivi pe obrazul lunii pline.

O scînteie din inima ta a căzut pe rănile mele, iar fulgerarea dorului meu a scăpărat peste roadele tale. Numai cel ce iubește știe farmecul pe care îl trăiești mistuindu-te. Și iacătă-mă asemeni unui puișor pe jumătate ucis, care se zbate pe jos zi și noapte, și care nu mai are mult pînă să piară, dacă nu va fi mîntuit repede.

O, Obraz-de-Crin, nu mai este nici un văl peste chipul tău, dar chiar tu ești vălul acela pentru tine însăți. Ieși de sub vălul acela și arată-te. Întrucît inima este un lucru minunat și, în ciuda micimii sale, Atoatezíditorul și-a așezat în ea lăcașul.

Ci, o, vrăjitoareo, nu se cade să vorbesc mai răzvedit, nici să încredințez mai multe taine calamului meu, de vreme ce calamul nu trebuie să fie îngăduit în haremul tainelor celor îndrăgostiți."

Pe urmă, baizadea Nurgihan împături scrisoarea de dragoste, puse pe ea pecetea ochiului său și i-o înmînă tinerei aducătoare, însărcinînd-o să-i spună prin viu grai stăpînei sale Obraz-de-Crin lucrurile gingașe pe care nu le putuse mărturisi în scris. Iar cadîna plecă fără de zăbavă și ajunse la stăpîna ei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și noua noapte

Urmă :

Și o găsi șezînd, cu ochii ei de iasomie tînjitoare, și cu fiecare geană de-a ei preschimbată într-o fîntînă. Și se duse la ea zîmbind și îi spuse :

— O, trandafir din tufărișul bucuriei, fie ca pricina ce te face să speli cu lacrimile-ți scumpe floarea chipului tău să cadă asupră-mi, ca tu să fii pururea mulțumită și zîmbitoare ! Iată că îți aduc veste bună.

Și îi înmînă răspunsul lui Nurgihan, însoțindu-l cu lămuririle sale cele dulci pe care, anume pentru stăpîna sa, i le dedese flăcăul cel frumos. Și cînd Obraz-de-Crin luă știre de scrisoare, și cînd auzi din gura soaței sale dragi lucrurile dulci pe care nu putuse a le mărturisi prin scris preafrumosul răpitor Nurgihan, se sculă mîngîiată și le îngădui fetelor s-o dichisească, s-o gătească și s-o îmbrace.

Atunci, minunatele acelea se slujiră de toată priceperea lor spre a-și face stăpîna să strălucească. O pieptănară și o înmiresmară cu atîta măestrie, prefirîndu-i pletele prin piepteni, încît, de zavistie, moscul din Tartaria s-ar fi ri-

sipit ca fumul, dinaintea miresmei plăcute pe care o revărsa ea, și inimile dănțuiau în piepturi văzînd coada părului strălucită ce-i cădea pînă pe șale, împletită ca palmii în zilele de sărbătoare. Și îi petrecură apoi împrejurul mijlocului un colan de sangulie roșie, din care fiecare fir se împletea pentru înlănțuirea inimilor. Pe urmă o învăluiră într-un izar trandafiriu ce lăsa să se întrevadă culoarea trupului, și cu niște șălvărași de o lărgime împărătească, dintr-o țesătură mai grea, în stare să subjuge lumea. Și împodobiră cu mărgăritare cărarea ce-i despărțea părul, atîta de strălucit încît stelele din Calea Laptelui se coperiră cu tulburare. Și-i puseră pe frunte un diadem care o făcu atîta de luminoasă încît ai fi putut să crezi că s-a mai ivit pe cer încă o lună. Și o făcură grozav de frumoasă și de minunată.

Și, după ce fu împodobită astfel, se duse, cu inima bătîndă, sub pomii din grădină, acolo unde umbra era mai deasă. Și, văzînd-o, Nurgihan își pierdu dintru-ntîi firea, atîta de năprasnic fu simțămîntul pe care îl trăi. Ci numaidecît, sub adierea dulce a miresmei ce-o revărsa Obraz-de-Crin, Nurgihan deschise ochii și se ridică la zenitul fericirii, uitîndu-se cu drag la iubita lui. Și, la rîndu-i, Obraz-de-Crin îl găsi pe flăcău atîta de aidoma cu icoana pe care și-o zugrăvise singură pe foaia inimii, încît nu găsi osebire nici măcar un fir de păr ori un punctișor. Și își ridică vălul sfiiciunii, și puse dinaintea prea-iubitului ei tot ceea ce aducea în dar: mărgăritarele dinților, rubinul buzelor mai mîndru decît foile florilor de trandafir, brațele-i de argint, strălucirea de lună a zîmbetului, aurul obrajilor, moscul răsuflării, mai presus decît moscul de Tartaria, migdalele ochilor, ambra neagră a pletelor, mărul bărbiei, diamantele privirilor și cele treizeci și șase de înfățișări zugrăvite ale trupului ei feciorese. Și dragostea își strînse lațurile ei asupra celor două piepturi vrăjitoare și asupra celor două frunți tinerești. Și nimeni nu știa

ce avea să se petreacă, în noaptea aceea, în desimea umbrei, între cei doi preafrumoşi tineri.

Ci, întrucît dragostea și moscul nu pot să rămînă tăinuite, părinţii nu zăboviră a prinde de veste despre treburile celor doi îndrăgostiţi, şi grăbiră să-i împreune prin căsătorie. Și viaţa li se scurse în fericire, împărțită între dragoste şi priveliştea rujei de mare.

Or, mărire lui Allah carele face trandafirii să înflorească şi inimile îndrăgostiţilor să se împreune, Atotputernicul şi Preaînaltul. Şi binecuvîntarea şi rugăciunea fie asupra domnului și stăpînului Mohamed, sultanul trimişilor, şi asupra tuturor celor ai săi. Amin.

Și, după ce Șeherezada istorisi povestea aceasta, tăcu. Iar tînăra Doniazada, sora ei, strigă :

— O, sora mea, ce dulci şi ce vrăjite și ce miezoase sînt vorbele tale în prospețimea lor ! Şi ce minunată este povestea rujei de mare și a copilandrei din China ! Oh ! fii bună ! grăbește-te, cît mai este vreme, și ne mai spune ceva care să i se asemuiască !

Iar Șeherezada zîmbi și grăi :

— Da, și ceea ce vreau să istorisesc este cu mult mai minunat, o, micuțo ! Ci de bună seamă că nu am s-o spun mai înainte de a-mi da îngăduința stăpînul nostru, regele.

Iar Șahriar spuse :

— Au te mai îndoiești de îngăduința mea, o, Șeherezada ? Și aș mai putea eu de-acuma încolo să-mi mai petrec vreo noapte fără vorbele tale la urechile mele și fără chipul tău în ochii mei ?

Iar Șeherezada îi mulțumi cu un zîmbet și grăi :

— Atunci, am să istorisesc *Povestea saraillei unse cu miere de albine și a afurisitei de neveste a cavafului.*

Și spuse :

POVESTEA SARAILIEI UNSE CU MIERE DE ALBINE ŞI A AFURISITEI DE NEVESTE A CAVAFULUI

Se povesteşte, printre cîte se povestesc, o, preafericitule rege, că trăia în cetatea cea binecuvîntată Cairo un cavaf pantofar şi care avea o fire minunată şi vrednică de toată dragostea. Şi îşi ţinea viaţa cîrpind încălţări rupte. Îl chema Maruf şi fusese blagoslovit de către Allah cel atoatedătătorul — preaslăvit fie el în toată împrejurarea! — cu o afurisită de muiere fiartă în păcură şi în smoală, şi pe care o chema Fattumah. Da vecinii o porecliseră „Baligă încinsă", căci chiar că era ca un ir împuţit pe inima papucarului, soţul ei, şi ca o ciumă neagră în ochii celor din preajmă-i. Şi otrava aceea chiar că se prilejea şi răsprilejea de bunătatea şi de supuşenia bărbatului ei: si îl ocăra şi îl afurisea de o mie de ori pe zi, şi nu-i da pic de tihnă toată noaptea. Şi amărîtul ajunsese să-i fie frică de răutatea ei şi să tremure de certurile ei, întrucît era om liniştit, cuminte, simţitor şi cu grijă faţă de gura lumii, măcar că era sărac şi de stare umilă. Şi îşi făcuse obiceiul, spre a scăpa de tocăneală şi de ţipete, să-şi prăpădească tot ce cîştiga ca să plătească toate ţîfnelile pe care le făcea soţia sa, făptura aceea aprigă şi

rea şi arţăgoasă. Şi, dacă i se întîmpla să aibă chichionul de-a nu cîştiga îndeajuns în vreo zi, îi vuiau urechile de ţipete şi capul de potopuri înfricoşate, toată noaptea, fără tihnă nici odihnă. Şi îl făcea să-şi treacă astfel nişte nopţi mai negre decît chiar cartea ursitei lui. Şi acelei muieri anume i se potrivea spusa poetului :

Of, cîte nopţi fără nădejde-mi trec
Lîngă soţia mea, ciuma cea hîdă !
Oare pentru ce, minte de zevzec,
În noaptea nunţii mele mohorîtă,
Nu i-oi fi dat o cupă cu otravă
Să scap pe veci de chin şi de gîlceavă ?

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaizecea noapte

Urmă :

Or, printre multe alte necazuri îndurate de acel Iov al răbdării, iacătă ce i se întîmplă.

Soţia lui veni, într-adevăr, la el într-o zi — Allah alunge de la noi asemenea zile ! — şi îi spuse :

— O, Maruf, vreau ca, deseară, cînd ai să te întorci acasă, să-mi aduci o bucată de kenafa unsă cu miere de albine.

Şi Maruf, săracul de el, răspunse :

— O, fiică a socrului meu, dacă preadarnicul Allah o binevoi să mă ajute a cîştiga banii trebuitori pentru cumpărarea acelei kenafale cu miere de albine, de bună

seamă că am să ţi-o cumpăr, pe capul şi pe ochii mei ! Că astăzi, pe Prorocul ! — asupra-i fie rugăciunea şi pacea ! — nu am dobîndit încă nici o amărîtă de para. Ci Allah este milostenic, şi are să ne dea lesne lucrurile anevoioase.

Iar harpia strigă :

— Ce-mi trăncăneşti tu despre mila lui Allah întru hatîrul tău ? Au tu socoteşti că am să stau să aştept, pentru a-mi împlini pofta de plăcinta aceea, pînă ce îndurarea cerească ţi-o veni ori nu ţi-o veni ? Ba, pe viaţa mea, felul tău de a vorbi nu-mi este deloc pe plac. Ori de cîştigi, ori de nu cîştigi ceva pe ziua ta de muncă, mie să-mi aduci o uncie de kenafa unsă cu miere de albine ; şi, orice-ar fi, nu am să îngădui a lăsa să mi se întoarcă neîmplinită vreo poftă de-a mea ! Şi dacă, spre pacostea ta, ai să te întorci deseară acasă fără sarailie, am să-ţi fac noaptea asupra capului tău tot atîta de neagră ca ursita care te-a dat pe mîinile mele.

Şi nenorocitul de Maruf oftă :

— Allah este îndurător şi darnic, şi numai la el îmi este tot ajutorul !

Şi amărîtul de el plecă de acasă, iar necazul şi ciuda îi năboiau prin pielea de pe frunte.

Şi se duse să-şi deschidă prăvălia din sukul cavafilor, şi, ridicîndu-şi mîinile înspre cer, rosti : „Mă rog, ţie, Doamne, să mă ajuţi a cîştiga preţ de o uncie din kenafaua aceea, şi să mă aperi la noapte de răutatea afurisitei mele de muieri !" Da degeaba aşteptă el mult şi bine în hardughia lui de prăvălie, că nimeni nu veni să-i aducă de lucru ; şi-aşa că, la sfîrşitul zilei, nu cîştigase nici măcar atîta cît să cumpere pîinea pentru cină. Atunci, cu inima strînsă şi plină de spaimă pentru ceea ce îl aştepta din partea nevesti-si, îşi închise prăvălia şi îşi luă trist drumul spre casă.

Or, străbătînd sukurile, trecu chiar pe dinaintea prăvăliei unui plăcintar, negușător de kenafale și de alte zumaricale, care îl cunoștea și căruia îi cîrpise cîndva imineii. Iar plăcintarul îl văzu pe Maruf cum mergea cu capul cufundat în deznădejde și cu grumazul încovoiat ca sub povara unei dureri grele. Şi îl strigă pe nume, și văzu atunci că ochii lui Maruf erau plini de lacrimi, și că era galben și jalnic la chip. Şi îi zise :

— O, meștere Maruf, de ce plîngi ? Și care-i pricina mîhnirii tale ? Hai, intră colea să te odihnești și să-mi povestești ce necaz te-a lovit !

Iar Maruf se apropie de tejgheaua cea frumoasă a plăcintarului și, după salamalekuri, îi spuse :

— Nu este mîntuire decît întru Allah milosîrdnicul ! Ursita mă bate și nu-mi dă nici măcar pîinea pentru cină.

Și, cum plăcintarul stăruia să capete amănunte mai multe, Maruf îi istorisi despre dorința nevestei-si, și despre neputința lui, din lipsă de orice cîștig pe ziua aceea, de a cumpăra nu numai sarailia cu pricina, da nici baremi o coajă de pîine.

Cînd auzi vorbele lui Maruf, plăcintarul rîse cu bunătate și zise :

— O, meștere Maruf, poți tu măcar să-mi spui cîte uncii de kenafa vrea fiica socrului tău să-i duci ?

Maruf răspunse :

— Cinci uncii poate că i-ar ajunge.

Plăcintarul urmă :

— Nu e mult. Am să te îndatorez eu cu cinci uncii de sarailie, și ai să mi le plătești atunci cînd mila Atoateîmpărțitorului are să coboare și în talgerul tău.

Și tăie din tava cea mare, în care kenafaua înota în unt și în miere, o bucată strașnică ce cîntărea cu mult peste cinci uncii, și i-o dete lui Maruf, spunîndu-i :

— Sarailia aceasta unsă este o bunătate vrednică de-a fi așternută pe tablaua unui rege. Da sînt dator să-ți spun

că nu este îndulcită cu miere de albine, ci cu miere de trestie de zahăr ; întrucît este cu mult mai desfătătoare în felul acesta.

Iar Maruf, care nu cunoștea, bietul de el, osebirea dintre mierea de albine și mierea de trestie de zahăr, răspunse :

— Este primită din mîna dărniciei tale.

Și dete să-i sărute mîna plăcintarului, care se apără iute, și care îi spuse, pe deasupra :

— Kenafaua este numai pentru fiica socrului tău anume ; ci tu, o, Maruf, nu vei avea astfel nimica de cinat. Ține, ia pîinea și brînza aceasta, binefacere de la Allah, şi să nu-mi mulțumești deloc, căci nu sînt decît mijlocitorul.

Și îi dete lui Maruf, odată cu sarailia cea minunată, o pîine proaspătă și pufoasă și aromitoare, și o roată de brînză albă învelită în frunze de smochin. Iar Maruf, care în toată viața lui nu avusese atîtea bunuri deodată, nu mai știa ce să facă spre a-i mulțumi plăcintarului cel milos, și, pînă la urmă, plecă înălțindu-și ochii la cer spre a-l lua de martor al îndatorinței lui față de binefăcătorul său.

Și ajunse acasă, încărcat cu kenafaua, cu pîinea cea frumoasă și cu bucata de brînză albă. Și, de cum intră, nevastă-sa țipă la el cu un glas acru și oțărît :

— Ei, ai adus sarailia ?

El răspunse :

— Allah e darnic. Iacăt-o.

Și-i puse dinainte farfuria pe care i-o împrumutase plăcintarul, și pe care se lăfăia, în toată frumusețea ei de zumarica aleasă, kenafaua cea grasă care se topea în gură.

Ci afurisita nici nu-și aruncă bine ochii înspre farfurie, că și scoase un țipăt ascuțit de mînie, lovindu-se peste obraji, și zise :

— Bătu-l-ar Allah pe Cel-gonit-cu-pietre ! Nu ți-am spus să-mi aduci o sarailie făcută cu miere de albine ?

Și ia uite cum, anume ca să mă înfrunți, îmi aduci ceva gătit cu miere de trestie de zahăr ! Socoteai cumva că ai să izbutești să mă înșeli și că n-aș băga de seamă vicleșugul ? A, ticăloase, tu vrei, așadar, să mă ucizi de poftă neîmplinită !

Și bietul Maruf, doborît de toata mînia aceea la care de data aceasta nici cu gîndul nu gîndise, îngăimă niște iertăciuni cu un glas tremurat, și spuse :

— O, fiică de oameni de treabă, kenafaua aceasta nu am cumpărat-o, ci plăcintarului cutare, pe care Allah l-a dăruit cu o inimă bună, i s-a făcut milă de starea mea și mi-a dat-o pe veresie, fără a-mi hotărî sorocul de plată.

Ci harpia cea de spaimă strigă :

— Tot ce îngaimi tu acolo nu sînt decît vorbe goale, iar eu nu-ți dau nici o crezare. Na ! ține-ți kenafaua ta cea cu miere de trestie de zahăr ! Eu nu mănînc așa ceva !

Și, rostind acestea, îi aruncă în cap farfuria cu kenafa, plină cum era, și adăugă :

— Scoală-te, acuma, o, mișelule, și du-te să-mi aduci una scăldată în miere de albine !

Și, adăugînd fapta la vorbă, îi plezni peste gură un dos de labă atîta de amarnic că-i și rupse un dinte din față, iar sîngele începu să-i curgă pe barbă și pe piept.

La năprăznicia aceasta de la urmă, bietul Maruf, scos din papuci și pierzîndu-și răbdarea, avu o mișcare repezită care o lovi pe harpie ușor în obraz. Și harpia, stîrnită și mai cumplit de lovitura aceea nevinovată a celui muncit de ea, se repezi asupra-i și îl însfăcă de barbă cu amîndouă mîinile, și se agăță cu toată greutatea ei de perii din barba aceea, țipînd din toate beregățile : „Ajutor, o, musulmanilor ! Săriți că mă omoară !"

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și, la țipetele vipiei deteră fuga vecinii și săriră să-i despartă, și de-abia izbutiră să scoată barba nenorocitului de Maruf din mîinile încleștate ale afurisitei lui de soții. Și văzură fața lui Maruf plină de sînge, barba năclăită și dintele rupt, fără a mai pune la socoteală și părul din barbă pe care i-l smulsese muierea mîniată. Și, cunoscînd încă de multă vreme purtarea ei ticăloasă față de bietul om, și-apoi văzînd și dovezile care arătau apriat că Maruf era, încă o dată, mucenicul afurisitei aceleia, o mustrară și îi ținură niște dăscăleli cuminți care ar fi copleșit-o de rușine și ar fi adus-o la calea cea dreaptă pe oricare alta decît ea. Și, după ce o certară așa, adăugară :

— Noi toți mîncăm de obicei cu plăcere kenafaua făcută cu miere de trestie de zahăr, și o găsim cu mult mai bună decît pe cea făcută cu miere de albine ! Care-i, așadar, nelegiuirea săvîrșită de bietul tău soț, ca să i se cuvină toate răutățile amarnice pe care i le faci, precum ruperea dintelui și smulgerea bărbii ?

Și o alimăniră cu toții și plecară în calea lor.

Or, de cum plecară, harpia cea cumplită se întoarse înspre Maruf, care, cît durase vînzoleala șezuse tăcut în colțul său, și îi zise, cu un glas șoptit și tot pe-atîta de plin de ură :

— A, va să zică așa îi asmuți asupra mea pe vecini ? Prea bine. Numai că ai să vezi tu ce-ai să pățești.

Și se duse să șadă jos, mai încolo, uitîndu-se la el cu niște ochi de tigroaică, și chibzuind împotriva-i niște socoteli negre.

Iar Maruf, care chiar că se căia de mișcarea lui nestăpînită, nu știa ce să mai facă spre a o potoli. Și se hotărî

să strîngă sarailia care zăcea pe podea în mijlocul țăndărilor de farfurie, și, după ce o curăți, i-o întinse sfios nevesti-si, spunîndu-i :

— Pe viața ta, o, fiică a socrului meu, mănîncă măcar oleacă din kenafaua aceasta, și mîine, de-o vrea Allah, am să-ți aduc alta.

Ci ea îl impinse cît colo cu o lovitură de picior, țipînd la el :

— Du-te de-aici cu kenafaua ta, o, cîine de potlogar ! Gîndești că am să mă ating de ceea ce îți aduce meseria de codoș de plăcintari ? Inșallah ! mîine am să izbutesc eu să-ți înfund lungimea în lățime.

Atunci, nefericitul, repezit astfel în ultima lui încercare de împăcare, se gîndi că măcar să-și potolească foamea ce-l chinuia încă de dimineața, dat fiind că nu mîncase nimic toată ziua. Și își zise : „De vreme ce ea nu vrea să mănînce kenafaua aceasta minunată, binevoiesc s-o mănînc eu." Și șezu dinaintea farfuriei, și începu să mănînce bunătatea cea aromitoare, care îi gîdila plăcut gîtlejul. Pe urmă trecu la pîinea cea pufoasă și la roata de brînză, și nu mai lăsă din ele o firimitură pe tabla. Iacă-așa ! Iar nevastă-sa se uita la ce face el, cu niște vipii de ochi, și nu mai contenea să-i tot ureze, la fiecare îmbucătură : „Sta-ți-ar în gît și îneca-te-ar !", ori încă : „Dare-ar Allah să ți se preschimbe în otravă de foc și să-ți ardă mațele !" și alte asemenea blagoslovenii. Ci Maruf, flămînd, mînca înainte cu sîrg, fără a sufla o vorbă ; lucru care, pînă la urma, aduse la nebunie mînia nevesti-si, care se sculă deodată ca o îndrăcită și, aruncîndu-i în cap tot ce-i cădea în mînă, se duse să se culce, ocărîndu-l și în somn, pînă dimineața.

Și Maruf, după noaptea pătimită, se sculă de cu vreme ; și, îmbrăcîndu-se în grabă, plecă la prăvălia lui, cu nădejdea că soarta are să-l ajute în ziua aceea. Și iacătă că după cîteva ceasuri doi oameni de la agie veniră să-l zeberească, la porunca dată de cadiu, și îl tîrîră de-a lungul

sukurilor, cu mîinile legate la spate, pînă la judecătorie. Și Maruf, spre marea lui înmărmurire, o găsi acolo, dinaintea cadiului, pe soția sa, care sta cu mîinile înfășurate în cîrpe, cu capu-nvăluit într-un ștergar mînjit de sînge, și ținînd în degete un dinte rupt. Și cadiul, de cum îl zări pe înfricoșatul de cîrpaci, țipă la el :

— Ia vino-ncoace ! Au ție nu ți-e teamă de Allah Preaînaltul, cînd o faci să îndure atîtea năprazne grele pe această biată muieruță, soția ta, fiica socrului tău, și îi zdrobești cu atîta cruzime mîna și dinții ?

Iar Maruf, în spaima lui, ar fi dorit să vadă pămîntul cum se cască și îl înghite ; și lăsă capu-n jos încurcat, și păstră tăcere. Întrucît, în jindul lui după liniște și în dorul lui de a-și păstra cinstea nesmintită, și obrazul soției sale curat, nu vroi s-o înfunde pe blestemată, și s-o învinuiască, și să-i dea în vileag ticăloșiile, chemîndu-i, la nevoie, ca martori, pe toți vecinii. Iar cadiul, încredințat că tăcerea era dovada vinovăției lui Maruf, porunci slujbașilor însărcinați cu îndeplinirea osîndelor să-l întoarcă și să-i alduiască, la tălpi, o sută de lovituri de vergi. Ceea ce se îndeplini pe dată, dinaintea afurisitei care se înfiora de plăcere în sinea ei.

Iar Maruf, la ieșirea de la judecătorie, de-abia mai putea să se tîrască. Și, întrucît de-acuma și-ar fi dorit mai degrabă să moară de moarte cruntată decît să se mai întoarcă în casa lui și să-i mai vadă afurisitei chipul, căută o casă năruită, care se afla pe malurile Nilului, și așteptă acolo, potopit de lipsuri și de nevoi, să se vindece de loviturile care îi umflaseră picioarele. Și, cînd putu într-un sfîrșit să se ridice, se tocmi corăbier pe puntea unei dahabia ce cobora pe Nil. Și, cînd ajunse la Damietta, plecă pe o catargă, năimindu-se drept cîrpaci de pînze, și își încredință triștea Stăpînului triștelor.

Or, după mai multe săptămîni de plutire, catarga fu potopită de o furtună amarnică, și se scufundă, și ca și tot ce se afla pe ea, în adîncul mării. Și toată lumea se înecă

și muri. Iar Maruf se înecă și el, ci nu muri. Întrucît Allah Preaînaltul îl mîntui și îl scăpă de la înec aducîndu-i sub mînă o bucată de lemn, frîntă din catargul cel mare. Și Maruf se agăță de lemn, și izbuti să se suie călare pe el, ca urmare a unor trude nemaipomenite de care îl făcură în stare primejdia și dragostea de sufletul său, care este lucru scump. Și începu atunci să bată apa cu picioarele, ca și cum ar fi bătut-o cu niște visle, pe cînd valurile se jucau cu el și îl răsturnau ba la dreapta, ba la stînga. Și rămase să lupte așa cu noianul de ape vreme de o zi și o noapte. După care, vîntul și zbaterea valurilor îl duseră pînă la țărmul unei țări unde se înălța o cetate cu case bine zidite.

Și rămase dintru-ntîi întins pe țărm, nemișcat și ca fără de simțire. Și nu zăbovi să adoarmă într-un somn adînc. Iar cînd se trezi, văzu aplecat deasupra-i un om îmbrăcat strălucit, dindărătul căruia ședeau doi robi cu brațele încrucișate. Și omul cel bogat se uita la Maruf cu o luare-aminte osebită. Și, cînd îl văzu, într-un sfîrșit, că se trezește, strigă :

— Mărire lui Allah, o, străinule ! Grăbește de-mi spune din ce țară ești și din care cetate, căci îmi pare a cunoaște, după ce ți-a mai rămas pe spinare din hainele tale, că ai fi din țara Egiptului.

Iar Maruf răspunse :

— Adevărat este, o, stăpîne al meu, sînt un locuitor dintre locuitorii din țara Egiptului, iar cetatea Cairo este cetatea în care m-am născut și în care am locuit.

Și omul cel bogat îl întrebă, cu un glas tulburat :

— Și ți-ar fi cu supărare dacă te-aș întreba pe ce uliță din Cairo locuiai ?

El răspunse :

— Pe Ulița Roșie, o, stăpîne al meu.

El întrebă :

— Și ce oameni cunoști de pe ulița aceea ? Și ce meserie ai, o, fratele meu ?

El răspunse :

— Ca meserie și ca isnaf, o, stăpîne al meu, sînt cavaf, peticar de încălțări rupte. Cît despre oamenii pe care îi cunosc, apoi aceia sînt niște oameni de rînd, de teapa mea, de altmintrelea cinstiți și vrednici. Și, dacă vrei să ți-i spun pe nume, iacătă vreo cîțiva.

Și îi înșirui numele mai multor inși pe care îi cunoștea, și care locuiau pe Ulița Roșie. Iar omul cel bogat, al cărui chip se lumina de bucurie pe măsură ce se desfășura între ei taifasul acela, întrebă :

— Și îl cunoști cumva, o, fratele meu, pe șeicul Ahmad, neguțătorul de mirodii ?

El răspunse :

— Lungească-i Allah zilele ! Este vecin cu mine, zid în zid.

El întrebă :

— O duce bine ?

El răspunse :

— Slavă lui Allah, o duce bine !

El întrebă :

— Cîți copii are acum ?

El răspunse :

— Tot trei. Țină-i-i Allah ! Sînt Mustafa, Mohammad și Ali.

El întrebă :

— Ce fac ei ?

El spuse :

— Mustafa, cel mai mare, este dascăl de școală într-o madrassah. Este învățat vestit, care știe pe dinafară toată Cartea cea Sfîntă, și poate s-o spună în șapte feluri osebite. Cel de al doilea, Mohammad, este neguțător de mirozii, bacal, ca și tatăl său, care i-a deschis o dugheană alături de a sa, spre a-i prăznui nașterea unui copil ce i s-a născut. Cît despre cel mai mic, Ali, potopească-l Allah cu toate darurile sale cele mai alese ! era prietenul meu din pruncie, și ne petreceam zilele jucîndu-ne laolaltă și făcînd o

grămadă de pozne trecătorilor. Ci, într-o zi, prietenul meu Ali, făcu ce făcu cu un copil de copht, fiu de nazareean, care se duse să plîngă la părinții lui că fusese ugilit în chipul cel mai rău, și siluit. Iar prietenul meu Ali, ca să scape de răzbunul nazareenilor, luă fuga și pieri. Și nimenea nu l-a mai văzut, măcar că au și trecut douăzeci de ani de la povestea aceea. Țină-l Allah și depărteze de la el toată răutatea și necazul !

La vorbele acestea, bogătanul își aruncă deodată brațele în jurul gîtului lui Maruf, și îl strînse la piept, plîngînd, și îi spuse :

— Slăvit fie Allah, carele îi adună la un loc pe prieteni. Eu sînt Ali, tovarășul tău din copilărie, o, Maruf ! Sînt fiul șeicului Ahmad, bacalul de pe Ulița Roșie.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tacu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și doua noapte

Urmă :

Și, după dovezile cele mai vii de bucurie și dintr-o parte și din cealaltă, îl rugă să-i istorisească cum de ajunsese pe țărmul acela. Și, după ce află că Maruf șezuse o zi și o noapte fără de hrană, îl pofti să se suie la spatele său pe catîr, și îl duse acasă la el, într-un palat strălucit. Și îl omeni împărătește. Și numai a doua zi, măcar că tare i-ar fi plăcut să mai stea la taclale, veni iar la Maruf și putu, într-un sfîrșit, să tăifăsuiască pe îndelete cu el. Și află astfel toate necazurile cîte le pătimise bietul Maruf, din ziua cînd se însurase cu soția lui cea afurisită, și cum

hotărîse mai degrabă să-și lase și prăvălia și țara, decît să mai rămînă multă vreme pradă răutăților acelei harpii. Și află, tot așa, ce bătaie căpătase la tălpi, și cum se scufundase corabia cu el, și cum era să moară înecat. Și, la rîndu-i, Maruf află de la prietenul său Ali că orașul în care se aflau acuma era orașul Khaiitan, cetatea de scaun a Sohatanului. Și mai află că Allah îl ajutase pe prietenul său Ali la treburile de alișverișuri și îl făcuse negustorul cel mai bogat și navapul cel mai proslăvit din cetatea Khaiitan.

Pe urmă, după ce își deșertară în tihnă inimile, neguțătorul cel bogat, Ali, îi spuse prietenului său :

— O, Maruf, fratele meu, să știi că bogățiile care mi-au venit de la Atoatedătătorul nu sînt decît un zălog al Atoatedătătorului în mîinile mele. Or, cum aș putea să folosesc mai bine zălogul acesta decît încredințîndu-ți o bună parte din el, pentru ca tu s-o faci să rodească ?

Și, de început, îi dete o pungă de o mie de dinari de aur, și meremetisi să fie îmbrăcat cu haine falnice, după care adăugă :

— Mîine de dimineață ai să încaleci pe catîrul meu cel mai frumos și ai să te duci la suk, unde ai să mă vezi stînd în mijlocul negustorilor celor mai grași. Iar eu, la sosirea ta, am să mă scol spre a-ți ieși înainte, și am să mă învîrtesc împrejurul tău, și am să apuc de frîiele catîrului tău, și am să-ți sărut mîinile, arătîndu-ți toate dovezile de cinstire și de laudă cu putință. Iar purtarea aceasta din partea mea are să-ți aducă pe dată o mare prețuire. Și am să orînduiesc să ți se lase slobodă o prăvălie nemăsurată, după ce mă voi îngriji să pun a fi umplută cu mărfuri. Și am să te duc apoi să-i cunoști pe navapi și pe toți negustorii cei mari din cetate. Și daravelile tale negustorești, cu ajutorul lui Allah, au să rodească, iar tu, departe de fiica cea afurisită a socrului tău, ai să fii pînă peste poate de mulțămit și de bine chivernisit.

Iar Maruf, neputînd să găsească destule vorbe spre a-i mărturisi prietenului său toată îndatorința, se plecă să-i sărute pulpana caftanului. Ci mărinimosul de Ali se feri repede și îl sărută pe Maruf între ochi, și șezu cu el să tăifăsuiască mai departe, ba despre una, ba despre alta, din trecutul lor de copii, pînă ce le veni ceasul somnului.

Și, a doua zi, Maruf, îmbrăcat falnic și avînd întru totul înfățișarea unui negustor mare de pe alte meleaguri, încălecă pe un catîr minunat, de culoarea sturzului, și strălucit înfotăzat, și se duse în suk la ceasul hotărît. Și între el și prietenul său Ali se petrecu aidoma prefăcătoria ce fusese pusă la cale. Și toți negustorii rămaseră năpădiți de minunare și de cinstire față de noul venit, mai cu seamă cînd îl văzură pe negustorul cel mare Ali cum îi săruta mîna și cum îl sprijinea să coboare de pe catîr, și cînd îl văzură chiar pe Maruf cum se așeza cu măreție și domol în jețul pe care i-l pregătise de mai înainte prietenul său Ali, pe prispa prăvăliei celei noi. Și toți veniră să-l întrebe pe Ali în șoaptă, zicîndu-i :

— De bună seamă că prietenul tău este un negustor mare !

Iar Ali se uită la ei cu milă și răspunse :

— Ya Allah, un negustor mare, spuneți ? Păi acesta-i unul dintre cei mai de frunte negustori de pe pămînt, și are în lumea întreagă atîtea prăvălii și capanuri cîte nici focul n-ar putea să mistuie. Și pînă și eu nu sînt față de el decît un mămular de rînd. Iar sameșii săi și vînzătorii săi și haznadarii săi sînt o puzderie prin toate cetățile de pe pămînt, de la Egipt și de la Yemen pînă la Ind și pînă la fruntariile cele mai depărtate ale țării Chitaiului. A, o să vedeți voi ce om este cînd are să vă fie dat a-l cunoaște mai de aproape !

Și, după încredințările acestea, făcute cu glasul celui mai neclătinat adevăr și cu tîlcul cel mai pătruns, negustorii își făcură cea mai strălucită părere despre Maruf.

Și veniră la el să-i închine salamalekurile și temenelile și urările lor de bună-venire. Și ținură cu cinste să-l poftească toți la cină, unii după alții, pe cînd el zîmbea cu un chip binevoitor și cerîndu-și iertăciune că nu poate să primească, dat fiind că era mai întîi mosafirul negustorului Ali, prietenul său. Iar starostele negustorilor veni la el la prăvălie în ospeție, lucru întru totul străin de datina care cere ca noul venit să se ducă el mai întîi în ospeție ; și nu pregetă a-l înștiința despre prețul la care se vînd mărfurile și despre feluritele bunuri ale țării. Și-apoi, spre a-i arăta că stă gata întru totul a-i fi de folos și a-i înlesni alișverișul mărfurilor pe care le adusese de prin țările cele depărtate, îi zise :

— O, stăpîne al meu, fără de îndoială că vei fi avînd multe viguri de atlazuri galbene ? Întrucît aici se caută cel mai abitir atlazurile galbene.

Iar Maruf, fără a șovăi, răspunse :

— Atlazuri galbene ? Păi cu toptanul !

Și starostele întrebă :

— Da bogasiuri roșii ca sîngele de gazelă, ai cumva mai multe ?

Și Maruf, cu deplină încredințare, răspunse :

— A, în ce privește bogasiul cel roșu ca sîngele de gazelă este prea destul. Întrucît printre vigurile mele se află asemenea marfă, de soiul cel mai ales.

Și, la toate întrebările asemănătoare, Maruf răspundea mereu :

— Cu toptanul !

Iar starostele îl întrebă atunci cu sfială :

— Ai binevoi, o, stăpîne al meu, să ne arăți cîteva probe ?

Iar Maruf, fără a se da bătut de încurcătură, răspunse cu înțelegere :

— Păi de bună seamă, păi de bună seamă !

Și îi lămuri, pe staroste și pe negustorii strînși roată împrejur, că așteaptă sosirea, peste cîteva zile, a unei caravane grozave, de o mie de cămile încărcate cu boccele de mărfuri de toate culorile și de toate soiurile. Iar adunarea se miră cu mirare mare și se minună la vestea apropiatei sosiri a acelei caravane de pomină.

Ci minunarea lor nu ajunse pînă peste poate, dincolo de orice putință de a o zugrăvi, decît atunci cînd fură martori la întîmplarea următoare. Întrucît iată că, pe cînd ședeau ei așa de vorbă, căscînd ochii uluiți la vestea sosirii caravanei, un cerșetor se apropie de locul unde se aflau și întinse mîna la fiecare, rînd pe rînd. Și unii îi deteră o para, alții o jumătate de para, iar cei mai mulți se mulțumiră, fără a-i da nimic, să răspundă numai : „Miluiască-te Allah !"

Iar Maruf, cînd cerșetorul veni și la el, scoase un pumn plin cu dinari de aur și-i puse în mîna cerșetorului, tot atîta de firesc ca și cum i-ar fi dăruit un bănuț de aramă. Iar dumirirea negustorilor fu atîta de mare încît o tăcere adîncă se așternu peste toată adunarea lor, iar mintea li se aburi și priceperea li se năuci. Și gîndiră : „Ya Allah, bogat mai trebuie să fie omul acesta, de se arată atîta de darnic !" Și, în felul acesta, Maruf dobîndi, într-o clipită, o mare lefterie și o faimă de mirare despre bogăția și despre filotimia lui.

Și zvonul despre mărinimia lui și despre purtările lui strălucite ajunse pînă la urechile regelui cetății, care porunci numaidecît să vină vizirul său și îi zise :

— O, vizirule, trebuie să sosească la noi o caravană încărcată cu bogății nemăsurate, și care sînt ale unui strălucit negutător venetic. Or, n-aș vrea ca negustorii din suk, pungașii ăia, care și-așa sînt cam prea bogați, să pună mîna pe chilipirul unei caravane ca aceea. Și-așa că ar fi mai bine să mă bucur eu de prilej, dimpreună cu soția mea, stăpîna ta, și cu domnița, fiica mea.

Iar vizirul, care era un om plin de chibzuință și de socotință, îi răspunse regelui :

— Nu stă nimica împotrivă. Da nu socotești, o, rege al vremilor, că mai întîi s-ar cuveni a aștepta sosirea acelei caravane, și numai apoi a lua hotărîrile de trebuință ?

Ci regele se burzului și grăi :

— Ce, te-ai zmintit ? Și-apoi de cînd se ia carnea de la măcelar după ce au înfulecat-o cîinii ? Mai degrabă dă zor și rînduiește să vină dinaintea mea neguțătorul acela străin și bogat, ca să mă înțeleg cu el în privința aceasta.

Iar vizirul fu cam nevoit, în pofida nasului său, să ducă la îndeplinire porunca regelui.

Și, cînd Maruf sosi dinaintea regelui, se temeni adînc și sărută pămîntul dintre mîinile aceluia, și îi închină o urare dulce. Iar regele se minună de vorbirea lui aleasă și de purtările lui polisfetite, și îi puse un șir de întrebări despre negustoriile și despre bogățiile lui. Iar Maruf se mulțumea să răspundă, zîmbind :

— Stăpînul nostru regele are să vadă și are să fie mulțumit, atunci cînd caravana are să sosească.

Iar regele se încredință, precum toți ceilalți ; și, vrînd să vadă pînă unde mergea întinderea priceperii lui Maruf, îi arătă un mărgăritar de o grosime și de o strălucire uluitoare, care prețuia pe puțin o mie de dinari, și îi zise :

— Da în agarlîcurile de pe caravana ta ai cumva și mărgăritare de soiul acesta ?

Iar Maruf luă mărgăritarul, îl cîntări cu un ochi zeflemitor și îl aruncă la pămînt ca pe un lucru fără de preț ; și, izbindu-l cu călcîiul, din toată puterea lui, îl sfărîmă liniștit. Iar regele, înmărmurit, strigă :

— Ce faci, bre, omule ? Ai zdrobit un mărgăritar de o mie de dinari !

Și Maruf, zîmbind, răspunse :

— Da, de bună seamă, cam atîta prețuia ! Ci eu am saci și saci plini cu mărgăritare nemăsurat mai groase și

mai frumoase decît acesta, în agarlîcurile de pe caravana mea.

Iar minunarea și lăcomia regelui sporiră și mai mult la vorbele acestea ; și gîndea : „Hotărît ! trebuie să-l iau de soț pentru fata mea pe bărbatul acesta de-a mirările !"

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu

Ci într-a nouă sute șaizeci și treia noapte

Urmă :

Și regele se întoarse înspre Maruf și îi zise :

— O, preacinstitule și prealuminatule emir, vrei să primești de la mine, ca dar, cu prilejul sosirii tale în țara noastră, pe singura mea fată, slujnica ta ? Și aș lega-o cu tine prin legăturile căsătoriei, iar tu ai domni peste împărăție, după moartea mea !

Iar Maruf, așezat și chibzuit, răspunse cu un glas plin de bunăcuviință :

— Darul regelui îl cinstește pe robul care se află dinaintea sa. Ci nu socoți, o, doamne al meu, că ar fi mai bine să așteptăm, pentru sărbătorirea nunții, ca mai întîi să sosească aici caravana mea cea mare ? Întrucît zestrea unei domnițe, cum este fiica ta, cere din parte-mi cheltuieli mari, pe care nu sînt în stare să le fac în ceasul de-acum. Că va trebui, iacătă, să-ți plătesc, ca danie pentru domniță, ție, părintele ei, pe puțin o sută de mii de pungi de cîte o mie de dinari fiecare. Apoi, va trebui să împart o mie de pungi de cîte o mie de dinari săracilor și milogilor, în noaptea nunții ; și alte o mie de pungi celor care vor purta da-

rurile ; şi o mie de pungi pentru întocmirea ospeţelor. Pe deasupra, va trebui să dau ca dar cîte o salbă de o sută de mărgăritare mari la fiecare dintre hanîmele din harem, şi să fac plocon ţie şi soacrei mele, regina, o sumedenie de giuvaieruri şi de nestemate. Or, toate acestea, o, rege al vremilor, nu se pot face chibzuit decît după sosirea caravanei mele.

Iar regele, mai uluit ca oricînd de toată acea înşiruire vrăjită, şi încredinţat pînă în adîncul sufletului său de chibzuinţa, de gingăşia simţămintelor şi de bunăcuviinţa lui Maruf, strigă :

— Nu, pe Allah ! Eu însumi am să iau pe seama mea toate cheltuielile nunţii. Iar în ce priveşte avaetul fetei mele, ai să mi-l plăteşti cînd-are să vină caravana. Ci ţin neabătut să te însori cu fata mea cît mai curînd cu putinţă. Şi poţi să iei din vistieria domnească toţi banii de care vei avea trebuinţă. Şi să nu-ţi faci nici o grijă în privinţa aceasta, întrucît tot ceea ce este al meu este şi al tău.

Şi, pe clipă pe dată, îl chemă pe vizir şi îi spuse :

— Du-te, o, vizirule, şi spune-i şeicului al-islam să vină să vorbesc cu el. Căci vreau să întocmesc chiar astăzi senetul de căsătorie dintre emirul Maruf şi fiica mea.

Iar vizirul, auzind vorbele regelui, lăsă capu-n jos cu o înfăţişare tare stînjenită. Şi, văzînd că regele nu mai avea răbdare, se duse lîngă el şi îi spuse în şoaptă :

— O, rege al vremilor, omul acesta nu-mi place, iar chipul lui nu-mi spune nimic bun. Pe viaţa ta, pînă a-i da fata de nevastă, aşteaptă baremi să căpătăm oarecare dovezi în privinţa caravanei lui. Căci, pînă acum, nu avem decît vorbe peste vorbe ! Or, o domniţă, ca fiica ta, o, măria-ta, preţuieşte în terezie mai mult decît ceea ce ţine în mîna lui omul acesta străin.

Da regele, auzind vorbele acestea, văzu lumea cum se întunecă dinaintea feţei lui, şi răcni la vizir :

— O, viclean mişel care îl urăşti pe stăpînul tău, nu vorbeşti aşa, căutînd a mă abate de la această căsătorie,

decît numai pentru că dorești să te însori tu cu fata mea. Da asta-i departe de nasul tău ! Așa că oprește-te de-a mai încerca să arunci șovăiala și bănuiala în cugetul meu în privința acestui om strălucit și bogat, cu suflet înalt și cu purtări alese. Că de unde nu, în mînia mea pe vicleșugurile tale, pun să ți se petreacă lungimea prin lățime.

Și adăugă, tare stîrnit :

— Ori poate că vrei ca fiică-mea să-mi rămînă pe vatră, bătrînă și necăutată de pețitori ? Au aș mai putea eu să găsesc vreodată un ginere cum este acesta, desăvîrșit din toate privințele, și mărinimos, și chibzuit, și mîndru, și care, fără de nici o îndoială, are s-o îndrăgească pe fata mea, și are să-i dăruiască lucruri minunate, și are să ne îmbogățească pe toți, de la cel mai mare pînă la cel mai mic ? Hai, ești de-aci, și du-te să-l aduci pe șeicul al-islam !

Și vizirul, cu nasul alungit pînă la picioare, plecă să-l cheme pe șeicul al-islam, care veni numaidecît la palat și se înfățișă dinaintea regelui. Și ticlui, pe loc, senetul de căsătorie.

Și întreaga cetate fu împodobită și luminată, la porunca regelui. Și pretutindeni nu mai fu decît chef și zaiafet. Iar Maruf, cavaful, amărîtul acela care văzuse moartea cea neagră și moartea cea roșie, și care gustase din toate năpastele, șezu pe un jeț, în curtea palatului. Și un potop de panglicari, de măscărici și de pehlivani zănatici se înfățișară dinainte-i spre a-l înveseli pe el și spre a-i înveseli pe rege și pe maimarii de la palat. Și își desfășurară toată iscusința și toate harurile lor. Iar Maruf puse să i se aducă, de către chiar vizirul, saci după saci cu aur, și începu să ia dinarii și să-i arunce cu pumnii la toată gloata care bătea din darabane, dănțuia și chiuia. Iar vizirul, crăpînd de ciudă, nu avea o clipă de tihnă, tot trebuind să aducă fără contenire alți și alți saci cu galbeni.

Iar petrecerile și ospețele și veselirile ținură vreme de trei zile și trei nopți ; iar cea de a patra zi, seara, fu ziua

nunţirii şi a împreunării. Şi alaiul miresei era de o strălucire fără de asemuire, întrucît aşa vroise regele ; şi fiecare hanîmă, la trecerea domniţei, o încărcau cu daruri, pe care le strîngeau, pe măsură ce veneau, însoţitoarele ei. Şi-aşa fu dusă pînă la odaia de nuntă, pe cînd Maruf, la rîndu-i, îşi zicea : „Prăpăd peste prăpăd peste prăpăd ! Ce-o fi o fi ! Puţin îmi pasă ! Aşa a vrut soarta. N-ai cum să scapi de ce ţi-e dat. Fiecare îşi poartă triştea legată de gît ! Toate astea ţi-au fost scrise la cartea ursitei, o, cîrpaciule de iminei rupţi, o, bătutule de nevastă, o, Maruf, o, mangositule !"

Şi-aşa că, atunci cînd toată lumea plecă, şi cînd Maruf se văzu singur de faţă cu tînăra domniţă, soţia lui, culcată galeş sub pologul de mătasă, şezu jos pe podea. şi, frîngîndu-şi mîinile, păru prada unei deznădejdi năpraznice. Şi, cum sta aşa mai departe, fără a da vreun semn de clintire, fata scoase capul de sub polog...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaizeci şi patra noapte

Urmă :

...Fata scoase capul de sub polog şi îi spuse lui Maruf :

— O, doamne al meu mult frumos, pentru ce stai aşa, departe de mine, pradă tristeţii ?

Iar Maruf, scoţînd un oftat, răspunse cu caznă :

— Nu este ajutor şi nădejde decît întru Allah cel Atotputernic !

Iar ea îl întrebă tulburată :

— Pentru ce spui așa, o, stăpîne al meu ? Mă găsești urîtă, ori pocită, ori poate că ai o altă pricină de mîhnire ? Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți ! Vorbește și nu-mi ascunde nimic, ya sidi.

Și Maruf, mai scoțînd un oftat, răspunse :

— Toate astea, vezi tu, sînt din vina tatălui tău !

Și ea întrebă :

— Astea, care ? Și ce vină a săvîrșit tatăl meu ?

El spuse :

— Ce ? Păi tu n-ai văzut ce zgîrcit m-am dovedit, de-o zgîrcenie ticăloasă, față de tine și față de hanîmele de la palat ? Of, părintele tău s-a făcut tare vinovat că nu mi-a îngăduit să aștept mai întîi sosirea caravanei mele, pînă să mă însoare ! Că atunci ți-aș fi dăruit niște salbe cu cîte cinci sau șase șiruri de mărgele mari cît ouăle de porumbel, și niște rochii frumoase care nu-și află seamăn pe la fetele de regi, și niște giuvaieruri nu tocmai nevrednice de stepena ta. Pe deasupra, aș fi putut să arăt o mînă nu chiar atît de goală rudelor și musafirilor tăi. Da iacă-tă ! tatăl tău m-a pus la mare încurcătură cu gîndul lui de a face lucrurile prea cu zorul ; și-așa că a săvîrșit față de mine o faptă asemenea cu aceea pe care o săvîrșește cel ce dă foc la o iarbă verde.

Ci fata îi spuse :

— Pe viața ta, nu-ți mai face asemenea griji pentru niște fleacuri, și nu te mai necăji. Mai bine scoală-te, aruncă-ți hainele de pe tine și vino degrabă lîngă mine, să ne bucurăm amîndoi. Și lasă-le-ncolo toate gîndurile alea despre daruri și alte nevoi care nu au nimic cu ce urmează să facem noi în noaptea aceasta. Cît despre caravană și despre bogății, n-am nici habar. Ceea ce îți cer, o, viteazule, este mult mai lesne și mai de zahar ! Cutează, așadar !

Iar Maruf răspunse :

— Haide, dar !

Şi, grăind aşa, se dezbrăcă repede şi dete fuga, ţopăind, înspre domniţa de sub polog. Şi se întinse lîngă copila aceea dulce, gîndind : „Păi eu sînt Maruf, păi chiar eu sînt, cîrpaciul de iminei de odinioară, de pe Uliţa Roşie, din Cairo ! Cine-am fost şi cine sînt ?" Şi, cu asta avu loc dulceea împreunare de braţe tremurătoare şi de miini vorbitoare. Şi lupta se încinse. Şi Maruf puse mîna pe genunchii fetei şi-i cuprinse, iar fata se şi rîndui numaidecît şi i se ghemui la sîn, cuprinzîndu-l de gît. Şi buza grăia surorii ei pe limba sa ; şi veni şi clipita care îl făcu pe copil să-şi uite şi tatăl, şi mama, şi ursita. Şi se strînseră la piept, în aşa fel încît să-i mărturisească de-a drept mierea toată. Iar Maruf, deodată îndemnă la goană, ca într-o hîrjoană, strigînd cu vorba celor făloşi : „Haide, o, taică de pupăcioşi !" Şi nădi fără de zăbovire ceea ce era de nădire : şi, bucurînd copila, aprinse feştila, şi, cu drag, băgă aţa în ac, şi lăsă acul să lunece lin în focul care troznea din plin, îngînînd toate tereremurile, cumu-i din toate vremurile, pe cînd ochiu-i grăia : „Străluceşte !", iar limba grăia : „Gungureşte !", iar dinţii grăiau : „Muşcă !", iar mîna dreaptă grăia : „Împuşcă !", iar mîna stîngă grăia : „Jefuieşte !", iar buzele grăiau : „Pîrjoleşte ! O, fată mult-minunată, o, mărgăritar în scoică de jar, bucură-te mereu de-atita plăcere de miere, o, mult-iubito de-ai tăi şi de sufletul meu !" Şi, grăind aşa, mîndra cetate fu spartă în cele patru unghiuri fermecate şi se dezlănţui vie năprasnica bătălie, fără vînătăi, fără boţituri, fără rupturi, pîrîituri şi julituri, fără murmur, fără dureri, fără cusur, fără vătămături, şi totul fu împlinit cu pricepere isteaţă şi într-o goană măreaţă ! Or, mărire Stăpînului făpturilor tuturor, carele a făcut-o pe fată minunată şi coaptă pentru sfînta faptă, şi carele a dăruit tînărului flăcău pentru ceea ce nu e rău voinicia şi bărbăţia zămislirii pe pămînt a neamurilor care se trag din cei care sînt !

Şi-aşa că, într-un sfîrşit, după o noapte întreagă petrecută fericit în desfătări şi-n îmbrăţişări, Maruf se hotărî

liniştit să se scoale spre a se duce la hammam, însoţit de suspinele mulţumite şi de părerile de rău ale copilei vrăjite. Şi, după ce se scăldă frumos şi se îmbrăcă cu un caftan arătos, se duse la divan, şi şezu de-a dreapta strălucitului sultan, socrul său, tatăl soţiei sale, spre a primi temenelile şi urările emirilor şi maimărimilor. Şi, cu de la sine putere, îl chemă pe vizir, vrăşmaşul său, şi îi porunci să împartă caftane falnice la toţi cei de faţă, şi să le facă daruri nemăsurate, atît emirilor, şi soţiilor emirilor, cît şi dregătorilor de la palat şi soţiilor dregătorilor, şi străjerilor, şi soţiilor lor, şi hadîmbilor, mari şi mici, tineri ori bătrîni. Pe deasupra, îl puse să aducă nişte saci cu dinari, şi începu să ia din ei aurul cu pumnul şi să-l împartă pe la toţi cîţi îl doreau. Şi, în felul acesta, toată lumea îl binecuvîntă şi îl îndrăgi şi îi făcu urări de belşug şi de viaţă lungă. Şi se scurseră aşa douăzeci de zile, folosite de Maruf spre a face daruri nemăsurate, ziua, şi spre a se hîrjoni, în voia lui, noaptea, cu domniţa, soţia sa, care se îndrăgostise pătimaş de el.

Or, la capătul celor douăzeci de zile, în răspăsul cărora nu veni nici o ştire despre caravana lui Maruf, risipele şi zmintelile sale fuseseră duse atîta de departe încît într-o dimineaţă visteria fu lefterită pe deplin, iar cînd se deschiseră haznalele cu saci vizirul văzu că erau goale de tot şi că nu se mai afla în ele nimica de scos. Atunci, năucit pînă peste poate, şi plin în sufletul său de mînie înfundată, se duse să se înfăţişeze dinaintea regelui şi îi spuse :

— Depărteze Allah de la noi veştile cele proaste, o, măria-ta ! Ci sînt dator să-ţi spun, ca să nu stîrnesc, prin tăcerea mea, cearta ta îndreptăţită, că vistieria domnească este zvîduită cu totul, iar caravana cea minunată a emirului Maruf, ginerele tău, încă nu s-a ivit spre a umple la loc sacii cei goi.

Iar regele, la cuvintele acestea, se cam îngrijoră oarecum, şi zise :

— Da, pe Allah ! este adevărat, caravana aceea a cam zăbovit oleacă. Da are să sosească, inșallah !

Iar vizirul zîmbi a rîde și grăi :

— Încarce-te Allah cu milele sale, o, stăpîne al meu, și sporească-ți zilele ! Ci am căzut în cele mai rele belele de cînd cu venirea în țara noastră a emirului Maruf ! Și, în starea de acum a lucrurilor, nu văd nici o poartă de ieșire pentru noi. Căci, pe de-o parte, vistieria este goală, și, pe de alta, fiica ta a ajuns soția acelui venetic, acelui necunoscut ! Ocrotească-ne Allah de cel viclean, de procletul, de bătutul cu pietre ! Starea noastră este o stare tare proastă !

Iar regele, care și începuse să se tulbure și să se îngrijoreze, răspunse :

— Vorbele tale mă sîcîie, și apasă greu pe cugetul meu. În loc să trăncănești așa, ai face mult mai bine să-mi arăți calea de îndreptare a lucrurilor, și mai cu seamă să-mi dovedești că ginerele meu, emirul Maruf, este un mangosit și un mincinos.

Și vizirul răspunse :

— Drept spui, o, măria-ta, și gîndul acesta este un gînd minunat. Trebuie să dovedești, pînă a osîndi. Or, ca să ajungem la adevăr, nu avem pe nimeni care ar putea să ne fie de un ajutor mai prețios decît domnița, fiica ta. Căci nimenea nu este mai aproape de taina unui soț decît soția lui. Trimite, dară, să vină aici, ca să pot s-o iscodesc de după perdeaua care are să ne despartă, și să mă dumiresc astfel în privința care ne frămîntă.

Iar regele răspunse :

— Nu stă nimica împotrivă. Și, pe viața capului meu ! dacă are să ni se dovedească cum că ginerele meu m-a înșelat, am să-l fac să moară de moartea cea mai rea, și am să-l fac să guste sfîrșitul cel mai negru.

Și numaidecît trimise la domniță, să fie rugată a pofti dinaintea lui în sala de taifas. Și porunci să se ridice între

ea și vizir o perdea mare, pe după care domnița șezu jos. Și toate astea fură spuse, ticluite și îndeplinite în răstimpul unei lipse de acasă a lui Maruf.

Și-așa că vizirul, după ce cugetă la întrebările de pus și după ce își chibzui bine socotelile, îi spuse regelui că el e gata. Și, la rîndu-i, domnița, de după perdea, îi spuse tatălui ei :

— Iacătă-mă, o, părintele meu. Ce dorești de la mine ?

El răspunse :

— Să stai de vorbă cu vizirul.

Iar ea îl întrebă atunci pe vizir :

— Ei, tu, vizirule, ce vrei ?

El spuse :

— O, stăpîna mea, trebuie să știi că visteria domnească este goală de tot, de pe urma cheltuielilor și a risipelor emirului Maruf, soțul tău. Pe deasupra, despre caravana cea uluitoare de care de-atîtea ori ne-a tot pomenit că are să sosească, nu ne-a dat nici o știre despre ea. Încît regele, tatăl tău, îngrijorat de starea lucrurilor, a socotit că numai tu ai putea să ne luminezi în privința aceasta, spunîndu-ne ce crezi despre soțul tău, și ce părere a stîrnit în mintea ta, și ce bănuieli ai simțit față de el, de-a lungul celor douăzeci de nopți pe care le-a petrecut cu tine.

La vorbele vizirului, domnița răspunse de după perdea :

— Coperească-l Allah cu milele sale pe fiul socrului meu, emirul Maruf ! Ce cred eu despre el ? Păi, pe viața mea ! nimic decît de bine. Nu se află pe pămînt miez de zumarica vrednică de asemuit cu a lui, ca dulceață, ca gust și ca desfătare. De cînd sînt soția sa, m-am îngrășat și m-am făcut frumoasă, și toată lumea, minunată de înfățișarea mea voioasă, rostește cînd trec : „Apere-o Allah de deochi, și ferească-o de pizmași și de zavistioși !" Ah, fiul socrului meu, Maruf, este o alifie de desfătări, el e bucuria mea, iar eu sînt bucuria lui. Allah să ne lase pe unul altuia !

Iar regele, auzind acestea, se întoarse înspre vizirul său, care își lungise nasul, și îi zise :

— Iaca vezi ? Ce ți-am spus eu ? Ginerele meu Maruf este un om minunat, iar ție, pentru prepunerile tale, ți s-ar cuveni să te pun să fii tras în țeapă !

Ci vizirul, întorcîndu-se înspre perdea, întrebă iar :

— Da caravana, o, stăpînă a mea, da caravana care nu mai vine ?

Ea răspunse :

— Și ce mă privește caravana pe mine ? Ori de sosește, ori de nu sosește, oare fericirea mea are să sporească sau are să se micșoreze ?

Și vizirul zise :

— Da cine are să-ți mai dea să mănînci, acuma cînd haznalele vistieriei sînt goale ? Și cine are să mai plătească cheltuielile emirului Maruf ?

Ea răspunse :

— Allah e darnic și nu-i lasă nevoii pe drept-credincioșii săi.

Iar regele îi spuse vizirului :

— Fiică-mea are dreptate. Taci !

Pe urmă îi spuse domniței :

— Încearcă, totuși, o, dulceață a tatălui tău, să afli de la fiul socrului tău, emirul Maruf, cam pe cînd socoate ca are să-i ajungă aici caravana. Aș vrea să știu numai spre a ne chivernisi cheltuielile și spre a vedea dacă nu e de trebuință să punem niște biruri noi care să poată coperi golul din haznalele noastre.

Și domnița răspunse :

— Ascult și mă supun ! Copiii datoresc ascultare și cinstire părinților lor. Chiar în seara aceasta am să-l întreb pe emirul Maruf și am să-ți dau de știre despre ceea ce are să-mi spună.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și cincea noapte

Urmă :

Și-așa că, la căderea nopții, cînd domnița, ca de obicei, fu gata să se tolănească lîngă Maruf, iar el se tolăni lîngă ea, îi puse mîna la stinghie spre a-l întreba, și, mai dulce ca micrea, și alintăcioasă, și răsfățată, și drăgăstoasă, și pisicoasă ca toate femeile care au vreun lucru de rîvnit și de dobîndit, îi zise :

— O, lumină a ochilor mei, o, poamă a lăuntrurilor mele, o, sîmbure al inimii mele, și viață și desfăt ale sufletului meu, văpăile dragostei mi-au cuprins pieptul tot. Și sînt gata a-mi jertfi și viața pentru tine, și să împart soarta cu a ta, oricare ar fi ea. Ci, pe viața mea asupra-ți ! să nu ții nimica ascuns față de fata socrului tău. Spune-mi, dar, mă rog ție, spre a o păstra în cea mai adîncă taină a inimii mele, pentru care pricină caravana aceea mare, de care pomenesc mereu tatăl meu și vizirul său, nu a sosit încă ? Iar dacă ai vreun necaz ori vreun rău în privința aceasta, spune-mi mie, cu toată inima, și am să mă străduiesc să găsesc vreo cale de a abate orice supărare de dinaintea liniștii tale.

Și, vorbind așa, îl sărută și îl strînse la pieptul ei, și se topi în brațele lui. Iar Maruf se porni deodată pe un rîs cu hohote, și răspunse :

— O, dulceața mea, pentru ce faci atîtea ocolișuri ca să mă întrebi un lucru atîta de ușor ? Căci eu sînt gata, fără de nici o împotrivire, să-ți povestesc tot adevărul și să nu-ți ascund nimic.

Și tăcu o clipă, spre-a înghiți în sec, apoi urmă :

— Află, într-adevăr, o, dulceața mea, că eu nu sînt nici negustor, nici stăpîn de caravane, nici domn peste vreo avere ori alte asemenea pacoste. Întrucît, în țara

mea, nu eram decît un biet cavaf cîrpaci, însurat cu o ciumă de muiere numită Fattumah Baligă-încinsă, o otravă pe inima mea și o urgie pe ochii mei. Și mi s-a întîmplat cu ea cutare și cutare lucru.

Și începu să-i istorisească domniței toată povestea cu soția lui de la Cairo, și tot ce i s-a mai întîmplat ca urmare a pățaniei cu kenafaua cu miere de albine. Și nu-i ascunse nimic și nu sări peste nici un amănunt din toate cîte i se întîmplaseră din ceasul acela pînă la prăbușirea în apele mării și la întîlnirea cu prietenul său din copilărie, mărinimosul negustor Ali. Ci nu ar fi de nici un folos să le mai spunem și noi încă o dată.

Cînd auzi povestea acestei istorii a lui Maruf, domnița se porni pe un rîs de se prăbuși pe spate. Iar Maruf începu și el să rîdă la fel, și spuse :

— Toate ursitele de la Allah izvorăsc. Iar tu ai fost scrisă la ursita mea, o, stăpînă a mea.

Iar ea îi spuse :

— Hotărît, o, Maruf, ești mare meșter în coțcării, și nimeni nu-ți poate fi asemuit ca viclenie, ca isteciune, ca gingășie și ca bucurie. Da ce are să spună tatăl meu, și ce are să spună mai cu seamă vizirul său, vrăjmașul tău, dacă au să afle adevărul despre povestea ta și despre născocirea cu caravana ? De bună seamă că au să te dea morții ; iar eu, de durere, aș muri alături de tine. Așa că ar fi mai bine, pînă una alta, să fugi de la palat și să te afunzi în vreo țară depărtată, unde să aștepți pînă am să găsesc vreun chip de-a orîndui lucrurile și de a lămuri ceea ce este de nelămurit.

Și adăugă :

— Ia, așadar, acești cincizeci de mii de dinari pe care îi am, sari pe cal și du-te să trăiești în vreun loc ascuns, dîndu-mi de știre despre adăpostul tău, ca să pot, în fiecare zi, să-ți trimit un sol care să-ți dea vești de la mine și care să-mi aducă vești de la tine. Și iacă aceasta este, o,

iubitul meu, cea mai bună hotărîre pe care o avem de luat în această împrejurare.

Iar Maruf răspunse :

— Mă încredințez ție, o, stăpîna mea, și mă pun sub ocrotirea ta.

Iar ea îl sărută și făcu cu el treaba obișnuită, pînă la nămiez de noapte.

Atunci îi spuse să se scoale, îl îmbrăcă în niște haine de mamalic, și îi dete calul cel mai bun din grajdurile tatălui ei. Iar Maruf ieși din cetate, străvestit în mamalic de-al regelui, și plecă în calea sa. Și, deocamdată, iată asta fu cu el. Ci în ceea ce îi privește pe domniță, pe rege, pe vizir și caravana cea de nevăzut, iacătă.

A doua zi, dis-de-dimineață, regele veni și șezu în sala de taifasuri, avîndu-l alături pe vizirul său. Și trimise să fie chemată domnița, ca să afle de la ea despre cele ce o sfătuiseră să afle. Și, ca și în ajun, domnița veni să stea în dosul perdelei, care o despărțea de bărbați, și întrebă :

— Ce este, o, părinte al meu ?

El întrebă :

— Ei bine, fata mea, ce ai aflat și ce ai a ne spune ?

Iar ea răspunse :

— Ce am a spune, o, părintele meu ? Uf, Allah să-l bată pe cel viclean, pe izgonitul-cu-pietre ! Și, totodată, afurisească-i pe clevetitori, și întuneca-i-ar chipul de catran al vizirului tău, care a vrut să ne împăcureze chipurile. mie și soțului meu, emirului Maruf !

Și regele întrebă :

— Da cum așa ? Și pentru ce ?

Ea spuse :

— Cum este cu putință, pe Allah ! să-i dai crezare omului acesta pizmătareț, care a pus la cale totul pentru a-l ponegri la cugetul tău pe fiul socrului meu ?

Și tăcu o clipă, ca sugrumată de năduf, și adăugă :

— Află, dar, o, părintele meu, că nu se află pe fața pămîntului un om atîta de cinstit, atîta de drept și atîta

de curat ca emirul Maruf — coperi-l-ar Allah cu milele sale! Iacătă ce s-a întîmplat, din ceasul cînd ne-am despărțit. La căderea nopții, în clipa cînd soțul meu mult-iubit a intrat în iatacul meu, iată că hadîmbul pe care îl am în slujba mea ceru să ne vorbească pentru o știre ce nu îngăduia amînare. Și fu lăsat să intre; și ținea în mînă o scrisoare. Și ne spuse că scrisoarea aceea tocmai îi fusese înmînată de către zece mamalici străini, bogat îmbrăcați, care cereau să vorbească cu stăpînul lor Maruf. Iar soțul meu desfăcu scrisoarea și o citi; pe urmă mi-o dete mie, și o citii și eu. Or, scrisoarea era de la chiar căpetenia acelei caravane pe care voi o așteptați, cu atîta nerăbdare. Și căpetenia caravanei, care are sub poruncile lui, pentru a însoți alaiul, cinci sute de mamalici tineri, asemenea cu cei zece care așteptau la poartă, arăta, în scrisoarea aceea, că, pe cînd drumețeau, avuseseră o întîlnire păcătoasă cu un buluc de beduini hoți, prădători la drumul mare, care vruseseră să le taie calea. De-aci, întîia pricină a zăbovirii caravanei. Și mai arăta că, după ce biruise bulucul acela, fuseseră loviți, noaptea, la cîteva zile mai tîrziu, de altă ceată de beduini, mult mai mare și mai bine înarmată. Și urmase o luptă sîngeroasă în care, din păcate, caravana pierduse cincizeci de mamalici, uciși, două sute de cămile și patru sute de boccealîcuri cu mărfuri scumpe. La acea știre neplăcută, soțul meu, departe de a se lăsa tulburat, rupse scrisoarea, zîmbind, fără ca baremi să mai ceară vreo lămurire de la cei zece robi care așteptau la poartă, și îmi spuse: „Ce sînt acele patru sute de agarlîcuri și acele două sute de cămile pierdute? De-abia dacă înseamnă o pierdere de nouă sute de mii de dinari de aur. Chiar că nu se cade să mai vorbim de ele, și mai ales să-ți faci tu vreo grijă, dulceața mea. Singura supărare care se trage de-aci pentru noi este că sînt nevoit să lipsesc vreo cîteva zile, spre a mă duce să zoresc sosirea caravanei“. Și se sculă, rîzînd, și

mă strînse la pieptul său, și își luă rămas-bun de la mine, pe cînd eu vărsam lacrimile despărțirii. Și coborî, sfătuindu-mă iar să-mi liniștesc inima și să-mi însenine ochii. Iar eu, văzînd cum se duce sîmburele inimii mele, mă plecai pe fereastra care dă înspre curte, și îl văzui pe mult-dragul meu cum sta de vorbă cu cei zece tineri mamalici, frumoși ca niște lune, care aduseseră scrisoarea. Și sări pe calul său, și ieși în fruntea lor din palat, spre a se duce să grăbească sosirea caravanei.

Și, vorbind astfel, tînăra domniță își trase cu zgomot nasul, cum face cineva care ar fi plîns din pricina despărțirii, și adăugă cu un glas dintr-odată supărat :

— Ei, tată, ce s-ar fi întîmplat, ia spune-mi, dacă aș fi făcut necuviința de a-i vorbi soțului meu, așa cum mă povățuisei tu să fac, stîrnit cum ai fost de vizirul tău de păcură ? Da, ce s-ar fi întîmplat ? Soțul meu m-ar fi măsurat de aci încolo cu ochiul silei, și al neîncrederii, și nu m-ar mai fi iubit, ba chiar m-ar fi urît, și pe bună dreptate, într-adevăr ! Și toate astea din pricina prepunerilor mișele și a bănuielilor ponegritoare ale vizirului tău, barba aceea a prăpădului !

Și, vorbind astfel, domnița se ridică, în dosul perdelei, și plecă, făcînd zarvă mare și vădindu-și supărarea. Iar regele se întoarse înspre vizirul său și țipă :

— A, pui de cățea, vezi ce pățim din pricina ta ? Pe Allah ! nu știu ce mă mai ține să nu-ți petrec lungimea prin lățime. Da mai dă tu sfat încă o dată să se arunce îndoiala asupra ginerelui meu Maruf, și-ai să vezi ce te așteaptă !

Și îi aruncă o privire poncișă, și puse capăt divanului. Și-atîta cu ei !

Ci în ceea ce îl privește pe Maruf, iacătă.

După ce ieși din cetatea Kaiitanului, care era cetatea de scaun a regelui, tatăl domniței, și după ce călători prin

cîmpurile pustii vreme de cîteva ceasuri, începu să simtă că o osteneală grea îl deșela, dat fiind că el nu era deprins să călărească pe cai regești, și că meseria lui de cavaf nu-l menise nicidecum să fie într-o zi călărețul cel fălos care era acum. Și, pe deasupra, nu mai contenea să fie îngrijat de urmările poveștii lui ; și începea să-i pară amarnic de rău că îi istorisise domniței adevărul. Și își zicea : „Iacătă că acuma ai ajuns să rătăcești pe drumuri, în loc să te desfeți în brațele soției tale celei ca untul, care cu alinturile ei te făcuse s-o uiți pe afurisita de Balega-încinsă din Cairo".

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și șasea noapte

Urmă :

Și, gîndindu-se la toți îndrăgostiții din alte vremi, cărora despărțirea le arsese inimile, îl prinse mila de starea lui și începu să plîngă cu lacrimi de foc, rostind stihuri deznădăjduite despre despărțire. Și, gemînd așa și vărsîndu-și durerea de îndrăgostit în ofurile stihurilor asemănătoare cu jalea lui, ajunse, după răsăritul soarelui, lîngă un sătuc. Și zări într-un cîmp un felah care ara cu un plug la care erau înjugați doi boi. Și cum, în graba lui de a fugi din palat și din cetate, uitase să-și ia merinde pentru la drum, îl chinuiau și foamea și setea ; și se duse la felahul acela, și îi dete binețe, grăind :

— Salamalekul fie asupra-ți, o, șeicule !

Iar felahul îi răspunse la binețe, rostind :

— Și asupra-ți salamalekul, mila și binecuvîntările lui Allah ! Tu, fără de îndoială, o, stăpîne al meu, ești un mamalic dintre mamalicii sultanului !

Iar Maruf răspunse :

— Da.

Iar felahul zise :

— Fii binevenit, o, chip de lapte, și fă-mi cinstea de a descăleca lîngă mine și de a primi să-mi fii oaspe.

Iar Maruf, care văzu îndată că avea de a face cu un om darnic, repezi o aruncătură de ochi înspre amărîta de așezare din preajmă și luă seama că nu cuprindea nimic cu ceea ce și-ar fi putut cineva stîmpăra foamea ori setea.

Și îi spuse felahului :

— O, fratele meu, nu văd nimic la casa ta ce-ai putea să-i dai unui oaspete flămînd ca mine. Cum ai să faci, așadar, dacă aș primi poftirea ta ?

Și felahul răspunse :

— Binele lui Allah nu ne lipsește ; se găsește din plin. Dă-te numai jos de pe cal, o, stăpîne al meu, și lasă-mă să te îngrijesc și să te ospețesc în numele lui Allah. Satul este colea aproape, iar eu am să dau o fugă repede, cu toată iuțeala picioarelor mele, și am să-ți aduc de acolo ceea ce îți trebuie spre a-ți potoli foamea și a te simți mulțumit. Și nu am să preget nici să-ți aduc niște nutreț și niște grăunțe pentru hrana calului tău.

Iar Maruf, cuprins de gînduri cinstite și nevroind să-i stînjenească pe omul acela sărac și să-l smulgă de la munca lui, îi răspunse :

— Păi, dacă satul este colea aproape, o, fratele meu, mult mai iute aș da cu o fugă călare pînă acolo, și aș cumpăra din suk tot ce trebuie, pentru mine și pentru calul meu.

Ci felahul, care nu se putea îndura, în bunătatea lui înnăscută, să lase să plece așa, fără a-i da găzduire, un străin de pe drumurile lui Allah, i-o întoarse :

— Despre ce suk vorbești, o, stăpîne al meu ? Ori un pîrlit de sătuc ca al nostru, unde casele sînt zidite din balegă de vacă, are vreun suk ori fie ce-o fi care, mai de aproape ori mai de departe, să semene cu un suk ? Noi nu avem nici un soi de daraveli de vînzare ori de cumpărare ; și fiecare trăiește din puținul pe care îl are. Mă rog, așadar, ție, pe Allah și pe Prorocul cel binecuvîntat, să descalеci colea, spre a mă îndatora și spre a face o bucurie cugetului și inimii mele. Și mă duc repede în sat și mă întorc și mai repede.

Atunci Maruf, văzînd că nu poate să nu primească poftirea acelui felah sărac fără a-l mîhni și a-l îndurera, se dete jos de pe cal și se duse să șadă la intrarea în bordeiul de balegă uscată, pe cînd felahul, numaidecît, slobozindu-și picioarele în vînt spre sat, nu zăbovi a pieri în depărtare.

Și, așteptîndu-l să se întoarcă cu merindea, Maruf începu să cugete și să-și spună : „Iacătă-mă că sînt pricină de griji și de necazuri pentru sărmanul acesta, cu care mă asemuiam atîta de mult pe vremea cînd nu eram decît un amărît de cavaf cîrpaci ! Ci, pe Allah ! am să îndrept, pe cît îmi stă în putință, paguba pe care i-o pricinuiesc lăsîndu-l să-și părăsească așa munca. Și, dintru-întîi, am să mă străduiesc, pe ogor, să ar în locul lui și să-l ajut să-și dobîndească îndărăt în felul acesta vremea pe care o irosește pentru mine."

Și se sculă, pe clipă pe dată, și îmbrăcat în hainele lui daurite de mamalic împărătesc, puse mîna pe plug și îndemnă perechea de boi, de-a lungul brazdei începute. Da nici nu apucase bine să facă boii să meargă cîțiva pași, că rîmocul plugului se și opri deodată, cu un scrîșnet ciudat, înțepenit în ceva ce îi sta în cale ; și boii, opintiți în jug, se poticniră pe picioarele lor de dinainte. Iar Maruf, dîndu-le gură, îndemnă vitele să se ridice, și le biciui aprig, ca să biruie împotrivirea. Ci, cu toată opintirea amarnică pe care boii o încercară, plugul nu se clinti

nici cît de-un deget, și rămase pironit în glie ca întru așteptarea zilei judecății ce va să vie.

Atunci Maruf se hotărî să cerceteze cam ce treabă putea să fie. Și, după ce dete pămîntul la o parte, văzu că brăzdarul plugului se înfipsese cu vîrful într-o toartă strașnică de aramă roșie ințepenită într-o lespede de marmură, aproape de fața arăturii.

Și îl împinse ispita să se apuce să încerce a mișca și a ridica lespedea aceea de marmură. Și, după cîteva încercări, izbuti pînă la urmă s-o clintească și s-o facă să alunece într-o parte. Și zări, sub ea, o scară ce ducea, pe niște trepte de marmură, într-o hrubă de sub pămînt, pătrată și mare cît un hammam. Și Maruf, rostind *bismillahul*, coborî în hruba aceea, și văzu că era alcătuită din patru săli în șir. Și cea dintîi dintre săli era plină cu galbeni, de la podea pînă sus la tavan ; iar cea de a doua era plină cu mărgăritare, cu smaralde și cu mărgeanuri roșii, tot așa, de la podea pînă la tavan ; iar cea de a treia, cu balașuri, rubine, peruzele, olmazuri și nestemate de toate culorile ; da cea de a patra, care era cea mai largă și cea mai bine întocmită, nu cuprindea nimic altceva decît un pilastru din lemn de abanos pe care sta un sipețel mititel de cleștar, nu mai mare decît o lămîie.

Și Maruf se minună cu mare mirare de cele ce vedea, și se bucură de comoara aceea. Da ceea ce îl ispitea cel mai mult era sipețelul cel mărunțel de cleștar, singurul lucru ce se vedea în acea a patra sală, atîta de mare, de sub pămînt. Încît, neputînd să-și înfrîne îndemnurile sufletului, întinse mîna înspre flecușteţul acela, care îi atrăgea privirile nemăsurat mai mult decît toate minunățiile din comoară ; și, apucîndu-l, îl deschise. Și găsi în el un inel de aur, împodobit cu o boabă de cornalină, pe care erau săpate, cu niște slove pînă peste poate de gingașe și semănînd cu piciorușele de furnică, niște scrieri talismanice. Și Maruf, cu o mișcare firească, își petrecu inelul pe deget, și îl potrivi frecîndu-l.

Și pe dată ieși un glas puternic din nestemata inelului, care grăi :

— La poruncile tale ! la poruncile tale ! Spune ! Vrei să dărîm ori să zidesc, să omor niscaiva regi și niscaiva regine, ori să ți-i aduc aici ? Să fac să răsară din pămînt o cetate întreagă, ori să nimicesc o țară toată ? Să acopăr cu flori un meleag, ori să-l pustiesc ? Să șterg de pe fața lumii un munte, ori să sec o mare ? Spune, dorește, poruncește ! Da fie-ți milă, nu mă freca atîta de amarnic, o, stăpîne al meu ! Sînt robul tău, din vroia Stăpînului ginnilor, izvoditorul zilei și al nopții !

Și Maruf, care dintru-ntîi nu-și dedese bine seama de unde ieșea glasul, luă aminte pînă la urmă că ieșea din chiar bobița de pe inelul pe care și-l pusese pe deget, și spuse celui ce se afla în cornalină :

— O, făptură a Stăpînului meu, cine ești ?

Iar glasul din cornalină răspunse :

— Sînt ginnul Părintele Norocului, robul inelului acestuia. Și împlinesc fără cîrtire poruncile oricui va fi ajuns stăpîn pe inel. Și nimic nu îmi este cu neputință, întrucît sînt baș-căpetenie peste șaptezeci și două de seminții de ginni, de efriți, de șeitani, de auni și de marezi. Și fiecare seminție este alcătuită din douăsprezece mii de voinici năprasnici, mai tari ca elefanții și mai sprinteni ca argintul cel viu. Ci, precum ți-am spus, o, stăpîne al meu, sînt, la rîndu-mi, supus al acestui inel ; și, oricît de mare ar fi puterea mea, ascult de cine stăpînește inelul, ca un copil de mama lui. Da îngăduie-mi să te vestesc că dacă, din nenorocire, ai să freci de două ori la rînd nestemata, în loc de o dată, ai să mă faci să mă mistui în pojarul numelor cumplite care sînt săpate pe inel. Și ai să ne pierzi pe totdeauna, și pe mine și pe el.

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă : .

Și Maruf, auzind acestea, îi răspunse efritului din cornalină :

— O, strălucitule și preaputernicule Taică al Norocului, să știi că mi-am țintuit vorbele tale în locul cel mai temeinic al ținerii mele de minte. Ci, pentru început, poți tu să-mi spui cine te-a închis în cornalină, și cine te-a supus puterii stăpînului inelului ?

Iar ginnul răpunse din lăuntrul nestematei :

— Află, ya sidi, că locul unde ne aflăm este vistieria cea din străvechime a lui Ședad, fiul lui Aad, ziditorul cetății celei vestite, acuma în năruire, Irem-cea-cu-Pilaștri. Or eu, pe vremea vieții lui, eram rob la regele Ședad. Iar tu ești stăpîn chiar pe inelul său, pe care l-ai găsit în cleștarul în care fusese închis pe vremuri !

Și cîrpaciul de încălțări de altădată de pe Ulița Roșie din Cairo, ajuns acuma, datorită stăpînirii acelui inel, moștenitorul drept al neamului lui Nemrod și al acelui viteaz și falnic Ședad, care trăise vîrsta a șapte vulturi, vroi să încerce, fără de zăbavă, puterile vrăjite închise în nestemată. Și îi spuse celui din cornalină :

— O, rob al inelului, ai putea tu să faci să iese din sălile acestea de sub pămînt și să duci deasupra, la lumină, comoara închisă aici ?

Și glasul Părintelui Norocului răspunse :

— Păi fără de îndoială ! iar lucrul acesta îmi este chiar cel mai ușor !

Și Maruf îi zise :

— Dacă-i așa, îți cer să dai zor a scoate toate bogățiile și minunățiile cîte sînt aci, fără a lăsa nimic celor ce ar putea să mai vină după mine, nici măcar urma.

Și glasul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Pe urmă strigă :

— Hei, băieți !

Și pe dată Maruf văzu cum se ivesc dinainte-i doisprezece băieți de o frumesețe mare, purtînd pe capete niște coșuri nemăsurate. Și, după ce sărutară pămîntul dinaintea lui Maruf fermecat, se ridicară iar și, într-o clipire de ochi, duseră afară, în cîteva poveri, toate comorile cuprinse în cele trei săli de sub pămînt. Și, după ce își isprăviră treaba, veniră iar să-și aștearnă temenelile la picioarele lui Maruf, tot mai vrăjit, și pieriră precum se iviseră.

Maruf atunci, pînă peste poate de mulțumit, se întoarse înspre cel ce sălășluia în cornalină și îi spuse :

— Este desăvîrșit. Ci aș vrea acuma niște lăzi, niște catîri cu catîrgiii lor, și niște cămile cu cămilarii lor, pentru a duce aceste comori în orașul Kaiitan, cetatea de scaun a împărăției Sohatan.

Și robul cel închis în nestemată răspunse :

— La poruncile tale ! nimic nu este mai lesne de rostuit.

Și dete un strigăt mare și, tot atunci, catîri și catîrgii, cămile și cămilari, lăzi și coșuri, și mamalici îmbrăcați falnic, frumoși ca niște lune, se iviră dinaintea lui Maruf, cîte șase sute din fiecare soi. Și, într-un răspăs mai scurt decît ți-ar trebui ca să închizi un ochi și să-l deschizi iar, încărcară pe vite lăzile și coșurile, umplute mai întîi cu aur și cu giuvaieruri, și se rînduiră în șir frumos. Iar tinerii mamalici săriră pe caii lor cei mîndri și împresurară, înșiruiți din loc în loc, caravana.

Iar cavaful de odinioară îi spuse atunci slujitorului inelului :

— O, Taică al Norocului, doresc de la tine acuma o mie de alte vite, încărcate cu mătăsuri și cu atlazuri

aurite, şi cu alte mărfuri scumpe de la Siria, de la Egipt, de la Grecia, de la Persia, de la Ind şi de la Chitai.

Iar ginnul răspunse cu ascultare şi cu supunere. Şi pe dată cele o mie de cămile şi de catîri, încărcate cu lucrurile pomenite, se iviră dinaintea lui Maruf, şi se duseră să se rînduiască singure, în şir frumos, la urma alaiului, străjuite, ca şi suratele lor, de alţi mamalici tineri, îmbrăcaţi falnic, şi călări ca şi fraţii lor. Iar Maruf fu mulţumit şi îi spuse celui ce sălăşluia în inel :

— Acuma, pînă a pleca, vreau să mănînc. Ridică-mi, dar, un cort de mătasă, şi adu-mi nişte tăvi cu mîncăruri bune şi cu băuturi reci.

Şi totul fu îndeplinit pe loc.

Iar Maruf intră în cort şi şezu dinaintea tăvilor, chiar în clipita cînd felahul cel bun se întorcea din cătun. Şi, bietul de el, venea aducînd pe cap un blid plin cu linte prăjită în ulei, sub braţul stîng nişte pîine neagră şi nişte ceapă, iar sub braţul drept o traistă plină cu ovăz pentru cal. Şi văzu, dinaintea casei sale, caravana cea vrăjită, şi cortul de mătase în care şedea Maruf înconjurat de robii zoriţi care îl slujeau, pe cînd alţi robi stăteau în spatele lui, cu braţele încrucişate pe piept. Şi rămase tulburat pînă peste poate, şi gîndi : „De bună seamă că sultanul, care l-o fi trimis înaintea sa pe mamelucul cel dintîi pe care l-am văzut, a sosit aici în lipsa mea ! Ce păcat că nu m-am gîndit să tai cele două găini ale mele şi să i le fi gătit cu unt de vacă !“ Şi se hotărî pe dată să facă aşa, măcar că zăbovise, şi se repezi după cele două găini să le taie şi să le dea sultanului, fripte în unt de vacă, numaidecît.

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Da Maruf îl zări și îl strigă. Și le spuse totodată robilor care îl slujeau :

— Aduceți-l la mine !

Iar ei deteră fuga după el și îl aduseră pe sus în cort, cu blidul lui cu linte, cu cepele, cu pîine cea neagră și cu traista lui cu ovăz. Și Maruf se ridică în cinstea lui, îl îmbrățișă și îi zise :

— Ce aduci acolo, o, fratele meu întru sărăcie ?

Și felahul cel sărac se minună cu mare mirare că i se vorbește cu atîta dragoste de către un om cu atîta greutate, și că îl aude grăind cu glasul acela și că îi spune „frate întru sărăcie". Și își zise : „Dacă acesta este un sărăcan, atunci eu ce mai sînt ?" Și îi răspunse :

— Îți aduc merindea ospeției, o, stăpîne al meu, și tainul calului tău. Ci mă rog ție să ierți neștiința mea. Căci, de-aș fi știut că ești sultanul, nu aș fi șovăit să jertfesc în cinstea ta cele două găini pe care le am, și să ți le frig în unt de vacă. Ci sărăcia îl face pe om orb și îl văduvește de toată isteciunea.

Și lăsă capu-n jos, peste măsură de rușinat și de fisticit. Iar Maruf, la vorbele sale, aducîndu-și aminte de starea lui de odinioară, de pe cînd trăia într-o ticăloșie asemenea, ori chiar și mai rea ca a felahului acela sărman, începu să plîngă. Și lacrimile-i curgeau șuvoi printre firele bărbii, și cădeau în farfurie. Și îi spuse felahului :

— O, fratele meu, liniștește-ți inima. Eu nu sînt nicidecum sultanul, ci numai ginerele lui. Și, în urma unor încurcături pe care le-am avut între noi, am plecat de la palat. Ci îmi trimite acuma toți robii aceștia și toate aceste daruri, spre a-mi dovedi că vrea să se împace cu mine. Cît despre tine, fratele meu, care ai vrut să mă omenești fără

a. ști cine sînt, cu atîta bunătate, află că nu ai semănat într-un pămînt uscat.

Și îl sili pe felah să șadă de-a dreapta lui, și îi spuse :

— În ciuda tuturor bunătăților pe care le vezi în farfuriile acestea, mă jur pe Allah că nu vreau să mănînc decît din blidul tău de linte, și că nu am să mă ating de nimic altceva decît de pîinea aceasta și de cepele acestea.

Și le porunci robilor să dea mîncărurile cele scumpe felahului ; și, la rîndu-i, nu mîncă decît lintea din blid, pîinea cea neagră și cepele. Și se lumină și se bucură privind uimirea bietului felah la vederea atîtor bunătăți a căror mireasmă sătura mințile, și a atîtor bucate care vrăjeau privirile.

Și, după ce isprăvi de mîncat, mulțumi Atoatedătătorului pentru binefacerile sale ; iar Maruf se ridică și, luîndu-l pe felah de mînă, îl duse afară din cort, înspre caravană. Și îl sili să-și aleagă, din fiecare soi de marfă și de agarlîc, cîte o pereche de cămile și cîte o pereche de catîri. Pe urmă îi spuse :

— Astea intră în stăpînirea ta, o, fratele meu. Și îți mai las, pe deasupra, și cortul acesta, cu tot ce se află în el.

Și, fără a vroi să-i asculte nici împotrivirile, nici mărturiile de mulțumire, își luă rămas-bun de la el, sărutîndu-l încă o dată, încălecă pe cal, trecu în fruntea caravanei și, trimițînd înainte-i la cetate un sol mai iute ca fulgerul, însărcinat să-i ducă veste regelui despre sosirea sa, porni la drum.

Or, solul lui Maruf ajunse la sarai în clipita cînd vizirul tocmai îi spunea regelui :

— Scutură-te de greșala ta, o, stăpîne al meu, și nu da crezămînt spuselor domniței, fiica ta, despre plecarea soțului ei. Întrucît, pe viața capului tău ! emirul Maruf a plecat de aici ca fugar, de frica dreptei tale mînii, și nicidecum spre a se duce să zorească sosirea unei caravane

care nu se află. Pe sfintele zile ale vieții tale, omul acela nu este decît un mincinos, un viclean și un pezevenghi !

Și cînd regele, pe jumătate încredințat de vorbele vizirului, taman deschidea gura spre a da răspunsul cuvenit, solul intră și, după ce se temeni, îi vesti sosirea lui Maruf, spunînd :

— O, regele al vremilor, vin la tine ca vestitor. Și îți aduc vestea cea bună a sosirii, pe urma mea, a stăpînului meu, emirul preaputernic și multdarnic, viteazul fără de seamăn, Maruf, ginerele tău. Care este în fruntea unei caravane ce n-a putut să meargă la fel de iute ca mine, din pricina averilor grele cu care e încărcată.

Și, grăind așa, mamelucul cel tînăr sărută iar pămîntul dintre mîinile regelui, și plecă precum venise.

Atunci regele, peste măsură de fericit, dà mîniat pe vizirul său, se întoarse înspre el și-i zise :

— Cătrăni-ți-ar Allah obrazul și făcea-ți-l-ar tot atîta de întunecat pe cît ți-e și mintea ! Și bătu-ți-ar barba ceea, o, vicleanule, și încredința-te-ar de minciună și de vicleșug, așa cum ai să fii încredințat într-un sfîrșit de strălucirea și de puternicia ginerelui meu cel iubit !

Și vizirul, încremenit și vîntuit de orice cuget, se aruncă la picioarele stăpînului său, fără a mai avea puterea să răspundă baremi o vorbă. Iar sultanul îl lăsă așa, și ieși să dea poruncă să se împodobească și să se gătească toată cetatea, și să se orînduiască totul spre a ieși, cu mare saltanat, înaintea ginerelui său.

După care, se duse la iatacul copilei sale, și îi împărtăși vestea cea fericită. Și domnița, cînd îl auzi pe tatăl său că vorbește despre venirea soțului ei în fruntea unei caravane pe care gîndea că ea însăși a născocit-o bucată cu bucată, rămase pînă peste poate de uluită și de minunată. Și nu mai știu ce să creadă, ce să spună ori ce să răspundă ; și se întreba dacă nu cumva soțul ei își bate joc încă o dată de sultan, ori dacă nu cumva a vroit, în noaptea cînd îi istorisise povestea sa, să-și rîdă de ea, ori poate

că numai s-o pună la încercare, ca să vadă dacă ea are o dragoste adevărată față de el. Și, orice-ar fi fost, gîndi că mai degrabă să păstreze numai pentru ea îndoielile și nedumeririle, așteptînd să vadă cum stă treaba. Și se mărgini să-i arate părintelui ei un chip înflorit de mulțumire. Iar regele ieși de la ea și trecu în fruntea alaiului care porni în calea lui Maruf.

Da cel care fu cel mai uluit dintre toți, și cel mai năucit, fu, fără de tăgadă, strălucitul negustor Ali, tovarășul de copilărie al lui Maruf, care știa, mai bine decît oricine, ce temei aveau bogățiile lui Maruf, încît, cînd văzu împodobeala cetății, și pregătirile de sărbătoare, și alaiul domnesc care ieșea din cetate, îi opri pe trecători ca să-i întrebe despre pricina acelei frămîntări. Iar ei îi răspunseră :

— Ce, nu știi ? Păi ginerele regelui, emirul Maruf, se întoarce în fruntea unei caravane falnice !

Iar prietenul lui Maruf își plesni mîinile una de alta și își zise : „Cam ce-o mai fi și cu pehlivănia aceasta nouă a cavafului ? Pe Allah ! au de cînd munca de cîrpaci de pingele o fi putut să-l ridice pe prietenul meu Maruf stăpîn și căpetenie de caravane ? Da mare e Allah...

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și noua noapte

Urmă :

...Da mare e Allah ! Și mîntuiască-i el cinstea, și ferească-l de rușinea obștească !“ Și rămase acolo, așteptînd, ca și ceilalți, sosirea caravanei.

Și în curînd alaiul își făcu intrarea în cetate. Și Maruf călărea în frunte, mai strălucitor de o mie de ori decît regele, și măreț, și falnic, de să facă să plezneascä fierea în porcii-de-cîine. Iar în urma lui venea caravana cea nesfîrșită, străjuită de mamalicii cei mîndri, îmbrăcați în atlazuri minunate. Și toate astea erau atîta de frumoase și de uluitoare, că nimeni nu-și amintea să mai fi văzut ori să mai fi auzit pomenindu-se despre ceva asemenea. Iar negustorul Ali îl văzu și el pe Maruf în starea aceea nemaipomenită, și își zise: „Iaca na! Pe semne că a pus ceva la cale cu domnița, soția sa, ca să-și rîdă de rege." Și se apropie de Maruf, și izbuti să ajungă lîngă el, prin toată vîlva care îl impresura, și îi spuse, da în așa chip încît să nu fie auzit decît numai de el:

— Fii binevenit, o, șeicule al pușlamalelor norocite, și cel mai iscusit dintre pezevenghi! Ce vrea să zică toate astea? Ci, pe Allah, ți se și cuvin toate hatîrurile și tot huzurul la care ai ajuns, o, prietene al meu. Hai, fii fericit și veselește-te! Iar Allah să-ți sporească pișicherlîcurile și pungășiile!

Și Maruf începu să rîdă de vorbele prietenului său, și își dete întîlnire cu el pe-a doua zi.

Și, cu asta, Maruf ajunse la palat, alături de rege, și se sui să șadă, în slava lui, pe un jeț domnesc așezat în sala cea mare de primire. Și porunci să se înceapă cu ducerea în vistieria regelui a lăzilor umplute cu aur, cu giuvaieruri, cu mărgăritare și cu nestemate, să se umple cu acele minunății toți sacii din haznale, și să i se aducă apoi tot ce mai rămăsese, adică boccealîcurile cu atlazurile cele scumpe și cu mătăsăria. Și i se îndepliniră întocmai poruncile. Și puse să se desfacă în fața lui lăzile și boccealîcurile, una cîte una, și începu să împartă, cu mîinile amîndouă, mai-marilor de la saraiul împărătesc și soțiilor lor, atlazurile cele minunate, mărgăritare și nestemate, și să facă daruri mari mădularelor divanului împărătesc, negustorilor pe care îi cunoștea, săracilor și prostimii. Și,

în pofida mustrărilor regelui, care vedea lucrurile acelea scumpe cum pier ca apa prin ciur, Maruf nu se ridică pînă ce nu împărţi tot agarlîcul caravanei. Căci darul cel mai mic pe care îl dăruia era un pumn sau doi de aur, de smaralde, de mărgăritare ori de rubine. Şi le zvîrlea cu amîndouă mîinile, pe cînd regele suferea amarnic şi se strîmba de durere, strigînd de fiecare dată :

— Destul, o, fiul meu, destul ! Nu are să ne mai rămînă nimic.

Da Maruf, zîmbind, răspundea de fiecare dată :

— Pe viaţa ta ! să nu-ţi faci frică de una ca asta. Căci ceea ce am eu este de neisprăvit.

Estimp, vizirul veni să-l vestească pe rege că haznalele din vistierie erau pline cu vîrf acuma, şi că nu se mai putea pune nimic în ele. Şi regele îi spuse :

— Bine. Caută altă sală, şi umple-o ca şi pe cealaltă !

Iar Maruf, fără să se uite la el, îi zise :

— Poţi !

Şi adăugă :

— Şi ai să umpli şi-a treia sală, apoi pe-a patra. Şi, dacă regele nu se împotriveşte, aş putea să umplu la fel toate sălile palatului cu asemenea lucruri care, pentru mine, nu au nici un preţ.

Iar regele nu mai ştia dacă toate astea se petreceau în vis ori aievea. Şi era uluit pînă peste marginile uluirii. Iar vizirul ieşi spre a se duce să mai umplă alte vreo două-trei săli cu bogăţiile aduse de Maruf.

Iar Maruf, de îndată ce aceste toate se sfîrşiră, şi după ce dovedi astfel că îndeplinise tot ceea ce făgăduise, ba chiar cu asupra de măsură, dete zor să pună capăt divanului de filotimie, şi să se ducă la tînăra lui soţie. Iar domniţa, de cum îl văzu, veni la el, cu ochii plini de bucurie, şi îi sărută mîna, şi îi zise :

— Fără de îndoială, o, fiu al socrului meu, ai vrut să te veseleşti pe seama mea şi să-ţi rîzi de mine, ori poate ca să-mi pui dragostea la încercare, istorisindu-mi

povestea despre sărăcia ta de altădată și despre necazurile tale cu soția ta, afurisita de Fattumah Baligă-încinsă. Da mulțumesc lui Allah că nu m-a lăsat să mă port față de tine, o, stăpîne al meu, altminteri de cum am făcut.

Și Maruf o sărută, îi dete răspunsul de cuviință, și îi dărui o haină fără de asemuire, și o salbă închisă cu zece șiruri de cîte patruzeci de mărgăritare fără pereche, mari cît ouăle de porumbel, și niște brățări și niște lănțuguri făurite de vrăjitori. Și domnița, văzînd toate acele lucruri frumoase, simți o plăcere mare și strigă :

— Hotărît ! am să păstrez rochia aceasta frumoasă și podoabele acestea numai pentru zilele de sărbătoare.

Iar Maruf zîmbi și îi spuse :

— O, dulceața mea, nu te îngrija de asta ! În fiece zi am să-ți dăruiesc alte rochii și alte podoabe, cîtă vreme dulapurile tale n-au să dea pe dinafară și cîtă vreme lăzile tale nu vor fi pline pînă-n buză.

Și, cu asta, făcură treaba lor, obișnuită, pînă dimineața.

Or, încă nici nu ieșiseră de sub polog, cînd auziră glasul regelui care cerea să intre. Și Maruf se repezi să-i deschidă, și îl văzu tulburat și galben la față și speriat la chip. Și îl pofti cu grijă să intre, și să șadă pe divan ; și domnița se sculă, cu totul tulburată de acea sosire neașteptată și de înfățișarea părintelui ei, și dete zor să-l stropească cu apă de trandafiri spre a-i potoli starea și a-l face să-și capete iar darul vorbirii. Și cînd el, într-un sfîrșit, putu să grăiască, îi spuse lui Maruf :

— O, fiul meu, sînt, ah, aducător de știri rele ! da se cade să ți le spun, ca să fii prevestit de năpasta care te paște. Uf, se cade ori nu se cade ?

Și Maruf răspunse :

— Se cade, de bună seamă !

Și regele spuse :

— Eh, află, o, copile al meu, că slugile mele și străjerii mei, pînă peste poate de uluiți, au venit să-mi dea de veste, acum o clipă, că cei două mii de mamalici ai

tăi, chervanagiii, cămilarii și catîrgiii au pierit în noaptea aceasta, fără ca să știe cineva pe ce cale au plecat, și fără să lase nici cea mai mică urmă de drumul lor. O pasăre care își ia zborul de pe o creangă lasă o urmă mai mult decît n-a lăsat toată chervanaua aceea pe drumurile noastre. Or, cum pierderea aceasta este o pierdere fără de leac pentru tine, am fost atîta de năucit că și-acuma sînt tot buimăcit.

Iar Maruf, auzind vorbele regelui, începu să rîdă și răspunse :

— O, socrule, liniștește-ți cugetul. Căci pierderea sau pieirea chervanagiilor mei și a vitelor mele nu are mai multă însemnătate pentru mine decît pierderea unui strop de apă din mare. Întrucît, astăzi, ca și mîine, și ca și poimîine, și ca și în celelalte zile, voi putea, numai dorindu-mi, să am mai mulți chervanagii și mai multe vite de povară, cu încărcătura lor cu tot, cît nici n-ar putea să încapă în toată cetatea Khaiitanului. Poți, dar, să-ți liniștești sufletul, să te înseninezi la față, și să ne lași acuma să ne sculăm ca să ne ducem la hammamul de dimineață.

Și regele, mai năucit decît fusese el vreodată, ieși de la Maruf și se duse să-și cheme vizirul și să-i povestească tot ce se petrecuse și să-i spună :

— Ei, de data aceasta pricepi ceva despre puterea de nepriceput a ginerelui meu ?

Iar vizirul, care nu uitase umilirile îndurate de cînd Maruf se ivise în calea lui, își zise : „Iacătă prilejul de a mă răzbuna pe blestematul acela !“ Și îi spuse regelui, cu un glas supus :

— O, rege al vremilor, sfatul meu nu poate să fie de nici o luminare. Da, întrucît mi-l ceri, nu voi spune decît că singura cale pentru tine de a ști întru cît să te întemeiezi pe puternicia cea tainică a ginerelui tău, emirul Maruf, este de a te aduna cu el la un pahar și de a-l îmbăta. Și cînd aburul băuturii are să-i facă minţile să

dănțuiască, tu să-l iscodești cu iscusință despre averea lui ; iar el are să-ți răspundă, de bună seamă, fără a-ți ascunde nimica din ce e adevărat.

Și regele spuse :

— Acesta-i un gînd minunat, o, vizirule, și am să-l pun în faptă chiar în seara aceasta.

Și-așa, cînd veni seara, regele se adună cu ginerele său Maruf și cu vizirul său, dinaintea tablalelor cu băuturi. Și pocalele începură să se vînture. Și beregata lui Maruf fu un urcior fără fund. Și starea lui ajunse o stare jalnică. Și limba începu să i se vîntuie ca aripile unei mori de vînt.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezecea noapte

Urmă :

Și cînd nu mai știu să-și osebească mîna dreaptă de mîna stîngă, regele, tatăl soției lui, îi spuse :

— Chiar că, o, ginere al nostru, tu nu mi-ai povestit niciodată întîmplările din viața ta, care trebuie să fi fost o viață minunată și nemaipomenită. Și tare aș avea poftă să ascult, în seara aceasta, cum îmi istorisești pățaniile tale uluitoare.

Și Maruf, care era fără de nici un tertip la sufletul său, și fără de nici un vicleșug, se lăsă ispitit, în beția lui, ca toți oamenii beți cărora le place lăudăroșenia, să istorisească regelui și vizirului toată povestea sa, de la început pînă la sfîrșit, începînd din ceasul cînd, biet potlo-

gar de iminei, se însurase cu afurisita din Cairo, pînă în ziua cînd găsise comoara și inelul cel vrăjit în ogorul felahului cel sărac. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem și noi încă o dată.

Iar regele și vizirul, la povestirea acelei istorii pe care erau departe de-a și-o fi închipuit atîta de năucitoare, se uitară unul la altul, mușcîndu-și pumnii. Iar vizirul îi spuse lui Maruf :

— O, stăpîne al meu, arată-ne o clipită inelul care are atîta putere vrăjită.

Și Maruf, ca un nebun văduvit de minte, scoase de pe deget inelul și i-l puse vizirului dinainte zicînd :

— Iacătă-l ! În cornalina lui se află prietenul meu, efritul Părintelui Norocului.

Și vizirul, cu ochii învăpăiați, luă inelul și frecă nestemata, cum îi dezvăluise Maruf.

Și pe dată glasul ieși din cornalină, grăind :

— Iacătă-mă ! iacătă-mă ! dă poruncă și mă supun ! Vrei să năruiești un oraș, să zidești o cetate de scaun sau să omori un rege ?

Și vizirul răspunse :

— O, slujitor al inelului, îți poruncesc să-l înșfaci pe codoșul acesta de rege, dimpreună cu ginerele său Maruf, pezevenghiul, și să-i arunci în vreo pustie fără apă, ca să moară acolo de sete și de lipsuri.

Și, pe clipă, regele și Maruf fură înhățați ca un fir de pai și duși într-o pustie sălbatică, cu totul și cu totul înfricoșată, care era pustia setei și a foamei, locuită de moartea cea cruntată și de deznădejde. Și-așa cu ei !

Cît despre vizir, dete zor să strîngă divanul și să le arate dregătorilor, emirilor și maimarilor că fericirea supușilor și liniștea statului ceruseră ca regele și ginerele său Maruf, un înșelător de cea mai mișelească teapă, să fie surghiuniți departe, și că el, vizirul, a fost căftănit domn peste împărăție. Și adăugă :

— Şi-apoi, dacă şovăiţi cumva să vă supuneţi la noua rînduire a treburilor, şi să mă primiţi de stăpîn legiuit al vostru, vă trimit într-o clipită, în temeiul puterii mele de acum, să vă întîlniţi cu stăpînul vostru de mai înainte şi cu codoşul lui de ginere în colţul cel mai sălbatic din pustia setei şi a morţii cruntate.

Şi-i puse astfel să i se închine cu jurămînt pe toţi cei de faţă, în ciuda nasului lor, şi căftăni pe cine căftăni, şi mazili pe cine mazili. După care trimise vorbă domniţei : „Găteşte-te să mă primeşti, întrucît am mare poftă de tine." Iar domniţa, care aflase, ca şi toţi ceilalţi, întîmplările cele proaspete, îi trimise răspuns prin hadîmb : „De bună seamă ! te primesc cu drag, da acuma am beleaua cea de fiecare lună care este firească la femei şi la fete. Da de cum am să fiu curată de orice necurăţie, am să te primesc."

Ci vizirul îi spuse : „Eu nu vreau nici o zăbavă, şi habar n-am nici de beleaua de fiecare lună, nici de beleaua de fiecare an. Şi doresc să te văd acuma, năpristan.". Atunci ea îi răspunse : „Bine ! vino, peste o clipă, la mine".

Şi domniţa se îmbrăcă pe cît mai strălucit cu putinţă, şi se împodobi şi se parfumă. Şi cînd, după un ceas de vreme, vizirul tatălui ei intră în iatac, îl întîmpină cu un chip mulţumit şi bucuros, şi îi spuse cu drag :

— Cîtă cinste pe mine ! Şi ce noapte de bucurie are să fie noaptea ce va să vie !

Şi se uită la el cu nişte ochi care topiră cu totul inima vicleanului. Şi, cum o zorea să se dezbrace, ea începu să-şi scoată hainele, da tot numai cu codeli, cu fandoseli şi cu marghioleli. Şi deodată, scoţînd un ţipăt, speriată, sări îndărăt, acoperindu-şi obrazul. Iar vizirul, nedumerit, o întrebă :

— Ce ai, o, stăpîna mea ? Şi pentru ce ţipătul acesta de spaimă şi obrazul acesta acoperit deodată ?

Iar ea îi răspunse, învăluindu-se mereu :
— Ce, tu nu vezi ?
Și el răspunse :
— Nu, pe Allah ! Ce este ? nu văd nimic !
Ea spuse :
— O, ce rușine pe mine ! o, ce necinstire ! Pentru ce vrei să mă arăți goală privirilor acelui om străin cu care ai venit ?
Și vizirul, după ce se uită ba la dreapta, ba la stînga, îi răspunse :
— Ce om cu care am venit ? Și unde este ?
Ea spuse :
— Colo, în buburuza de cornalină de pe inelul pe care îl ai pe deget !
Și vizirul răspunse :
— Pe Allah ! așa este. Nu m-am gîndit la asta. Ci, ya setti, acesta nu este un fiu de Adam, o făptură omenească. Este un efrit, slujitorul inelului !
Iar domnița, plină de spaimă, strigă, afundîndu-și capul sub perne :
— Un efrit, of, păcatele mele ! mi-e tare spaimă de efriți ! Ah, fie-ți milă, du-l de aici ! Mi-e teamă și mi-e rușine de el !
Și vizirul, ca s-o liniștească, și ca să ajungă într-un sfîrșit la ceea ce rîvnea de la ea, își scoase de pe deget vrăjitul inel și îl ascunse sub perna de pe pat. Pe urmă se apropie de domniță, pînă peste poate de înfierbîntat.
Iar domnița îl lăsă să se apropie, și deodată îi repezi o izbitură de picior atîta de năprasnică, drept în burtă, că îl și trînti cu spatele la pămînt, și cu capu-naintea picioarelor. Și, fără a pierde o clipită, înhăță inelul, frecă nestemata și îi grăi efritului din cornalină :
— Înșfacă-l repede pe mișelul acesta și aruncă-l în temnița din beciurile palatului. Pe urmă du-te, fără de

zăbavă, și ia-i pe tatăl și pe soțul meu din pustia în care i-ai dus, și să mi-i întorci aici teferi și fără vătămare, nezdruncinați și în bună stare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și una noapte

Urmă :

Și pe dată vizirul fu strîns cum se strînge o cîrpă și fu aruncat în afundul temniței de sub palat. Și, peste un răspăs de vreme tare scurt, regele și Maruf se aflau în iatacul domniței, regele tare speriat, iar Maruf de-abia trezit din beția lui. Și domnița îi întîmpină cu o bucurie de nespus, și începu mai dintru-întîi cu a le da să mănînce și să bea, dat fiind că goana aceea iute îi flămînzise și îi însetoșase. Și, în vremea aceasta, le povesti cele ce se petrecuseră, și cum îl întemnițase pe viclean. Și regele strigă :

— Acum să-l tragem în țeapă și să-l ardem !

Iar Maruf spuse :

— Nu am nimica împotrivă.

Pe urmă se întoarse înspre soția sa și îi zise :

— Ci, o, dulceața mea, mai întîi dă-mi îndărăt inelul.

Iar domnița răspunse :

— A, asta nu ! De vreme ce n-ai știut să-l păstrezi, am să-l păstrez eu de-acuma înainte, de teamă ca nu care cumva să te primejduiești a-l pierde iar, că ești fără luare-aminte.

Și Maruf zise :

— Bine ! E drept !

Atunci poruncină să se pregătească țeapa, pe meidan, în fața porții de la palat. Și, dinaintea norodului adunat, fu înfipt în ea vizirul. Și, pe cînd scripetele scîrțîia, fu aprins un rug mare la piciorul stîlpului. Și, în felul acesta, vicleanul muri înțiglat și fript. Și iacă-așa cu el.

Iar regele împărți cu Maruf puterea domnească, și îl meni ca singur moștenitor la slava lui împărătească. Iar inelul rămase de-atunci înainte pe degetul domniței care, mai isteață și mai cumintc decît soțul ei, îi purta de grija cea mai luătoare-aminte. Iar Maruf, în tovărășia ei, fu pînă peste poate de mulțumit și de voios.

Și iacătă că într-o noapte, tocmai cînd își isprăvise cu domnița treaba cea îndătinată, și cînd se întorsese în iatacul lui ca să doarmă, o femeie bătrînă ieși dintr-odată de sub patul lui, cu mîna ridicată și amenințîndu-l. Și nici nu apucă Maruf să se uite bine la ea, că, după fălcile-i cumplite, după dinții cei lungi și după urîciunea-i neagră, o și cunoscu pe afurisita lui de nevastă, Fattumah, Baligă-încinsă. Și nici n-apucă să bage bine de seamă toate astea, că și dobîndi, una după alta, două palme pleznite care îi mai rupseră doi dinți din gură. Și muierea țipă la el :

— Unde-mi umbli, o, secătură ? Și cum de ai cutezat să lași casa noastră, din Cairo, fără să-mi spui și fără să-ți iei ziua-bună de la mine ? A, pui de cățea, am pus mîna acuma pe tine !

Și Maruf, peste măsură de înfricoșat, o luă deodată la fugă înspre iatacul domniței, țipînd : „Ajutor ! Sari, efritule din cornalină !“ Și intră ca un smintit la domniță, și se prăbuși la picioarele ei, pierit de spaimă. Și numaidecît, în odaia în care domnița îi da îngrijirile sale lui Maruf stropindu-l cu apă de trandafiri, dete năpusta vipia cea cumplită, ținînd în mînă o bîtă pe care o adusese cu ea din țara Egiptului. Și țipa : „Unde este fleandură ăla, plodul de tîrfă ?“ Iar domnița, văzînd acel chip de

păcură, avu vreme să frece cornalina și să dea o poruncă zorită efritului Părintele Norocului. Și, pe clipă, năprazniса Fattumah, ca și cum ar fi fost prinsă de patruzeci de mîini, rămase țintuită locului, cu înfățișarea-i amarnică pe care o avea cînd intrase.

Și Maruf, venindu-și în simțiri, o văzu pe soția lui de odinioară în starea aceea de neclintire. Și, scoțînd un țipăt de spaimă, se prăbuși iarăși fără simțire. Iar domnița, pe care Allah o dăruise cu isteciune de minte, pricepu atunci că femeia care-i sta dinainte, cu înfățișarea aceea de amenințare neputincioasă, nu era alta decît harpia cea cumplită, Fattumah din Cairo, nevasta dintîi a lui Maruf, de pe vremea cînd era cavaf. Și, nevroind să-l lase pe Maruf pradă răutăților pe care le-ar mai fi putut săvîrși afurisita, frecă inelul și îi dete efritului din cornalină o altă poruncă ; și pe dată harpia fu ridicată și dusă în grădină. Și fu legată, cu un lanț greu de fier, de un roșcov uriaș, cum sînt legați urșii cei nedomesticiți. Și rămase acolo, osîndită să-și schimbe firea, ori să moară de moarte grea. Și iacă-așa cu ea.

Cît despre Maruf și soția lui, domnița, apoi aceștia trăiră de-atunci înainte în huzur desăvîrșit, sporindu-și vița, vreme de ani și ani, pînă la sosirea Despărțitoarei celor ce se au dragi, Sfărîmătoarea fericirii, Ziditoarea de morminte, Moartea cea de neabătut.

Or, mărire celuia Singurul viu, a căruia suflare durează peste viață și peste moarte, pe tărîmul veșniciei, departe.

Pe urmă Șeherezada, în noaptea aceea, nesimțindu-se deloc toropită de osteneală, și văzînd că regele Șahriar era gata s-o mai asculte, începu povestea următoare, care este cea a omului tînăr și bogat care privește prin bageacurile Științei și ale Istoriei.

Și spuse :

LUCARNELE ÎNVĂȚĂTURII ȘI ALE ISTORIEI

Se povestește că era în cetatea El-Iskandaria un tînăr care, la moartea tatălui său, ajunsese stăpîn peste averi mari și peste bunuri multe, atît în pămînturi frumos udate cît și în case temeinic clădite. Și tînărul acela, născut sub zodia binecuvîntării, era înzestrat cu o minte aplecată spre calea chibzuinței. Și, cum nu era nicidecum străin de învățăturile *Cărții* celei *Sfinte*, care îndeamnă la milostenie și cere să fii darnic, șovăia în ce privește alegerea celei mai potrivite căi de a săvîrși binele. Și, în nepriceperea lui, se hotărî să meargă să stea de vorbă, în privința aceasta, cu un șeic bătrîn, prieten cu răposatul său părinte. Și îi împărtăși șeicului toate frămîntările și toate șovăielile sale, și îi ceru sfatul. Iar șeicul cugetă preț de un ceas de vreme. Pe urmă, săltînd capul, spuse :

— O, fiu al lui Abderrahman — coperească-l Allah cu milele sale pe răposatul ! — află că a împărți cu amîndouă mîinile aurul și argintul la cei ce se află în nevoie este, fără de nici o îndoială, o faptă dintre cele mai vrednice în ochii Celui preaînalt. Da o atare faptă, o, copilul meu, este la îndemîna oricărui bogătan. Și nu este

deloc trebuință să ai cine știe ce virtute ca să dai ce îți prisosește din ceea ce ai. Ci mai este și o altă dărnicie, care-i într-altfel înmiresmată și într-altfel plăcută de către Stăpînul tuturora, iar aceasta, o, copilul meu, este dărnicia de minte. Căci cine poate să răspîndească binefacerile minții lui asupra făpturilor golașe de cunoaștere, acela este cel mai făcător de bine. Și, spre a împărți asemenea binefaceri, trebuie să aibă o minte mult luminată. Și, spre a avea o minte de soiul acesta, un singur mijloc avem la îndemînă, și anume citirea scrierilor oamenilor mult luminați, și cugetarea asupra scrierilor lor. Așa că, o, fiu al prietenului meu Abderrahman, luminează-ți mintea și dovedește-te darnic pe moșiile minții. Și-acesta-i sfatul meu, uassalam !

Iar flăcăul cel bogat degeaba vroi să-i mai ceară șeicului și alte lămuriri. Că șeicul nu mai avea nimica să-i spună. Încît băiatul plecă cu sfatul acela, bine hotărît să-l pună în fapt, și, lăsîndu-se dus de întîmplare, luă calea spre sukul negustorilor de cărți. Și îi adună pe toți negustorii de cărți, dintre care unii aveau cărți ce ajunseseră pînă la ei din palatul cărților pe care rumii creștini le arseseră cînd cu intrarea lui Amru ben El-Ass în Iskandaria. Și le ceru să ducă la el acasă toate cărțile de preț cîte le aveau prin prăvăliile lor. Și îi plăti peste așteptări, fără tîrguială și fără șovăială. Și trimise oameni la Cairo, la Damasc, la Bagdad, în Persia, în Maghreb, în India și pînă și în țările rumilor, să-i cumpere cărțile cele mai vestite de pe acele meleaguri, cu sarcina să nu se sgîrcească nicidecum la prețul de cumpărare. Și trimișii, de la o vreme, se întoarseră unul cîte unul, cu legături mari de scrieri scumpe. Iar flăcăul puse să fie toate rînduite frumos în dulapurile dintr-un palat măreț, pe care

îl zidise anume, şi care avea, scrise cu litere mari de aur şi azur, pe lespedea de la intrarea cea mare, numai aceste cuvinte : „Palatul Cărţii".

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaptezeci şi doua noapte

Urmă :

Şi, după ce făcu acestea, tînărul se apucă de treabă. Şi se aşternu pe citit cu chibzuinţă, domol şi cugetînd, la cărţile din palatul lui vrăjit. Şi, cum se născuse sub zodie binecuvîntată, iar paşii îi erau încununaţi cu izbîndă şi cu noroc, ţinea minte, în capul său norocit, tot ce citea şi tot ce îşi însemna. Încît, în puţină vreme, ajunse peste fire de citit şi de învăţat, iar mintea i se îmbogăţi cu daruri mult mai scumpe decît toate bunurile ce-i fuseseră lăsate moştenire. Şi cugetă atunci, cu înţelepciune, să-i facă a se bucura şi pe cei din preajma sa de bunurile peste care era stăpîn. Şi, într-acest scop, dete în Palatul Cărţii un ospăţ mare, la care îi pofti pe toţi prietenii săi, şi pe toţi ai lui, rude mai apropiate ori mai depărtate, şi pe robi şi pe grăjdari, ba pînă şi prostimea şi cerşetorii obişnuiţi de la pragul său. Şi, după ce mîncară şi băură şi mulţumiră Atoatedătătorului, tînărul cel bogat se sculă în picioare în mijlocul roatei de oaspeţi luători-aminte, şi le grăi :

— O, voi, oaspeţi ai mei, în noaptea aceasta, în locul cîntecelor şi al lăutelor, să domnească peste sindrofia noastră înţelepciunea ! Că înţeleptul a spus : „Vorbeşte şi

scoate din mintea ta ceea ce știi, pentru ca urechea celui care te ascultă să capete hrana aceea. Și orișicine a dobîndit știință, a dobîndit un bun nemăsurat. Iar Atoatedătătorul dăruiește înțelepciunea cui vrea el, iar mintea a fost zămislită la porunca lui ; ci numai puțini dintre fiii oamenilor sînt stăpîni pe harurile minții." Încît Allah Preaînaltul, prin gura Proorocului său binecuvîntat — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — a zis : „O, dreptcredincioșilor ! dați de pomană lucrurile cele mai scumpe pe care le-ați agonisit, întrucît nu veți ajunge la desăvîrșire decît atunci cînd veți da de pomană din ceea ce vă este cel mai scump. Ci să n-o săvîrșiți din făloșenie ; că veți fi asemeni cu niște dîmburi pietroase de-abia coperite cu oleacă de pămînt : că vine puhoiul apelor peste acele dîmburi și nu are să mai lase decît piatra goală. Din lucrarea unor oameni ca aceștia nu se alege nici un folos. Ci aceia care se arată darnici ca urmare a tăriei sufletelor lor, aceia se asemuie cu o grădină sădită pe o costișă pe care o adapă ploile mănoase ale cerului, și care rodește poame îndoit. Dacă ploaia nu va cădea peste ea, tot o udă roua. Și numai aceia vor intra în grădinile raiului." Drept care, o, oaspeți ai mei, v-am adunat aici în seara aceasta. Căci, nevroind, ca un avar, să păstrez numai pentru mine poamele științei, aș vrea să gustați și voi din ele odată cu mine, ca să pășim împreună pe calea înțelepciunii.

Și adăugă :

— Să ne aruncăm, așadar, privirile prin bageacurile cunoașterii și ale istoriei, și să privim astfel la trecerea alaiului minunat al oamenilor mari de odinioară, pentru ca, de la pilda lor, să ni se limpezească și nouă mintea, și să se îndrepte, luminată, înspre desăvîrșire. Amin !

Și toți musafirii tînărului cel bogat își duseră amîndouă mîinile la frunte, răspunzînd :

— Amin !

Atunci tînărul şezu jos, în mijlocul cercului lor tăcut, şi spuse :

— O, prietenii mei, nu aş şti să încep mai bine împărţeala acestor minunate daruri, decît făcîndu-vă mintea să se bucure de istorisirea cîtorva întîmplări din viaţa strămoşilor noştri arabi de pe vremea păgîniei, adevăraţii arabi ai nisipurilor, ai căror poeţi minunaţi nu ştiau nici să citească, nici să scrie, la care harul era un dar neostoit, şi care desăvîrşiră, fără cerneală, fără calam, şi fără îndrumători, limba aceasta arabă, care este a noastră, limba anume de care cel Preaînalt s-a slujit, mai presus de toate celelalte, spre a-i împărtăşi gîndurile sale trimisului său — asupra-i fie rugăciunea, pacea şi binecuvîntările cele mai alese. Amin !

Iar musafirii răspunzîndu-i şi ei : „Amin !", tînărul spuse :

— Iată, dar, din acele vremi vitejeşti de la obîrşii, o întîmplare dintre altele mii :

POETUL DOREIID, FIREA LUI MĂRINIMOASĂ ŞI DRAGOSTEA LUI PENTRU VESTITA POETĂ TUMADIR EL-KHANSA

Se povesteşte că într-o zi poetul Doreiid, fiul lui Simmah, şeicul tribului Bani-Yuşam, care a trăit pe vremea păgîniei, viteaz de frunte şi poet vestit, şi stăpîn peste multe corturi şi păşuni frumoase, a plecat într-un poghiaz asupra tribului potrivnic Bani-Firas, care îl avea de şeic pe Rabiah, voinicul cel mai neînfricat al pustiului. Şi Doreiid mergea în fruntea unei cete de voinici, aleşi dintre cei mai buni din trib. Şi, intrînd într-o vale de pe pămînturile duşmane ale tribului Bani-Firas, zări în depărtare, la capătul celălalt al văii, un om mergînd pe jos şi care însoţea o femeie călare pe o cămilă. Şi Doreiid, după ce cercetă o clipă zarea, se întoarse înspre unul dintre voinicii săi şi îi spuse :

— Dă goană calului și prinde-mi-l pe insul acela!

Iar voinicul porni și, cînd ajunse să poată fi auzit, strigă la omul ce mergea pe jos:

— Dă-te prins, lasă-mi femeia, și scapi cu zile!

Și rosti de trei ori strigarea. Ci omul îl lăsă să se apropie, apoi, netulburat și alene, fără a zori pasul, aruncă funia cămilei femeii pe care o însoțea, și, cu glas domol, cîntă stihurile acestea:

O, doamnă-a mea, mergi înainte
Cu pas agale și cuminte,
Ca o hanîmă fericită
Ce n-a știut nicicînd de frică.
Și cu făptura ei voinică
Înfruntă crîncena ispită,
Trecînd semeț nepăsătoare,
Precum i-i dat de ursitoare.

Și martoră să fii acum
La felul cum îi iese-n drum
Acestui călăreț, fălosul,
Un firacid fără de pată
Care n-a cunoscut vreodată
Rușinea neagră de-a da dosul,
Cu spaima-nfiptă în grumaji,
Din fața nici unui vrăjmaș.

Că iată, cu privirea ta,
Hanîmă scumpă, poți vedea,
Sub fierv-acestei lăncii grele,
O probă-a loviturii mele!

Apoi se repezi deodată asupra voinicului lui Dorciid, îl doborî din șa cu o lovitură de suliță și îl întinse mort țeapăn în țărînă. Pe urmă luă calul cel fără de stăpîn și,

după ce se temeni dinaintea hanîmei sale, sări în șa dintr-o zvîcnitură, și porni la drum, ca și pînă aci, fără de grabă și fără de tulburare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și treia noapte

Urmă :

Estimp Doreiid, cum nu-l mai zărea pe voinicul său întorcîndu-se, trimise un alt călăreț să vadă ce este cu el. Iar acela, dînd în cale peste soțul său fără de viață, îndemnă pe urmele insului din zare și-i strigă, de departe, aceeași strigare pe care i-o aruncase și voinicul dintîi. Ci omul își văzu de drum de parcă nici n-ar fi auzit nimic. Iar călărețul lui Doreiid se repezi năvalnic la el, cu sulița întinsă. Ci acela, fără a se tulbura, îi trecu iarăși hanîmei sale funia cămilei, și dete pinteni deodată împotriva călărețului, cîntîndu-i stihurile acestea :

Iată-asupra-ți vine cruntă
Moartea-n chip de lăncier,
Pînă-n șiră să-ți pătrundă
Cu amarnic colț de fier !
Plod spurcat de mascarale,
Sulița să te dărîme,
Cînd cutezi să-i ieși în cale
Unei falnice hanîme,
Ce-a trăit de cînd se știe
Mîndră și în slobozie.

De la ea la tine-mi pare
Lungă calea, grea urgia,
Că-i stă scut de apărare
Cruntul tău stăpîn Rabiah,
Cel a cărui lege dreaptă
Pentru orice vrăjmășie
Fier de lance-i, care-așteaptă
Să te culce pe vecie,
Lance cum nu mai e-o altă :
Joacă-n mînă-i și tresaltă !

Și călărețul, cu ficatul străpuns, căzu din șa, zgîriind pămîntul cu unghiile. Și își sorbi moartea dintr-o înghițitură. Iar biruitorul își urmă agale drumul său mai departe.

Și Doreiid, plin de nerăbdare și îngrijorat de soarta celor doi voinici ai săi, trimise un al treilea călăreț, cu aceeași sarcină. Și cercetașul ajunse pe la locurile pe unde zăceau cei doi soți ai săi, lungiți fără de viață la pămînt. Și îl zări, în depărtare, pe străinul care drumețea în tihnă, ducînd cu o mînă cămila hanîmei și tîrîndu-și alene sulița după el. Și-i strigă :

— Dă-te prins, o, cîine de prin cele triburi !

Ci omul, fără ca măcar să-și întoarcă privirile înspre cel ce se năpustea asupră-i, îi spuse hanîmei sale :

— O, stăpîna mea, mînă cămila înspre corturile noastre, care-s pe-aproape.

Pe urmă, deodată, fu dinaintea potrivnicului său, și-i strigă stihurile acestea :

O, tu, cap fără ochi, smintit,
Pe frații tăi nu i-ai zărit
Cum zac în sîngele lor, bieții ?
Au nu-ți simți pe lumina feții
Cum se și strîng, țipînd, ereții
Și Maica Vulturilor morții
În crîncenul județ al sorții ?

Cu ce nădejdi vii tu, nebune,
Spre mine cînd pornești, ia spune?
Au ce socoți a dobîndi
De la viteazul crunt spre care
Te-aiepți urlînd ca-ntr-o turbare,
Să pieri din rîndul celor vii?
Au la ce plean gîndești s-ajungi,
Decît la sfînta lovitură
A unei sulițe prelungi
Pe care-am să ți-o-nfig în gură,
Și la culcușul cald de sînge,
Întunecat ca negrul corb,
Spre care vii, nebune, orb,
Și-n care-ndată te vei frînge?

Și, rostind acestea, îl însuliță pe călărețul lui Doreiid, și îi dete peste cap de la cea dintîi izbitură, cu pieptul străpuns dintr-o parte pînă în cealaltă. Ci, totodată, sulița i se frînse de năprăznicia loviturii. Și Rabiah — că chiar el era viteazul acela de prin văi și vîlcele — știind că se află destul de aproape de tribul său, nu mai vru să se ostenească nici măcar a se apleca să culeagă de pe jos arma vrăjmașului său. Și își văzu de cale înainte, neavînd la el altă armă decît coada frîntă a suliței.

Or, Doreiid, estimp, nedumerit că nu-i zărea întorcîndu-se pe nici unul dintre vitejii săi, plecă el însuși să vadă ce este. Și găsi, întinse pe nisip, trupurile fără de viață ale tovarășilor lui. Și deodată îl zări ivindu-se de pe un dîmb pe însuși Rabiah, vrăjmașul său, cu arma lui de batjocură. Și, la rîndu-i, Rabiah îl cunoscu pe Doreiid, și se căi în sufletul său, dinaintea unui potrivnic ca acela, de nesocotința pe care o săvîrșise de a nu fi luat sulița vrăjmașului din urmă. Ci îl așteptă pe Doreiid, stînd drept în șa și strîngînd în pumn lemnul lăncii sale rupte. Iar

Doreiid, dintr-o aruncătură de ochi, văzu starea grea în care se afla Rabiah, și sufletul său mare îl îndemnă să strige viteazului firasan vorbele acestea :

— O, taică al voinicilor din spița lui Bani-Firas, de bună seamă că oameni ca tine nu se ucid. Ci oamenii mei, porniți pe pradă, au să vrea să-și răzbune asupră-ți moartea fraților lor ; și, cum ești neînarmat, singur și atîta de tînăr, ține, ia sulița mea ! Cît despre mine, fac cale întoarsă spre a le domoli soților mei ispita de a se lua după tine.

Și Doreiid făcu calea întoarsă în goana mare înspre oamenii săi, și le spuse :

— Viteazul a știut să-și apere hanîma. Întrucît i-a ucis pe cei trei voinici ai noștri și, pe deasupra, m-a lăsat și pe mine fără suliță. Într-adevăr, e un luptător aprig pe care nu e cu cale să-l înfrunți !

Și smuciră de frîie și se întoarseră, fără nici un plean, la tribul lor.

Și anii trecură. Și Rabiah muri așa cum mor vitejii cei fără de pată, într-o încăierare sîngeroasă cu cei din tribul lui Doreiid. Și, ca să-l răzbune, o ceată de firasani plecă într-un alt poghiaz împotriva celor ai lui Bani-Yușam. Și căzură pe negîndite, la vreme de noapte, asupra taberei, și omorîră pe care-i omorîră, și luară prinși mulți, și ridicară pradă bogată, în femei și în bunuri. Și, în mulțimea prinșilor, se afla însuși Doreiid, șeicul yușamilor.

Și, cînd ajunse în tribul biruitorilor, Doreiid, care avusese de grijă să-și tăinuiască numele și cinul, fu pus, cu toți ceilalți prinși, sub strajă bună. Ci muierile firasane, ispitite de înfățișarea lui mîndră, veneau cu niște ochi focoși să treacă și să răstreacă întruna, făloase, pe dinaintea lui. Și deodată una dintre ele strigă :

— Pe moartea cea neagră ! ce lovitură strașnică ați dat, copii ai lui Firas ! Știți voi cine-i acesta ?

Și toți deteră fuga și se uitară, și răspunseră :

— E unul dintre cei ce ne-au iscodit rîndurile !

Și femeia spuse :

— De bună seamă ! e un viteaz ! E chiar acela care i-a dăruit lui Rabiah sulița în ziua cînd cu valea.

Și își aruncă haina asupra prinsului, în semn de ocrotire, adăugînd :

— Copii ai lui Firas, îl iau sub ocrotirea mea pe prinsul acesta.

Și se îngriji mai departe de el, și îl întrebă cum îl cheamă ; iar el răspunse :

— Sînt Doreiid ben Simmah. Da tu. o, hanîmă. cine ești ?

Ea răspunse :

— Sînt Raiita, fata lui Gizl El-Tian, cea căreia îi mîna Rabiah cămila. Iar Rabiah era soțul meu.

Pe urmă Raiita se duse pe la toate corturile tribului, și le grăi voinicilor vorbele acestea :

— Copii ai lui Firas, aduceți-vă aminte de mărinimia lui Doreiid ben Simmah, cînd i-a dat lui Rabiah sulița sa cea cu coadă lungă și frumoasă. Or, bine pentru bine, și fiecăruia roada faptei sale ! Gura oamenilor să nu se umfle de hulă povestind isprava voastră cu Doreiid. Tăiați-i cătușele și, plătindu-i prețul răscumpărării, scoateți-l din mîinile celui care l-a luat prins. Altminteri, aveți să așterneți dinainte-vă o faptă de ocară ce are să vă fie pînă la moarte o lespede a jeluirilor fără de leac și a căințelor amare.

Și firasanii, cînd o auziră așa, puseră mînă de la mînă ca să-i plătească lui Muharrik, viteazul care îl luase prins pe Doreiid. prețul de răscumpărare. Iar Raiita îi dărui lui Doreiid, slobozitul, armele răposatului ei soț. Și Doreiid se întoarse la tribul său și niciodată nu mai purtă război cu neamul lui Bani-Firas.

Și anii se scurseră iar. Și Doreiid, ajuns bătrîn, ci tot dăruit cu frumosul lui suflet de poet, se nimeri să treacă într-o zi pe la mică depărtare de sălașurile tribului Bani-Solaim Și, pe vremea aceea, trăia în tribul solaimilor o fată, Tumadir, fica lui Amr, știută în toată Arabia pe porecla de El-Khansa, și lăudată de toți pentru minunatul ei har poeticesc

Și preafrumoasa solaimă, chiar cînd Doreiid trecea pe lîngă tribul ei, se nimerise că tocmai ungea cu păcură copitele unei cămile de-a părintelui ei. Și, cum locul era lăturalnic, căldura mare și nimeni nu se zărea pe acolo, Tumadir își lepădase hainele și își vedea de treabă aproape goală de tot. Iar Doreiid, ascuns, se uita la ea și o cerceta fără ca fata să-și dea seama. Și, fermecat de frumusețea ei, ticlui stihurile acestea, precum urmează :

Veniți, prieteni dragi, veniți,
S-o preamăriți pe-o preafrumoasă :
Soleimana Tumadir,
Gazela mea de viță-aleasă,
Cea ca un lujer mlădioasă
Și sulegetă ca' un fir.

Nicicînd în triburile noastre,
Ce nu duc lipsă de copile,
Nu s-a mai fost văzut cîndva
O-ngrijitoare de cămile
Atîta de fermecătoare
Și luminoasă cum e ea.

Acolo unde nu e văl
Și nici perdea și nici podoabe,
Acolo adevăru-i gol,
Iar vicleșug nu mai încape,
Și poate-al inimii pîrjol
La apa lui să se adape.

Chip răpitor, chip vrăjitor,
Din soare parcă scos cu-o daltă,
Ca idolii de aur sfînt
La care inima tresaltă,
Cu pletele fuior în vînt,
De armăsari de spiță-naltă.

O, păr bogat, păr revărsat
Lăsat să curgă-n nepăsare,
În unduinde lanțuri lungi —
Și care, pieptănat strîns, pare
O-mpletitură de ciorchini
Spălați de ploaia roditoare.

Sprîncenele-i aduse lin
Sînt două rînduri bine scrise
De un calam vrăjit de ginn,
Cununi care rămîn deschise
Pe ochii ei mari și senini
De antilopă, plini de vise.

Obrajii-i dulce zămisliți
Și arși de-o proaspătă roșeață
Sînt soare tînăr, răsărind
Într-o duioasă dimineață
Pe albul ca de mărgărint
Al unui cîmp ce se răsfață.

O floare-i gura ei zîmbind,
Izvor de caldă îmbiere,
Cu dinții albi și luminoși,
Mărgăritare-giuvaiere,
Petale de iasmin curat
Scăldate-n străluciri și-n miere.

Iar gîtul ei sclipește alb
Precum argintu-n zăcăminte,
Deasupra sînilor de foc
Zvîcniți pojarnic înainte,
Ca la statuile de fildeș
Cu idolițe vechi și sfinte.

Iar cele două brațe tari
Sînt pline, proaspete, rotunde ;
Iar mîinile-i par fără os
Și fără vinele mărunte ;
Iar degetele-i fac curmala
Zavistioasă să se-ncrunte.

Iar pîntecu-i îmbelșugat,
Cu gingășiile-i cutate,
Ca o hîrtie strînsă-n dungi
Cu marginile adunate
În jurul dulcelui ghidici
Spre care sufletul se-abate,
E-un sipețel de fildeș, cald,
Plin de mirozne fermecate.

O, spatele-i ! cu-un mijlocel
Ce spre tulpina lui se suie,
Cea ca un ram de arbor ban
Și, ah ! atîta de mlădie
Și-atîta de subțire-ncît
A lui Allah făurărie
A trebuit să-și pună-n fapt
Întreaga-i meșteșugărie
Spre-a o lega nemijlocit
De preafăloasa bogăție
A șoldurilor voinicești
Ce i le-a pus la temelie
Și de ispititorul șanț
Săpat cu mare gingășie.

Iacătă-acum, fecioara mea
Ca o regină se ridică,
Dar o întoarce iar să stea
Povara-i grea de nuri, voinică ;
Ci nu vrea fălnicia-i grea,
Rotundă ca o putinică,
S-o lase-n liniște așa,
Și-o saltă iar în sus, șoltică.
O, dîmburi falnice și moi,
Ce pînă-n suflet mă furnică !

Și toate-aceste fălnicii
Stau pe doi stîlpi de sfîntă slavă,
Lucrați dintr-un mărgăritar,
În zămislirea lor ghizdavă,
Și arcuite strălucit
Ca bolta templelor, grozavă,
Pe două fragede tulpini
De trestie ori de izbavă,
Umbrite de un fum de puf
Ca o cîmpie de otavă,
Și sprijiniți în mers gingaș
Pe două tălpi fără gîlceavă,
Cu două capete de lănci
Neștiutoare de zăbavă.

Oh, slavă-a bozilor ! Cum pot
Aceste gingășii mărunte,
Aceste două temelii
Atît de firave, să-nfrunte
Și să ridice către cer
Întreg saraiul cît un munte ?

Veniți, prieteni dragi, veniți,
S-o preamăriți pe-o preafrumoasă :
Soleimana Tumadir,

Gazela mea de viță-aleasă,
Cea ca un lujer mlădioasă
Și sulegetă ca un fir !

Și chiar a doua zi, falnicul Doreiid, însoțit de căpeteniile tribului său, veni, cu mare alai, la tatăl preafrumoasei Tumadir, și îl rugă să i-o dea de soție. Și bătrînul Amr, fără a-și lăsa așteptat răspunsul, îi spuse poetului cel viteaz :

— Doreiid taică, unui om mărinimos ca tine nu i se retează îndemnurile ; unei căpetenii preamărite ca tine, nu i se curmă dorurile ; unui armăsar ca tine, nu i se dă peste nas.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și patra noapte

Urmă :

Da se cuvine să-ți spun că fata mea Tumadir are în cap niște gînduri, niște feluri ale ei de a vedea... Și sînt gînduri și feluri de a vedea cum nu au de obicei alte femei. Iar eu o las totdeauna slobodă să facă precum îi place, întrucît Khansa a mea nu este ca toate femeile. Așa că eu am să-i vorbesc de tine, cît voi putea mai în folosul tău, asta ți-o făgăduiesc ; da nu răspund nicidecum de învoire, care nu este decît numai și numai a ei.

Iar Doreiid îi mulțumi pentru ceea ce binevoia să facă ; și Amr intră la fiică-sa și îi spuse :

— Khansa, un viteaz falnic, un ins de neam mare, căpetenie de bani-yușami, om preacinstit pentru vîrsta

şi pentru voinicia lui, într-un sfîrşit, Doreiid, falnicul Doreiid, fiul lui Simmah, cel ale cărui cîntece de luptă şi ale cărui stihuri mîndre i le ştii, a venit sub cortul meu să te ceară de soţie. Aceasta, fata mea, ar fi o căsătorie care ne-ar cinsti. Mai mult nu am a te îndemna asupra hotărîrii tale.

Iar Tumadir răspunse :

— Tată, lasă-mi cîteva zile de răgaz, pentru ca, pînă a răspunde, să pot să chibzuiesc.

Şi tatăl preafrumoasei Tumadir se întoarse la Doreiid şi îi spuse :

— Fata mea Khansa vrea un răgaz pînă a da răspunsul hotărît. Nădăjduiesc, de altminteri, că are să primească. Aşteaptă, aşadar, cîteva zile.

Şi Doreiid răspunse :

— Prea bine, o, taică de viteji.

Şi se duse în cortul ce-i fusese pregătit.

Or, preafrumoasa solaimă, de cum se depărtă Doreiid, trimise pe urmele lui o slujnică de-a sa, spunîndu-i :

— Du-te şi pîndeşte-l pe Doreiid, şi ţine-te pe urmele lui cînd s-o strecura din corturi să-şi facă nevoile. Şi uită-te bine la şuvoiul lui, şi vezi-i tăria şi urma pe care are s-o lase pe nisip. Şi-aşa avem să judecăm dacă mai este încă în puterile bărbăţiei.

Iar slujnica se supuse. Şi fu atîta de iscusită încît numai peste puţină vreme se şi întorcea la stăpînă-sa să-i spună doar atît :

— Om sleit.

Or, cînd răgazul cerut de Tumadir trecu, Doreiid veni iar în cortul lui Amr, să capete răspunsul. Şi Amr îl lăsă în partea din cort menită bărbaţilor, şi intră la fiică-sa şi îi zise :

— Khansa, fata mea, oaspetele nostru aşteaptă răspunsul tău şi ce ai hotărît.

Iar ea răspunse :

— Am chibzuit şi am hotărît că nu plec din tribul

meu. Întrucît nu vreau să-mi schimb gîndul de a mă mărita cu vreunul dintre verii mei, flăcăi tineri, frumoşi ca nişte suliţe mîndre şi mari, ca să mă duc după un yuşam matuf, cum e Doreiid ăsta, cu trupul sleit, care azi mîine are să-şi dea cucuveaua lui de suflet. Întru cinstirea viteiilor noştri, mai bine să rămîn fată bătrînă decît să fiu nevasta unui boşorog.

Şi Doreiid, care sta în cort, în selamalîc, auzi răspunsul acela sfruntat, şi se simţi lovit amarnic. Şi, din mîndrie, nu lăsă să se vadă nimic din simţămintele sale, ci, luîndu-şi bun-rămas de la tatăl solaimei, plecă înspre tribul său. Da se răzbună pe fata cea crudă cu stihurile acestea usturătoare :

Zici că Doreiid bătrîn e,
Preafrumoaso, şi-l înfieri ;
Că e prea bătrîn, sărmanul,
Zici, luîndu-l în doi peri.
Oare ţi-a spus el vreodată
Cum că s-a născut de ieri ?
Tu-ţi doreşti de soţ, o, Khansa
— Şi fireşte că pe drept —
Un vlăjgan cu labe grele
Care noaptea ia în piept
Bălegarul de la turme
Cum eu nu ştiu să m-aiept.
Da, aşa-i, feri-te-ar bozii
De un soţ ca mine, dară !
Că eu nu-s ciurdar de turme,
Eu altceva-s, bunăoară,
Şi altceva fac pe lume,
O, preafalnico fecioară.

Cine-s eu se ştie bine,
Şi se ştie, mi se pare,
Că, orice ai spune, mîndro,
Dacă mîna mea e tare,

Este pentru alte lucruri,
Și cu un alt rost sub soare.
Și se știe pretutindeni
Că în tribul meu nu-ntreabă
Nimeni oaspeții vreodată
Cine sînt și de ce teapă.
Iar un ocrotit de mine
Află tihnă fără gloabă.

Și la fel se știe, Khansa,
Că și-n lunile de jale,
Cînd sub seceta amară
Foamea neagră dă tîrcoale,
Cînd sugarul țipă-ntruna
După sînul maicii sale,
Eu am corturile pline
De antale și stamboale,
Am prisoase de bucate,
Vite grase în saiale.
Așa că feri-te-ar bozii
De un soț cu-atîtea fale,
Să nu cumva să-i crești pruncii
În huzur și-n viață moale.

Că tu-ți vrei de soț, o, Khansa
— Și firește, așa-i drept ! —
Un vlăjgan cu labe grele
Care noaptea ia în piept
Bălegarul de la turme,
Cum eu nu știu să m-aiept.
Că tu spui că prea bătrîn e
Doreiid, și mi-l înfieri ;
Da, e prea bătrîn, sărmanul,
Zici, luîndu-l în doi peri.
Oare ți-a spus el vreodată
Cum că s-a născut de ieri ?

Iar cînd stihurile lui se răspîndiră prin triburi, Tumadir fu sfătuită din toate părțile să-l primească de soț pe acel Doreiid cu mînă darnică și cu duh fără de pereche. Ci ea nu-și mai schimbă hotărîrea.

Or, taman pe cînd se petreceau acestea, iacătă că, într-o încăierare sîngeroasă cu tribul vrăjmaș al murrilor, un frate al mîndrei Tumadir, viteazul cel strălucit Moawiah, pieri de mîna lui Hașem, capul murrilor și părintele preafrumoasei Asma, cea care fusese cîndva umilită de către acel Moawiah. Și chiar moartea aceea a fratelui său o deplinge Tumadir în bocetul pe care am să vi-l spun și care se cîntă pe glasul întîielea coborît-tremurat și pe ghiersul strunei de sub degetul inelar :

Ah, plîngeți, ochi, cu lacrimile toate !
Vărsați potop de lacrimi nesecate !
Cea care plînge își jelește-un frate
Pe care l-a pierdut în lupta grea.
Pe veci de-acuma între el și ea,
De nepătruns, stă, neagră, o perdea,
Perdeaua neagră, lacomă : pămîntul,
Cu care îl acoperă mormîntul.
Of, ca să-l plîng, cum să găsesc cuvîntul ?
O, frate-al meu, te-ai dus după-acea apă
De-al căreia amar nimeni nu scapă,
Și toți îi vor gusta pelinul rău.
Neprihănit te-ai dus pe drumul tău,
Zicînd atît : „Mai bine e să mori,
Căci viața-i doar un licăr trecător
De viespe poposită dintr-un zbor
Pe vîrful unei lănci, scăpărător“.
Inima mea te poartă viu în minte,
O, fiu al tatei și al mamei mele !
Ca iarba, vara, sub zăpuc fierbinte,
Mă ofilesc de chinurile grele
Și de mîhnirea care mă cuprinde.

E mort acela care a fost scut
Al triburilor noastre, și stîlpar
Al casei dragi sub care ne-am născut.
S-a dus într-un prăpăd fără hotar.
E mort acela ce ne-a fost lumină
Și pildă de viteaz în lupte crunte.
Ca focurile-aprinse-n culmi de munte,
Așa ne-a fost lumina lui deplină.
E mort acel ce fulgera, călare
Pe iepele sirepe,-n goana mare,
În hainele-i ca focul, lucitoare,
Viteazul cu seleaful de mătasă.
Acela care ne era sultan,
Și-a seminției noastre floare-aleasă,
Încă de cînd era un băietan,
Un tinerel bărbat, cu ochi semeți.
Cununa noastră-a fost de frumuseți.
El, fratele meu, cel cu mîini miloase,
Și mînă-a dărniciei însăși, el
Cel ce ne-a fost cetate și crenel,
Nu mai e — stîlpul mîndrei noastre case.
E în mormînt, închis sub neagra stîncă,
În beznă grea și în tăcere-adîncă.
Spuneți-i Alwei, bidivia lui,
Cea cu piept larg cum alta-n lume nu-i:
„Plîngi, Alwa, plîngi! În goană, nebunește,
Stăpînul tău nu te mai călărește!"
Fiu al lui Amr, slava fără pată
Gonea în șa alăturea de tine,
Cu mantia de luptă suflecată
Pînă la șolduri, cînd pornea turbată
Cumplita bătălie să se-nspine,
Cînd vipia războiului izbea
Piepturi cu piepturi, și cînd tu goneai,
Cu frații tăi venind pe urma ta,
În încleștarea de cai contra cai,

Șoimani și vulturi înfurciți așa
Cu diavolii, în crîncenul gulcai.
Cu hohot mare îți rîdeai de viață
In toi de bătălii, zdrobind la țeste,
Cînd a nu pune preț pe viață este
Cea mai vitează faptă, și măreață,
Ce se preschimbă-n pildă, și-n poveste.
De cîte ori ai luat în piept de-a dreptul
Năvalele de coifuri tari, de fier !
De cîte ori ai înfruntat cu pieptul
Noianul înzăuat de lăncieri,
Fără să șovăi și fără sfială,
În mînioasa luptei vălmășală,
Sfărmînd ca-n joacă grelele armuri,
Sub corturile negre ca de smoală
Ale furtunii ce urla-mprejur !
Puternic și mlădiu, cum e tulpina
Cea dreaptă-a steagului de Ruboina,
Cu mijlocelul tău ca o brățară
De aur străcurat, cînd foc și pară
Se-nvîlvorau asupra ta mistrețe,
Cînd își sporeau potoapele prigoana
Zbătîndu-se în preajma ta nătînge,
Cînd moartea cruntă își tîra pulpana
Caftanului ei năclăit în sînge.
Cîți bidivii ai îndemnat la fugă
Pe urmele ortalelor vrăjmașe,
O, frate-al meu, cînd rîșnița năucă
A bătăliei își croia hogașe
Prin rîndurile dese de viteji
Din amîndouă oștile-n vîrtej.
Tu, prapure al oastei noastre, cîrmă
Neabătută de la dreapta cale,
Tu, sumețindu-ți mantia de sîrmă
Cu poalele-i lungi făurite-n zale,
Ca fulgerul treceai, cînd se prăvale,

Pe calul tău ce tresălta de goană,
Ienind din ii precum o darabană.
Tu-nsufleţeai năpraznicele darde,
Tu le-ndîrjeai la ceas de luptă cruntă
Cu fulgerele negre să pătrundă
Pînă-n străfund de măruntaie sparte,
Să scormonească în adînc, avan,
In trupul biruitului duşman.
Tu erai tigrul cel cutezător
Ce se aruncă-n goană după pradă,
Ca fulgerul cînd scapără din nor,
Nepregetînd nicicînd să se repeadă
Spre sfînta bucurie-a biruinţii,
Cu armele lui : ghearele şi dinţii.
Cîţi prinşi în lupte ai mînat tu, frate,
Naintea ta, în ciurde speriate,
Ca turmele de antilope cînd
Le scoală pala rece-a unui vînt,
Iar cele dintîi picături de ploaie
Le-alungă de prin pajişti şi zăvoaie !
Cîtor femei de stepenă aleasă
Le-ai fost scăpare-n ziua ticăloasă,
La ceasu-ncăierărilor cumplite,
Cînd rătăceau cu plete răvăşite,
Ţipînd de spaimă şi înnebunite,
Pe cîmpuri, alungate din sălaşe
De negurile ordiei vrăjmaşe.
De cîte-amaruri ne-ai scăpat ades,
Din ce năpaste şi din ce prăpăduri !
Doar cînd le-auzi, chiar fără să le vezi,
Te-acoperă-ale spaimelor omături ;
Iar o femeie care-a rămas grea
Ar lepăda, de tot ce-ar auzi.
Ah, cîte mame-ar fi fără copii,
De n-ar fi fost acolo spada ta !
Şi-apoi, o, frate-al meu care te-ai dus,

Ce cîntece de luptă ne-ai cîntat,
Cum altele nu pot fi mai presus!
Tu fără trudă-n luptă le-ai strigat,
Și ca un scut ne-au fost cînd ni le-ai spus,
Și precum lancea ta în bătălii.
De-a pururi printre noi vor dăinui!
Se stinse-a dărniciei mîndră floare.
Fiul lui Amr zace in mormînt.
Stingă-se, dar, și stelele-n vîltoare,
Și stingă-se și soarele oricînd —
El a fost strălucitul nostru soare.
El a fost sicana noastră pe pămînt.
Tu nu mai ești pe lume, frate-al meu!
Vai, cine-acum va mai da adăpost
Străinului rămas fără de rost,
Cînd Miazănoapiea rece își trimite
Al vînturilor crîncen ferăstrău,
Urlînd în zările nemărginite?
Vai, călători, cel ce va ospătat
Cu turmele lui, și v-a ocrotit
Cu armele, acuma stă culcat
În groapa neagră-n care l-ați lăsat,
Cu pulberea de veci acoperit.
În crunt lăcaș l-ați pus pentru vecie,
Cu cîțiva stîlpi înfipți în preajma sa,
Și-ați pus pe biata lui zădărnicie
Tristele ramuri verzi de salamah,
Între morminte de străbuni umile,
Și peste care vremea cade grea
Cernindu-și colbul sur de ani și zile
O, frate-al meu, tu, cea mai mîndră mladă
Din solaimii îndrăgiți de soare,
Pieirea ta mă arde și mă doare!
Nădejdea mea s-a stins cu tine-odată.
Ah, nici cămila, cînd i se ia mînzat
Și dă tîrcoale jalnicei paiațe

Închipuite din cîrpe și ațe
Ce i s-a dat ca să-și aline plînsul,
Ci ea tot geme, biata, și-l tot cheamă
Cu mugetele ei adînci de mamă,
Se zbuciumă întruna chinuită,
Și nu-și mai află tihna o clipită,
Și nu mai gustă nici apa, nici fînul,
Cînd amintirea îi frămîntă sînul,
Și cînd amarnic dorul o usucă,
Și se smucește-n legături năucă.
Nici ea nu simte ceea ce simt eu,
Durerea mea, de foc, o, frate-al meu !
Oh, niciodată lacrimile mele
Nu vor seca, nici tristele-mi suspine
Nu vor tăcea, nici țipetele-mi grele
Pe care le strig pururi după tine.
Ah, plîngeți ochi, cu lacrimile toate !
Vărsați potop de lacrimi nesecate !

Și chiar cu prilejul ascultării acestui poem, poetul Nabigha El-Dhobiani și alți poeți strînși la tîrgul cel mare al Okazului, ca în fiecare an, spre a-și spune poeziile dinaintea tuturor triburilor din Arabia, fură întrebați despre harurile poetei Tumadir El-Khansa, iar ei răspunseră într-un glas :

— Îi întrece la stihuire și pe oameni și pe ginni !

Iar Tumadir trăi pînă după vestirea Islamului cel binecuvîntat în Arabia. Și, în anul al optulea de la hegira lui Sidna-Mohammad — asupră-i fie rugăciunea și pacea ! — veni și ea, cu fiul ei Abbas, care ajunsese atunci cap peste toate căpeteniile solaimilor, să-și facă închinarea dinaintea Prorocului și să se încununeze întru Islam. Și Prorocul o întîmpină cu cinstire, și dori s-o audă spunîndu-și stihurile, măcar că el nu-i prețuia pe poeți. Și o firitisi pentru harul ei poeticesc și pentru faima ei. Și, de altminteri, chiar atunci, apucîndu-se să

repete și el un stih de-al poetei Tumadir, se dete în vileag că nu se pricepea la măsura versurilor. Întrucît greși lungimea acelui stih, punînd în legătură unul dintre cele două cuvinte de la urmă în locul celuilalt. Iar bătrînul Abu-Bekr, auzind acea stricare a măsurii stihului, vroi să îndrepte greșala, punînd la locul lor cele două cuvinte schimbate ; ci Prorocul — asupră-i fie rugăciunea și pacea — îi spuse : „Ce însemnătate are ? e tot aceea." Și Abu-Bekr răspunse : „Hotărît, o, Prorocule al lui Allah, tu adeverești pe deplin vorbele pe care Allah ți le-a dezvăluit în *Coranul* său cel *Sfînt* : „Nu am învățat de la Prorocul nostru stihuirea : că el nu are trebuință de ea. *Coranul* este învățătură, este o scriere fără zorzoane și pe înțeles !"

Ci Allah știe mai bine !

Pe urmă tînărul le spuse ascultătorilor săi :

— Iacătă încă o întîmplare din viața strămoșilor noștri arabi de pe vremea păgîniei.

Și spuse :

POETUL FIND ȘI CELE DOUĂ FETE VITEZE ALE SALE, OFAIIRAH-SOARELE ȘI HOZEILAH-LUNA

Ni s-a lăsat că poetul Find, bătrîn pe-atunci de o sută de ani, și cap al tribului Bani-Zimman, ramură din seminția cea mare a bekrilor, din stirpea dintîi a rabiahilor, avea două fete copilandre, pe care le chema Ofaiirah-Soarele pe cea mai mare și Hozeilah-Luna pe cea mai mică. Și, pe vremea aceea, întreg tribul bekrilor se afla în război cu thaalabenii cei mulți și puternici. Iar Find, în pofida vîrstei lui înaintate, fu socotit vrednic, întrucît era viteazul cel mai vestit din tribul lui, să fie trimis de către tovarășii săi în fruntea a șaptezeci de voinici, toată ortaua lor, ca să se lipească la oastea tuturor bekrenilor. Iar cele două

copilandre, fetele lui, se aflau şi ele printre cei şaptezeci. Iar solul care se duse să dea de ştire sfatului obştesc al bekrenilor despre sosirea cetei de război a tribului Bani-Zimman, le spuse celor la care fusese trimis :

— Tribul nostru vă trimite o ordie de o mie de războinici, şi încă şaptezeci de viteji.

Vroia să spună cu aceasta că numai Find, singur, preţuia cît o oaste de o mie de oameni.

Pe urmă, cînd toate cetele triburilor de bekreni se adunară, războiul se dezlănţui ca o vijelie. Şi-atunci s-a dat bătălia aceea care a rămas vestită în toate pomenirile, şi care a fost botezată Ziua tăierii moaţelor, din pricina umilirii grele la care i-au supus bekrenii biruitori pe prinşii lor, tăindu-le moaţele părului, înainte de a-i trimite, slobozi, să le arate înfrîngerea fraţilor lor din corturile thaalabene. Şi chiar în bătălia aceea de pomină s-au făcut vestite pe totdeauna fetele lui Find, draci împieliţaţi, minunile acelei zile.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaptezeci şi cincea noapte

Urmă :

Întrucît în încăierarea cea mai crîncenă, şi pe cînd izbînda sta în cumpănă, cele două copile săriră deodată jos de pe caii lor, se dezbrăcară cît ai clipi din ochi şi, aruncîndu-şi cît colo hainele şi tunicile de zale, se repeziră, goale de tot, cu braţele înainte, una în mijlocul aripei drepte a oştirii bekrene, iar cealaltă în mijlocul aripei

stîngi, învipiate și în pieile goale, păstrîndu-și numai pe cap cununile lor de culoare verde. Și, în încleștare, răcniră fiecare, cu toată puterea glasului lor, cîte un cîntec de luptă ticluit atunci pe loc și care, din ziua aceea, se cîntă pe măsura de *ramel* greu și pe ghiersul strunei de mijloc a glasului al patrulea, sărind peste măsura a doua, bătută înfundat de către daff.

Or, iacătă mai întîi peanul copilei Ofaiirah-Soarele

Pe dușman! pe dușman! pe dușman!
Fii ai lui Bekr și ai lui Zimman,
Încingeți lupta, strîngeți vălmășagul!
Intrați în bătălie cu tot steagul!
Nainte, dar! pe dușman! pe dușman!
Cinstire multă și mărire-naltă
Acelui ce-n această dimineață
Îmbracă haina roșie și saltă
Să-ntîmpine vrăjmașul față-n față!
Hai, voi, viteji ai noștri! Înainte!
Dați buzna-n toiul luptelor, fierbinte,
Iar noi la sînul cald vă vom primi!
Să se despice rănile cumplite
Ca hainele unei muieri smintite,
Arse de furii și de patimi vii!
Iar noi saltele moi și albe perne
În așteptarea voastră vom așterne.
Ci dacă veți da cumva înapoi,
Avem să v-alungăm fără ogoi
Pînă-n străfundul negrului aman,
Ca pe niște nevolnici, neînstare
De dragoste cu tinere fecioare.
Nainte, dar! pe dușman! pe dușman!
Nainte! Și noroc în încleștare,
Fii ai lui Bekr și ai lui Zimman!
Încingeți lupta, strîngeți vălmășagul!
Intrați în bătălie cu tot steagul!

Ucideți și trăiți, feciori alești
Ai seminției mele de viteji!
Nainte, dar! Pe dușman! pe dușman!

Și iacătă și peanul răcnit de mînia copilei Hozeilah-Luna, pentru a ațîța înflăcărarea celor ce înconjurau prapurul neamului lui Bani-Zimman, alături de tatăl ei Find, care tăiase vinele cămilei lui ca să fie încredințat că nu are să dea îndărăt un pas:

La luptă cruntă, fii ai lui Zimman!
La luptă dar, bekrani de viță veche!
Izbiți, izbiți în crîncenul dușman
Cu spada voastră fără de pereche!
Zvîrliți asupra capetelor lor
Masalele aprinse, pe-ntrecute,
Ale mîniei roșii! Dați cu spor,
Măcelăriți-i, căsăpiți-i iute!

Cu inimi dîrze, hai, apărători
Ai mamelor și-ai femeilor voastre!
Noi sîntem fetele stelei din zori,
Frumoase ca huriile măiastre,
Cu păru-n mosc scăldat, și învăscute
Cu salbe de mărgăritar. Dați zor,
Măcelăriți-i, căsăpiți-i, iute,
Și-avem să vă primim la piept cu dor!

Sus inima, copii ai lui Rabiah!
Celui mai dîrz îi dărui fecioria-mi!
Pe dușman, dar! Măcelăriți deauna!
Celui mai vrednic: Hozeilah-Luna!
Măcelăriți-i! Căsăpiți întruna!

Dar pe fricoșii ce dau îndărăt,
Să nu-i mai văd în ochi, să nu-i mai văd!
Îi vom zvîrli-n gunoaie ca pe-o cîrpă,
Nu vor avea pe lume decît scîrbă!

Izbiți cu spada cruntă în vrăjmași,
La luptă, sus, flăcăilor viteji!
Din sîngele dușman să faceți preș
Pe care să călcăm cu pași trufași!
Măcelăriți-i, căsăpiți-i iute!
Izbiți cu spada voastră pe-ntrecute!

Și, la aceste două cîntece de moarte, o înflăcărare proaspătă aprinse pojarul bekrenilor, dîrzia le spori și biruința rămase a lor, hotărîtoare și deplină. Și iată așa se luptau strămoșii noștri de pe vremile păgîniei. Și iată cum erau croite fetele lor! Flăcările gheenei să nu le fie prea crude!

Pe urmă tînărul le spuse celor care îl ascultau aprinși:
— Auziți acuma dragostea domniței Fatimah cu poetul Murakiș, care și ei au trăit tot pe vremurile păgîniei:
Și spuse:

DRAGOSTEA DOMNIȚEI FATIMAH CU POETUL MURAKIȘ

Se povestește că Neman, regele de la Hirah, din Irak, avea o fată pe care o chema Fatimah, care pe cît era de frumoasă pe-atîta era de pojarnică. Și regele Neman, care cunoștea firea zvăpăiată a tinerei domnițe, avusese grijă, spre a preîntîmpina vreo necinstire a stepenei sale ori vreo năpastă, s-o țină închisă într-un sarai lăturalnic. Și tot așa mai avusese grijă, pentru păstrarea cinstei fetei sale, da și din chibzuință, să pună de veghe, zi și noapte, străji înarmate, împrejurul acelui sarai. Și nimeni altcineva decît slujnica domniței nu avea îngăduință să intre în serhatul acela păstrător al virtuții domniței Fatimah. Și, din prisos de înțelepciune și de neîncredere, în fiecare seară, la căderea nopții, erau tîrșîite pe pămînt,

de jur împrejurul saraiului, nişte preşuri mari de lînă, ca să măture şi să netezească faţa nisipului de pe jos, în aşa fel încît să şteargă urmele picioruşelor fetei care o slujea pe domniţă şi, de asemenea, în aşa fel încît să se poată vedea, dimineaţa, dacă nu cumva fuseseră lăsate pe acolo alte urme de către vreo haimana în căutare de pozne.

Or, întemniţata cea frumoasă se suia de mai multe ori pe zi în vîrful închisorii ei silnice şi, de acolo, privea de departe la trecători şi ofta. Şi aşa, într-o zi, o văzu pe tînăra ei slujnică, pe care o chema Ibnat-Ijlan, cum sta de vorbă cu un tînăr frumos la făptură. Şi, pînă la urmă, află de la copilă că tînărul acela de care era îndrăgostită era vestitul poet Murakiş, şi că de nenumărate ori se şi bucurase de dragostea lui. Şi slujnica, fată într-adevăr frumoasă şi pîrdalnică, atîta lăudă faţă de stăpînă-sa frumuseţea şi pletele strălucite ale poetului, şi cu nişte vorbe atîta de aprinse încît pojarnica de Fatimah se împătimi la rîndu-i să-l vadă şi să se bucure de el, deopotrivă ca slujnica sa. Da vroi mai întîi, în gusturile ei subţiri de domniţă, să se încredinţeze dacă poetul cel frumos era de vreun soi mai acătări. Şi, chiar prin aceasta, domniţa îşi dovedi priceperea rosturilor lumii, ca o adevărată arăboaică de neam mare ce era. Şi se osebi astfel de slujnica ei, mai puţin de soi ca ea şi, ca urmare, mai puţin năzuroasă şi mai puţin marghiolită.

Cu asemenea scop, aşadar, domniţa cea pusă la poprealâ ceru o încercare, hotărîtoare în mintea ei. Căci, după ce şezu de vorbă cu slujnica despre putinţa poetului de a intra în palat, îi spuse la urmă :

— Ascultă ! Cînd flăcăul va veni la tine mîine, tu să-i dai o scobitoare de lemn înmiresmat, apoi o căţuie în care să arunci un bob de mirodie. Şi, pe urmă, să-l rogi să stea în picioare, cu căţuia sub haine, spre a se înmiresma. Or, dacă se va sluji de scobitoare fără a o reteza şi a o despica oleacă la vîrf, sau dacă nu va vroi s-o ia, este ins de rînd, lipsit de gingăşie. Iar dacă va şedea deasupra căţuii,

sau dacă nu o va vroi, iarăși este om de nimic. Și-atunci, oricît de mare poet s-ar putea să fie, un ins care habar nu are ce-i gingășia nu este vrednic de domnițe.

Așa că, chiar a doua zi, ducîndu-se să se întîlnească cu iubitul ei, fata nu zăbovi să-l pună la încercare. Căci, după ce aduse o cățuie aprinsă în mijlocul odăii, și după ce aruncă în ea mirodia, îi spuse tînărului :

— Vino să te înmiresmezi !

Ci poetul nici nu se sinchisi și răspunse :

— Adu tu cățuia colea lîngă mine.

Și fata făcu așa ; ci poetul nu își puse cățuia sub haine, și se mulțumi să-și înmiresmeze numai barba și părul. După care, luă scobitoarea pe care i-o întindea iubita sa și, după ce o reteză aruncînd o bucățică din ea, îi despică vîrful în șuvițe mlădioase, și se frecă astfel cu ea pe dinți și își înmiresmă gingiile. Pe urmă se petrecu între el și fată ceea ce se petrecu. Și, cînd micuța se întoarse la palatul cel străjuit, îi povesti zvînturatei sale de stăpîne urmarea încercării. Iar Fatimah spuse numaidecît :

— Adu-mi-l pe arabul acela de neam ! Și grăbește-te !

Ci străjerii erau aspri, și înarmați, și necurmat la pîndă. Și, în fiecare dimineață, iscoadele regelui Neman, părintele domniței, veneau la fața locului ca să vadă și să citească urmele picioarelor scrise pe nisip. Și iscoadele se întorceau să spună stăpînului lor :

— O, rege al vremilor, nu am găsit, în dimineața aceasta, decît urma picioarușelor copilei Ibnat-Ijlan.

Or, ce făcu șireata de slujnică a domniței pentru a-l aduce în sarai pe poet odată cu ea, fără a da în vileag trecerea lui ? Iacătă. În noaptea hotărîtă de stăpînă-sa, se duse lîngă flăcău și, fără a șovăi, îl luă în spinare, ținîndu-l bine cu pulpanele unei mantii pe care i-o petrecu pe dedesubt, și pe care și-o legă în față, și astfel, fără primejdia de a se da de gol, îl cără pe ispititor la ispita sa. Și poetul petrecu acolo, cu pojarnica de fată a regelui, o noapte binecuvîntată, noapte de lumină, de dulceață, și de

jar. Şi plecă pînă-n zori, tot aşa precum intrase, adică dus în spinare de fată.

Or, ce se întîmplă dimineaţa ? Iscoadele regelui veniră, ca în toate dimineţile, să cerceteze urmele de pe nisip. Pe urmă se duseră să-i spună regelui, părintele domniţei :

— O, stăpîne al nostru, nu am zărit, în dimineaţa aceasta, decît urmele picioarelor micuţei Ibnat-Ijlan. Da fata pesemne că s-a îngrăşat tare, întrucît urma picioarelor ei se face mai adîncă în nisip.

Şi-aşa că lucrurile urmară să se petreacă mai departe în felul acesta un răstimp de vreme, poetul şi domniţa iubindu-se, slujnicuţa cărîndu-l în spinare pe liubovnic, iar iscoadele vorbind despre îngrăşare. Şi n-ar fi fost nici o pricină ca starea aceea de lucruri să se curme, dacă poetul însuşi nu şi-ar fi sfîşiat cu chiar mîinile lui fericirea.

Şi, într-adevăr, frumosul Murakiş avea un prieten tare drag, căruia îi împlinea toate voile. Şi, cum îi împărtăşise şi lui dragostea sa neobişnuită, tînărul prieten îşi dori stăruitor să fie dus şi el în acelaş chip la domniţa Fatimah şi să fie luat drept Murakiş însuşi, date fiind negurile nopţii şi asemănarea lui la statură şi la purtări cu prietenul său. Şi Murakiş se lăsă biruit de stăruinţele băiatului, şi îşi pecetlui cu jurămînt făgăduiala dată. Iar cînd veni noaptea, tînărul prieten îi luă locul în spinarea fetei şi fu dus la domniţă.

Şi, pe negură, începu ceea ce trebuia să înceapă. Ci numaidecît, în pofida întunereciunii, Fatimah, pricepută, îşi dete seama de schimbare, simţind moliciune acolo unde fusese tărie, şi încropeală acolo unde fusese vipie de foc, şi sărăcie acolo unde fusese îmbelşugare. Şi, ridicîndu-se pe clipă pe dată, îl zvîrli cît colo pe nechemat, cu o lovitură de picior, şi o puse pe slujnică să-l adune de pe jos şi să-l dea afară, pe calea de ducere folosită de obicei,

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și, de-atunci, poetul a fost alungat de fata regelui, care nu s-a îndurat niciodată să-i ierte înșelăciunea. Și Murakiș, spre a-și descărca durerea și căințele, a întocmit următoarea kasidă :

Deci bun rămas, bekrana mea frumoasă !
Chiar dacă plec de lîngă tine-acum,
Rămînă-ți fericirea toată-n casă,
Ca un balsam de mosc, ca un parfum.
Vai, Murakiș sărmane, pînă ieri
Gingașa Fatimah ca pe un mire,
Cu boiu-i hărăzit spre mîngîieri,
Mlădiu ca ramul nabkului subțire,
Cu mersu-i ca de struț legănător,
Nurlie, dreaptă, fragedă, ușoară,
Cu frumusețea ei ca un izvor
În limpezimea apei lui, vioară,
Cu dinții-i albi și pururea zîmbind,
Scăldați în roua gurii ei de miere,
Lucioși precum oglinda de argint,
Cu mîinile-i mai moi ca o părere,
Împodobită-n scumpele-i brățări,
Cu pletele-i ca noaptea-ntunecată, —
Te-a fermecat în nopți cu descîntări,
Și inima ți-o lasă-njunghiată.
Vai, iată ceasul bunului-rămas !
Ca fumul care piere totu-acuma-i.
Tu însuți ți-ai adus acest necaz,

Pentru o toană de prieten numai.
De ciudă mușcă-ți degetele toate,
Sfîșie-te în neagra-ți deznădejde !
O toană de prieten azi te scoate
Din inima ce nu te mai iubește.
Vai, totul s-a sfîrșit ! Și nu-i un vis,
Căci treaz sînt, pe cînd viselor, se știe,
Numai în somn li-i drumul larg deschis,
Ci mie-nchise-mi sînt pe veșnicie.

Iar poetul Murakiș a fost unul dintre cei ce au murit din dragoste.

Pe urmă tînărul le spuse celor ce îl ascultau :

— Pînă a ajunge la vremurile islamice, mai ascultați și povestea aceasta a regelui kindenilor cu soția sa Hind. Și spuse :

RĂZBUNAREA REGELUI HOJJR

A ajuns pînă la noi, prin istorisirile strămoșilor noștri de demult, că regele Hojjr, căpetenia triburilor kindenilor, și tatăl lui Imru Ul-Kais, cel mai mare poet de pe vremea păgîniei, era omul cel mai temut dintre arabi pentru cruzimea și pentru vajnica lui dîrzenie. Și era atîta de aprig pînă și față de neamurile sale încît fiul său, tînărul Imru Ul-Kais, ca să poată da zbor liber harului său poeticesc, a trebuit să fugă de sub corturile părintești. Căci regele Hojjr socotea că a se împopoțona în fața lumii cu numele de poet era pentru fiul său o abatere de la ighemonicul lui și de la înălțimea stepenei sale.

Or, într-o zi, pe cînd regele Hojjr se afla purces cu oaste departe de pămînturile sale, asupra tribului Bani-Assad, primi veste că tribul kodaenilor, vechii săi duşmani, cîrmuiţi de către Ziad, îi cotropiseră deodată pămînturile, într-un poghiaz, ridicaseră o pradă straşnică, zaherea multă de curmale uscate, sumedenie de cai, de cămile şi de vite, şi mulţime de femei şi de fete kindene. Şi, printre prinşii luaţi de Ziad, se afla şi femeia cea mai dragă regelui Hojjr, preafrumoasa Hind, giuvaiericaua tribului.

Încît, de îndată ce ştirea despre prăpăd ajunse la el, Hojjr făcu degrabă cale întoarsă, cu toţi luptătorii lui, şi se îndreptă înspre locul unde socotea să dea peste vrăjmaşul său Ziad, răpitorul Hindei. Şi nu peste mult, într-adevăr, ajunse la o mică depărtare de tabăra kodaienilor. Şi trimise pe dată într-acolo două iscoade încercate, pe nume Saly şi Sadus, să cerceteze locurile şi să culeagă cît mai multe ştiri cu putinţă despre oastea lui Ziad.

Şi cele două iscoade izbutiră să se strecoare în tabără, nebăgate de seamă. Şi strînseră lămuriri de preţ despre numărul vrăjmaşului şi despre aşezarea taberei. Şi, după cîteva ceasuri petrecute ca să cerceteze tot, iscoada Saly îi spuse soţului său Sadus :

— Tot ce am văzut mi se pare destul în ce priveşte rosturile şi gîndurile lui Ziad. Şi-aşa că mi-aş cam lua zborul să-i duc regelui Hojjr ştirile despre ceea ce am cules.

Ci Sadus răspunse :

— Eu nu plec pînă ce nu capăt ştiri mai multe şi mai de preţ.

Şi rămase singur în tabăra kodaienilor.

Or, la căderea nopţii, cîţiva oşteni de-ai lui Ziad veniră să stea de pază lîngă cortul căpeteniei lor, şi se aşezară împrejurul cortului, din loc în loc. Iar Sadus, iscoada lui Hojjr, temîndu-se să nu fie dibuit, îşi luă

inima în dinți și se duse cutezător să-l bată pe umăr cu mîna pe unul dintre paznicii care tocmai șezuse jos pe pămînt, ca și ceilalți, și îl repezi cu un glas poruncitor, spunîndu-i :

— Care ești tu ?

Și străjerul răspunse :

— Sînt cutare, fiul lui cutare.

Iar Sadus urmă cu glas scurt și hotărît :

— Bine !

Pe urmă se duse să șadă chiar lîngă cortul căpeteniei Ziad, fără să-i dea cuiva prin gînd să-l tulbure.

Și iacătă că nu peste mult auzi vorbă din lăuntrul cortului. Și era chiar glasul lui Ziad, care, întinzîndu-se lîngă preafrumoasa prinsă Hind, o săruta și se desfăta cu ea. Și, printre altele, Sadus auzi următoarele. Glasul lui Ziad spunea :

— Ce crezi tu, Hind, ia spune-mi, ce-ar face soțul tău Hojjr dacă ar ști că în clipa aceasta mă aflu lîngă tine, în dulce desfătare laolaltă ?

Iar Hind răspunse :

— Pe moartea cea roșie ! ar porni în goană ca un lup pe urmele tale, și nu s-ar mai opri din fugă decît dinaintea corturilor tale roșii, spumegînd, plin de mînie și de turbare, flămînd de răzbunare, cu gura clăbucind de bale ca o cămilă în călduri care mănîncă ierburi amare.

Iar Ziad, auzind vorbele acestea ale Hindei, fu cuprins de ciudă și, dîndu-i o palmă prinsei sale, îi spuse :

— A, te pricep ! Hojjr, fiara aceea cruntă, îți place, ți-e drag, și vrei să mă umilești.

Ci Hind tăgădui numaidecît, zicînd :

— Îți jur pe amîndoi bozii noștri Lat și Ozzat, nicicodată nu mi-a fost silă de vreun bărbat cum mi-e silă de soțul meu Hojjr. Da, dacă mă întrebi, pentru ce să-ți ascund ce gîndesc ? Că chiar n-am mai văzut om mai cu ochii-n patru și mai prepuielnic ca Hojjr, fie că doarme, fie că e treaz.

Și Ziad o întrebă :

— Cum așa ? Lămurește-te !

Atunci Hind spuse :

— Ascultă. Cînd Hojjr se află în puterea somnului, stă cu un ochi închis, da cu celălalt deschis, iar cu jumătate din făptura sa rămîne treaz. Și lucrul acesta atîta este de adevărat încît într-o noapte ca toate nopțile, pe cînd dormea alături de mine, iar eu îi vegheam somnul, iacătă că un șarpe negru se ivi deodată de sub rogojină și veni drept înspre fața lui. Și Hojjr, tot dormind, își întoarse capul, parcă simțindu-l. Iar șarpele se strecură pe lîngă mînă înspre palma deschisă. Și Hojjr își trase numaidecît mîna. Atunci șarpele, șovăind, se îndreptă înspre piciorul alungit. Iar Hojjr, dormind mai departe, îndoi genunchiul și își feri piciorul. Și șarpele, descumpănit și parcă nemaiștiind ce să facă, se hotărî să lunece înspre o strachină cu lapte pe care Hojjr îmi cerea să i-o pun totdeauna lîngă pat. Și, ajungînd la strachină, șarpele sorbi cu lăcomie laptele, pe care apoi îl vărsă îndărăt în strachină. Iar eu, la priveliștea aceea, gîndii, bucurîndu-mă în sufletul meu : „Ce noroc nenădăjduit ! Cînd Hojjr are să se trezească, are să bea laptele otrăvit acum, și are să moară pe dată ! Uf, am să scap de lup.“ Și Hojjr se deșteptă, după o bucată de vreme, însetat și cerîndu-și laptele. Și luă strachina din mîinile mele ; da avu grijă ca mai întîi să miroase laptele. Și iacătă că mîna-i tremură și strachina căzu și se vărsă. Iar el scăpă. Așa face în toate, în orice împrejurare ar fi. La toate se gîndește, la toate ia aminte, și niciodată nu poate fi prins pe nepregătite.

Iar iscoada Sadus auzi toate vorbele acestea ; pe urmă nu mai putu să priceapă nimic din ce își spuneau între ei Ziad și Hind, afară de plescăitul sărutărilor lor și al suspinelor. Atunci se ridică încetișor și fugi. Și odată ajuns afară din tabără, purcese la drum cu pași mari și, pînă-n zori, fu lîngă stăpînul său Hojjr, căruia îi istorisi

tot ce văzuse şi tot ce auzise. Şi îşi sfîrşi istorisirea spunînd :

— Cînd am plecat, Ziad sta cu capul sprijinit pe genunchii ei ; şi se desfăta cu prinsa lui, iar ea îi răspundea la desfăt.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaptezeci şi şaptea noapte

Urmă :

Şi Hojjr, la vorbele acestea, îşi rostogoli în piept un oftat gemut, se sculă în picioare, porunci plecarea şi năpusta grabnică asupra taberei kodaienilor. Şi toate cetele kindenilor porniră la drum. Şi căzură pe neaşteptate asupra taberei lui Ziad. Şi se încinse o încăierare năprasnică. Şi kodaienii lui Ziad nu avură mult pînă să fie daţi peste cap şi puşi pe fugă. Iar tabăra lor, cuprinsă de vrăjmaşi, fu pustiită şi pîrjolită. Şi fu omorît care fu omorît, şi fu aruncat în vîntul mîniei tot ce mai rămăsese.

Cît despre Ziad, acela fu zărit de către Hojjr în mulţime, pe cînd încerca să-i întoarne la luptă pe cei ce fugeau. Şi Hojjr, mîrîind şi mugind, se repezi pe el ca o pasăre de pradă, îl înşfăcă pe după mijloc de pe cal şi, săltîndu-l în sus, îl ţinu aşa în puterea mîinilor, pe urmă îl izbi de pămînt şi-i frînse oasele. Şi-i tăie capul şi şi-l agăţă la coada calului. Şi, după ce îşi împlini răzbunarea faţă de Ziad, se îndreptă înspre Hind, pe care o găsi. Şi o legă de cozile a doi cai pe care îi biciui făcîndu-i să pornească

unul într-o parte și altul în cealaltă. Și, pe cînd Hind era despicată astfel și ruptă în bucăți, el îi strigă :

— Pieri, o, muiere cu limba atîta de dulce și cu tainele gîndului atîta de amare.

Iar după ce istorisi răzbunarea aceasta cruntă, tînărul le spuse ascultătorilor săi :

— Întrucît încă ne mai aflăm la vremurile acelea de dinainte de Islamul cel binecuvîntat, ascultați istoria pe care ne-a lăsat-o, despre obiceiurile femeilor arabe de pe-atunci, soția mult iubită a Proorocului — Asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — stăpîna noastră Aișah, cea mai frumoasă și cea mai curată icoană de femeie a Islamului de la începuturi, femeie înțeleaptă, dîrză, drăgăstoasă și vitează, a cărei vorbă sclipitoare avea tăria bărbată a unui flăcău și al cărei grai avea sfînta și proaspăta frumusețe a unei fecioare neprihănite.

Și spuse istorisirea aceasta despre Aișah :

SOȚII ZUGRĂVIȚI DE CĂTRE SOȚIILE LOR

Într-o bună zi, cîteva hanîme din Yemen se strînseră în locuința mea. Și se înțeleseră între ele cu jurămînt să-și spună, cu tot adevărul și fără să ascundă nimic, cum sînt soții lor, buni sau răi.

Și cea dintîi luă vorba și spuse :

— Bărbatu-meu ? e urît și de neatins ca o cocoașă de cămilă tăbăcită cocoțată în vîrful unui munte anevoie de suit. Și, pe deasupra, atîta-i de slab și de uscat cît nu i-ai găsi un firicel de măduvă în oase. Rogojină tocită !

Iar cea de a doua hanîmă din Yemen spuse :

— Al meu ? chiar că n-ar trebui să spun o vorbă despre el. Întrucît și numai a pomeni despre el îmi face silă. Dobitoc căpățînos, dacă-i răspund măcar cu o vorbă, numaidecît mă și amenință că mă izgonește ; iar dacă tac,

mă înghioldește și mă ține ca înfiptă în sîmceaua de fier a unei sulițe.

Iar cea de a treia spuse :

— Păi eu, iacătă-l pe drăgălașul meu de bărbat : cînd mănîncă, linge taierele pînă-n fund ; cînd bea, suge pîn'la ultima picătură ; cînd se culcă, se strînge și se ghemuie în sine însuși ca un burduf ; iar cînd i se întîmplă să taie ceva pentru mîncare, taie totdeauna tot ce e mai prăpădit și mai descărnat. Cît despre celelalte, e mai rău decît nimic : nu și-ar luneca mîna înspre mine nici măcar ca să vadă cum stau.

Iar cea de a patra spuse :

— Fiul socrului meu, alimănit să fie el ! Grămadă de povară pe ochii mei și pe inima mea, zi și noapte ! Hazna de meteahne, de aiureli și de sminteli. Te plesnește peste gură din nimic ; ori îți împunge și îți rupe pîntecele, ori se asmute asupra-ți, ori, toate deodată, te plesnește, te înghioldește și te vatămă. Lup amarnic, crăpare-ar să crape !

Iar cea de a cincea spuse :

— O, soțul meu este bun, și frumos ca o noapte frumoasă dintre nopțile de Tihamah, darnic ca ploaia cea darnică a norilor, și preamărit și temut de toți luptătorii noștri. Cînd pleacă de acasă, e ca un leu falnic și voinic. E mare, iar mărinimia sa face ca jarul din căminul lui, deschis tuturora, să fie totdeauna din belșug. Stîlparul numelui lui e înalt și măreț. Cumpătat, el rămîne flămînd în noaptea unui ospăț ; veghetor, nu doarme niciodată în noaptea primejdiei ; primitor, și-a așezat locuința chiar lîngă poarta tîrgului, ca să-i găzduiască pe călători. O, tare-i mare și frumos, tare-i minunat ! Are o piele dulce și moale, ca o blăniță de iepure care te mîngîie cu gingășie. Iar mireasma răsuflării lui este mirodie de zarnab desfătătoare. Și, cu toată tăria și puterea lui, fac ce vreau din el.

La urmă, cea de a șasea hanîmă yemenită zîmbi dulce și spuse la rîndu-i :

— O, soțul meu este Malik Abu-Zar, minunatul Abu-Zar, știut de toate triburile noastre. M-a găsit copilă, la un cort de oameni săraci ajunși la nevoie și la strîmtoare, și m-a dus în cortul lui falnic, și mi-a împodobit urechile cu cercei scumpi, și pieptul cu odoare frumoase, și mîinile și picioarele cu brățări de preț, și brațele cu bunăstarea cea durdulie. M-a cinstit ca soție, și m-a poftit într-o locuință în care răsună necontenit cîntecele vesele ale lăutelor și în care strălucesc mîndrele sulițe samhariene cu prăjini durate strașnic, și în care se aude necontenit nechezatul sirepelor, grohotul cămilelor închise în staniștile cele mari, zarva slugilor care treieră și îmblătesc grîul, larma amestecată a douăzeci de turme. Vorbesc cu el slobodă. și niciodată nu mă înfruntă, nici nu mă ceartă. Cînd mă culc, nu mă lasă niciodată văduvită ; cînd adorm, mă lasă să dorm cît vreau. Și mi-a rodit pîntecul, și mi-a dăruit un copil. tare minunat copil ! atîta de drăgălaș încît culcușul lui micuț și gingaș pare locul pe care îl lasă gol un firicel de papură scos dintr-o țesătură de rogojină ; atîta de plăpînd că s-ar sătura din cît suge un ieduț ; atîta de încîntător încît atunci cînd umblă și cînd se leagănă cu atîta dulceață în tunicuța lui de zale răpește mințile celor care îl văd ! Da fata pe care mi-a dăruit-o Abu-Zar ! Uf, dulceața, da ! dulceața de fată a lui Abu-Zar ! E odorul tribului ! Durdulie, o cuprind hainele ca-ntr-o vrajă, strînsă în fermeneaua ei ca o cosiță împletită ; cu pîntecul bine făcut și fără burduhăneală ; cu boiul suleget și mlădios sub fermenuță ; cu șoldurile pline și rotunde ; cu brațele durdulii ; cu ochii mari și larg deschiși : cu lumina lor neagră ca noaptea ; cu sprîncenele subțiri și arcuite dulce ; cu nasul ușor adus, ca vîrful unei săbii alese ; cu gura frumoasă și neprefăcută ; cu mîinile mîndre și darnice ; cu veselia deschisă și sclipitoare ; cu vorba răcoroasă ca umbra ; cu mireasma răsuflării mai dulce ca mătasa și mai îmbălsămată ca moscul care răpește sufletul ! Of, ocrotească-mi-i cerul pe

Abu-Zar și pe fiul lui Abu-Zar și pe fata lui Abu-Zar ! Ocrotească-mi-i întru dragostea și bucuria mea !

Or, după ce și cea de a șasea hanîmă yemenită grăi astfel, le mulțumii la toate că îmi făcuseră hatîrul de a mi se destăinui, și luai și eu cuvîntul, la rîndu-mi, și le spusei :

— O, surorile mele, Allah Preaînaltul păstreze-ni-l pe Prorocul nostru binecuvîntat ! Că îmi este mai drag decît sîngele tatălui și mamei mele...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și opta noapte

Urmă :

...Îmi este mai drag decît sîngele tatălui și mamei mele. Ci, de bună seamă, gura mea nu este destul de neprihănită cît să-i cînte laudele ! De aceea am să mă mulțumesc a vă spune și vouă numai ceea ce mi-a spus el, odată, în privința noastră, a femeilor, care, în gheenă, sîntem cărbunii cei mai din belșug pe care îi mistuie focul cel roșu. Și-așa, într-o zi, rugîndu-l să-mi dea niște sfaturi și niște îndemnuri care să-mi slujească pe calea cerească, el îmi spuse : „O, Aișah, scumpa mea Aișah, deie Allah ca femeile musulmanilor să se cerceteze și să se vegheze singure, să fie răbdătoare la greu și mulțumitoare la bine, să le dăruiască soților lor copii mulți, să-i înconjure cu dragoste și cu grijă, și niciodată să nu ia în rîs binefacerile lui Allah prin mijlocirea lor. Întrucît, o, mult-iubita mea Aișah, Atoatedătătorul o alungă de

la mila sa pe femeia care își rîde de bunătatea lui. Iar aceea care, ațintindu-și privirile sfruntate asupra soțului ei, va spune dinaintea ori în spatele lui : «Ce chip urît ai ! ce hîd ești, ce făptură pocită !» femeii aceleia, o, Aișah, Allah are să-i sucească ochii și are s-o lase șașie, are să-i sluțească și să-i pocească trupul, și are s-o facă urîtă și sîlnică, grămadă grețoasă de carne veștedă, ghemuită scîrbavnic pe vîntrea ei de piei zdrențuite, fleșcăite și flendurite. Iar femeii care, în patul căsniciei ori aiurea, se arată vrăjmașă soțului ei, ori îl supără cu vorbe țifnoase, ori îi tulbură cugetul, oh, aceleia Atoatedătătorul, la ziua Judecății, are să-i tragă limba din gură și să i-o întindă ca pe o fîșie de piele, lungă de șaptezeci de coți și care are să se răsucească împrejurul gîtului păcătoasei, carne hîdă și vînătă. Ci, o, Aișah, femeia curată, care nu tulbură niciodată tihna soțului ei, care nu-și petrece niciodată noaptea afară din sălașul ei fără ca să-și fi cerut măcar îngăduința, care nu se împopoțonează nicicînd cu haine înzorzonate și cu năframe scumpe, care nu-și pune inele grele la brațe și la picioare, care nu caută nicicînd să tragă asupra ei privirile drept-credincioșilor, care este frumoasă de frumusețea ei firească, pusă în ea de către Ziditorul, care este dulce la vorbă, spornică la lucruri bune, îndatoritoare și sîrguitoare față de soțul ei, caldă și iubitoare față de copiii ei, bună sfătuitoare pentru vecina ei, și binevoitoare față de orice făptură de-a lui Allah, oh, oh ! aceea, mult-iubita mea Aișah, va intra în rai, laolaltă cu prorocii și cu aleșii Domnului !“

Iar eu, tulburată cu totul, strigai :

— O, Proroocule al lui Allah, îmi ești mai scump decît sîngele tatălui și mamei mele !

Și-acum, că am ajuns la vremurile binecuvîntate ale Islamului, urmă mai departe tînărul, ascultați cîteva întîmplări din viața califului Omar ibn Al-Khattab — co-

perească-l Allah cu milele sale ! — care a fost omul cel mai neprihănit și cel mai aspru de pe vremurile acelea neprihănite și aspre, emirul cel mai drept dintre toți emirii drept-credincioșilor !

Și spuse :

OMAR DESPICATORUL

Se povestește că emirul drept-credincioșilor Omar Ibn Al-Khattab — care a fost califul cel mai drept și omul cel mai nepărtinitor din tot Islamul — fusese poreclit El-Farrukh, adică Despicătorul, întrucît avea năravul să despice în două, dintr-o fulgerătură de sabie, pe oricine n-ar fi voit să se supună vreunei hotărîri rostite de către Prorocul — asupra-i fie rugăciunea și pacea !

Iar cugetul său era atîta de cinstit și nepărtinirea lui era atîta de neabătută încît într-o zi, după ce, biruindu-i pe regii din Yemen și punînd stăpînire pe vistieriile domnești, a poruncit să se împartă pleanul între toți oștenii musulmani deopotrivă, fără osebire. Și fiecare oștean a avut parte, printre altele, de cîte o bucată de alagea yemenească. Iar Omar își avu partea întocmai ca și cel mai mărunt dintre oștenii săi. Și puse să i se facă o haină nouă din bucata aceea de pînză vărgată yemenească, ce-i căzuse la împărțanie ; și, îmbrăcat așa, se sui în amvonul de la Medina și le predică musulmanilor încă o purcedere cu oaste împotriva necredincioșilor. Ci iacătă că un om din mulțime se ridică și îl opri din predica sa, spunîndu-i :

— N-avem să-ți dăm ascultare.

Și Omar îl întrebă :

— Pentru ce ?

Și omul răspunse :

— Pentru că, atunci cînd ai împărțit la toți deopotrivă alageaua yemenească, fiecare musulman a căpătat

cîte o bucată, și tot așa și tu ai căpătat o bucată la fel. Or, bucata aceea nu avea cum să-ți ajungă ca să-ți faci din ea toată haina cu care te vedem îmbrăcat astăzi. Așa că, dacă nu ai fi luat pe furiș de la noi o bucată mai mare decît aceea pe care ne-ai dat-o nouă, nu ai fi avut din ce să-ți faci haina de pe tine, mai cu seamă că ești măgădan la trup.

Iar Omar se întoarse înspre fiul său Abdallah și îi spuse :

— O, Abdallah, răspunde-i tu acestui om. Întrucît spusa lui este dreaptă.

Iar Abdallah se ridică și spuse :

— O, musulmanilor, aflați că atunci cînd emirul drept-credincioșilor, Omar, a vrut să pună să i se coase o haină din bucata lui de alagea, s-a văzut că bucata nu ajunge. Ca urmare, întrucît nu avea o haină potrivită de îmbrăcat pentru ziua aceasta, i-am dat eu o parte din bucata mea de pînză, ca să-și împlinească haina.

Pe urmă șezu jos. Atunci omul care îl înfruntase pe Omar spuse :

— Mărire lui Allah ! Acuma te ascultăm, o, Omar !

Tot Omar, altă dată, după ce cuprinsese Siria, Mesopotamia, Egiptul, Persia și toate țările rumilor, și după ce întemeiase Bassra și Kufa, în Irak, s-a întors la Medina, unde, îmbrăcat într-o haină atîta de jerpelită încît ajunsese a fi numai o cîrpitură de petece, sta toată ziua pe treptele care suie la geamie, ascultînd pînă și jalbele celor mai din urmă supuși ai săi, și făcîndu-le tuturora judecată dreaptă, de la emir pînă la cămilar.

Or, pe timpu-acela, regele Kaissar Heracliu, care domnea peste rumii de la Constantinia, îi trimise un sol, însărcinat tainic să cîntărească cu chiar ochii săi mijloacele, puterile și faptele emirului arabilor. Încît, după ce solul intră în Medina, îi întrebă pe locuitori :

— Unde este regele vostru ?

Iar ei răspunseră :

— Noi nu avem nici un fel de rege, că avem un emir ! Iar acela-i emirul drept-credincioșilor, califul lui Allah, Omar ibn Al-Khattab !

El întrebă :

— Unde se află ? Duceți-mă la el !

Ei răspunseră :

— Împarte dreptatea, ori poate că se odihnește.

Și îi arătară drumul spre geamie. Iar solul lui Kaissar ajunse la geamie, și îl văzu pe Omar dormind sub soarele de amiază pe treptele încinse ale geamiei, cu capul sprijinit pe piatra goală. Și-i curgea sudoarea de pe frunte, făcînd o pată mare de apă împrejurul capului său.

La priveliștea aceea teama se așternu în inima trimisului lui Kaissar, care nu se putu stăpîni să nu strige : „Iacătă-l în starea aceasta pe cel dinaintea căruia toți regii pămîntului își pleacă fruntea, și care este stăpîn peste cea mai mare împărăție a vremurilor noastre". Și încremeni în picioare, pradă spaimei, întrucît își zisese : „Cînd un norod este ocîrmuit de un om cum e acesta, celelalte noroade trebuie să se îmbrace în haine de jale".

Și, cînd cu supunerea Persiei, se află, printre alte lucruri minunate luate din saraiul regelui Jezdejerd, de la Ystakhar, și un chilim, lung și lat de cîte șaizeci de coți, și care înfățișa un strat de flori, în care fiecare floare, întocmită din pietre scumpe, se înălța pe o tulpină de aur. Iar căpetenia oștilor musulmane, Saad ben Abu-Waccas, măcar că nu era prea priceput la prețăluirea negustorească a lucrurilor scumpe, înțelese numaidecît tot ce prețuia o atare minunăție, și o răscumpără din pleanul de la palatul Khosroeșilor, ca să i-o dea peșcheș lui Omar. Ci califul cel aspru — coperească-l Allah cu milele

sale ! — cel care nici cînd cu supunerea Yemenului nu vroise să ia din prada ţării supuse decît o bucată de alagea nu mai mare decît îi era de trebuinţă pentru a-şi face o haină, nu vroi nicidecum, primind asemenea dar, să dea îndemn rău spre viaţa de huzur de ale cărei urmări asupra norodului său îi era tare grijă. Şi, atunci pe loc, puse să se taie chilimul cel scump în tot atîtea bucăţi cîte căpetenii musulmane se aflau la Medina. Iar sieşi nu îşi luă nici o parte. Or, atîta de scump era chilimul acela, chiar îmbucătăţit, încît Ali — asupra-i fie milele cele mai alese ! — putu să vîndă pe douăzeci de mii de drahme, unor negustori sirieni, fîşia care îi căzuse la împărţeală.

Şi tot cînd cu năvălirea în Persia, satrapul Harmozan, care se împotrivise cu cea mai mare vitejie războinicilor musulmani, primi să se supună, da numai cu învoiala să fie dus dinaintea califului, care să se rostească asupra soartei lui. Or, Omar se afla la Medina ; şi-aşa că Harmozan fu dus la cetatea Medinei, păzit de o strajă sub porunca a doi emiri de cei mai de seamă dintre dreptcredincioşi. Şi, cînd ajunseră la Medina, cei doi emiri, vrînd să facă a creşte în ochii lui Omar însemnătatea şi cinul prinsului lor persan, îl îndemnară pe Harmozan să-şi îmbrace caftanul ţesut cu zarafir şi să-şi pună tiara cea strălucitoare pe care o purtau satrapii de la curtea lui Khosroe. Şi, împodobit astfel cu semnele cinului său, căpetenia persană fu adusă dinaintea treptelor de la geamie, unde califul şedea pe o rogojină veche, la adăpostul unui umbrar. Şi, pricepînd din murmurul norodului că vine vreun ins de seamă, Omar ridică ochii şi îl văzu dinaintea sa pe satrapul îmbrăcat cu toată fala îndătinată la palatul regilor persani. Şi, la rîndu-i, Harmozan îl văzu pe Omar, da nu-i venea să creadă că arabul

acela îmbrăcat în haine peticite și stînd singur, pe o rogojină roasă, în curtea geamiei, ar fi însuși califul, stăpînul împărăției celei noi. Da pe dată Omar, cunoscînd în prinsul din fața sa pe unul dintre acei satrapi făloși care atîta amar de vreme făcuseră să tremure, dintr-o încrîncenare de privire, triburile cele mai dîrze din Arabia, strigă :

— Mărire lui Allah carele a ridicat Islamul cel binecuvîntat spre a vă umili, pe tine și pe semenii tăi !

Și puse să fie despuiat persanul de hainele lui cele daurite, și să fie coperit cu o haină aspră de pustie ; pe urmă îi zise :

— Acuma, cînd iacătă-te îmbrăcat pe potriva vredniciilor tale, vei cunoaște mîna Domnului, carele numai el unul este stăpîn peste toată fala ?

Și Harmozan răspunse :

— De bună seamă, sînt încredințat pe deplin. Întrucît, atîta vreme cît dumnezeirea a stat deoparte, noi am fost cei biruitori, avem dovadă toate biruințele noastre trecute și toată slava noastră. Așa că pesemene că Domnul despre care vorbești a luptat în folosul vostru, de vreme ce ne-ați biruit la rîndu-vă.

Iar Omar, auzind vorbele acelea în care temeneaua sta vecină cu zeflemeaua, încruntă sprînceana în așa chip încît persanul intră la spaimă că taifasul lor se va sfîrși cu o osîndire la moarte. Și-așa că, prefăcîndu-se că îi e tare sete, ceru apă și, luînd oala de pămînt ce-i fu adusă, își ațintí privirile asupra califului și păru a șovăi dacă s-o ducă la gură.

Și Omar îl întrebă :

— De ce ți-e spaimă ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și noua noapte

Urmă :

Și satrapul răspunse :

— Mi-e frică de clipa cînd am să beau, să nu fie prilej spre a mi se da moartea.

Ci Omar îi spuse :

— Ferească-ne Allah să ni se cuvină asemenea bănuieli ! Te afli sub ocrotire pînă ce apa aceasta are să-ți răcorească buzele și să-ți stingă setea.

La vorbele acestea ale califului, mintosul persan aruncă oala la pămînt și o sparse. Iar Omar, legat prin chiar spusele sale, se milui de el, cu mărinimie, să-l mai osîndească. Și Harmozan, mișcat de măreția aceea sufletească, se încunună întru Islam. Și Omar îi hotărî o simbrie de două mii de drahme.

Iar cînd cu luarea Ierusalimului — care este cetatea cea sfîntă a lui Issa, fiul Mariamei, prorocul cel mai mare de pînă la venirea domnului nostru Mohammed (asupra-i fie rugăciunea și pacea), și înspre al cărei templu se întorceau la începuturi drept-credincioșii pentru rugăciune — patriarhul Sofronie, capul norodului, se învoise să se dea prins, da numai cu învoiala ca însuși califul să vină să ia în stăpînire cetatea cea sfîntă. Și, fiind înștiințat despre învoială și despre înțelegere, Omar porni la drum. Și cel ce era califul lui Allah pe pămînt, și care făcuse să se plece dinaintea flamurei Islamului capetele celor puternici, plecă din Medina fără de nici o strajă, călare fără fală pe o cămilă ce ducea doi saci, unul plin de orz pentru vită, celălalt plin de curmale pentru calif. Iar la oblînc se afla o strachină de lemn, și la ciochină un burduf plin cu apă. Și, mergînd așa zi și noapte, neoprin-

du-se decît spre a-și rosti rugăciunea, ori ca să împartă dreptatea pe la vreun trib ce i se nimerea în cale, ajunse la Ierusalim. Și iscăli cuprinderea cetății. Și porțile orașului se deschiseră. Şi Omar, ajungînd dinaintea bisericii creştinilor, își dete seama că se apropiase ceasul de rugăciune ; și îl întrebă pe patriarhul Sofronie unde își putea îndeplini datorința aceea de drept-credincios. Și creștinul îl pofti chiar în biserica lor. Ci Omar se lepădă, zicînd :

— N-am să intru niciódată să mă rog în biserica voastră, și aceasta chiar în folosul vostru, al creştinilor. Pentru că dacă însuși califul s-ar ruga într-un loc, musulmanii ar pune numaidecît stăpînire pe locul acela și v-ar păgubi de el, fără de abatare.

Și. după ce își rosti rugăciunea întorcîndu-se cu fața înspre kaaba cea sfîntă, îi spuse patriarhului :

— Acuma să-mi arăți un loc unde să ridic o geamie în care de aci înainte musulmanii să se adune pentru rugăciune, fără a-i tulbura pe ai voștri cînd își îndeplinesc slujbele lor.

Și Sofronie îl duse pe locul unde se aflase capiștea lui Soleiman ben Daud, chiar acolo unde adormise Iacub, fiul lui Ibrahim. Și o piatră însemna locul acela, care slujea de hazna murdăriilor cetății. Și, cum piatra lui Iacub era acoperită de murdăriile acelea, Omar, dînd pildă lucrătorilor, umplu cu gunoi pulpana mantiei sale și cără gunoiul departe de acolo. Și astfel porni la curățirea locului pentru geamia care și azi mai poartă numele lui, și care este geamia cea mai frumoasă de pe pămînt.

Iar Omar — potopească-l Allah cu darurile sale cele mai de seamă ! — avea de obicei să umble cu un toiag în mînă și, îmbrăcat cu o haină prăpădită și peticită în multe locuri, străbătea sukurile și ulițele din Mecca și din Medina; mustrîndu-i cu asprime și cu neîndurare, ba chiar şi pedepsindu-i cu lovituri de toiag, acolo pe loc, pe negustorii care îi înşelau pe cumpărători sau care ce-

reau prețuri prea mari pe marfa lor. Or, într-o zi, cum trecea prin sukul de lapte proaspăt și de lapte prins, văzu o muiere bătrînă care avea dinaintea ei mai multe oale cu lapte de vînzare. Și se duse la babă, după ce se uitase o bucată de vreme la ceea ce făcea aceasta, și îi zise :

— O, femeie, ia seama ca de-aci înainte să nu-i mai înșeli pe musulmani, precum te-am văzut că faci, și ai grijă să nu mai pui apă în laptele tău.

Și baba răspunse :

— Ascult și mă supun, o, emire al drept-credincioșilor

Și Omar trecu mai departe. Da a doua zi se întoarse iarăși prin sukul de lapte și, ducîndu-se la lăptăreasa cea bătrînă, îi zise :

— O, muiere păcătoasă, au nu ți-am mai spus o dată să nu pui apă în lapte ?

Și baba răspunse :

— O, emire al drept-credincioșilor, te încredințez că n-am mai făcut așa.

Da nici nu rostise ca bine vorbele acestea că, din dugheana ei, un glas de fată se și auzi, supărat, și care spunea :

— Cum, mamă ? cutezi să minți dinaintea emirului drept-credincioșilor, adăugînd în felul acesta și o minciună la înșelăciune, iar la minciună adăugînd lipsa de cinstire față de calif ? Allah să te ierte !

Iar Omar auzi vorbele fetei și se opri tulburat. Ci, întorcîndu-se înspre cei doi fii ai săi, Abdallah și Asim, care îl însoțeau la preumblare, le spuse :

— Care dintre voi vrea să se însoare cu fata aceasta preacinstită ? Este mare nădejde că Allah, cu suflarea înmiresmată a milelor sale, are să-i dăruiască acestei copile niște urmași cinstiți ca și ea.

Iar Asim, fiul cel mai mic al lui Omar, răspunse :

— O, tată, mă însor eu cu ea.

Și nunta se făcu, între fata lăptăresei și feciorul emirului drept-credincioșilor. Și fu o căsătorie binecuvîntată,

întrucît din ea li se născu o fată care s-a măritat mai tîrziu cu Abd El-Aziz ben Merwan. Iar din căsătoria aceasta din urmă s-a născut Omar ben Abd El-Aziz, care s-a suit în scaunul de domnie al ommiazilor, al optulea în șirul domnesc, și care a fost unul dintre cei cinci califi de frunte al Islamului. Mărire Aceluia carele înalță pe cine-i place lui.

Iar Omar avea obiceiul să spună : „Nu am să las niciodată nepedepsită omorîrea unui musulman". Or, într-o zi, pe cînd ținea divanul de judecăți pe treptele geamiei, fu adus dinaintea lui leșul unui băiețandru fără fir de barbă încă, cu obrazul dulce și neted ca un obraz de fată. Și i se spuse că băiețandrul fusese ucis de o mînă nedovedită, și că leșul lui fusese găsit lepădat la o margine de drum. Și Omar ceru lămuriri și se strădui să strîngă dovezi despre omor ; ci nu izbuti să ajungă a afla nimic, nici să dea de urma ucigașului. Și se necăji în sufletul lui de jude, văzînd sterpiciunea cercetărilor sale. Și se ruga la Cel Preaînalt, zicînd : „O, Allah ! o, Doamne ! îngăduie să izbîndesc a-l dibui pe ucigaș". Și era auzit adeseori cum rostea rugăciunea aceasta. Or, pe la începutul anului următor, îi fu adus un prunc nou-născut, încă viu, care fusese găsit lepădat chiar pe locul unde fusese aruncat leșul băiețandrului. Și Omar strigă numaidecît : „Mărire lui Allah ! acuma sînt stăpîn pe sîngele celui ucis. Iar ucigașul are să fie aflat, de-o vrea Allah." Și se ridică și se duse la o femeie de credință de-a lui, căreia i-l dete în seamă pe noul-născut, spunîndu-i :

— Ia-l în seama ta pe sărmănuțul acesta orfan, și nu te îngrija de cele de trebuință pentru el. Da străduiește-te să iei aminte de tot ce se va spune în preajma ta despre copil, și veghează să nu-l lași cumva luat ori dus de cineva departe de ochii tăi. Și dacă ai să întîlnești vreo femeie care l-ar săruta și l-ar strînge la pieptul ei, să-mi

trimiţi vorbă fără zarvă acasă şi să-mi dai de ştire numaidecît.

Iar doica îşi priponi în minte vorbele emirului dreptcredincioşilor.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzecea noapte

Urmă :

Şi de-atunci copilul crescu, mergîndu-i bine. Iar cînd împlini vîrsta de doi ani, o roabă tînără veni într-o zi la doică s-o oprească în cale şi să-i spună :

— Stăpîna mea m-a trimis să te rog a mă lăsa să-l duc la ea pe copilul acesta — vegheze-ţi-l Allah şi depărteze de el orice ochi păgubos ! — ca să-şi petreacă cîteva clipite uitîndu-se la el, aşa încît pruncul pe care îl poartă în pîntecele ei să se izvodească după chipul şi asemănarea acestuia.

Şi doica răspunse :

— Bine. Du-i copilul, da am să te însoţesc şi eu.

Şi-aşa se făcu. Iar roaba cea tînără intră cu copilul la stăpîna ei. Şi, de cum îl zări pe copil, stăpîna se repezi la el, plîngînd, şi îl luă în braţe, potopindu-l cu sărutări şi strîngîndu-l la piept, tulburată pînă peste fire. Iar doica dete zor să se ducă şi să se înfăţişeze dinaintea califului, şi îi istorisi toate cîte se petrecuseră, adăugînd :

— Şi stăpîna aceea nu e alta decît prea curata Saleha, fata preacinstitului ansaran şeicul Saleh, cel care l-a cunoscut şi care l-a urmat ca ucenic credincios pe Prorocul nostru binecuvîntat — asupra-i fie rugăciunea şi pacea !

Şi Omar şezu să chibzuiască. Pe urmă se sculă, îşi luă sabia, o ascunse sub mantie şi se duse la casa arătată. Şi îl găsi pe ansaran şezînd la poarta casei sale, şi îi spuse, după salamalekuri :

— O, preacinstite şeic, ce face fata ta Saleha ?

Iar şeicul răspunse :

— O, emire al drept-credincioşilor, fata mea Saleha ? S-o răsplătească Allah pentru facerile ei de bine. Fata mea e ştiută de toţi pentru cuvioşia şi pentru purtarea ei pilduitoare, pentru cugetul cu care îşi îndeplineşte datorinţele faţă de Allah şi faţă de părintele ei, pentru sîrgul cu care îşi face rugăciunile şi toate canoanele cerute de legea noastră, pentru curăţia credinţei ei.

Iar Omar spuse :

— Bine. Da aş vrea să stau de vorbă cu ea, spre a încerca să-i sporesc dragostea de bine şi s-o înflăcărez şi mai mult la făptuirea lucrărilor vrednice.

Iar şeicul spuse :

— Coperească-te Allah cu hatîrurile sale, o, emire al drept-credincioşilor, pentru bunăvoinţa ta faţă de fata mea. Stai o clipită, pînă ce mă întorc ; întrucît mă duc să-i dau de ştire fiică-mi despre dorinţa ta.

Şi intră în casă, şi îi ceru Salehei să-l primească pe calif. Şi Omar fu poftit înlăuntru.

Or, ajungînd lîngă fată, Omar le porunci celor ce se aflau acolo să iese din odaie. Iar ei plecară îndată, lăsîndu-l pe calif cu Saleha, singuri singurei. Atunci Omar, scoţîndu-şi deodată sabia la iveală, îi spuse copilandrei :

— Vreau de la tine lămuriri temeinice despre omorul tînărului care a fost găsit în drum anul trecut. Lămuririle acestea le ai. Şi, de te vei încerca să-mi ascunzi adevărul, între tine şi adevăr va sta sabia aceasta, o, Saleha.

Iar ea răspunse, fără a se tulbura :

— O, emire al drept-credincioşilor, ai nimerit drept peste faptul pe care îl cercetezi. Iar eu, pe slava numelui lui Allah Preaînaltul, şi pe harurile Prorocului cel binecu-

vîntat ! — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — am să-ți spun tot adevărul întreg.

Și coborî glasul și spuse :

— Află, dar, o, emire al drept-credincioșilor, că am avut o femeie bătrînă, care sta toată ziua la mine, și care mă însoțea peste tot cînd ieșeam din casă. Iar eu o prețuiam și o iubeam cum o iubește o fiică pe mama sa. Și, la rîndu-i, și ea, în tot ce era în legătură cu mine și în tot ce mă privea, punea o luare-aminte și o grijă osebite. Și multă vreme lucrurile au mers așa, eu îndrăgind-o și ascultînd-o cu cinstire și cu sfințenie. Or, veni o zi cînd ea îmi spuse : „O, fata mea, trebuie să fac un drum pe la rudele mele. Da am o fiică. Și, acolo unde șade, mi-e frică să nu pățească vreun necaz fără de izbăvire. Și-așa că mă rog ție să-mi îngădui s-o aduc la tine și s-o las cu tine, pînă ce mă întorc." Iar eu îi dedei numaidecît îngăduința. Și bătrîna plecă. Și, a doua zi, fiică-sa veni în casa mea. Și era o fată chipeșă, bine făcută la boiu și bine clădită. Și simții față de ea multă dragoste. Și o lăsai să doarmă în odaia în care dormeam. Și, într-o după-amiază, pe cînd dormeam, mă simții deodată cuprinsă din somn și frămîntată de un bărbat care se împieptise peste mine cu toată greutatea lui și mă țintuise, prinzîndu-mă strașnic de amîndouă mîinile. Și, necinstită astfel și pîngărită, izbutii într-un sfîrșit să scap din strînsoarea lui. Și, năucită cu totul, apucai un cuțit și îl înfipsei în pîntecul ticălosului meu de pîngăritor. Și-atunci văzui că nu era altcineva decît chiar copila, tovarășa mea. Și fusesem amăgită de străvestirea acelui băiețandru, căruia îi era atîta de lesne să se dea drept fată. Și, după ce l-am omorît, am pus să se învăluiască trupul și am trimis să fie aruncat pe locul unde a fost găsit. Și Allah a îngăduit să ajung mamă, din treaba nelegiuită a acelui bărbat. Și, după ce am adus pe lume copilul, am pus să fie și el lepădat în drum, tot acolo unde fusese aruncat

tatăl lui, nevroind să mă însărcinez dinaintea lui Allah cu creşterea unui copil ce mi se născuse împotriva vrerii mele. Şi-aceasta-i, o, emire al drept-credincioşilor, povestea întocmai a celor două fapte. Şi ţi-am spus adevărul. Şi Allah mi-e chezaş !

Iar Omar strigă :

— Hotărît, mi-ai spus adevărul ! Reverse-şi Allah asupra-ţi milele sale.

Şi se minună de tăria şi de dîrzia acelei fete, o sfătui să stăruiască pe calea facerilor de bine, şi înălţă spre ceruri urări de bine pentru ea. Pe urmă plecă. Şi, plecînd, îi spuse tatălui fetei :

— Umplă-ţi Allah casa cu binecuvîntările sale ! vrednică fată mai ai ! Fie-ţi binecuvîntată ! I-am făcut o molitvă şi i-am dat nişte sfaturi.

Iar preacinstitul şeic ansaran răspunse :

— Allah să te călăuzească pe calea fericirii, o, emire al drept-credincioşilor, şi să-ţi hărăzească toate harurile si toate milele pe care ţi le rîvneşte sufletul !

Pe urmă tînărul cel bogat, după ce se odihni oleacă, urmă :

— Am să vă spun acuma, spre a mai schimba pildele, istoria cîntăreţei Sallamah cea Albastră.

Şi spuse :

CÎNTAREAŢA SALLAMAH CEA ALBASTRA

Frumosul poet, izvoditor de cîntece şi, deopotrivă, cîntăreţ, Mohammad din Kufa, istoriseşte următoarele :

Printre copilele şi roabele pe care le-am învăţat muzica şi cîntecul niciodată nu am avut o ucenică mai frumoasă, mai ageră, mai ispititoare, mai deşteaptă şi mai dăruită decît Sallamah cea Albastră. Îi ziceam Albastră acelei

copilandre negricioase pentru că avea pe buza de sus o brumă vrăjitoare de mustăcioară ușor albăstruie, ca o umbră subțire de mosc trasă cu gingășie de peana unui calemgiu dibaci ori de mîna iscusită a unui miniaturist. Și, pe vremea cînd îmi era ucenică, era cu totul tinerică, o copilandră proaspăt îmbobocită, cu doi sînișori înmuguriți ce-i ridicau și-i coborau olecuță veșmîntul ușor și i-l depărtau de piept. Și, dacă te uitai la ea, era o vrajă, un prăpăd al minților, o orbire a ochilor, o răpire a judecății. Și, dacă se afla în vreo sindrofie, de-ar fi fost în sindrofia aceea chiar și cele mai vestite frumuseți de la Kufa, nimenea nu mai avea ochi decît pentru Sallamah ; și era destul să se ivească ea ca să și înceapă minunările : „A, iat-o pe Albastra !" Și s-au îndrăgostit de ea pătimaș, da fără de nici un folos, toți cei ce-au cunoscut-o, și eu însumi, nebunește. Și, măcar că mi-a fost ucenică, eram pentru ea un biet supus, un slujitor ascultător, un rob credincios la poruncile ei. Și, de mi-ar fi cerut ea pînă și mătreață de om, m-aș fi dus să i-o caut pe toate căpățînele spînzuraților, pe toate țigvele mătrățite din lume.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și una noapte

Urmă :

Și eu am izvodit, întru slava ei anume, cîntecul acesta, și muzica și vorbele, atunci cînd stăpînul ei Ibn Ghanim a plecat în hagialîc, luînd-o cu el, ca și pe ceilalți robi ai săi :

O, Ibn Ghamin ! ce crîncenă mîhnire
Este mîhnirea celui ce-a rămas
Să-și plîngă-ndurerata lui iubire,
Cu moartea-n piept la fiecare ceas,
Măcar că-i încă viu cu-ntreaga-i fire.

Amare băuturi i-ai dat să bea :
Și sabarul ca fierea, și pelinul.
O, cămilare cu inimă rea,
Mînînd spre Yemen mîndra-ți chervana,
În sufletul meu ai lăsat suspinul.

Și inimi cum nici n-au mai fost vreodată
Ai despărțit cu fapta-ți blestemată,
Tu, cămilar din Yemen, suflet rău,
Tu, bivol ce calci totu-n drumul tău !

Ci, oricît de mare va fi fost chinul dragostei mele, totuși soarta mea nu este întru nimic de asemuit cu aceea a unui alt îndrăgostit de Albastra, zaraful Yezid ben Aiuf.

Într-adevăr, într-o zi, stăpînul preafrumoasei Sallamah se apucă să-i spună :

— O, Albastro, printre toți cîți s-au îndrăgostit de tine fără izbîndă, este vreunul care să fi căpătat măcar vreo întîlnire tainică ori vreo sărutare ? Spune-mi-l, fără a-mi ascunde adevărul.

Și, la întrebarea aceea neașteptată, Sallamah, temîndu-se ca nu cumva stăpînu-său să fi aflat de curînd despre vreun fleculeț pe care și l-o fi îngăduit de față cu vreun martor limbut, răspunse :

— Nu, de bună seamă, nimeni n-a dobîndit vreodată ceva de la mine, afară doar de Yezid ben Aiuf, zaraful. Și nici el n-a făcut altceva decît să mă sărute, numai o dată. De altminteri, nu m-am învoit să-i dau sărutul acela decît pentru că mi-a strecurat atunci în gură, în schimbul sărutului, două mărgăritare strălucite, pe care le-am vîndut pe optzeci de mii de drahme.

Or, auzind acestea, stăpînul preafrumoasei Sallamah spuse numai atît:

— Bine.

Și, fără a adăuga o vorbă mai mult, atîta de năpădit își simți sufletul de mînia zaluziei, porni pe urmele lui Yezid ben Aiuf și se ținu de hîra lui pînă ce acela îi căzu sub mînă la un prilej potrivit, cînd puse să fie omorît cu lovituri de gîrbaci.

Cît despre împrejurările în care i se îngăduise lui Yezid acel sărut aducător de moarte al Albastrei, iacătă-le. Mă duceam într-o zi, după obiceiul meu, acasă la Ibn Ghanim, ca s-o învăț pe Albastra muzichia, cînd îl întîlnii în drum pe Yezid ben Aiuf. Și, după salamalekuri, îi spusei :

— Unde te duci, o, Yezid, îmbrăcat atîta de ferches ?

Iar el îmi răspunse :

— Mă duc unde te duci și tu.

Și spusei :

— Prea bine ! Hai.

Și, după ce ajunserăm și intrarăm în casa lui Ibn Ghamin, șezurăm jos în sala de taifas. Și în curînd se ivi și Albastra, îmbrăcată cu o fermenea de croazea nărîmzie și cu un caftan pembe strălucit. Și parcă văzurăm soarele învipiat ridicîndu-se între capul și picioarele orbitoarei cîntărețe. Și pe urmele ei venea copila roabă, care aducea lăuta.

Și Albastra cîntă, sub îndrumarea mea, pe o glaznă nouă pe care i-o lămurisem. Și glasul ei era bogat, greu, adînc și tulburător. Și, la o vreme, stăpînul ei își ceru iertare de la noi și ne lăsă singuri, ca să se ducă să dea poruncile pentru masă. Iar Yezid, lovit în inimă de dragostea pentru cîntăreață, se apropie de ea, cerșindu-i din priviri. Iar ea păru a se însufleți și, cîntînd mai departe, îi aruncă o privire încărcată cu tot răspunsul. Și Yezid, îmbătat de privirea aceea, își petrecu mîna sub haină, scoase două mărgăritare strălucite ce nu-și aveau surori

pe lume, și îi spuse preafrumoasei Sallamah, care se opri o clipă din cînt :

— Ia uite, o, Albastro ! Mărgăritarele acestea două le-am plătit chiar astăzi cu șaizeci de mii de drahme. Dacă ai dori, ar fi ale tale.

Ea răspunse :

— Și ce-ai vrea să fac ca să-ți fiu pe plac ?

El răspunse :

— Să cînți pentru mine.

Atunci Sallamah. după ce își duse mîna la frunte, în semn de învoire, își struni lăuta și cîntă stihurile următoare, care au la temelie glazna sadeà a strunei de sub degetul inelar :

Sallamah cea Albastră mi-a rănit inima
Cu-o rană ce nici timpul nu-o va mai vindeca.

Nici cea mai grea tăcere nu-i e tămăduire,
Căci nu se-nchide-n suflet o rană de iubire.

Sallamah cea Albastră mi-a rănit inima.
O, musulmani, săriți-mi în ajutor cumva !

Și, după ce cîntă maneaua aceasta de inimă albastră, uitîndu-se la Yezid, adăugă :

— Ei, acuma, la rîndu-ți, dă-mi ceea ce ai să-mi dai.

Iar el spuse :

— De bună seamă, ceea ce vrei tu vreau și eu. Ci ascultă, o, Albastro. M-am legat cu un jurămînt care îmi leagă sufletul — și orice jurămînt e sfînt — că nu voi da aceste două mărgăritare decît petrecîndu-le pe buzele tale de pe buzele mele.

La vorbele acestea ale lui Yezid, roaba frumoasei Sallamah, zădărîtă, sări aprigă și cu mîna ridicată pentru a-l lovi pe îndrăgostit. Ci eu o apucai de mînă și îi spusei, spre-a o sfătui să-și vadă de treabă :

— Stai cuminte, o, copilo, și lasă-i. Fac un tîrg, precum vezi, și fiecare dintre ei vrea să scoată un cîștig cu cea mai mică pierdere cu putință. Nu-i tulbura.

Iar Sallamah începu să rîdă cînd îl auzi pe Yezid rostind dorința aceea. Și, hotărîndu-se deodată, îi spuse :

— Bine, fie ! Dă-mi mărgăritarele în chipul cum vrei tu.

Iar Yezid porni înspre ea, mergînd în genunchi și în mîini, cu cele două mărgăritare între buze. Iar Sallamah, scoțînd icnete de spaimă, începu la rîndu-i să se tragă înapoi, strîngîndu-și pe ea hainele și ferindu-se de atingerea lui Yezid. Și, ba la dreapta, ba la stînga, se depărta fugind și se întorcea la locul ei, cu răsuflarea curmată, stîrnind cu asta și mai tare încercările din partea lui Yezid, și tot mai multe zbeguieli. Și zbegul dură destulă vreme. Ci, cum trebuia totuși să dobîndească mărgăritarele, în chipul hotărît, Sallamah îi făcu un semn roabei sale, care, deodată, sări pe Yezid, îl prinse de umeri și îl țintui locului. Iar Sallamah, dovedind cu șiretlicul acela că ea era biruitoare și nicidecum biruită, veni singură, oleacă fîstîcită și cu sudoarea pe frunte, să ia cu buzele ei drăgălașe mărgăritarele cele strălucite dintre buzele lui Yezid, care le schimbă astfel pe un sărut. Și, de cum le avu în stăpînirea ei, Sallamah, venindu-și repede în sineși, îi spuse lui Yezid, rîzînd :

— Pe Allah ! iată-te biruit în toate chipurile, cu sabia împlîntată în spinare.

Iar Yezid, cilibiu, răspunse :

— Pe viața ta, o, Albastro, nu-mi fac ciudă că sînt biruit. Mireasma desfătătoare pe care am cules-o de pe buzele tale are să-mi rămînă în inimă cît voi trăi, ca un balsam veșnic !

Aibă-l Allah întru mila sa pe Yezid ben Aiuf ! A murit mucenic al dragostei.

Pe urmă tînărul cel bogat zise :

— Ascultați acuma o ispravă de tofailism. Și să știți că străbunii noștri arabi prin vorba aceasta — care își trage obîrșia de la Tofail lingăul — numeau năravul pe care îl au unii inși de a se pofti singuri pe la ospețe și de a prăpădi mîncărurile și băuturile, fără ca să-i roage cineva. Așa că ascultați.

Și spuse :

DALCAVUCUL

Se povestește că emirului drept-credincioșilor El-Walid, fiul lui Yezid, ommianul, îi plăcea grozav de un mîncău vestit, ortac al tablalelor îmbelșugate și al tuturor bunătăților înmiresmate, pe care îl chema Tofail Lingăul și al cărui nume slujește de-atunci și pînă azi spre a-i numi pe dalcavucii ce se poftesc singuri pe la nunți și pe la praznice. Altminteri, Tofail acela, mare priceput la mîncăruri, era om de duh, învățat, mintos și mehenghi ; și era sprinten la răspunsuri și la împunsături. Pe deasupra, maică-sa fusese dovedită de terfelegioaică față de bărbatu-său. Și chiar Tofail acela a izvodit pravila lingăilor în cîteva parimii pe cît de iscusite pe-atîta de folositoare, care se mărginesc la învățăturile următoare :

Dacă te poftești vreodată
La ospăț, pe la vreo nuntă,
Nu căta încolo-ncoace
Cu privirea căscăundă,
Ci te-ndreaptă cu pas falnic
Către locul cel mai bun,
Fără să te uiți la nimeni.
Fără-a asculta ce-ți spun
Musafirii și mesenii —
Lasă-i liniștiți să creuză

Că ești oaspete de seamă,
Poate chiar cel mai de vază.
Iar dacă portarul casei
Se așează împotrivă-ți,
Trage-i o mustrare aspră,
Sfichiuește-l ca un crivăț,
Ia-l de sus, ticăloșește-l,
Ocărăște-l, amenință,
Să nu-și mai îngăduiască
Nici un fel de necuviință.
Iar cînd ai ajuns la masă,
Nu mai sta la socoteală :
Pune mîna și mănîncă,
Umple-ți iar stacana goală,
Și repede-te-n friptură
Ca frigarea cea grozavă,
Dă-ți îndemn și te trudește
Și cu puii fripți la tavă
Și cu carnea, chiar uscată —
Să nu te sfiești defel :
Sfîșie-o, înfinge-ntr-însa
Degetele-ți de oțel !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și doua noapte

Urmă :

Și-acestea erau tot ighemoniconul desăvîrșitului lingău așa cum îl pravilnicise Tofail în orașul Kufa. Și, într-adevăr, Tofail a fost părintele mîncăilor și cununa dalca-

vucilor. De altminteri, iacătă o pildă, dintr-o sumedenie de alte pilde despre felul lui de a se descurca.

Un navap de-al orașului poftise cîțiva prieteni și se ospăta cu ei dintr-o tabla cu pește gătit minunat. Și iacătă că la ușă se auzi glasul prea bine cunoscut al lui Tofail, care vorbea cu portarul rob. Iar unul dintre meseni strigă :

— Ferească-ne Allah de Mîncău ! Toți știți măsura pîntecelui nemaipomenit al lui Tofail. Așa că hai degrabă să scăpăm de dinții lui peștii aceștia frumoși și să-i punem la adăpost în vreun cotlon de odaie, nemailăsînd pe masă decît juveții. Și, după ce Tofail are să înfulece caracuda, cum nu va mai avea nimic de ros, are să plece, iar noi ne vom ospăta cu peștii cei mari.

Și, la repezeală, puseră la păstru peștii cei mari. Și iacătă că Tofail intră, zîmbăreț și plin de voioșie, aruncîndu-și salamalekul spre toată lumea. Și, după bismillah, întinse mîna înspre tabla. Ci ia uite că pe tabla nu se aflau decît niște amărîți de juveți. Și oaspeții, înveseliți de renghiul lor, îl zeflemisiră :

— Ei, jupîne Tofail, ce spui de peștii ăștia ? Nu prea s-ar zice că-ți pare tablaua chiar pe gustul tău.

El răspunse :

— Păi eu cam de multișoară vreme nu prea mă am bine cu neamul peștilor, și am pică urîtă pe ei. Că bietul taică-meu, care a murit înecat în mare, a fost mîncat de dumnealor.

Iar mesenii îi spuseră :

— Prea bine, iacătă așadar un prilej strălucit pentru tine de-a lua talionul tatălui tău, mîncînd și tu la rîndu-ți plevușca aceasta.

Iar Tofail răspunse :

— Dreptu-i ! Da ia stați !

Și luă un peștișor și-l duse la ureche. Iar ochiul lui de musafirgiu și ochise tablaua surghiunită în cotlonul

ei, și pe care se aflau peștii cei mari. Și-așa că, după ce păru a asculta cu luare-aminte ce-i spunea juvetele fript, strigă deodată :

— Hei na ! hei na ! Știți ce mi-a spus prăpăditul acesta de juvete ?

Iar mesenii răspunseră :

— Nu, pe Allah ! De unde să știm ?

Iar Tofail zise :

— Păi aflați atunci că mi-a spus așa : „Eu n-am fost de față la moartea părintelui tău — aibă-l Allah întru mila sa ! — și n-am avut cum să-l mănînc, întrucît sînt mult prea copil ca să fi trăit pe vremea aceea." Apoi mi-a strecurat în ureche cuvintele acestea : „Mai bine ia-i pe peștii cei mari și frumoși care stau pitulați în colțon, și răzbună-te pe ei. Că ei s-au bulucit odinioară asupra răposatului tătîne-tău și l-au mîncat."

Cînd auziră spusele lui Tofail, oaspeții și stăpînul casei pricepură că vicleșugul lor fusese adulmecat de nasul lingăului. Drept care nu mai pregetară a-l pofti pe Tofail la peștele cel frumos, și îi spuseră, tăvălindu-se de rîs :

— Mănîncă-l atunci, și da-ți-ar o încuietoare de mațe strașnică !

Pe urmă tînărul le spuse ascultătorilor săi :

— Ascultați acuma istoria jalnică a preafrumoasei roabe a ursitei

Și spuse :

ROABA URSITEI

Povestesc cronicarii și letopiseții că cel de al treilea calif din neamul lui Abass, emirul drept-credincioșilor El-Mahdi, lăsase scaunul domniei, la moartea lui, fiului său Al-Hadi, pe care nu-l avea drag, ba față de care chiar

nutrea o mare vrăjmășie. Da lăsase cu vorbă de moarte ca, după stingerea lui Al-Hadi, urmaș la domnie să fie numaidecît mezinul, Harun Al-Rașid, fiul cel drag, și nu feciorul mai mare al lui Al-Hadi. Ci Al-Hadi, atunci cînd ajunse emir al drept-credincioșilor, îl veghe cu o strășnicie tot mai aprigă și tot mai prepuielnică pe fratele său Harun Al-Rașid ; și făcu tot ce putu spre a-i răpi lui Harun clironomia la scaunul de domnie. Ci mama lui Harun, înțeleapta și credincioasa Khaiizaran, nu osteni a deznoda toate vicleșugurile îndreptate împotriva fiului ei. Încît pînă la urmă Al-Hadi ajunse s-o vrăjmășească și pe ea tot atîta cît și pe fratele lui ; și îi osîndi pe amîndoi la același prăpăd. Și nu aștepta decît vreun prilej spre a-i da pieirii.

Or, Al-Hadi ședea într-o zi în grădinile sale, sub o boltă bogată sprijinită pe șapte pilaștri, și care avea patru intrări, fiecare intrare dînd înspre unul dintre cele patru părți ale zărilor. Iar la picioarele sale ședea roaba lui mult dragă, Ghader, pe care nu o avea în stăpînire decît de patruzeci de zile. Și tot acolo se mai afla și izvoditorul de cîntece Isac ben Ibrahim, din Mossul. Iar cadîna, la ceasul acela, cînta, însoțită la lăută de către chiar Isac. Iar califul se legăna de plăcere și își freca picioarele, pînă peste poate de răpit și de înduioșat. Iar afară se lăsa noaptea ; și luna se ridica printre copaci ; iar izvorul curgea șopotind prin umbra vărgată, pe cînd adierea îi răspundea dulce. Și deodată califul, schimbîndu-se la chip, se mohorî și își încruntă sprîncenele. Și toată voioșia i se topi ; și gîndurile din mintea lui se făcură negre precum cîlții de pe fundul călimării. Și, după o tăcere lungă, rosti cu un glas înfundat :

— Fiecare cu ce i s-a menit. Și nimenea nu durează în veci, fără numai Cel Veșnic Trăitor.

Și se afundă iar într-o tăcere de rea-vestire, pe care o curmă dintr-odată, strigînd :

— Să fie chemat degrabă Massrur spătarul !

Și era vorba chiar de acel Massrur, împlinitorul osîndelor și al mîniilor califilor, care fusese străjerul copilăriei lui Al-Rașid și care îl purtase în brațele sale și pe umerii săi. Și sosi grabnic dinaintea lui Al-Hadi, care îi spuse :

— Du-te pe dată la fratele meu Al-Rașid și adu-mi capul lui !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și treia noapte

Urmă :

Auzind vorbele acestea, care erau osînda la moarte a celui pe care îl crescuse, Massrur rămase năuc, buimac și ca lovit de trăznet. Și murmură :

— Ai lui Allah sîntem și la el ne întoarcem.

Și, într-un sfîrșit, ieși, ca un om beat. Și se duse, tulburat pînă peste poate, la sultana Khaiizaran, mama lui Al-Hadi și a lui Harun Al-Rașid. Iar ea îl văzu cît de pierdut și cît de răvășit era, și îl întrebă :

— Ce este, o, Massrur ? Au ce s-a întîmplat de vii aici la ceasul acesta atîta de tîrziu de noapte ? Spune-mi ce ai.

Și Massrur răspunse :

— O, stăpîna mea, nu se află izbăvire și putere decît numai întru Allah cel Atotputernic ! Iată că stăpînul nostru, califul Al-Hadi, fiul tău, mi-a dat poruncă : „Du-te pe dată la fratele meu Al-Rașid și adu-mi capul lui !"

Iar Khaiizaran, la vorbele acestea ale spătarului, fu cuprinsă de o frică mare ; și spaima se așternu peste sufletul ei ; iar tulburarea îi strîngea inima de să i-o sfarme. Și își lăsă capu-n jos și chibzui o clipă. Pe urmă îi spuse lui Massrur :

— Du-te degrabă la fiul meu Al-Rașid și adu-l aici cu tine.

Iar Massrur răspunse cu ascultare și cu supunere, și plecă. Și intră în iatacurile lui Harun. Iar Harun, la ceasul acela, se și afla dezbrăcat, în pat, cu picioarele sub pătură. Și Massrur îi spuse grăbit :

— Scoală-te, pentru numele lui Allah, o, stăpîne al meu, și vino cu mine numaidecît la stăpîna mea, mama ta, care te cheamă.

Iar Al-Rașid se sculă și, îmbrăcîndu-se în grabă, se duse cu Massrur în iatacul sultanei, Sett Khaiizaran.

Or, de cum își zări copilul cel drag, sultana se ridică și se repezi la el și îl îmbrățișă, fără a-i spune o vorbă, și îl împinse într-o odăiță tainică, închise ușa după el, iar el nici măcar nu se gîndi să se împotrivească ori să ceară cît de cît vreo lămurire. Și, după aceea, Sett Khaiizaran trimise să fie chemați de pe la casele lor, unde dormeau, toți emirii și toți veliții de la palatul califal. Și cînd toți se strînseră la ea, Sett Khaiizaran le grăi, de după perdeaua de zarpà a haremului, aceste vorbe sadea :

— Vă întreb, în numele lui Allah cel atotputernic și Preaînalt, și în numele Prorocului său binecuvîntat, dacă ați auzit vreodată spunîndu-se că fiul meu Al-Rașid ar fi avut vreo înțelegere, ori vreun chelemet, ori vreo cîrdășie cu dușmanii puterii califului ori cu ereticii Zanadik, sau că ar fi făcut vreodată cît de cît vreo încercare de nesupunere ori de răzvrătire împotriva domnului său Al-Hadi, fiul meu și stăpînul vostru ?

Și toți răspunseră într-un glas :
— Nu, niciodată.
Iar Khaiizaran urmă numaidecît :
— Ei, aflați că acuma, la ceasul acesta, fiul meu Al-Hadi trimite să se ia capul fratelui său Al-Rașid. Puteți voi să mă luminați pentru care pricină ?
Iar cei de față rămaseră atîta de înfricoșați și de înspăimîntați încît nici unul dintre ei nu cuteză să mai îngaime o vorbă. Ci vizirul Rabia se ridică și îi spuse spătarului Massrur :
— Du-te pe clipă pe dată să te înfățișezi dinaintea califului. Și, cînd are să te vadă, te va întreba : „Ai sfîrșit ?" ; iar tu să-i răspunzi : „Stăpîna noastră Khaiizaran, mama ta, soția răposatului tău părinte Al-Mahdi, mama fratelui tău, m-a zărit cînd m-am repezit asupra lui Al-Rașid ; și m-a oprit și m-a alungat. Și iată-mă dinaintea ta, fără a fi putut să-ți îndeplinesc porunca.
Iar Massrur ieși și se duse pe dată la calif.
Și, de cum îl zări, Al-Hadi îi zise :
— Ei, unde este ceea ce ți-am cerut ?
Iar Massrur răspunse :
— O, stăpîne al meu, sultana Khaiizaran, stăpîna mea, m-a văzut cînd m-am repezit asupra fratelui tău Al-Rașid ; și m-a oprit, și m-a alungat, și nu m-a lăsat să-mi îndeplinesc sarcina.
Iar califul, supărat pînă peste poate, se ridică și spuse către Isac și către cîntăreața Ghader :
— Stați aci, pe locul unde vă aflați, pînă mă întorc
Și ajunse la mama sa Khaiizaran, și îi văzu pe toți dregătorii și pe toți emirii adunați la ea. Iar sultana, zărindu-l, se sculă în picioare ; iar toți cei care se aflau la ea se sculară de asemenea. Iar califul, întorcîndu-se înspre mama sa, îi spuse cu un glas sugrumat de mînie :

— Pentru ce, atunci cînd vreau și cînd poruncesc un lucru, te împotrivești vrerii mele ?

Iar Khaiizaran strigă :

— Ferească-mă Allah, o, emire al drept-credincioșilor, de-a mă împotrivi la vreo vrere de-a ta ! Ci nu jinduiesc decît să-mi arăți pentru care pricină ceri moartea fiului meu Al-Rașid. E fratele tău și e sînge de-al tău, este ca și tine suflet și viață răsărite din tatăl tău.

Iar Al-Hadi răspunse :

— Întrucît vrei să știi, află dar că vreau să mă scutur de Al-Rașid din pricina unui vis pe care l-am avut asnoapte și care m-a junghiat cu spaimă. În visul acela, într-adevăr, l-am văzut pe Al-Rașid șezînd pe scaunul domnesc, în locul meu. Iar roaba mea scumpă, Ghader, se afla lîngă el ; iar el bea și se veselea cu ea. Iar eu, întrucît țin la puterea, la domnia și la cadîna mea, nu vreau să mai văd în preajmă-mi, trăind mereu lingă mine ca o pacoste, un potrivnic primejdios, fie el și fratele meu.

Iar Khaiizaran îi răspunse :

— O, emire al drept-credincioșilor, acelea nu sînt decît niște năluciri și niște amăgiri de-ale somnului ; niște vedenii urîte pricinuite de mîncărurile grele. O, fiul meu, un vis arareori se adeverește.

Și îi vorbi tot așa mai departe, sprijinită de privirile celor de față. Și vorbi atîta de frumos încît izbuti să-l liniștească pe Al-Hadi și să-i alunge temerile. Și-atunci îl scoase la iveală pe Al-Rașid și îl puse să mărturisească cu jurămînt că niciodată n-a avut nici cît de cît vreun gînd de răzvrătire ori vreo dîrzie și că niciodată nu va săvîrși nimic împotriva puterii califului.

Și, după lămuririle acestea, mînia lui Al-Hadi se stinse. Și se întoarse la bolta unde o lăsase pe cadîna sa cu Isac. Și îl pofti pe cîntăreț să plece, și rămase singur cu preafrumoasa Ghader, să se veselească, să se bucure și să se lase cuprins de desfătările nopții și ale dragostei. Și iacătă că dintr-odată simți o durere ascuțită în tăl-

pile picioarelor. Și își duse repede mîna la locul care îl durea, unde simțea o mîncărime, și se scărpină. Și, în cîteva clipite, se ivi acolo o umflătură, care crescu pînă ce ajunse mare cît o alună. Și gîlca aceea se înrăia, însoțită de niște mîncărimi de neîndurat. Și iar se scărpină; iar umflătura crescu pînă ajunse mare cît o nucă, și, pînă la urmă, plesni. Și pe dată Al-Hadi se prăbuși pe spate, mort. Or, pricina faptului era că sultana Khaiizaran, în cele cîteva clipe cît califul șezuse la ea, după împăcare, îi dedese să bea un sorbet de tamarișcă, în care se afla judetul ursitei.

Or, cel dintîi care află de moartea lui Al-Hadi fu chiar Massrur. Și numaidecît dete fuga la sultana Khaiizaran și îi spuse :

— O, maică a califului, alungească-ți Allah zilele! stăpînul meu Al-Hadi s-a prăpădit.

Khaiizaran îi spuse :

— Bine. Ci, o, Massrur, ține în taină știrea aceasta și să nu cumva să dai în vileag întîmplarea cea neadăstată. Și-acuma du-te cît mai iute la fiul meu Al-Rașid, și adu-l la mine.

Și Massrur se duse la Al-Rașid și îl găsi adormit. Și îl trezi, spunîndu-i :

— O, stăpîne al meu, stăpîna mea te cheamă pe dată.

Și Harun, burzuluit, strigă :

— Pe Allah! fratele meu Al-Hadi iar i-a spus ceva împotriva mea și iar i-a dezvăluit vreo hainie urzită de mine și de care eu habar nu am.

Ci Massrur îi curmă vorba, spunîndu-i :

— O, Harun, scoală-te repede și vino cu mine. Liniștește-ți inima și înseninează-ți ochii, întrucît totul merge pe calea cea bună, iar tu nu vei întîmpina decît izbîndă și bucurie.

Cu asta, Harun se sculă în picioare și se îmbrăcă. Și pe dată Massrur se temeni dinainte-i și, sărutînd pămîntul dintre mîinile lui, strigă :

— Salamalekul fie asupra-ți, o, emire al drept-credincioșilor, imamule al slujitorilor credinței, calif al lui Allah pe pămînt, scut al legii celei sfinte și al celor ce poruncește ea.

Iar Harun, plin de uimire și de nedumerire, îl întrebă :

— Ce vor să zică vorbele acestea, o, Massrur ? Adineauri îmi spuneai Harun și-atît, iar acuma îmi dai numele de emir al drept-credincioșilor. Ce să cred despre cuvintele acestea întoarse și despre schimbarea aceasta de vorbă atîta de neașteptată ?

Iar Massrur răspunse :

— O, stăpîne al meu, orice viață își are scrisa ei, și orice ființă vremea sa ! Allah să-ți dealungească zilele, fratele tău și-a dat sufletul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și patra noapte

Urmă :

Și Al-Rașid spuse :

— Aibă-l Allah întru mila sa

Și zori să plece, nemaiavînd nici teamă, nici griji, și intră la mama sa, care strigă cînd îl văzu :

— Bucurie și fericire ! Fericire și bucurie, o, emire al drept-credincioșilor !

Și se ridică în picioare, și îi puse caftanul de calif, și îi înmînă schiptrul, pecetea domnească și semnele puterii. Și, tot atunci, intră căpetenia hadîmbilor din harem, care îi spuse lui Al-Rașid :

— O, stăpîne al nostru, primeşte o veste bună, ţi s-a născut un fecior de la roaba ta Marahil.

Şi Harun îşi lăsă atunci slobodă bucuria cea sporită, şi îi dete fiului său numele de Abdallah, cu adausul de Al-Mamun.

Iar moartea lui Al-Hadi şi suirea lui Al-Raşid în scaunul de domnie al califilor fură aflate, pînă-n ziuă, de tot norodul din Bagdad. Şi Harun, în mijlocul saltanatului domnesc, primi jurămintele de supunere ale emirilor, ale dregătorilor şi ale norodului adunat. Şi. chiar în ziua aceea, îi caftăni viziri pe El-Fadl şi pe Giafar, amîndoi fiii lui Yahia barmakidul. Şi toate vilaietele şi toate olaturile împărăţiei, şi toate neamurile islamice, arăbeşti şi nearăbeşti, turci şi deilamiţi, îl recunoscură pe califul cel nou şi îi jurară supunere. Iar el îşi începu domnia în îmbelşugare şi măreţie, şi se urcă, strălucitor, în slava lui cea proaspătă şi în puterea sa.

Cît despre cadîna Ghader, în braţele căreia îşi dedese sufletul Al-Hadi, iacătă. Al-Raşid, care îi ştia frumuseţea, vroi s-o vadă, chiar în seara urcării lui pe tron, şi îşi aţinti asupră-i cele dintîi priviri. Şi îi zise :

— Doresc, o, Ghader, ca eu şi cu tine să mergem împreună în grădina şi în saraiul în care fratelui meu Al-Hadi — aibă-l Allah întru mila sa ! — îi plăcea să petreacă şi să se lăfăiască.

Iar Ghader, îmbrăcată în haine de jale, îşi lăsă capu-n jos şi răspunse :

— Sînt roabă supusă a emirului drept-credincioşilor.

Şi pieri o clipită în iatacul ei, spre a-şi lepăda hainele de jale şi a le schimba cu podoabele de cuviinţă. Pe urmă veni sub boltă, unde Harun o pofti să stea jos lîngă el. Iar el şezu acolo, cu ochii aţintiţi la copila aceea strălucită, nemaisăturîndu-se să se minuneze de gingăşia ei. Şi, de bucurie, pieptul lui răsufla larg, iar inima-i înmugurea.

Pe urmă, cum se aduceau vinurile care îi plăceau lui Harun, Ghader nu vroi să bea din pocalul pe care i-l întindea califul.

Iar el o întrebă uimit :

— Pentru ce nu vrei ?

Ea răspunse :

— Vinul fără cîntece își pierde jumătate din harurile lui. Așa încît tare mi-ar plăcea să-l văd lîngă noi, ținîndu-ne tovărășie cîntătoare, pe minunatul Isac, fiul lui Ibrahim.

Și Al-Rașid răspunse :

— Nu stă nimica împotrivă.

Și îl trimise numaidecît pe Massrur să-l aducă pe cîntăreț, care nu zăbovi să vină. Și sărută pămîntul dintre mîinile califului și i se ploconi cu urările cuvenite. Și, la un semn al lui Al-Rașid, șezu jos dinaintea cadînei. Și-atunci pocalul trecu din mînă în mînă : și băură vinuri multe ; și o ținură în felul acesta pînă noaptea tîrziu. Și, dintr-odată, după ce vinul le aburi mințile, Isac strigă :

— O, slavă Celui veșnic, carele schimbă lucrurile cum îi place, și carele a orînduit clironomia și spaimele !

Iar Al-Rașid îl întrebă :

— La ce te gîndești, o, fiu al lui Ibrahim, de te minunezi în felul acesta ?

Și Isac răspunse :

— Vai, o, stăpîne al meu, ieri, pe la ceasul de-acum, fratele tău se apleca de la fereastra acestei bolte și privea, sub luna ce semăna cu o mireasă, apele murmurînde cum treceau suspinînd cu glasuri dulci și line de cîntărețe în noapte. Și, la priveliștea întruchipatei fericiri, l-a cuprins spaima de ursita lui. Și-a vrut să-ți toarne licoarea umilirii.

Iar Al-Rașid spuse :

— O, fiu al lui Ibrahim, viața făpturilor este scrisă în cartea ursitei. Ar fi putut, așadar, să-mi răpească fratele meu viața, dacă sorocul ei nu fusese hărăzit ?

Și se înturnă înspre frumoasa Ghader și îi spuse :

— Da tu, o, copilo, ce zici ?

Iar Ghader își luă lăuta, o struni și, cu un glas tulburat adînc, cîntă stihurile acestea :

Ah, viața omului pe lume
Cu două fețe-i zugrăvită :
E una limpede-rioară.
Cealaltă-i tulbure-coclită.
La fel și timpul, două feluri
De zile are : zile bune,
De tihnă — și amare zile,
De neguri și furtuni nebune.
Tu nici în timp nu te încrede,
Nu te încrede nici în viață,
Căci după zilele senine
Vin zilele cu nori și ceață.

Și, sfîrșind stihurile, cadîna lui Al-Hadi leșină deodată și se prăbuși, cu capu-n jos, fără de simțire și fără de tresărire. Și o ridicară de jos și o scuturară. Ci ea nu mai era, se adăpostise la sînul Celui Preaînalt. Iar Isac zise :

— O, doamne al meu, îl iubea pe răposatul. Și tot ce-și dorește dragostea este de a dura pînă în ceasul cînd groparul a ispăvit mormîntul. Reverse-și Allah milele sale asupra lui Al-Hadi, asupra cadînei lui și asupra tuturor musulmanilor.

Și o lacrimă căzu din ochii lui Al-Rașid. Și porunci să se spele trupul celei moarte, și să fie așezat în chiar mormîntul lui Al-Hadi. Și spuse :

— Da ! Reverse-și Allah milele sale asupra lui Al-Hadi, asupra cadînei sale și asupra tuturor musulmanilor !

Şi, după ce istorisi astfel povestea copilei celei nefericite, tînărul cel bogat le spuse ascultătorilor săi tulburaţi :

— Ascultaţi acuma, ca pe o altă pildă a jocului cel nemilos al tristeţei, povestea gherdanului păgubos.

Şi spuse :

GHERDANUL BELALIU

Într-o zi, califul Harun Al-Raşid, auzind cum erau lăudate harurile izvoditorului de cîntece Haşem ben Soleiman, trimise după el. Iar cînd cîntăreţul fu adus, Harun îl pofti să şadă jos dinaintea sa şi îl rugă să-i cînte cîteva cîntece de-ale lui.

Iar Haşem cîntă o madea de trei sihuri, cu atîta măiestrie şi cu un glas atîta de frumos încît califul, cucerit şi încîntat pînă peste fire, strigă :

— Eşti minunat, o, fiu al lui Soleiman ! Binecuvînteze Allah sufletul părintelui tău !

Şi, plin de filotimie, îşi scoase de la gît un gherdan strălucit, împodobit cu smaralde mari cît nişte pere tămîioase atîrnînd ca nişte ciucuri, şi îl petrecu la gîtul cîntăreţului.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci şi cincea noapte

Urmă :

Iar Haşem, la vederea acelui giuvaier, departe de a se arăta mulţumit şi bucuros, rămase cu ochii plini de lacrimi. Şi tristeţea se aşternu pe inima lui, şi îi îngălbeni

chipul. Iar Harun, care nici cu gîndul nu gîndise la o atare urmare, se arătă tare uimit, și crezu că giuvaierul nu i-ar fi pe plac cîntărețului. Și întrebă :

— Pentru ce lacrimile acestea și tristețea aceasta, o, Hașem ? Și pentru ce, dacă gherdanul nu te mulțumește, păstrezi o tăcere stînjenitoare și pentru mine și pentru tine ?

Iar muzicianul răspunse :

— Allah sporească-și hatîrurile asupra capului celui mai darnic dintre regi ! Dar pricina care-mi sloboade lacrimile și îmi năpădește cu jale inima nu este ceea ce crezi tu, o, stăpîne al meu ! Și, dacă binevoiești a-mi îngădui, am să-ți istorisesc povestea acestui gherdan, și pricina pentru care vederea lui m-a cufundat în starea în care mă vezi.

Iar Harun răspunse :

— De bună seamă, îți îngăduiesc. Întrucît povestea unui gherdan pe care îl am ca moștenire de la părinții mei trebuie să fie uluitoare pînă peste poate. Și sînt tare nerăbdător să aflu ceea ce știi în privința lui, și ceea ce eu nu știu.

Atunci cîntărețul, după ce își adună amintirile, spuse :

— Află, o, emire al drept-credincioșilor, că întîmplarea legată de gherdanul acesta s-a petrecut pe vremea tinereții mele dintîi. Pe-atunci trăiam în țara Șamului, care este țara de baștină a capului meu, locul unde m-am născut. Și-așa, într-o seară, mă preumblam în amurg pe malul unui lac, și eram îmbrăcat cu haine de arab din pustia Șamului, și cu fața acoperită pînă la ochi cu feregeaua. Și iacătă că mă întîlnii cu un om îmbrăcat împărătește, și însoțit, altminteri de cumu-i datina, de două copilandre minunate, îmbrăcate falnic, și care, judecînd după lăutele ce le aveau la ele, erau cîntărețe, fără de nici o îndoială. Iar bărbatul era califul El-Walid, cel de al doilea cu numele acesta, și care lăsase Damascul, ceta-

tea sa de ascaun, spre a veni să vîneze gazela olaturilor noastre, prin părţile lacului Tabariah. Şi, la rîndu-i, califul, văzîndu-mă, se întoarse înspre însoţitoarele sale şi le spuse, crezînd că nu va fi auzit decît de ele două : „Iacătă un arab care vine din pustie, încă proaspăt în jegul şi în sălbăticia lui. Pe Allah ! am să-l chem să ne ţină tovărăşie şi să ne veselim oleacă pe seama lui." Şi îmi făcu semn cu mîna. Şi, după ce mă apropiai, mă poftì să şed jos lîngă el, pe iarbă, dinaintea celor două cîntăreţe. Şi iacătă că, la dorinţa califului, care era departe de a mă cunoaşte şi care nu mă mai văzuse niciodată, una dintre fete îşi luă lăuta şi, cu un glas tulburat, cîntă o madea izvodită de mine. Ci, cu toată îndemînarea ei, săvîrşi cîteva greşeli uşoare, ba chiar şi ciunti cîntecul în vreo două locuri. Iar eu, în ciuda purtării supuse ce mi-o hotărîsem tocmai ca să nu trag asupră-mi zeflemelile gata stîrnite ale califului, nu mă putui opri să nu strig, spunîndu-i cîntăreţei : „Ai greşit, o, stăpîna mea, ai greşit !" Iar fata, auzind strigarea mea, începu să rîdă cu un rîs batjocoritor, şi spuse, întorcîndu-se înspre calif : „Ai auzit, o, emire al dreptcredincioşilor, ce ne spune acest arab beduin, mînător de caravane ! Nu-i e teamă a ne învinui de greşeală, obraznicul !" Iar Al-Walid se uită la mine cu un chip şi mucalit şi mustrător totodată, şi îmi spuse : „Oare la şatra ta, o, beduinule, vei fi învăţat cîntarea şi jocul cel gingaş al lăutelor ?" Iar eu mă temenii cuviincios şi răspunsei : „Nu, pe viaţa ta, o, emire al drept-credincioşilor ! Ci, dacă nu ai nimic împotrivă, am să-i dovedesc acestei minunate cîntăreţe că, în pofida întregului ei meşteşug, a săvîrşit cîteva greşeli la cîntec." Şi Al-Walid îngăduindu-mi, ca să vadă, îi spusei fetei : „Struneşte cu o pătrime struna a doua, şi slăbeşte-o tot cu atîta pe cea de a patra. Şi începe pe glasna de jos a cîntecului. Şi atunci ai să vezi că duioşia şi culoarea cîntecului tău au să se schimbe, şi că acele cîteva locuri pe care le-ai ciuntit au

să se cheme uşor, ca de la sine." Iar tînăra cîntăreață își struni lăuta în felul cum îi arătasem, și își începu iarăși cîntarea. Şi fu atîta de frumos și atîta de desăvîrșit, încît ea însăşi rămase adînc tulburată și totodată uimită. Și, ridicîndu-se deodată, se aruncă la picioarele mele strigînd : „Tu ești Hașem ben Soleiman, jur pe Domnul kaabei !" Şi cum nici eu nu eram mai puțin tulburat decît fata, și nu răspundeam nimic, califul mă întrebă : „Ești într-adevăr cel care spune ea ?" Și atunci răspunsei, dezvelindu-mi obrazul : „Da, o, emire al drept-credincioșilor, sînt robul tău, Hașem tabarianul !" Iar califul fu mulțumit pînă peste poate să mă cunoască, și îmi spuse : „Preamărit fie Allah carele te-a scos în calea mea, o, fiu al lui Soleiman. Copila aceasta te laudă mai mult decît pe toți cîntăreții din vremurile noastre, și nu-mi cîntă vreodată altceva decît cîntecele și izvodirile tale !" Și adăugă : „Vreau ca de acuma înainte să-mi fii prieten și oaspete !" Iar eu îi mulțumii și îi sărutai mîna. Pe urmă, copila care cîntase se întoarse înspre calif și îi zise : „O, emire al drept-credincioșilor, ca urmare a acestei clipe fericite, am a-ți face o rugăminte !" Și califul spuse : „Poți s-o faci !" Ea zise : „Mă rog ție să-mi îngăduiești a-i dărui ca peşcheş din parte-mi învățătorului meu un zălog al îndatorinței mele". El răspunse : „De bună seamă ! așa se și cuvine". Atunci cîntăreața cea dulce își desfăcu gherdanul falnic pe care îl purta, și pe care i-l dăruise califul, și mi-l puse la gît, spunîndu-mi : „Primește-l ca peșcheș al îndatorinței mele, şi iartă-mă pentru puținătatea darului !" Şi era chiar gherdanul pe care îl primesc astăzi iarăși ca dar de la mărinimia ta, o, emire al drept-credincioşilor !

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și șasea noapte

Urmă :

Or, acum, iacătă cum a plecat gherdanul acela din mîna mea, spre a mi se întoarce astăzi, și pentru ce m-a făcut să plîng vederea lui. Iacătă. După ce am petrecut o bucată de vreme cîntînd, pe cînd adierea proaspătă plutea pe deasupra lacului, El-Walid s-a ridicat și ne-a spus : „Să facem o preumblare cu luntrea pe lac". Și numaidecît niște slugi ce ședeau mai deoparte au dat fuga și au adus o luntre. Iar califul s-a suit în luntre cel dintîi, pe urmă eu. Și, cînd a venit rîndul copilei care îmi dăruise gherdanul, fata a întins piciorul ca să treacă în luntre. Ci, cum își strînsese izarul în jurul ei spre a nu fi zărită de către luntrași, s-a împiedecat și, călcînd alături, a căzut în lac ; și, pînă a apuca noi să-i sărim într-ajutor, s-a și dus la fundul apei. Și, cu toate căutările noastre, nu am izbutit s-o mai găsim. Aibă-o Allah întru mila sa ! Iar jalea și mîhnirea lui El-Walid au fost tare adînci, și lacrimile îi scăldau obrajii. Și eu, la fel, am vărsat lacrimi amare pentru soarta acelei fete fără de noroc. Iar califul, care șezuse multă vreme tăcut după acea nenorocire, mi-a spus : „O, Hașem, o ușoară alinare durerii mele ar fi să am în mîinile mele gherdanul acelei biete fete, ca amintire de ce a fost pentru mine scurta ei viață. Ci ferească-mă Allah să-ți iau îndărăt ceea ce ți-am dăruit. Mă rog, dar, să primești a-mi vinde gherdanul." Iar eu, numaidecît, i-am dat gherdanul califului, care la sosirea noastră în cetate a pus să mi se numere trei mii de drahme de argint și m-a încărcat cu daruri scumpe. Și-aceasta-i, o, emire al drept-credincioșilor, pricina care m-a făcut să plîng astăzi. Și Allah Preaînaltul, carele i-a firosit pe califii ommiazi de puterea

domnească în folosul neamului lui Bani-Abbas, din care tu ești slăvită mlădiță, a îngăduit ca gherdanul să ajungă în mîinile tale ca moștenire de la luminații tăi părinți, și să se întoarcă iar la mine pe calea aceasta ocolită.

Iar Al-Rașid rămase tare tulburat de povestea lui Hașem ben Soleiman, și grăi :

— Aibă-i Allah întru mila sa pe cei cărora li se cuvine mila !

Și, cu vorbele acestea largi, ocoli rostirea numelui acelui calif din neamul potrivnicilor doborîți.

Pe urmă tînărul spuse :

— Întrucît ne aflăm la ușa născocitorilor de cîntece și la pragul cîntăreților, vreau să vă istorisesc o pățanie, dintr-o puzderie, din viața celui mai vestit izvoditor de cîntece din toate vremurile, Isac ben Ibrahim, din Mossul.

Și spuse :

— Printre feluritele scrieri care au ajuns pînă la noi de la mîna muzicianului-cîntăreț Isac ben Ibrahim din Mossul, este și aceasta :

ISAC DIN MOSSUL ȘI CÎNTECUL CEL PROASPĂT AUZIT

Mă dusesem într-o zi, după obiceiul meu, la emirul drept-credincioșilor Harun Al-Rașid, l-am găsit stînd în tovărășia vizirului său El-Fadl și a unui șeic din Hedjaz, care avea un chip tare frumos și un trup plin de evghenie și de cumpătare. Și, după salamalekurile cuvenite și dintr-o parte și din cealaltă, m-am plecat oleacă înspre vizirul El-Fadl și l-am întrebat la ureche cum îl cheamă pe șeicul acela din Hedjaz care îmi plăcea și pe care nu îl mai văzusem niciodată.

Și el mi-a răspuns :

— Este nepotul bătrînului poet izvoditor de cîntece

și cîntăreț al Hedjazului, Maabad, de a cărui faimă ai auzit.

Și, cum mă arătam bucuros a-l cunoaște pe nepotul acelui bătrîn Maabad pe care îl îndrăgisem atîta în tinerețea mea, El Fadl mi-a șoptit :

— O, Isac, șeicul de la Hedjaz, pe care îl vezi aici, dacă te vei arăta prietenos față de el are să-ți spună și chiar are să-ți cînte toate cîntecele bunicului său. E om binevoitor, și e dăruit cu un glas foarte frumos.

Eu atunci, vroind să cunosc mai bine cîntările bătrînului și să-mi mai aduc aminte cîntecele de demult care îmi vrăjiseră anii cei tineri, mă arătai plin de luare-aminte față de fiul Hedjazului ; și, după o tăifăsuială prietenească despre felurite lucruri, îi spusei :

— O, prea-înalte șeicule, poți tu, mă rog ție, să-mi aduci aminte cîte cîntece a ticluit bunicul tău, vestitul Maabad, cununa Hedjazului ?

Și el îmi răspunse :

— Șaizeci, nici unul mai mult, nici unul mai puțin !

Iar eu îl întrebai :

— Ar însemna oare că apăs prea greu pe răbdarea ta dacă te-aș ruga să-mi spui care dintre acele șaizeci de cîntece este cîntecul pe care îl ai cel mai drag, fie pentru măsura lui, fie din alte pricini ?

Iar el îmi răspunse :

— Fără de cîrtire, și din toate privințele, este cîntecul al patruzeci și treilea, care începe cu stihurile acestea :

O, gît frumos al dragei mele,
Al gingașei Molaiikah !
Molaiikah a mea cu sînii
Cum alții nu-s pe lume, ah !

Și, cum numai citania acestui stih avu darul de a-i stîrni dorința de a cînta, îmi luă deodată lăuta din mînă și, după ce îi încercă strunele ușurel, cîntă maneaua despre care era vorba, cu un glas minunat, și zugrăvi sim-

țămîntul din muzica aceea nouă și atîta de veche cu o măestrie, cu un farmec, cu o gingășie și o duioșie de nespus. Și, ascultîndu-l, mă cutremuram de plăcere, eram năucit, ieșit din minți, pînă peste fire de împătimit. Și, cum nu aveam nici o îndoială asupra ușurinței mele de a ține minte orice cîntec pe care îl auzeam, oricît de întortochiat să fi fost el, nu mă ostenii să încerc și eu, numaidecît, dinaintea șeicului din Hedjaz, maneaua cea duioasă și atîta de nouă pentru mine, pe care o ascultasem. Și mă mărginii să-i mulțumesc numai. Iar el se întoarse la Medina, în țara sa, pe cînd eu plecam de la palat, beat de maneaua lui.

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și șaptea noapte

Urmă :

Și, ajungînd acasă, îmi luai lăuta, care stă agățată pe perete, o ștersei, îi potrivii strunele și le meșteșugii pînă în cele mai mici amănunte. Ci, pe Allah ! cînd vrusei să încep cîntecul din Hedjaz care mă tulburase atîta, nu izbutii să ajung a-mi aminti nici măcar o zgherbă, nici a-mi aduce aminte măcar glasna pe care fusese cîntat, eu, care de obicei țineam minte pînă și manèle de cîte o sută de strofe, pe care le ascultasem cu o jumătate de ureche. Ci, de data aceasta, un dop de bumbac gros se pusese între ținerea mea de minte și cîntarea aceea și, în ciuda tuturor strădaniilor mele de-a mi-o aminti, nu izbutii să dibuiesc ceea ce îmi sta atîta la inimă.

Şi de-atunci, zi şi noapte, mă căzneam să-mi trezesc în gînduri stihurile lui Maabad, ci fără de nici o izbîndă. Și, de ciudă, mă lepădai de lăuta și de ceasurile mele de muzichie, și începui să străbat Bagdadul, apoi Mossulul şi Bassra, pe urmă tot Irakul, întrebînd de muzica și de cîntecul acela pe la toţi cîntăreţii bătrîni și pe la toate cîntăreţele bătrîne ; ci nu izbutii să dau de nimeni care să ştie maneaua, ori care să mă îndrepte pe calea pe care s-o pot găsi. Atunci, văzînd că toate căutările mele erau zadarnice, mă hotărîi, spre a mă uşura de povara gîndurilor, să străbat, prin pustie, drumul Hedjazului, ca să mă duc la Medina să-l caut pe șeicul de la Hedjaz și să-l rog să-mi mai cînte o dată maneaua bunicului său.

Iar cînd luai hotărîrea aceasta, mă aflam la Bassra, preumblîndu-mă pe ţărmul apei. Şi iacătă că îmi ieșiră în drum două femei tinerele, îmbrăcate bine, și părînd a fi femei de neam mare. Și apucară de frîul măgarului meu, și-l opriră, dîndu-mi bineţe. Iar eu, tare sastisit şi negîndindu-mă decît la maneaua mea de la Hedjaz, le spusei cu un glas acrit :

— Daţi-mi drumul ! Daţi-mi drumul !

Şi vrusei să trag de hăţul măgarului. Și iacătă că una dintre ele, fără a-și ridica iaşmacul de pe faţă, îmi zîmbi de după el şi îmi spuse :

— Hei, o. Isac, unde îţi este acuma patima pentru maneaua cea frumoasă a lui Maabad de la Hedjaz :

O, gît frumos al dragei mele,
Al gingaşei Molaiikah !

Și adăugă, pînă a avea eu păs să mă desmeticesc din uimirea mea :

— O, Isac, te-am văzut, de după cafasul haremului, atunci cînd, de faţă cu califul și cu El-Fadl, șeicul de la Hedjaz cînta şi cînd vraja cîntecului de demult te făcea să ţopăi, cum făcea să dănţuiască pînă și lucrurile cele

neînsuflețite dimprejurul tău. Tare mai erai vrăjit, o, Isac ! Băteai măsura cu mîinile, clătinînd din cap și legănîndu-te încetișor. Parcă erai beat. Parcă erai zmintit.

Iar eu, auzind vorbele lor, oftai :

— Of, pe pomenirea părintelui meu Ibrahim, acuma sînt mai zmintit ca oricînd de cîntecul acela bogat și frumos. Ya Allah ! ce n-aș da să-l aud, fie și greșit, fie și trunchiat ! O zghierbă din cîntecul acela, pe zece ani din viața mea ! Iacătă că, numai pomenindu-mi de el, o, dulceața mea, îmi și aprinzi iarăși vipiile cumplite ale căințelor, și sufli în jăraticul deznădejdii mele !

Și adăugai :

— Fie-ți milă, dă-mi drumul, dă-mi drumul să mă duc. Zoresc să-mi gătesc și să-mi orînduiesc plecarea grabnică la Hedjaz !

Iar fetișcana, la vorbele mele, fără a lăsa frîul măgarului, începu să rîdă cu un rîs hohotit și îmi spuse :

— Da ai mai stărui să pleci dacă ți-aș cînta chiar eu maneaua de la Hedjaz :

O, gît frumos al dragei mele,
Al gingașei Molaiikah !

Eu răspunsei :

— Pe tatăl și pe mama ta, o, fiică de oameni de treabă, nu-l mai chinui pe unul pe care îl paște nebunia !

Și-atunci, ținînd mai departe de frîul măgarului meu, copilandra îngînă deodată maneaua nebuniei mele, cu un glas și într-un chip de o mie de ori mai frumoase decît ce auzisem mai înainte din gura șeicului. Și totuși nu cîntase decît cu jumătate de glas ! Iar eu, pînă peste marginile bucuriei și ale fericirii, simții o durere mare cum mi se potolea în sufletul chinuit. Și sării jos de pe măgar, și mă aruncai la picioarele copilei, și îi sărutai mîinile și poala hainei. Și îi zisei :

— O, stăpînă a mea, sînt robul tău, cumpărat pe mărinimia ta. Vrei să primești a-mi fi oaspete ? Și să-mi cînți

maneaua lui Molaiikah, şi să ţi-o cînt şi eu toată ziua şi toată noaptea ? Of, toată ziua şi toată noaptea !

Ci ea îmi răspunse :

— O, Isac, îţi ştiu firea nu prea binevoitoare, precum şi zgîrcenia în ceea ce priveşte cîntecele tale. Da, cunoaştem că nici una dintre ucenicele tale n-a căpătat şi n-a învăţat de la tine şi prin tine nici un cîntec. Cele pe cîte le ştiu, le-ai lăsat să ajungă la ele şi să le înveţe prin mijlocirea unor străini ca Alawiah, Wahdj El-Karah şi Mukharik. Da de la tine de-a dreptul, o, prea zgîrcitule Isac, nimeni n-a învăţat niciodată nimic.

Pe urmă adăugă :

— Aşa că, întrucît ştiu că nu eşti îndeajuns de binevoitor cît să ne cinsteşti după cuviinţă, degeaba am merge la tine. Şi, dacă e numai să înveţi cîntecul preaiubitei Molaiikah, pentru ce să ne ducem atîta de departe ? Am să ţi-l cînt cu drag aici, pînă ce ai să-l înveţi.

Iar eu strigai :

— În schimb, o, fiică a cerului, am să-mi vărs şi sîngele pentru tine ! Da cine eşti ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci şi opta noapte

Urmă :

Şi ea îmi răspunse :

— O biată cîntăreaţă dintre cîntăreţele care înţeleg ce-i spune pasărei frunzişul, şi frunzişului adierea vîntului.

Şi-atîta mă rugai de ea încît, pînă la urmă, primi să vină la mine, cu soră-sa. Şi ne petrecurăm toată ziua şi toată noaptea în vraja cîntecului şi a muzicii. Şi găsii în ea, fără de tăgadă, cîntăreaţa cea mai minunată pe care am ascultat-o vreodată. Şi dragostea îmi pătrunse în inimă. Şi, pînă la urmă, fata mi se dărui întru totul. Şi îmi împodobi viaţa de-a lungul anilor pe care mi i-a hărăzit Atoatedătătorul !

Pe urmă tînărul cel bogat spuse :

— Iacătă acum o snoavă despre dănţuitoarele califilor.

Şi spuse :

CELE DOUĂ DĂNŢUITOARE

Trăia la Damasc, sub domnia califului Abd El-Malek ben Merwan, un poet şi muzician, pe nume Ibn Abu-Atik, care îşi risipea în cheltuieli nebuneşti tot ce îi agonisea harul său şi dărnicia emirilor şi a oamenilor bogaţi de la Damasc. Încît, în ciuda banilor destui pe care îi cîştiga, se afla necurmat la ananghie, şi de-abia izbutea să facă faţă cheltuielilor casei sale grele. Întrucît aurul în mîinile unui poet şi răbdarea în sufletul unui îndrăgostit sînt ca apa într-un ciur.

Or, poetul avea ca prieten pe unul dintre oamenii califului, anume Abdallah, cămăraşul. Şi Abdallah, care, de nenumărate ori, îi înduioşase în folosul poetului pe mari-marii oraşului, se hotărî să tragă asupra lui chiar hatîrurile califului. Aşa că, într-o zi, cînd emirul drept-credincioşilor era în toane prielnice, Abdallah aduse vorba despre el şi îi zugrăvi sărăcia şi lipsurile celui pe care Damascul şi toată ţara Şamului îl socotea poetul-muzician cel mai lăudat de pe vremurile sale. Iar Abd El-Malek răspunse :

— Poţi să-l aduci la mine.

Și Abdallah dete fuga să-i ducă vestea cea bună prietenului său, povestindu-i ce vorbise cu emirul dreptcredincioșilor. Iar poetul îi mulțumi prietenului său și se duse să se înfățișeze la sarai.

Și, după ce fu poftit să intre, îl găsi pe calif stînd jos între două dănțuitoare vrăjite, ce ședeau în picioare, legănîndu-se încetișor pe mijlocelul lor mlădiu, ca două ramuri de ban, vînturînd fiecare, cu o gingășie răpitoare, un vînturar din frunze de palmier, cu care îl reveneau pe stăpînul lor. Iar pe vînturarul uneia dintre dănțuitoare erau zugrăvite în slove de aur și de azur stihurile următoare :

Mi-e adierea dulce și ușoară,
Precum o boare proaspătă de seară ;
Mă joc cu sfiiciunea-mbujorată
A fețelor pe care le alint ;
Sînt vălul care-ascunde-n scumpă taină
Sărutu-n care buzele se prind.
Îi sînt de-un ajutor fără de preț
Și cîntăreței cînd deschide gura,
Și blîndului poet cînd spune versuri
Urmînd cu grijă rima și măsura.

Iar pe vînturarul celei de a doua dănțuitoare erau zugrăvite, tot așa în slove de aur și de azur, stihurile acestea :

Sînt cu adevărat ispititor
În mîna de sultană preafrumoasă —
Poate că de aceea mai ades
Saraiu-mpărătesc îmi este casă.

Nevolnicii care nu au habar
Nici de alinturi, nici de gingășie,
Să nu mă mai frămînte în zadar :
Nu pot să leg cu ei prietenie.

Ci îl slujesc cu dragoste, oricînd,
Și-i stau nepregetat la îndemînă
Flăcăului zarif și mlădios,
Și guleș îl dezmierd ca o cadînă.

Iar cînd poetul se uită la cele două fete minunate, fu cuprins de o amețeală și de o înfiorare adîncă. Și, dintr-o-dată, își uită și sărăcia, și necazurile, și lipsurile casei sale grele, și viața lui cea crudă. Și i se păru că a fost dus în mijlocul desfăturilor raiului, între două hurii de seamă. Iar frumusețea lor îl făcu să le vadă pe toate femeile de pînă atunci, cîte le mai ținea minte, ca pe niște urîte și toante.

Iar califul, după urări și salamalecuri, îi spuse poetului :

— O, Ibn Abu-Atik, am fost înduioșat de zugrăvirea pe care mi-a făcut-o Abdallah despre starea ta șubredă și despre sărăcia în care se află cufundați ai tăi. Așa că cere-mi ce vrei ; și ți se va da pe clipă pe dată.

Iar poetul, în tulburarea în care se afla la vederea celor două dănțuitoare, nu înțelese nici barem rostul vorbelor califului ; iar de le-ar fi priceput, prea puțin s-ar fi îngrijat să-i ceară bani ori bogății. Întrucît, în clipita aceea, numai un gînd îi stăpînea mințile : frumusețea celor două dănțuitoare, și dorul de a le avea numai pentru el, și de a se îmbăta de ochii lor și de răsuflarea lor.

Încît, la îmbierea mărinimoasă a califului, răspunse :

— Allah să-i sporească zilele califului ! Robul tău e coperit de binefacerile Atoatedătătorului. E bogat, nu duce lipsă de nimic, este ca un emir ! Ochii-i sînt mulțumiți, cugetul îi e mulțumit, inima îi e mulțumită. Și-apoi, în împrejurarea în care mă aflu acum, aici, de față cu soarele și între aceste două lune, de-aș fi chiar și în cea mai neagră sărăcie și la nevoia cea mai deplină, tot m-aș socoti drept omul cel mai bogat din împărăție.

Iar califul Abd El-Malek fu pînă peste poate de mulţumit de răspuns şi, văzînd că ochii poetului mărturiseau în gura mare ceea ce limba lui nu rostea, se ridică şi îi spuse :

— O, Ibn Abu-Atik, aceste două fete pe care le vezi, şi care abia azi le-am primit peşcheş de la regele rumilor, sînt bunurile tale drepte şi ogorul tău. Şi poţi să intri în ogorul tău cum ţi-o fi pe plac.

Şi ieşi. Iar poetul le luă pe cele două dănţuitoare şi le duse la el acasă.

Dar, cînd Abdallah se întoarse la sarai, califul îi spuse :

— O, Abdallah, zugrăvirea pe care te-ai îndemnat să mi-o faci în privinţa nevoilor şi a sărăciei acelui poet-muzician, prietenul tău, chiar că e pătată cu înfloriturì multe. Căci mi-a mărturisit că este pe deplin fericit şi că nu duce lipsă chiar de nimic.

Iar Abdallah îşi simţi obrazul cum i se acopere de roşeaţă şi nu ştiu ce să creadă despre aceste vorbe. Ci califul urmă :

— Ei da, pe viaţa mea, o, Abdallah, de altminteri omul acela era într-o stare de fericire cum n-am mai văzut ceva asemănător la nici o făptură.

Şi îi spuse toate lăudăroşiile pe care i le înşiruise poetul-muzician. Iar Abdallah, pe jumătate stînjenit, pe jumătate rîzînd, răspunse :

— Pe viaţa capului tău, o, emire al drept-credincioşilor, a minţit ! A minţit cu neruşinare ! El, îndestulat ? El, mulţumit ? Păi el e omul cel mai prăpădit, cel mai amărît de pe lume ! Cînd i-ai vedea nevasta şi copiii ţi s-ar scutura lacrimile pe marginea pleoapelor. Crede-mă, o, emire al drept-credincioşilor, nimeni, în toată împărăţia, nu are mai multă nevoie ca el de o binefacere cît de cît din partea ta.

Şi califul, la vorbele acestea, nu ştiu ce să mai creadă despre poetul-muzician. Iar Abdallah, de cum ieşi de la calif, zori să se ducă acasă la Ibn Abu-Atik.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci şi noua noapte

Urmă :

Şi îl găsi în mare desfătare cu cele două preafrumoase dănţuitoare, una pe genunchiul lui drept şi una pe genunchiul stîng, dinaintea unei tablale pline cu băuturi. Şi îl luă la refec cu un glas oţărît, spunîndu-i :

— Unde îţi erau gîndurile, o, zmintitule, cînd mi-ai tăgăduit vorbele în privinţa ta dinaintea califului ? Mi-ai întunecat obrazul de mi l-ai făcut păcură.

Şi poetul, cu o voioşie pînă peste margini, răspunse :

— Ah, prietene, cine-ar fi putut să-şi ţipe sărăcia ori să-şi arate nevoile în împrejurarea în care m-am pomenit dintr-o dată ? Aş fi făcut-o, de n-ar fi fost o necuviinţă pînă peste fire, măcar pentru aceste două hurii, dacă nu pentru foloasele mele.

Şi, rostind acestea, îi întinse prietenului său un pocal uriaş în care zîmbea o licoare înmiresmată cu mosc şi cu camfor, şi îi spuse :

— Bea, o, prietene, sub ochii cei negri ! Ochii negri sînt nebunia mea.

Şi adăugă, arătîndu-le pe cele două dănţuitoare vrăjite:

— Aceste două blagoslovite sînt bunurile mele şi averea mea. Ce să-mi doresc mai mult, fără a mă primejdui să supăr dărnicia Atoatedătătorului ?

Şi, ca şi în trecut, poetul-muzician rămase să trăiască mai departe în nepăsare faţă de ziua de mîine, încrezîndu-se soartei şi Stăpînului tuturor făpturilor. Iar cele două dănţuitoare rămaseră mîngîierea lui în zilele cele grele, şi bucuria lui de-a lungul întregii sale vieţi.

Pe urmă tînărul spuse :

— În seara aceasta, am să vă mai spun şi povestea Cataifului cu fistic.

Şi spuse :

— Pe vremea domniei califului Harun Al-Raşid, mare cadiu al Bagdadului era Yacub Abu-Yussef, omul cel mai învăţat şi legiuitorul cel mai pătrunzător şi cel mai iscusit de pe vremurile sale. Fusese ucenicul şi ciracul cel mai îndrăgit al imamului Abu-Hanifah. Şi el a fost cel dintîi care, dăruit cu priceperea cea mai luminată, a scris, a adunat şi a orînduit într-un tot bine şi înţelept statornicit toate minunatele adevăruri de temelie lămurite de către imam, dascălul său. Şi codicele acela, aşa cum a fost întocmit de Yacub, sluješte de-atunci şi pînă astăzi drept călăuză şi drept temelie tipicului pravilnicicsc hanifan. Şi ne istoriseşte Yacub însuşi povestea tinereţii sale şi începuturile lui sărace, precum şi ceea ce i s-a tras dintr-un cataif cu fistic şi de pe urma unei grele încurcături pravilniceşti pe care a trebuit s-o lămurească. Ne istoriseşte aşa :

CATAIFUL CU FISTIC ŞI DEZLEGAREA BUCLUCULUI PRAVILNICESC

Cînd părintele meu a murit — aibă-l Allah întru mila sa şi păstreze-l la loc de cinste ! — eu nu eram decît un pruncuţ la sînul mamei mele. Şi, cum eram oameni săraci, iar eu eram singurul sprijin al casei, maică-mea,

de cum mă făcui mai măricel, nu pregetă să mă dea, ca ucenic, la un boiangiu din mahala. Şi putui astfel, de cu vreme, să cîştig hrana mea şi a mamei mele. Ci, întrucît Allah Preaînaltul nu scrisese la tiştea mea meseria de boiangiu, nu mă puteam hotărî să-mi petrec toate zilele mele lîngă hîrdaiele cu boieli. Şi adeseori fugeam de la prăvălie spre a mă duce să mă amestec printre cei ce se strîngeau să asculte cu luare-aminte învăţătura sfintei credinţe a imamului Abu-Hanifah — coperească-l Allah cu darurile sale cele mai alese! Ci maică-mea, care veghea la purtările mele şi se ţinea de multe ori după mine, mă certa amarnic pentru acele chiuleli, şi venea adesea să mă scoată din mijlocul adunării care îl asculta pe preacinstitul dascăl. Şi mă tîra de mînă, bruftuluindu-mă, şi înghioldindu-mă, şi întorcîndu-mă cu sila la prăvălia boiangiului.

Iar eu, în ciuda acelei vegheri amarnice şi a acelor dodeleli din partea maică-mi, găseam mereu mijlocul de a mă duce neabătut la lecţiile dascălului îndrăgit, care mă şi băgase de seamă şi mă dăduse pildă pentru sîrguinţa, pentru luarea-aminte şi pentru patima mea de a sorbi învăţătura. Pînă acolo că, într-o zi, maică-mea, mîniată de fugile mele de la prăvălia boiangiului, veni ţipînd în mijlocul ascultătorilor, care se supărară foc, şi, luîndu-se amarnic de Abu-Hanifah, îl ocărî, spunîndu-i :

— Tu, o, şeicule, eşti pricina pierderii acestui copil şi a alunecării neîndoielnice în haimanalîc a acestui orfan fără de nici un sprijin pe lume. Că eu nu am decît agoniselile cele neîndestulătoare ale fusului meu ; şi, dacă orfanul acesta nu are să cîştige şi el cîte ceva, avem să murim de foame în curînd. Şi vina pentru moartea noastră are să cadă asupra ta la ziua Judecăţii.

Iar preacinstitul meu dascăl, dinaintea acelei ieşiri aprige, nu îşi pierdu nimic din liniştea lui, şi îi răspunse maică-mi cu un glas împăciuitor :

— O, sărmano, coperească-l Allah cu milele sale! Ci lasă, nu-ţi fie teamă de nimic. Orfanul acesta învaţă aici cum să mănînce, într-o zi, baclavaua făcută cu floarea făinei şi cu ulei de fistic şi cu frişcă.

Iar maică-mea, auzind răspunsul, rămase încredinţată că preacinstitul imam era cu mintea clătinată, şi plecă aruncîndu-i ocara de la urmă:

— Scurta-ţi-ar Allah zilele! eşti o farfara matufită şi ţi-au zburat minţile!

Ci mie îmi rămaseră în minte-vorbele acelea ale imamului. Şi-aşadar, întrucît Allah îmi sădise în inimă dorul de învăţătură, patima aceasta înfruntă totul şi sfîrşi prin a birui toate piedicile. Şi mă legai cu credinţă de Abu-Hanifah. Iar Atoateîmpărţitorul îmi dărui ştiinţa şi foloasele pe care le aduce ea, în aşa fel că urcai treaptă cu treaptă în cinuri, şi ajunsei într-un sfîrşit la slujba de mare cadiu al Bagdadului. Şi eram primit în preajma emirului drept-credincioşilor Harun Al-Raşid, care mă poftea adesea să mă ospătez la masa lui.

Or, într-o zi, pe cînd mîncam cu califul, iacătă că la sfîrşitul mesei robii aduseră o tabla mare de farfuriu pe care tremura un cataif minunat, cu nişte frişcă albă, presărat cu praf de fistic, şi-a cărui mireasmă era o desfătare. Iar califul se întoarse înspre mine şi îmi zise:

— O, Yacub, gustă de-aici Nu în fiecare zi se izbuteşte o bunătate ca aceasta. Astăzi e minunată.

Iar eu întrebai:

— Cum se numeşte bunătatea aceasta, o, emire al drept-credincioşilor? Şi din ce e făcută de este atîta de frumoasă la înfăţişare şi atîta de plăcută la mireasmă?

Şi el îmi răspunse:

— Este cataif făcut cu frişcă şi cu miere, şi cu făină aleasă, şi cu ulei de fistic.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzecea noapte

Urmă :

Iar eu, auzind acestea, îmi adusei aminte de vorbele prea-măritului meu dascăl, care prorocise odinioară ceea ce avea să mi se întîmple. Şi nu putui, la această amintire, să mă opresc de-a zîmbi. Iar califul îmi zise :

— Ce te face să zîmbeşti, o, Yacub ?

Şi răspunsei :

— Nimica rău, o, emire al drept-credincioşilor. Mi-a trecut prin minte o biată amintire din copilăria mea, şi i-am zîmbit în trecere.

Iar el îmi spuse :

— Atunci, îndeamnă-te şi mi-o istoriseşte. Sînt încredinţat că va fi de folos a o asculta.

Iar eu, spre a împlini dorinţa califului, îi istorisii începuturile mele în învăţarea pravilelor, sîrguinţa mea de-a urma învăţătura lui Abu-Hanifah, supărările bietei mele mame cînd mă vedea dînd dosul boiangeriei, şi prorocirea imamului în privinţa cataifului cu frişcă şi cu ulei de fistic.

Iar Harun rămase încîntat de istorisirea mea, şi trase pilda :

— Da, hotărît ! învăţătura şi ştiinţa dau totdeauna roadă, şi multe sînt foloasele lor pe tărîmul lumesc şi pe tărîmul dreptei credinţe. Într-adevăr, preacinstitul Abu-Hanifah a prorocit drept, şi a văzut cu ochii minţii sale ceea ce alţi oameni nu ştiu să vadă cu ochii din capul lor. Potopească-l Allah cu milele şi cu harurile sale cele mai înmiresmate !

Şi iacă-aşa cu cataiful cu frişcă şi cu ulei de fistic.

Iar în ceea ce privește dezlegarea belelei pravilnicești, iacătă. Într-o seară, fiind ostenit, mă suisem în pat mai de cu vreme. Și adormisem adînc, cînd cineva începu să bată tare în poarta mea. Și, în grabă, mă sculai la zarva aceea, mă înfășurai peste mijloc cu izarul meu de lînă și mă dusei să deschid chiar eu. Și îl cunoscui pe Harthamah, hadîmbul de credință al emirului drept-credincioșilor. Și îi dedei binețe. Da el, fără a-și lua răgazul de a-mi răspunde la salamalec, fapt ce mă aruncă într-o mare tulburare și mă făcu să presimt niște întîmplări negre în privința mea, îmi spuse cu un glas hotărît :

— Hai repede la stăpînul nostru califul. Vrea să-ți vorbească.

Iar eu, străduindu-mă să-mi stăpînesc tulburarea și încercînd să dibăcesc cîte ceva din starea lucrurilor, răspunsei :

— O, dragul meu Harthamah, tare aș vrea să te văd arătînd olecacă de bunăvoință față de bătrînul bolnav care sînt. Noaptea-i tîrzie, și nu cred să fie vorba chiar de vreo belea atîta de amarnică încît să ceară a mă duce numaidecît la ceasul acesta la saraiul califului. Mă rog ție, așadar, să aștepți pînă mîine dimineață. Iar pînă atunci emirul drept-credincioșilor are să uite necazul ori are să-și schimbe gîndul.

Ci el îmi răspunse :

— Nu, pe Allah ! nu pot să amîn pînă mîine îndeplinirea poruncii ce mi s-a dat.

Și întrebai :

— Da poți măcar să-mi spui, o, Harthamah, pentru ce mă cheamă ?

El îmi răspunse :

— Slujitorul său Massrur a venit la mine, în fugă și gîfîind, și mi-a poruncit, fără a-mi da vreo lămurire, să te aduc, într-o clipită, dinaintea califului.

Eu atunci, pînă peste poate de buimăcit, îi spusei hadîmbului :

— O, Harthamah, îmi îngăduiești măcar să mă spăl la iuțeală și să mă înmiresmez oleacă ? Întrucît astfel, dacă o fi vorba de vreo treabă amară, voi fi și eu orînduit cuviincios ; iar dacă Allah Mult-bunul și-o face milă cu mine, precum nădăjduiesc, și-oi găsi acolo vreo treabă fără de necazuri pentru mine, ostenelile acestea de-a fi curat n-ar avea ce să-mi dăuneze, ba chiar dimpotrivă.

Iar hadîmbul învoindu-se cu dorința mea, urcai să mă spăl și să-mi pun niște haine potrivite și să mă înmiresmez cît putui mai bine. Pe urmă coborîi la hadîmb și pornirăm cu pași mari. Și, cînd ajunserăm la sarai, îl văzui pe Massrur care ne aștepta la poartă. Și Harthamah îi spuse, arătîndu-mă :

— Iacătă-l pe cadiu.

Și Massrur îmi zise :

— Hai !

Și pornii după el. Și, mergînd așa, în urma lui, îi spusei :

— O, Massrur, tu, care știi cum îl slujesc pe stăpînul nostru califul, și știi ce se cuvine față de un om de vîrsta mea și cu slujba mea, și cunoști prietenia pe care am avut-o totdeauna pentru tine, vei binevoi să-mi spui pentru ce a poruncit califul să vin aici la ceasul acesta tîrziu de noapte ?

Și Massrur îmi răspunse :

— Nu știu nici eu.

Iar eu, mai tulburat ca oricînd, îl întrebai :

— Da măcar ai putea să-mi spui cine se află la el ?

Massrur îmi răspunse :

— Nu se află acolo decît Issa, cămărașul, iar în odaia de-alături cadîna cămărașului.

Eu atunci, nemaiîncercînd să pricep nimic, spusei :

— Mă încredințez lui Allah ! Nu este izbăvire și tărie decît întru Allah cel atotputernic și cel atoateștiutor !

Și, ajungînd în odaia ce ducea la iatacul în care cali-

ful sta de obicei, făcui să mi se audă mişcarea umbletului şi zgomotul paşilor. Iar califul întrebă din lăuntru :

— Cine e la uşă ?

Şi răspunsei numaidecît :

— Sluga ta Yacub, o, emire al drept-credincioşilor.

Iar glasul califului spuse :

— Intră !

Şi intrai. Şi îl găsii pe Harun stînd jos, avîndu-l pe cămăraşul Issa de-a dreapta sa. Şi înaintai temenindu-mă ; şi îmi rostii salamalecul. Şi, spre marea mea uşurare, califul îmi răspunse la salamalec. Pe urmă îmi spuse, zîmbind :

— Te-am tulburat, te-am necăjit, şi poate că te-am şi speriat !

Iar eu răspunsei :

— Speriat numai, o, emire al drept-credincioşilor, pe mine şi pe cei pe care i-am lăsat acasă. Pe viaţa capului tău, ne-am tulburat toţi.

Iar califul îmi spuse cu blîndeţe :

— Şezi, o, taică al pravilei.

Iar eu şezui, uşurat, scăpat de poverile şi de spaimele mele.

Şi, după puţine clipe, califul îmi spuse :

— O, Yacub, ştii pentru ce te-am adus aici la ceasul acesta de noapte ?

Şi răspunsei :

— Nu ştiu, o, emire al drept-credincioşilor.

El îmi spuse :

— Ascultă atunci.

Şi, arătîndu-mi-l pe cămăraşul Issa, îmi spuse :

— Te-am chemat, o, Abu-Yussef, ca să te iau de martor la jurămîntul pe care am să-l fac. Află, dar, că Issa acesta are o roabă. Or, eu i-am cerut lui Issa să mi-o lase mie ; ci el şi-a cerut iertăciune. I-am cerut atunci

să mi-o vîndă ; ci el n-a vroit. Ei, și-atunci, dinaintea ta, o, Yacub, care ești cadiul cel mare, mă jur pe numele lui Allah Preaînaltul și Preamăritul că, dacă Issa stăruie a nu vroi să mi-o dea într-un fel ori într-altul, voi porunci să fie ucis, fără de izbăvire.

Eu atunci, liniștit de-a binelea în ce mă privea, mă întorsei cu un chip aspru înspre Issa și îi spusei :

— Ce haruri sau ce virtuți nemaipomenite i-o fi hărăzit Allah acelei fete, de nu vrei să i-o lași emirului dreptcredincioșilor ? Au tu nu vezi că te pui, cu îndărătnicia ta, în starea cea mai urîtă, și că te prăbușești și te cureți ?

Iar Issa, fără a se lăsa tulburat de mustrările mele, îmi spuse :

— O, doamne cadiule al nostru, pripeala la județe este păguboasă. Înainte de a mă certa, s-ar fi căzut să iscodești pricina ce mă silește să mă port așa.

Și-i zisei :

— Fie ! Da poate să se afle pe lume vreo pricină temeinică pentru o atare îndărătnicie ?

El îmi răspunse :

— Da, de bună seamă ! Un jurămînt, ori ce-ar fi să fie, nu se poate încălca, dacă a fost făcut de bună voie și în deplină judecată a minților. Or, pricina care mă oprește este tăria unui jurămînt greu. Întrucît am jurat, pe cele trei despărțenii, și cu făgăduiala de a-i slobozi pe toți robii bărbați și femei pe care îi stăpînesc, și cu legămîntul de a-mi împărți la săraci și la geamii toate bunurile și toate averile, m-am jurat, zic, fetei de care este vorba, că niciodată n-am s-o vînd și n-am s-o dăruiesc nimănuia.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Iar califul, la vorbele acestea, se intoarse înspre mine și îmi spuse :

— O, Yacub, este vreo cale de-a dezlega buclul acesta ?

Iar eu, fără a șovăi, răspunsei :

— De bună seamă, o, emire al drept-credincioșilor !

El mă întrebă :

— Și cum ?

Eu spusei :

— Lucrul este ușor. Ca să nu-și calce jurămîntul, Issa are să-ți dea drept peșcheș jumătate din fată, roaba aceea pe care o rîvnești ; iar cealaltă jumătate are să ți-o vîndă. Și, în acest chip, el are să fie în pace cu cugetul său, întrucît în fapt nu are nici să ți-o dăruiască și nici să ți-o vîndă pe fată.

Iar Issa, la vorbele acestea, se întoarse înspre mine și îmi zise :

— Da asemenea dezlegare, o, taică al pravilei, este legiuită ? Este îngăduită de către pravilă ?

Și răspunsei :

— Fără de nici o îndoială !

Atunci el își ridică mîna nezăbavnic și îmi spuse :

— Păi, te iau de martor, o, cadiule Yacub, că, putînd astfel să-mi ușurez cugetul, îi dau peșcheș emirului drept-credincioșilor jumătate din roaba mea, și îi vînd cealaltă jumătate la prețul de o sută de mii de drahme de argint, cît m-a costat ca în naht.

Iar Harun strigă numaidecît :

— Primesc peșchesul, da cumpăr cea de a doua jumătate pe o sută de mii de dinari de aur.

Și adăugă :

— Să-mi fie adusă chiar acum fata.

Și Issa se duse numaidecît după roaba lui, în sala de la intrare, pe cînd totodată se aduceau și sacii cu cei o sută de mii de dinari de aur. Și numaidecît copilandra fu adusă de către stăpînul ei, care spuse :

— Ia-o, stăpîne al drept-credincioșilor, și Allah copere ască-te alături de ea cu binefacerile sale. Fata este bunul și avutul tău.

Și, primindu-și cei o sută de mii de dinari de aur, plecă.

Atunci califul se întoarse înspre mine și îmi spuse cu un chip îngrijorat :

— O, Yacub, mai rămîne de dezlegat o pricină. Și lucrul mi se pare anevoios.

Eu întrebai :

— Care este pricina, o, emire al drept-credincioșilor ?

El spuse :

— Fata aceasta, fiind roaba altuia, ar trebui, înainte de-a o avea eu, să stea un anumit număr de zile, spre a fi încredințați că nu a rămas cumva mamă de la cel dintîi stăpîn al ei. Or, dacă chiar în această noapte n-am să fiu cu ea, mie are să-mi plesnească fierea de nerăbdare, sînt încredințat, și am să mor, fără de nici o îndoială.

Eu atunci, după ce cugetai o clipită, răspunsei :

— Dezlegarea pricinei este tare lesnicioasă, o, emire al drept-credincioșilor ! Pravila de care pomenești nu a fost făcută decît pentru femeile roabe, da nu hotărăște vreo zi de așteptare pentru o femeie slobodă. Slobozește-o, așadar, numaidecît pe roaba aceasta, și însoară-te cu ea ca femeie slobodă.

Și Al-Rașid, cu fața luminată de bucurie, strigă :

— O slobozesc pe roaba mea !

Pe urmă mă întrebă, îngrijorat iar dintr-odată :

— Da cine are să ne căsătorească legiuit, la ceasul acesta tîrziu ? Căci chiar acum, numaidecît, vreau să fiu cu ea.

Și răspunsei :

— Chiar eu, o, emire al drept-credincioșilor, la ceasul acesta am să te căsătoresc legiuit.

Și trimisei să fie aduși ca martori cei doi slujitori ai califului, Massrur și Hossein. Și, după ce aceștia se înfățișară, citii rugăciunile și surele cuvenite, slujii sfintele legăminte și, după ce detei mulțumire celui Preaînalt, rostii vorbele obișnuite. Și statornicii că emirul drept-credincioșilor, după datină, urma să-i plătească miresei sale, ca meher de nuntă, o zestre pe care o hotărîi la douăzeci de mii de dinari. Pe urmă, cînd cei douăzeci de mii de dinari fură aduși și dați soției, mă pregătii să plec. Ci califul ridică fruntea înspre slujitorul său Massrur, care grăi numaidecît :

— La poruncile tale, o, emire al drept-credincioșilor.

Iar Harun spuse :

— Du pe dată acasă la cadiul Yacub, pentru osteneala pe care i-am pricinuit-o, două sute de mii de drahme și douăzeci de caftane de falā.

Iar eu plecai, după multe mulțumiri, lăsîndu-l pe Harun pînă peste poate de mulțumit. Și fusei însoțit pînă acasă cu banii și cu hainele.

Or, cum ajunsei acasă, văzui venind o bătrînă care îmi spuse :

— O, Abu-Yussef, norocita pe care ai ajutat-o să fie slobozită și pe care ai împerechiat-o cu califul, dîndu-i astfel numele și cinul de soție a emirului drept-credincioșilor, se socoate acuma ca o fiică a ta, și m-a trimis să-ți aduc salamalecurile ei și urările ei de fericire. Și te roagă să primești jumătate din zestrea de nuntă pe care i-a numărat-o califul. Și se roagă de iertare că nu poate să răsplătească mai bine, deocamdată, ceea ce ai făcut tu pentru ea. Ci, inșallah ! are să știe într-o zi să-ți dovedească și mai bine datorința ei.

Și, spunînd acestea, puse dinainte-mi cei zece mii de dinari de aur, care erau jumătate din zestrea plătită copilandrei, îmi sărută mîna și plecă în calea ei.

Iar cu mulțumii Atoatedătătorului pentru binefacerile sale, și pentru că, în noaptea aceea, a preschimbat spaima cugetului meu în bucurie și în mulțumire. Și binecuvîntai în inima mea amintirea preacinstită a dascălului meu Abu-Hanifah, a cărui învățătură mi-a dezvăluit toate dedesubturile tipicului sfintelor pravili și ale pravilelor lumești. Potopească-l Allah cu toate darurile și cu toate milele sale !

Apoi tînărul cel bogat spuse :

— Ascultați acum, o, prietenii mei, povestea copilei arabe de la fîntînă.

Și spuse :

COPILA ARABA DE LA FÎNTÎNA

Cînd puterea califală ajunse în seama lui Al-Mamun, fiul lui Harun Al-Rașid, faptul acesta fu o binecuvîntare pentru împărăție. Pentru că Al-Mamun, care fără de tăgadă a fost califul cel mai strălucit și cel mai luminat dintre toți abassizii, a rodnicit olaturile musulmane prin pace și dreptate, i-a ocrotit cu folos și i-a cinstit pe învățați și pe poeți, și i-a avîntat pe străbunii noștri arabi în meidanul științelor. Și, în ciuda multelor sale treburi și a zilelor lui pline de muncă și de cercetare, știa să găsească și ceasuri pentru veselie, pentru petreceri și ospețe. Iar muzicienii și cîntăreții avură parte bună din zîmbetele și din binefacerile lui. Și se pricepea să le aleagă, spre a și le face soții legiuite și mame ale copiilor săi, pe femeile cele mai deștepte, cele mai luminate și cele mai frumoase de pe vremea lor. Și-apoi iacătă o pildă, dintre multe altele, despre felul cum își punea Al-Mamun ochii pe o femeie și cum și-o alegea de soție.

Într-o zi, așadar, pe cînd se întorcea de la o vînătoare cu goană, însoțit de un alai de călăreți, ajunse la o fîn-

tînă. Iar acolo se afla o copilandră arabă ce se pregătea să-și încarce pe umeri un burduf pe care tocmai îl umpluse cu apă de la izvor. Și copila aceea arabă era dăruită de Zămislitorul ei cu un mijlocel vrăjitor, de numai cinci palme, și cu un piept turnat după calupul desăvîrșirii ; și, în totului tot, era asemenea unei lune pline într-o noapte cu lună plină.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și doua noapte

Urmă :

Or, cînd fata văzu venind ceata aceea strălucită de călăreți, dete zor să-și încarce burduful pe umeri și să plece. Dar, cum în graba ei nu avusese răgaz să lege bine gura de la gîtul burdufului, legătura se desfăcu, după cîțiva pași, și apa începu să curgă din burduf cu gîlgîituri mari. Și copila începu să strige, întorcîndu-se înspre locul unde se înălța cortul ei :

— Tată, tată, vino să dregi gura burdufului ! Gura m-a trădat ! Nu mai sînt stăpînă pe gură !

Iar aceste trei strigăte aruncate către tatăl ei, copila le rosti ca pe un mănunchi de vorbe atîta de cilibii și cu un glas atîta de fermecător încît califul, minunat, se opri scurt. Și, pe cînd copila, nevăzîndu-l de nicăieri pe părintele său, ca să nu se ude, dete drumul burdufului, califul veni înspre ea și îi spuse :

— O, copilo, din ce seminție ești ?

Iar ea răspunse cu glasul ei desfătător :
— Sînt din seminţia lui Bani-Kilab.
Iar Al-Mamun, care ştia prea bine că seminţia Bani-Kilab era una dintre cele mai strălucite seminţii arabe, vroi să facă un joc de vorbe, spre a pune la încercare mintea copilandrei, şi îi zise :
— Ce socotinţă ai mai avut şi tu, o, preafrumoasă copilă, să te naşti în seminţia „fiilor de cîini" ?
Iar fata se uită la calif cu o privire mîndră şi răspunse :
— Tu chiar nu cunoşti tîlcul adevărat al vorbelor ? Află, dar, o, străinule, că seminţia Bani-Kilab, a cărei copilă sînt, este seminţia celor care ştiu să fie mărinimoşi, şi fără de pată, care ştiu să fie filotimi faţă de străini, şi care ştiu, la nevoie, să dea lovituri straşnice de sabie !
Pe urmă adăugă :
— Da tu, o, călăreţule care nu eşti de pe-aici, care ţi-e obîrşia, spune, şi din ce neam te tragi ?
Iar califul, tot mai minunat de iscusinţa limbii copilei arabe, îi spuse, zîmbind :
— Au poate, din întîmplare, pe deasupra farmecelor tale, o, preafrumoasă copilă, te vei fi pricepînd şi la obîrşiile neamurilor ?
Şi ea răspunse :
— Răspunde-mi la întrebare, şi-ai să vezi !
Iar Al-Mamun, stîrnit la joacă, îşi zise : „Ia chiar să văd dacă arăbiţa asta cunoaşte obîrşiile noastre !" Şi spuse:
— Păi află că sînt din neamul mudharizilor-de-roşu.
Iar copila arabă, care ştia prea bine că izvorul acestui nume dat mudharizilor venea de la culoarea roşie a cortului de piele pe care îl avea, pe vremurile de demult, Mudhar, părintele tuturor seminţiilor mudharide, nu se arătă cîtuşi de puţin uimită de vorbele califului, şi spuse:
— Bine. Da ia spune-mi, din ce seminţie de-a mudharizilor eşti ?

El răspunse :

— Din aceea care este cea mai strălucită și cea mai de seamă, atît pe spița bărbătească precît și pe cea femeiască, și cea mai mare ca strămoși falnici, și cea mai preamărită dintre mudharizii-de-roșu.

Și ea spuse :

— Atunci ești din seminția kinanizilor !

Iar Al-Mamun, uimit, răspunse :

— Așa este ! sînt din seminția cea mai mare a lui Bani-Kinanah !

Iar ea zîmbi și întrebă :

— Da de care ram al kinanizilor ții ?

El răspunse :

— De cel ai cărui fii sînt cei mai curați ca sînge, cei mai neprihăniți ca obîrșie, stăpînii de pumni darnici, cei mai temuți și mai slăviți dintre frații lor !

Și ea răspunse :

— Îmi pare, după aceste arătări, că ești un koreïșid.

Iar Al-Mamun, tot mai uluit, răspunse :

— Tu spui ! Sînt dintre Bani-Koreïși.

Și ea urmă :

— Da koreïșizii sînt mulți. Din ce ramură ești tu ?

El răspunse :

— Din aceea asupra căreia a coborît binecuvîntarea !

Iar fata strigă :

— Pe Allah ! ești dintre urmașii lui Hașem koreïșidul, străbunicul Prorocului — asupra-i fie rugăciunea și pacea !

Iar Al-Mamun răspunse :

— Adevărat e, sînt hașemid.

Ea întrebă :

— Da din care spiță de hașemizi ?

El răspunse :

— Din cea care este așezată cel mai presus, care este cinstea și fala hașemizilor, care este proslăvită de toți drept-credincioșii de pe pămînt !

Iar copila arabă, auzind răspunsul, se temeni deodată și sărută pămîntul dintre mîinile lui Al-Mamun, strigînd:

— Plecăciune și cinstire emirului drept-credincioșilor, chelar al Domnului lumilor, slăvitului Al-Mamun abassidul !

Iar califul rămase înmărmurit, adînc tulburat, și strigă, pătruns de o bucurie de nespus :

— Pe Domnul kaabei și pe volniciile slăviților mei strămoși, cei neprihăniți, mi-o vreau de soție pe copila aceasta minunată ! Ea este bunul cel mai de preț care a fost scris la ursita mea.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și treia noapte

Urmă :

Și trimise numaidecît să fie chemat tatăl fetei, care era chiar șeicul tribului. Și i-o ceru de soție pe copila aceea minunată. Și, dobîndind încuviințarea lui, îi dărui, ca meher de nuntă pentru fată, o zestre de o sută de mii de dinari de aur, și îi scrise în dar toate birurile din tot Hedjazul pe vreme de cinci ani. Iar nunta lui Al-Mamun cu copila aceea de neam fu sărbătorită cu o vîlvă care nu și-a mai avut seamăn vreodată, nici chiar sub domnia lui Al-Rașid. Și, în noaptea nunții, Al-Mamun o puse pe mama sa să reverse pe capul preafrumoasei copile o mie de mărgăritare aduse într-o tabla de aur. Iar în iatacul de nuntă puse să se aprindă o făclie uriașă de chihlibar suriu, care cîntărea patru mii de drahme și care fusese

cumpărat cu tot cîștiul birurilor de pe un an din Persia. Și Al-Mamun fu, față de soția sa arabă, numai inimă și numai voioșie. Iar ea îi dărui un fiu, care purtă numele de Abass. Și fu socotită printre femeile cele mai uimitoare, cele mai învățate și cele mai iscusite la grai ale Islamului.

Și, după ce istorisi povestea aceasta, tînărul cel bogat, le spuse ascultătorilor săi, care se aflau strînși în Palatul Cărții :

— Am să vă mai spun încă o întîmplare din viața lui Al-Mamun, da în cu totul altă privință.

Și spuse :

PONOASELE ÎNDĂRĂTNICIEI

Cînd califul Mohammad El-Amin, fiul lui Harun Al-Rașid și al Zobeidei, după înfrîngerea sa, a fost ucis, din porunca dată de căpetenia oștilor Al-Mamun, toate vilaietele care pînă atunci mai rămăseseră de partea lui El-Amin se grăbiră a se supune lui Al-Mamun, fratele său, fiul lui Al-Rașid și al unei roabe pe nume Marahil. Și Al-Mamun își începu domnia cu niște măsuri largi de iertare față de dușmanii săi de mai înainte. Și avea obiceiul să spună : „Dacă vrăjmașii mei ar ști toată blîndețea din inima mea, ar veni toți să mi se predea, mărturisindu-și nelegiuirile".

Or, capul și mîna diriguitoare a tuturor necazurilor pe care le avusese de îndurat Al-Mamun, pe vremea cînd trăiau tatăl său Al-Rașid și fratele său El-Amin, nu erau decît Sett Zobeida însăși, soția lui Al-Rașid. Încît, după ce Zobeida află de sfîrșitul cel jalnic al fiului ei, se gîndi mai întîi să fugă pe pămîntul sfînt de la Mecca, spre a se pune la adăpost de răzbunarea lui Al-Mamun. Și

multă vreme şovăi ce hotărîre să ia. Pe urmă, dintr-odată, se hotărî să-şi lase soarta în mîinile aceluia care din pricina ei fusese dezmoştenit, şi pe care multă vreme îl făcuse să guste smirna amarului. Şi îi scrise următoarea scrisoare :

„Orice vină, o, emire al drept-credincioşilor, oricît de mare să fi fost ea, se topeşte dinaintea milei tale, şi orice hainie se schimbă într-o greşeală măruntă dinaintea mărinimiei tale. Aceea care îţi trimite jalba aceasta te roagă să-ţi pleci inima la o amintire scumpă, şi să ierţi, gîndindu-te la acela căruia i-a fost dragă vinovata de astăzi. Dacă, dar, vei vrea să te milostiveşti de chinurile şi de prăpădul meu, şi să te dovedeşti îngăduitor faţă de aceea căreia nu i s-ar cuveni nici un fel de milostivire, vei urma cugetului aceluia care, de-ar mai fi în viaţă, ar fi mijlocitorul meu pe lîngă tine. O, fiul al părintelui tău, adu-ţi aminte de tatăl tău ; şi nu-ţi zăvorî inima la ruga văduvei părăsite."

Or, cînd văzu scrisoarea Zobeidei, inima califului Al-Mamun fu potopită de milă şi fu adînc înduioşată ; şi plînse soarta neagră a fratelui său El-Amin, şi starea jalnică a mamei lui El-Amin. Pe urmă se ridică şi îi răspunse Zobeidei precum urmează :

„Scrisoarea ta, o, maică a mea, a ajuns la locul unde trebuia să ajungă, şi mi-a găsit inima mistuită de păreri de rău pentru nenorocirile tale. Şi Allah mi-e martor că simţămintele mele faţă de văduva aceluia a cărui amintire ne este sfîntă sînt simţămintele unui fiu faţă de mama lui. Făptura nu poate nimic împotriva celor hărăzite de soartă. Ci fac tot ceea ce pot spre a-ţi uşura durerile. Şi-aşa că am poruncit să ţi se dea îndărăt moşiile zăpciuite, conacurile, bunurile şi tot ceea ce soarta potrivnică ţi-a hrăpit, o, mamă a mea. Iar dacă vrei să te întorci lîngă noi, îţi vei găsi starea dintîi, şi cinstirea, şi talîmul tuturor supuşilor tăi. Şi să ştii bine, o, maică a

mea, că nu ai pierdut decît chipul celui ce s-a dus întru mila lui Allah. Întrucît un fiu îți rămîne în mine, mai îndatoritor decît ai fi putut tu să-ți dorești. Și pacea și tihna fie asupra-ți".

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu

Ci într-a nouă sute nouăzeci și patra noapte

Urmă :

Încît, atunci cînd Zobeida veni, cu ochii plini de lacrimi și sfîrșită, să se arunce la picioarele lui, el se ridică în cinstea ei și îi sărută mîna și plînse la pieptul ei. Pe urmă îi dete îndărăt toate huzmeturile ce le avusese mai înainte, ca soție a lui Al-Rașid și ca sultană de sînge abassid, și o cinsti pînă la sfîrșitul vieții ei de parcă i-ar fi fost chiar fiu al lăuntrurilor sale. Ci Zobeida, cu toată acea mărire în care se vedea rămasă, nu putea să uite ceea ce fusese ea odată și nici chinurile la vestea morții lui El-Amin. Și pînă la moarte păstră în adîncul pieptului ei un fel de vrăjmășie care, oricît de cu grijă ar fi fost ascunsă, nu scăpă ochiului pătrunzător al lui Al-Mamun. Și, de altminteri, de destule ori Al-Mamun avea să sufere, fără a se plînge, de acea stare de vrăjmășie adormită. Și iată o întîmplare care, mai bine decît altă lămurire, dovedește dușmănia necurmată a aceleia pe care nimic nu o mai putea împăca.

Într-o zi, așadar, intrînd în iatacul Zobeidei, Al-Mamun o văzu deodată cum își mușca buzele și mormăia ceva, uitîndu-se țintă la el. Și, cum nu putea să deslușească ce rostea astfel printre buze, îi spuse :

— O, maică a mea, tare mi se pare că ai cam vrea să mă afurisești, gîndindu-te la fiul tău omorît de către persanii cei schismatici, și la venirea mea în scaunul de domnie pe care ședea el. Da numai Allah a diriguit ursitele noastre.

Ci Zobeida se apără, strigînd:

— Nu, pe sfînta pomenire a tatălui tău, o, emire al drept-credincioșilor ! departe de mine asemenea ispite !,

Și Al-Mamun o întrebă :

— Atunci, poți să-mi spui ce mormăiai printre dinți uitîndu-te la mine ?

Ci ea își lăsă capu-n jos, ca acela care nu vrea să grăiască, din cinstire față de cel cu care sta de vorbă, și răspunse :

— Binevoiască emirul drept-credincioșilor să mă ierte și să nu-mi ceară a-i spune pricina despre care mă întreabă.

Ci Al-Mamun, prins de un imbold amarnic, se apucă să stăruiască întruna și s-o înghesuie pe Zobeida cu întrebările, pînă într-atîta încît, ajunsă la capătul puterilor, îi spuse într-un sfîrșit :

— Bine, iacătă ! Blestemam îndărătnicia, mormăind : „Prăpădi-i-ar Allah pe oamenii pisălogi, loviți de patima stăruinții !"

Și Al-Mamun o întrebă :

— Da cu ce tîlc sau la ce amintire rosteai afurisealа aceasta ?

Iar Zobeida răspunse :

— Întrucît ții numaidecît să afli, iacătă !

Și îi povesti :

— Află, dar, o, emire al drept-credincioșilor, că, într-o zi, jucînd șah cu tatăl tău, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, am pierdut. Și tatăl tău mi-a hotărît ca pedeapsă să fac înconjurul palatului și al grădinilor, goală-goluță, în toiul nopții. Și, cu toate rugămințile și îngenuncherile mele, puse o îndărătnicie osebită în a-mi

cere să plătesc gloaba acea fără a vroi să primească altă ispașă. Și fusei nevoită să mă dezbrac și să fac lucrul la care mă osîndise. Și, cînd isprăvii, eram turbată de mînie, și pe jumătate moartă de osteneală și de frig. Ci a doua zi îl bătui eu la șah. Și veni rîndul meu să-i hotărăsc, de data aceasta, nazurile mele. Și, după ce cugetai o clipă și căutai în mintea mea ce lucru ar putea să-i fie cel mai apăsător, îl osîndii, cunoscînd faptul, să se ducă să petreacă noaptea în brațele roabei celei mai pocite și mai imoase dintre roabele de la bucătărie. Și, cum cea care întrunea asemenea însușiri era roaba pe care o chema Marahil, i-o menii ca țintă a gloabei și ca ispășire a înfrîngerii sale. Și, spre a mă încredința că lucrurile aveau să se petreacă fără vreo cacialma din partea lui, îl dusei chiar eu în odaia împuțită a roabei Marahil, și îl silii să se culce lîngă roabă și să facă cu ea, toată noaptea, ceea ce îi plăcea tare mult să facă cu preafrumoasele cadîne pe care i le trimiteam adeseori peșcheș. Și, dimineața, starea lui Harun era jalnică, și duhnea înfricoșător. Or, acuma, trebuie să-ți spun, o, emire al drept-credincioșilor, că tu te-ai născut chiar din acea împerechere a tătălui tău cu acea roabă hîdă, și din tăvălelile cu ea în odaia de lîngă bucătărie. Și-așa că, fără să vreau, prin venirea ta pe lume, am fost pricina pieirii fiului meu Al-Amin și pricina tuturor nenorocirilor care s-au abătut asupra casei noastre în anii aceștia din urmă. Or, toate astea nu s-ar fi întîmplat dacă nu aș fi stăruit cu atîta îndărătnicie pe lîngă tatăl tău spre a-l sili s-o tăvălească pe roaba aceea, și dacă el, la rîndu-i, n-ar fi fost atîta de plin de stăruință la a mă pune să fac ceea ce ți-am povestit. Și-aceasta-i o, emire al drept-credincioșilor, pricina care mă făcea să mormăi afurisienii împotriva îndărătniciei și împotriva pisălogilor.

Iar Al-Mamun, auzind acestea, grăbi să-și ia rămas-bun de la Zobeida, spre a-și ascunde stînjenirea. Și plecă

zicîndu-și : „Pe Allah ! mi se cuvine învățătura pe care mi-a dat-o. De n-aș fi stăruit atîta, nu mi s-ar fi adus aminte acuma de treaba aceasta neplăcută.“

Și tînărul stăpîn al Palatului Cărții, după ce istorisi toate acestea ascultătorilor și musafirilor săi, le spuse :

— Facă Allah, o, prieteni ai mei, ca să fi putut sluji de mijlocitor între știință și urechile voastre. Or, iacătă o parte din avuțiile care, fără cheltuieli și fără primejdii, se pot agonisi prin citirea cărților și prin învățătură. Pentru astăzi nu am să vă mai spun nimic. Ci, altă dată, inșallah ! am să vă înfățișez o altă latură a minunățiilor ce ne-au fost lăsate ca moștenirea cea mai de preț de la părinții noștri.

Și, după ce grăi astfel, împărți la fiecare dintre cei de față cîte o sută de galbeni și o bucată de stofă de preț, spre a le răsplăti luarea-aminte și a le stîrni rîvna la învățătură. Întrucît își zicea : „Se cade să încurajezi imboldurile cele bune și să ușurezi calea oamenilor doritori de bine“. Pe urmă, după ce îi ospătă cu o masă minunată, la care nimic nu fu uitat din ceea ce face desfătul gurii, îi lăsă să plece în pace. Și iacă-așa cu ei cu toți. Ci Allah este mai știutor !

Iar Șeherezada, isprăvind de istorisit șirul acesta lung de întîmplări minunate, tăcu. Iar regele Șahriar îi spuse :

— O, Șeherezada, tare mai m-ai luminat ! Da tu ai uitat pesemne să-mi mai spui cîte ceva despre vizirul Giafar. Iar eu de multă vreme tot doresc să te aud istorisindu-mi tot ce știi despre el. Întrucît chiar că vizirul acela se asemuia uluitor, prin însușirile sale, cu vizirul meu, tatăl tău. Și de-aceea mi-ar plăcea tare mult să aflu de la tine povestea lui adevărată, în toate amănuntele, dat fiind că trebuie să fie minunată.

Ci Șeherezada lăsă capu-n jos și răspunse :

— Allah să depărteze de la noi nenorocirea și prăpădul, o, rege al vremurilor, și aibă-l întru mila sa pe Giafar barmakidul

și tot neamul lui! Mă rog ție, îngăduie-mi a nu-ți istorisi povestea lui, întrucît e plină de lacrimi. Vai, cine n-ar plînge la istorisirea sfîrșitului lui Giafar, a tatălui său Yahia, a fratelui său El-Fadl și a tuturor barmakizilor? Hotărît, sfîrșitul lor este jalnic și pînă și piatra s-ar înduioșa!

Iar regele Șahriar zise:

— O, Șeherezada, istorisește-mi-o totuși. Și izgonească Allah de la noi pe Cel-viclean și nenorocirea!

Atunci Șeherezada spuse:

SFÎRȘITUL LUI GIAFAR ȘI AL BARMAKIZILOR

Iată, dar, o, preafericitule rege, istoria plină de lacrimi ce pune pe domnia califului Harun Al-Rașid o pată de sînge pe care n-ar putea-o spăla nici cele patru fluvii laolaltă.

Știi, o, stăpîne al meu, că vizirul Giafar era unul dintre cei patru fii al lui Yahia ben Khaled ben Barmak. Iar fratele său mai mare era El-Fadl, fratele de lapte al lui Al-Rașid. Întrucît, ca urmare a marei prietenii și a dragostei fără de margini ce legau familia lui Yahia cu cea a abassizilor, mama lui Al-Rașid, sultana Khaiizaran, și mama lui El-Fadl, hanîma Itabah, legate și ele prin cele mai calde simțăminte și prin cea mai temeinică iubire, își schimbaseră între ele pruncii, care erau născuți aproape în aceeași zi, fiecare dintre ele dînd copilului prietenei sale laptele pe care Allah îl menise pentru copilul ei însăși. Și drept aceea Al-Rașid îl numea totdeauna pe Yahia „tatăl meu", iar pe El-Fadl „fratele meu".

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și cincea noapte

Urmă :

Cît despre obîrșia barmakizilor, cronicarii cei mai prețuiți și cei mai vrednici de crezare o așază în cetatea Balkh, din Khorassan, unde neamul lor se afla de mult la cinuri de frunte. Și cam pe la vreo sută de ani de la hegira Prorocului nostru binecuvîntat — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — această familie strălucită veni să se așeze la Damasc, sub domnia califilor ommiazi. Și atunci capul familiei acesteia, care ținea de legea magilor, trecu la dreapta credință și se boteză și se încunună întru Islam. Or, lucrul acesta se petrecu pe vremea domniei lui Heșam ommiadul.

Ci numai după suirea urmașilor lui Abbas în scaunul de domnie al califilor ajunseră barmakizii a fi primiți în sfatul vizirilor, și umplură pămîntul cu lumina strălucirii lor. Căci cel dintîi vizir ieșit dintre ei fu Khaled ben Barmak, care fu ales mare-vizir de către cel dintîi dintre abbasizi, Abul Abbas Es-Saffah. Și, sub domnia lui Al-Mahdi, cel de al treilea abbasid, Yahia ben Khaled fu însărcinat cu creșterea lui Harun Al-Rașid, fiul îndrăgit al califului, chiar acel Harun care se născuse la numai șapte zile după El-Fadl, fiul lui Yahia.

Încît, atunci cînd, după moartea neașteptată a lui Al-Hadi, fratele său mai mare, Harun Al-Rașid fu înveșmîntat cu odoarele atot-puterniciei califale, nu avu trebuință să se întoarcă la amintiri din copilăria lui dintîi, petrecută alături de copiii barmakizilor, pentru a-i chema, pe Yahia și pe cei doi fii ai lui, să împartă cu el puterea domnească ; nu avu decît să-și aducă aminte de grijile dăruite tinereții sale de către Yahia, și de creșterea pe care i-o datora, și de dragostea de care acest slujitor plin de toată credincioșia îi dedese dovadă înfruntînd,

spre a-i apăra drumul spre moștenirea domniei, amenințările cumplite ale lui Al-Hadi, mort chiar în noaptea cînd vroise să pună a se reteza capetele lui Yahia și ale copiilor săi. Încît, atunci cînd Yahia, în toiul nopții, însoțit de Massrur, îl treziră din somn pe Harun ca să-i dea de știre că a ajuns stăpîn al împărăției și calif al lui Allah pe pămînt, Harun îi dete numaidecît cinul de mare-vizir și îi căftăni viziri pe cei doi fii ai săi El-Fadl și Giafar. Și își începu astfel domnia sub semnele cele mai fericite.

Și de-atunci înainte neamul barmakizilor fu pentru veacul său ceea ce este o podoabă pentru frunte și o cunună pentru cap. Și soarta le împărți cu dărnicie tot ceea ce asemenea huzmeturi au mai ispititor, și îi potopi cu darurile sale cele mai alese. Iar Yahia și fiii lui ajunseră ca niște sori strălucitori, noiane nemăsurate de dărnicie, potoape năvalnice de bunătate, ploi binefăcătoare. Lumea fu înviorată de răsuflarea lor, iar împărăția se înălță pe culmea cea mai de sus a fălniciei. Și ei erau adăpostul celor năpăstuiți și sprijinul celor nevoiași. Despre ei poetul Abu-Nowas, printre nenumărați alții, a spus :

O, fii fără de seamăn
Ai mîndrului Barmak,
De cînd v-ați dus din lume
Lăsîndu-ne uitării,
Rămasem de izbeliști
Ca un norod sărac !
Nici albul fapt de ziuă,
Nici ceasul înserării,
Nu mai aduc chervane
Pe drumurile țării —
Se-așterne pretutindeni
Pustiul fără leac !

Erau, într-adevăr, viziri înțelepți, diriguitori minunați, umplînd vistieria obștească, buni vorbitori, citiți, învățați, hotărîți, buni la sfat, și darnici ca Hatim-Tai. Erau

izvoare de fericire, vînturi binefăcătoare aducătoare de ploi roditoare. Și, mai cu seamă datorită vazei lor, numele și faima lui Harun Al-Rașid au răsunat din podișurile Asiei de mijloc pînă în străfundul pădurilor de la miazănoapte, și din Maghreb și Andaluzia pînă la fruntariile cele mai depărtate ale Chinei și ale Tartariei.

Și iată că deodată fiii lui Barmak, de pe cea mai înaltă treaptă care le-a fost dată fiilor lui Adam s-o atingă, au fost doborîți în negura celor mai amarnice prăbușiri și au băut din pocalul Împărțitoarei de prăpăduri. Întrucît, o, răsturnare de vremi! fiii cei falnici ai lui Barmak erau nu numai vizirii care chiverniseau întinsa împărăție a califilor, ci erau și prietenii buni, însoțitorii nedespărțiți ai domnului lor. Și Giafar, în deosebi, era soțul al cărui chip îi era lui Al-Rașid mai de trebuință decît lumina ochilor. Și ajunsese să cuprindă un loc atîta de mare în inima și în gîndurile lui Al-Rașid că într-o zi Al-Rașid merse pînă acolo încît puse să se facă un caftan cu două guri, și se îmbrăcă în el laolaltă cu prietenul său Giafar, întocmai de parcă amîndoi n-ar fi fost decît un singur ins. Și așa se purtă cu Giafar pînă la cumplita nenorocire de la urmă.

Or, o, chin al sufletului meu! iată cum se petrecu acea faptă neagră care mohorî cerul Islamului și aruncă jalea în toate inimile, lovitură de trăznet din bolta pustiitoare.

Într-o zi — fie departe de noi asemenea zile! — Al-Rașid, întorcîndu-se dintr-un hagialîc la Mecca, porni pe calea apei de la Hira la orașul Anbar. Și poposi la un schit pe nume Al-Umr, de pe malurile Eufratului. Și noaptea veni, ca și alte nopți pentru el, în toiul benchetelor și al desfătărilor. Însă, de data aceasta, soțul său de petreceri, Giafar, nu se afla lîngă el. Căci Giafar era la vînătoare, de cîteva zile, prin cîmpiile din preajma fluviului. Cu toate acestea, darurile și peșcheșurile lui Al-Rașid îl urmau pretutindeni. Și, la fiecare ceas al zilei, Giafar vedea cum sosește la cortul său vreun trimis

de-al califului aducîndu-i, în semn de dragoste, vreun dar de preț mai frumos decît cel de mai înainte.

Or, în noaptea aceea — facă Allah să nu cunoaștem vreodată asemenea nopți ! — Giafar ședea în cortul său, în tovărășia doftorului Gibrail Bakhtiassu, care era chiar hakimul lui Al-Rașid, și de care Al-Rașid se lipsise spre a-l lăsa să-l însoțească pe mult iubitul său Giafar. Și se mai afla acolo în cort și poetul drag inimii lui Al-Rașid, Abu-Zaccar cel orb, de care Al-Rașid, tot așa, se lipsise, spre a-l lăsa să-l veselească cu stihurile lui pe mult iubitul său Giafar, cînd se întorcea de la vînat.

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și șasea noapte

Urmă :

Și era la ceasul cinei. Iar Abu-Zaccar orbul cînta, însoțindu-se cu pandura, niște stihuri înțelepte despre nestatornicia soartei. Și iată că, dintr-odată, la intrarea cortului se ivi Massrur, spătarul califului și împlinitorul mîniei sale. Iar Giafar, cînd îl văzu intrînd așa, împotriva tuturor orînduielilor, fără a cere îngăduința de a fi primit și fără ca măcar să-și fi vestit sosirea, se făcu galben cu totul la chip și îi spuse hadîmbului :

— O, Massrur, fii binevenit, întrucît totdeauna te văd cu o bucurie nouă. Ci mă minunează o, fratele meu, că pentru întîia oară în viața noastră nu ai trimis mai înainte vreun slujitor care să-mi vestească venirea ta.

Iar Massrur, fără ca măcar să-i arunce un salamalek lui Giafar, răspunse :

— Treaba care mă aduce este prea însemnată ca să-mi mai îngăduiască asemenea marafeturi zadarnice. Ridică-te, o, Giafar, și rostește-ți șeadaua din urmă. Întrucît emirul drept-credincioșilor cere capul tău.

Auzind vorbele acestea, Giafar se sculă în picioare și grăi :

— Nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah, și Mohammed este trimisul lui Allah ! Din mîinile lui Allah purcedem, și mai devreme ori mai tîrziu în mîinile lui ne întoarcem !

Pe urmă se întoarse înspre căpetenia hadîmbilor, soțul său de pînă atunci, prietenul său de atîția ani și de atîtea întîmplări, și îi spuse :

— O, Massrur, asemenea poruncă nu este cu putință. Stăpînul nostru emirul drept-credincioșilor ți-a dat-o pesemne la vreo clipă de beție. Mă rog ție, o, prietene al meu de totdeauna, pentru amintirea preumblărilor noastre împreună și pentru viața noastră laolaltă de zi și de noapte, întoarce-te la calif să vezi dacă nu cumva mă amăgesc. Și-ai să vezi că el a și uitat asemenea vorbe !

Ci Massrur spuse :

— Capul meu e răspunzător pentru capul tău. Nu pot să mă arăt dinaintea califului decît cu capul tău în mînă. Scrie-ți, așadar, dorințele din urmă, aceasta-i singura îngăduință ce-mi stă în putere să ți-o dăruiesc, pe temeiul prieteniei noastre de odinioară.

Atunci Giafar spuse :

— Ai lui Allah sîntem toți ! Nu am de scris nici un fel de dorință. Allah alungească-i viața emirului drept-credincioșilor cu zilele ce-mi sînt ridicate mie !

Pe urmă ieși din cort, îngenunche pe preșul sîngelui, pe care îl așternuse pe pămînt spătarul Massrur, și se legă la ochi cu chiar mîinile sale. Și fu descăpățînat. Aibă-l Allah întru mila sa !

După care Massrur se întoarse la locul unde poposise califul, și intră la el, ducînd pe un scut capul lui Giafar.

Iar Al-Rașid se uită la capul prietenului său de mai înainte și, deodată, scuipă pe el. Ci ura și răzbunarea lui nu se opriră aci. Dete porunci ca trupul descăpățînat al lui Giafar să fie răstignit pe podul Bagdadului, la un capăt, iar căpățîna-i să fie agățată la celălalt capăt : osîndă ce întrecea ca răutate și ca ocară pînă și pe cea a celor mai ticăloși răufăcători. Și la fel porunci ca, după șase luni, rămășițele lui Giafar să fie arse pe băligar de vite și să fie aruncate în umblători. Și toate se îndepliniră.

Încît, o, ce jale și amar ! sameșul Amrani putu să scrie, chiar pe aceeași foaie din scriptele de cheltuieli ale vistieriei : „Pentru un caftan de falā, dat de către emirul dreptcredincioșilor ca dar vizirului său Giafar, fiul lui Yahia Al-Barmaki — patru sute de mii de dinari aur." Și, la puțină vreme după aceea, fără nici un alt adaus, pe aceeași foaie : „Naft, paie și bălegar pentru arderea trupului lui Giafar ben Yahia — zece drahme de argint."

Așa fu sfîrșitul lui Giafar. Cît despre Yahia, tatăl său și tatăl care l-a crescut pe Al-Rașid, și despre Al-Fadl, fratele lui Giafar și fratele de lapte al lui Al-Rașid, fură zeberiți chiar a doua zi, dimpreună cu toți barmakizii, în număr de peste o mie, toți cîți aveau slujbe și huzmeturi. Și fură aruncați de-a valma în afundul temnițelor duhnite, pe cînd bunurile lor fără de număr erau zăpciuite, iar femeile și copiii lor rătăceau fără de adăpost și fără ca să cuteze cineva să le arunce măcar o privire. Și unii muriră de foame, alții de ștreang, în afară de Yahia, de fiul său Al-Fadl, și de fratele lui Yahia, Mohammad, care muriră în schingiuri. Aibă-i Allah pe toți întru mila sa ! Prăpădul lor a fost amarnic !

Iar acuma, o rege al vremilor, dacă dorești să afli pricina acestei năpăstuiri a barmakizilor, și a jalnicului lor sfîrșit, iată.

Într-o zi, sora mai mică a lui Al-Rașid, Aliyah, la cîțiva

ani după sfîrşitul barmakizilor, cuteză să-l întrebe pe calif, care o alinta :

— O, stăpîne al meu, nu te mai văd o zi senin şi liniştit de cînd cu moartea lui Giafar şi cu pierirea neamului lui. Pentru care pricină dovedită ţi-au stîrnit mînia ?

Şi Al-Raşid, mohorît deodată, o împinse pe tînăra domniţă şi îi spuse :

— O, copila mea, o, viaţa mea, tu, singura bucurie care mi-a mai rămas ! la ce ţi-ar folosi să afli pricina aceea ? Că de-aş fi încredinţat că o ştie cămaşa mea, aş sfîşia cămaşa în bucăţi !

Or, aşadar, istoricii şi meşterii de letopiseţe sînt departe de-a se împăca asupra pricinelor acelui prăpăd. De altminteri, iată toate lămuririle cîte ne-au fost lăsate în scrierile lor.

După unii, dărniciile fără de număr ale lui Giafar şi ale barmakizilor, a căror istorisire ostenea pînă şi urechile celor ce le primiseră, şi care, aducîndu-le mai mulţi pizmaşi şi vrăjmaşi decît prieteni şi îndatoraţi, ajunseseră pînă la urmă să-l pună în umbră pe Al-Raşid. Într-adevăr, nu se mai vorbea decît despre fala casei lor ; nimeni nu putea să răzbată la vreun huzmet decît prin ei, fie de-a dreptul, fie pe ocolite ; rudele lor năpădiseră curtea de la Bagdad şi oştirea, iar în divanuri şi în vilaiete ei aveau slujbele cele mai înalte ; moşiile cele mai frumoase din preajma oraşului ale lor erau ; la uşile palatelor lor se înghesuia o mulţime de curteni şi de jelbari mai mare decît cea care se strîngea la saraiul califului. De altminteri, iată cu ce vorbe scrie despre aceasta hakimul lui Al-Raşid, chiar acel Gibrail Baktiassu care se afla în cortul lui Giafar cînd cu noaptea morţii. Spune : „Am intrat într-o zi în iatacul lui Al-Raşid, care locuia pe atunci în saraiul numit Kasr el Khuld, din Bagdad. Iar barmakizii locuiau pe celălalt mal al Tigrului, şi nu se aşternea între ei şi saraiul califului decît lăţimea fluviului.

Şi, în ziua aceea, Al-Raşid, văzînd înghesuiala de cai de dinaintea casei vizirilor săi, şi mulţimea ce se îmbulzea la uşile lor, rosti, faţă de mine, de parcă ar fi vorbit cu sine însuşi : «Răsplătească-i Allah pe Yahia şi pe fiii săi El-Fadl şi Giafar ! S-au împovărat ei cu toată greutatea treburilor împărăţiei şi, uşurîndu-mă de grijile acestea, mi-au lăsat răgaz să privesc împrejurul meu şi să trăiesc în tihnă.» Astea le-a spus în ziua aceea. Altă dată însă, fiind chemat iarăşi la el, am băgat de seamă că începuse să nu se prea mai uite cu aceiaşi ochi la prietenii săi. Căci, privind de la fereastra palatului şi văzînd aceeaşi îmbulzeală de oameni şi de cai ca şi întîia dată, spuse : «Yahia şi feciorii lui au pus mîna pe toate treburile ; şi mi le-au luat pe toate. Ei sînt cei care chivernisesc de fapt puterea califală, pe cînd mie de-abia dacă mi-a mai rămas amăgirea ei.» Aşa l-am auzit spunînd. Şi am cunoscut de-atunci că barmakizii au să cadă în mazilire : precum chiar s-a şi întîmplat.“

După alţi letopiseţi, la nemulţumirea mocnită, la ciuda tot mai otrăvită a lui Al-Raşid, la purtările lor strălucite care le aduceau duşmani de temut şi clevetitori tăinuiţi care îi ponegreau la calif, fie prin poezii nesemnate, fie prin proză vicleană ; la toată cinstirea, la toată fala şi la toate lucrurile la care regii nu pot de obicei să îndure părtaşi, veni să se adauge şi o mare nechibzuinţă săvîrşită de către Giafar.Într-o zi, Al-Raşid îl însărcinase să-l dea pieirii, în taină, pe un urmaş de-al lui Ali şi al străbunei Fatimah, fiica Prorocului, pe care îl chema El-Saiied Yahia ben Abdalah El-Hossaimi. Giafar însă, din milă şi din omenie, îl ajută să fugă pe acel strănepot al lui Ali, a cărui înrîurire Al-Raşid o socotea ca primejdioasă pentru viitorul stepenei abbaside. Or, fapta de mărinimie a lui Giafar avea să fie repede dată în vileag şi adusă la urechea califului, cu toate tîlcurile trebuitoare spre a-i înnegri urmările. Şi supărarea lui Al-Raşid, cu acel prilej, fu picătura de venin care făcu să se reverse cupa

mîniei. Şi îl întrebă despre treaba aceasta pe Giafar, care, fără nici un ocoliş, îşi mărturisi fapta, adăugind :

— Am făcut-o pentru slava şi pentru bunul nume al stăpînului meu, emirul drept-credincioşilor !

Şi Al-Raşid, galben la chip, spuse :

— Bine ai făcut !

Ci fu auzit cum murmura : „Să mă ia Allah de n-am să te sting de pe faţa pămîntului, o, Giafar !"

După alţi istorici, ar trebui să se caute izvorul mazilirii barmakizilor în credinţele schismatice ale lor faţă de dreapta-credinţă musulmană. Căci să nu se uite că neamul lor, pînă a trece la Islam, slujea la Balkh religia magilor. Şi se zice că, pe cînd cu năpada în Khorassan, leagănul de baştină al prietenilor săi, Al Raşid băgase de seamă că Yahia şi fiii lui făceau tot ce le sta în putere spre a împiedeca dărîmarea capiştelor şi a lăcaşurilor magilor. Şi, de-atunci, a avut în privinţa credinţei lor unele îndoieli ce n-au făcut decît să se înrăutăţească mai apoi, cînd i-a văzut pe barmakizi purtîndu-se cu blîndeţe, în toate împrejurările, faţă de schismaticii de orice soi, da mai cu seamă faţă de vrăjmaşii săi cei mai aprigi ghebrii şi zanadikaii, precum şi alţi eretici şi anatemesiţi. Iar ceea ce ar îndemna la îndrituirea acestei păreri, adăugate la celelalte pricini arătate mai înainte, ar fi că, îndată după moartea lui Al-Raşid, tulburări religioase de o dîrzie nemaiîntîlnită pînă atunci au izbucnit la Bagdad, şi erau să dea o lovitură de moarte dreptei-credinţe musulmane.

Dar, în afara tuturor acestor pricini, temeiul cel mai cu putinţă al sfîrşitului barmakizilor ne este arătat de către cronicarul Ibn-Khillikan, şi de către Ibn El-Athir. Aceştia spun :

Era pe vremea cînd Giafar, fiul lui Yahia barmakidul, era atîta de apropiat inimii emirului drept-credincioşilor, şi cînd califul poruncise să se coase caftanul acela cu două guri una lîngă alta, şi în care se îmbrăcase laolaltă cu

Giafar, întocmai de parcă amîndoi nu ar fi fost decît un singur ins. Și prietenia lor era atît de mare încît califul nu mai putea să se despartă de tovarășul său, și ar fi vrut să-l vadă mereu lîngă el. Or, Al-Rașid o iubea tot așa, cu o dragoste nemaipomenită și tare adîncă, și pe soră-sa Abbassah, tînără domniță împodobită cu toate darurile, femeia cea mai de seamă de pe vremile ei. Și, dintre toate femeile din neamul și din haremul său, ea era cea mai scumpă inimii lui Al-Rașid. Și califul nu putea să trăiască decît lîngă ea, întocmai ca și cum ea ar fi fost un Giafar femeie. Și aceste două iubiri erau fericirea lui; ci era de nevoie să le împreune, ca să se bucure de amîndouă odată; întrucît lipsa uneia rupea vraja pe care o simțea lîngă cealălaltă. Iar cînd Giafar ori Abbassah nu erau cu el, Harun nu trăia decît o bucurie neîntreagă, și lipsa îl durea. De aceea trebuia să le împreune pe cele două iubiri ale sale. Ci pravilele noastre cele sfinte nu îngăduie ca bărbatul, dacă nu este rudă apropiată, să se uite la o femeie cu care nu este căsătorit; și nu-i îngăduie femeii să-și lase fața a fi văzută de către un bărbat care îi este străin. Încît Al-Rașid, care era un păstrător habotnic al legii a cărei pază o avea, nu putea să-i aibă lîngă el pe cei doi fără a se afla într-o stare stînjenitoare, și într-o împrejurare nedorită și nepotrivită.

Pentru aceea, vroind să schimbe o stare de lucruri care îl sîcîia și îl supăra, se hotărî, într-o zi, să-i spună lui Giafar:

— O, Giafar, prietene, nu am o bucurie adevărată, deschisă și deplină decît în tovărășia ta și a mult-iubitei mele surori Abbassah. Or, cum legătura dintre voi doi mă stînjenește și vă stînjenește și pe voi, vreau să te însor cu Abbassah, pentru ca de aici înainte, fără de nici un neajuns, fără pricină de cîrtiri și fără păcat, să puteți amîndoi să stați cu mine. Da vă cer hotărît să nu

vă întîlniţi niciodată, fie şi măcar pentru o clipă, în lipsa mea. Întrucît nu vreau între voi doi decît închipuirea, de ochii lumii, a căsătoriei legiuite ; da nu vreau şi urmările căsătoriei, care le-ar putea dăuna, în dreptul la moştenirea califală, fiilor blagorodnici ai lui Abbas.

Iar Giafar se plecă dinaintea dorinţei stăpînului său, şi răspunse cu supunere şi cu ascultare. Şi fu nevoit să primească acea legătură ciudată. Iar căsătoria fu întocmită şi pecetluită după pravilă. Şi-aşa că, urmînd înţelegerii poruncite, cei doi tineri soţi nu se întîlniră decît de faţă cu califul, şi-atîta tot. Şi, chiar şi atunci, privirile lor de-abia dacă se încrucişau, rareori. Cît despre Al-Raşid, el se bucura în deplină bucurie de dragostea-i atît de fierbinte pe care o nutrea pentru acea pereche pe care o chinuia, fără a părea să-şi dea seama.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci şi şaptea noapte

Urmă :

Căci de cînd oare dragostea s-a putut supune poruncilor popreliştilor ? Şi oare de cînd o atare siluire, între două fiinţe tinere şi frumoase, nu aţîţă şi nu răzvrăteşte tulburările şi patimile dorului ?

Şi iată că, într-adevăr, cei doi soţi, ce-ar fi avut tot dreptul să se iubească şi să se lase duşi de ispita dragostei lor atîta de legiuite, dar ţinuţi acum în starea se suspinători, se îmbătau cu fiece zi tot mai mult de acea tainică beţie care adună văpaia în inimă. Şi iată că Abbassah,

chinuită de starea ei de soţie schimnicită, se îndrăgosti pătimaş de soţul ei. Şi, pînă la urmă, îi dete de ştire lui Giafar despre toată dragostea ei. Şi îl chemă la ea, şi îl îmbie, pe ascuns, în toate chipurile. Ci Giafar, ca om cinstit şi chibzuit, nu se lăsă înduplecat de îndemnurile ei şi nu se duse la Abbassah. Întrucît se simţea oprit de jurămîntul ce-i făcuse lui Al-Raşid. Şi, de altminteri, ştia, mai bine ca oricine, cît de zornic era califul în îndeplinirea mîniilor sale.

Şi-aşa că domniţa Abbassah, dacă văzu că îmbierile şi rugăminţile ei rămîn fără de izbîndă, se folosi de alte căi. Aşa fac femeile, de obicei, o, rege al vremilor ! Slujindu-se, aşadar, de vicleşug, trimise vorbă hanîmei Itabah, mama lui Giafar :

— O, maică a noastră, trebuie să mă ajuţi să intru fără de zăbavă la fiul tău Giafar, soţul meu legiuit, întocmai ca şi cum aş fi una dintre acele roabe pe care i le trimiţi în fiece zi.

Căci hanîma Itabah, în fiecare zi de vineri, avea obiceiul să-i trimită mult-iubitului său fiu Giafar cîte o tînără roabă fecioară, aleasă dintr-o mie, neatinsă şi desăvîrşit de frumoasă. Iar Giafar nu se apropia de fată decît după ce se cinstea şi se îndestula cu vinuri bogate. Ci hanîma Itabah, la primirea vorbelor trimise de Abbassah, se împotrivi cu hotărîre a se învoi cu felul acela de viclenie dorit de Abbassah, şi îi arătă limpede domniţei cîte primejdii se cuprindeau pentru toată lumea într-o atare treabă. Ci tînăra soţie, îndrăgostită, stărui, rugîndu-se ori ameninţînd, şi adăugă :

— Cugetă, o, maică a noastră, la urmările îndărătniciei tale. Din parte-mi, hotărîrea mea este luată, şi am să mi-o îndeplinesc în pofida ta, ori şi ce-ar fi să păţesc. Mai bine să-mi pierd viaţa decît să nu mă bucur de Giafar şi de drepturile mele asupra lui.

Așa că necăjita de Itabah fu nevoită să se plece dinaintea unor atari înghesuieli, gîndind că era mai bine ca lucrul să se înfăptuiască prin mijlocirea sa, în taina cea mai strașnic păzită. Așa că îi făgădui sprijin domniței Abbassah pentru izbîndirea acelei uneltiri atîta de nevinovate și atîta de primejdioase. Și se duse fără de întîrziere să-i dea de știre fiului ei Giafar că are să-i trimită în curînd o roabă care nu-și avea seamăn la gingășie, la desfătare și la frumusețe. Și i-o zugrăvi cu atîta căldură încît el începu să-i ceară înflăcărat, și pe cît mai curînd, darul făgăduit. Iar Itabah învîrti lucrurile atîta de bine încît Giafar, împătimit de dorință, aștepta noaptea cu o nerăbdare cum nu mai cunoscuse pînă atunci. Iar maică-sa, văzîndu-l la capătul dorit, trimise vorbă domniței Abbassah : „Pregătește-te pentru desearăʺ.

Și Abbassah se pregăti, și se împodobi cu podoabe și cu giuvaeruri, așa cum fac roabele, și veni la mama lui Giafar, care, la căderea nopții, o duse în iatacul fiului său. Or, Giafar, oleacă amețit de aburii vinului, nu-și dete seama că fetișcana roabă, ce sta în picioare dinaintea lui, era soția sa Abbassah. Și-apoi nici nu prea avea săpate bine în minte trăsăturile domniței Abbassah. Căci pînă atunci, în șederile lor laolaltă la calif, el de-abia o întrezărise ; și niciodată nu cutezase, de frică să nu-l supere pe Al-Rașid, să-și ridice privirile asupra soției sale Abbassah, care, la rîndu-i, din sfiiciune, își întorcea capu-ntotdeauna la fiecare aruncătură de ochi furișată de Giafar.

Și astfel, după ce căsătoria se împlini de fapt, și după o noapte petrecută în vipiile dragostei împărtășite, Abbassah se sculă să plece și, înainte de a ieși, îi spuse lui Giafar :

— Cum îți plac fetele de regi, o, stăpîne al meu ? Sînt altfel, în purtările lor, decît roabele ce se vînd și se cumpără ? Cum ți se par, ia spune ?

Iar Giafar, uluit, întrebă :

— Despre ce fel de fete de regi pomenesc vorbele tale ? Ești tu cumva vreuna dintre ele ? Vreo prinsă, poate, din războaiele noastre biruitoare ?

Ea răspunse :

— O, Giafar, sînt prinsa ta, slujnica ta, sînt Abbassah, sora lui Al-Rașid, fiica lui Al-Mahdi, din sîngele lui Abbass, unchiul Proorocului binecuvîntat !

Auzind vorbele acestea, Giafar rămase năucit pînă peste marginile năucirii și, dezmeticindu-se dintr-odată din amețeala beției strigă :

— Te-ai dat pierzării, și ne-ai dat pierzării pe toți, o, fiică a stăpînilor mei !

Și, în graba mare, intră la maică-sa Itabah și îi spuse :

— O, maica mea, maica mea, m-ai vîndut cu totul !

Și biata de soție a lui Yahia îi istorisi fiului ei cum fusese silită să se supună la acea viclenie, ca să nu abată asupra lor năpaste și mai mari. Și-atîta, în ceea ce îi privește pe ei.

Cît despre Abbassah, ea rămase însărcinată și dete viață unui fiu. Și îl încredință pe copil în seama unui slujitor credincios pe care îl chema Ryaș, și în grija de mamă a unei femei pe care o chema Barrah. Pe urmă, temîndu-se, fără îndoială, că lucrul se va da în vileag, în ciuda tuturor ferelilor, și că are să răzbată la știrea lui Al-Rașid, îl trimise pe copilul lui Giafar la Mecca, însoțit de cele două slugi.

Or, Yahia, tatăl lui Giafar, printre huzmeturile sale, o avea și pe aceea de paznic și de cîzlar pese saraiul și peste haremul lui Al-Rașid. Și își făcuse obiceiul ca, pe la un anume ceas de noapte, să închidă ușile de legătură ale palatului și să ia cheile. Or, pînă la urmă, asprimea aceea ajunse a fi supărătoare pentru haremul califului, și mai cu seamă pentru Sett Zobeida, care se duse să se plîngă amarnic vărului și soțului ei Al-Rașid, afurisindu-l pe preacinstitul Yahia și asprimile lui nepotrivite. Iar Al-Rașid, cînd Yahia se înfățișă la el, îi spuse :

— Taică, oare ce are Zobeida de se plînge de tine ?
Și Yahia întrebă :
— Mă învinuiește cumva din pricina haremului tău, o, emire al drept-credincioșilor ?
Al-Rașid zîmbi și zise :
— Nu, o, taică !
Și Yahia spuse :
— Atunci, nu ține seama de ce ți-a spus despre mine, o, emire al drept-credincioșilor.
Și, de-atunci, Yahia și-a sporit și mai mult asprimea, pînă într-atîta încît încă o dată Sett Zobeida se plînse cu oțărîre și cu mînie lui Al-Rașid, care îi spuse :
— O, fiică a unchiului, meu, nu este locul chiar să-l învinuiești pe tatăl meu de lapte Yahia pentru nimic în privința haremului. Întrucît, Yahia nu face altceva decît să asculte de poruncile mele și să-și îndeplinească datoria.
Și Zobeida răspunse aprigă :
— Eh, pe Allah ! da de ce nu se îngrijește oleacă mai mult de datoria lui, care este de a pune frîu nechibzuințelor fiului său Giafar ?
Și Al-Rașid întrebă :
— Ce nechibzuințe ? Ce s-a întîmplat ?
Atunci Zobeida îi istorisi povestea cu Abbassah, fără ca de altminteri să-i dea vreo însemnătate. Și Al-Rașid, mohorîndu-se, întrebă :
— Și este vreo dovadă despre aceasta ?
Ea răspunse :
— Păi ce dovadă mai bună decît copilul pe care îl are de la Giafar ?
El întrebă :
— Unde se află copilul acela ?
Ea răspunse :
— În cetatea cea sfîntă, leagănul strămoșilor noștri.
El întrebă :

— Mai știu și alții în afară de tine despre treaba aceasta ?

Ea răspunse :

— Nu se află în haremul tău și în saraiul tău nici măcar o femeie, de-ar fi ea pînă și ultima dintre roabe, care să nu știe.

Iar Al-Rașid nu adăugă o vorbă mai mult. Dar, la scurtă vreme, dete de știre că are de gînd să se ducă în hagialîc la Mecca. Și plecă, fără a-l lua și pe Giafar cu el. Or, la rîndul ei, Abbassah trimise numaidecît o scrisoare lui Ryaș și doicii, poruncindu-le să plece îndată de la Mecca și să treacă în Yemen cu copilul. Iar ei plecară în mare grabă.

Și califul ajunse la Mecca. Și numaidecît însărcină cîteva iscoade de credință să purceadă a-l căuta pe copil și să-l găsească. Și căpătă adeverirea faptului, și află că pruncul trăiește și că e bine sănătos. Și izbuti să dea de el în Yemen și să-l trimită în taină la Bagdad. Și atunci, la întoarcerea din acel hagialîc, poposind la schitul Al-Umr, lîngă Anbar, pe Eufrat, dete porunca cea cumplită în privința lui Giafar și a barmakizilor. Și urmă ceea ce urmă.

Cît despre nefericita de Abbassah și fiul ei, aceștia fură amîndoi îngropați de vii într-o groapă săpată chiar sub iatacul în care locuia domnița. Aibă-i Allah pe toți întru mila sa !

Intr-un sfîrșit, îmi mai rămîne să-ți spun, o, preafericitule rege, că alți cronicari vrednici de crezare povestesc că Giafar și barmakizii nu săvîrșiseră nimic pentru care să li se cadă o atare năpăstuire, și că sfîrșitul acela jalnic le-a fost hărăzit numai pentru că așa le fusese lor scris la soartă, și că vremea puterii lor se scursese. Ci Allah este mai știutor !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Cît despre califul Al-Rașid, după ce să răzbunase atîta de crunt pentru o mișelie pe care numai el, în afară de Allah, o știa, și care trebuie să fi fost destul de amarnică, se întoarse la Bagdad, da numai ca să treacă prin oraș. Într-adevăr, nemaiputînd de aci înainte să locuiască în cetatea aceea, pe care vreme de atîția ani îi plăcuse s-o înfrumusețeze, plecă să se așeze la Raccah, și nu se mai întoarse niciodată în cetatea păcii. Și chiar părăsirea aceea grabnică a Bagdadului, după osîndirea barmakizilor, o deplînge poetul Abbas ben El-Ahnaf, care se afla în alaiul califului, în stihurile următoare :

De-abia-ncepusem să le poruncim
Cămilelor să-ngenuncheze roată,
Că a și trebuit să le pornim
Din nou la drum, cu caravana toată,
Fără s-avem putință-a osebire
Plecarea noastră-n grabă, de sosire.

Bagdad iubit, prietenii-mprejur
Ne-ntîmpinau cu bucuria lor,
Și bun-venitu-acas' și la huzur
Ne-mpresura din gura tuturor.
Ci noi le răspundeam, cu jalea-n glas,
La bun-venitul lor cu bun-rămas.

Cetate-a păcii, o, e-adevărat
Că de la Răsărit pîn'la Apus,
Oricît bătut-am lumea-n lung și-n lat,
Nu știu oraș să-ți fie mai presus,
Nici mai blagoslovit cu zări senine,
Nici mai bogat, nici mai frumos ca tine.

De altminteri, după pieirea prietenilor săi, Al-Rașid n-a mai gustat niciodată tihna somnului. Părerile lui de rău ajunseseră chinuitoare ; și și-ar fi dat toată împărăția lui numai să-l întoarcă pe Giafar la viață. Și dacă, din întîmplare, curtenii aveau neiscusința să pomenească în vreun fel cît de cît răutăcios amintirea barmakizilor, Al-Rașid striga la ei cu scîrbă și cu mînie :

— Afurisească-vă Allah părinții ! Conteniți a mai ponegri ceea ce ponegriți, sau încercați să umpleți golul pe care l-au lăsat ei !

Și, măcar că a rămas atotputernic pînă la moarte, Al-Rașid s-a simțit de-atunci înainte înconjurat numai de oameni nevrednici de încredere. Se temea, în fiece clipă, să nu fie otrăvit de fiii săi, cu care nu avea a se lăuda. Și, la începutul unei năpade în Khorassan, unde tocmai izbucniseră niște tulburări, și de unde el nu avea să se mai întoarcă, și-a mărturisit cu durere îndoielile și necazurile față de unul dintre curtenii săi, cronicarul El-Tabari, pe care și-l alesese ca duhovnic al gîndurilor sale negre. Căci, o dată, pe cînd El-Tabari căuta să-l liniștească de spaimele morții care începuseră să-l împresoare, Harun îl trase de-o parte și, cînd se văzu la scuteală de oamenii din saltanatul său, iar umbra deasă a unui pom îi ascundea de priviri nedorite, își desfăcu caftanul și, arătîndu-i o fașă de mătasă ce-i înfășura pîntecul, spuse :

— Am aici un rău adînc, fără putință de lecuire ! Nimeni nu știe nimic despre răul acesta, e drept : da ia te uită ! Am împrejurul meu iscoade puse de fiii mei El-Amin și El-Mamun să pîndească ce mi-a mai rămas din viață. Că li se pare că viața părintelui lor e prea lungă ! Și iscoadele acestea au fost alese de fiii mei chiar dintre acei pe care îi socoteam cei mai de credință, și pe inima cărora gîndeam că pot să mă bizui. Iacătă-l mai întîi pe Massrur ! Eh, el este iscoada fiului meu cel drag El-Mamun. Iacătă-l și pe hakimul meu Gibrail Bakhtiassu !

El e iscoada fiului meu El-Amin. Și tot așa și cu toți ceilalți.

Și adăugă :

— Acuma, vrei să știi pînă unde merge setea de a domni a fiilor mei ? Am să dau poruncă să mi se aducă un cal și ai să vezi că, în loc să mi se dea un cal molcom și puternic, are să mi se aducă o gloabă prăpădită, a cărei călcătură șonticăită e făcută să-mi sporească suferințele.

Și, într-adevăr, cînd Al-Rașid ceru un cal, i se aduse unul întocmai precum i-l zugrăvise duhovnicului său. Și aruncă o privire tristă înspre El-Tabari, și primi supus gloaba ce i se înfățișă.

Și, peste cîteva săptămîni de la această întîmplare, Harun văzu în somn o mînă întinsă deasupra capului său ; și mîna aceea ținea un pumn de pămînt roșu ; și un glas striga : „Iată pămîntul ce va sluji de mormînt lui Harun !“ Și un alt glas întreba : „Care este locul mormîntului său ?“ Și glasul dintîi răspundea : „Cetatea Tus !“

Or, peste cîteva zile, înrăutățirea boalei sale îl sili pe Al-Rașid să se oprească la Tus. Și fu cuprins de o mare neliniște, și îl trimise pe Massrur să-i aducă un pumn de pămînt din jurul cetății. Și căpetenia hadîmbilor se întoarse, peste un ceas de vreme, aducînd un pumn de pămînt de culoare roșie. Și Al-Rașid strigă :

— Nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah, iar Mohamed este Trimisul lui Allah ! Iată vedenia mea împlinită. Moartea nu este departe de mine.

Și, de-aci, niciodată nu s-a mai întors în Irak. Întrucît, a doua zi, simțindu-se slăbit, le spuse celor ce îl înconjurau :

— Iată clipa cea înfricoșată care se apropie. Am fost pentru toată omenirea o pricină de pizmă, iar acum cui nu-i voi fi decît un lucru de milă ?

Şi, chiar acolo la Tus, muri. Şi era atunci în cea de a treia zi de djomadi, a doua din anul 193 de la hegiră. Şi Harun avea atunci patruzeci şi şapte de ani, şi cinci luni, şi cinci zile, precum ne arată Abulfeda. Ierte-i Allah greşalele şi aibă-l întru mila sa ! Că a fost un calif al dreptei-credinţe.

Pe urmă, cum Şeherezada îl văzu pe regele Şahriar adînc mohorît de istorisirea aceasta, se grăbi să-i povestească dulcea poveste a crăişorului Iasmin şi a domniţei Migdala.

Şi spuse :

DUIOASA POVESTE A CRĂIȘORULUI IASMIN ȘI A DOMNIȚEI MIGDALĂ

Se povestește — ci Allah preaslăvitul este mai știutor! — că trăia într-o țară dintre țările musulmane un rege bătrîn a cărui inimă era ca oceanul, a cărui deșteptăciune era deopotrivă cu a lui Aftalun, a cărui fire era cea a înțelepților, a cărui slavă o întrecea pe a lui Faridun, a cărui zodie era însăși zodia lui Iskandar, iar norocu-i era cel al lui Khosroe-Anușirvan. Și avea șapte feciori străluciți, asemeni celor șapte văpăi ale Pleiadelor. Da cel mai mic dintre ei era cel mai strălucit și cel mai frumos. Era trandafiriu și alb, și îl chema domnișorul Iasmin.

Și, într-adevăr, crinul și trandafirul se ofileau cînd se afla el dinaintea lor. Că avea un mijlocel de chiparis, un chip de lalea proaspătă, plete de micșunele, zulufi tămîioși care erau bucățică ruptă dintr-o mie de nopți întunecate, o piele cum e chihlimbarul cel bălai, niște sulițe îndoite drept gene, niște ochi lungi de narcise; și două alune erau buzele lui vrăjitoare. Cît despre fruntea lui, o da de ocară, cu strălucirea ei, pînă și pe luna plină căreia îi învinețea de pizmă obrazul; iar gura lui cu dinții-i de nestemate, cu limba-i de trandafir, zemuia o vorbă ce te făcea să dai uitării trestia de zahăr. Așa

făcut, și scînteietor, și neînfricat, era un idol al ispitei pentru ochiul iubeților.

Or, dintre cei șapte frați, coconul Iasmin era cel care avea în pază nenumăratele cirezi de bivoli ale regelui Nujum-Șah. Iar sălașul său era prin singurătățile cele nemărginite și prin pășuni. Și într-o zi, ședea și își păzea vitele, cîntînd din fluier, cînd văzu venind înspre el un derviș bătrîn care, după salamalecuri, îl rugă să-i mulgă oleacă de lapte. Iar beizadea Iasmin răspunse :

— O, sfinte dervișule, mă retează ciuda că nu pot să te mulțumesc. Căci mi-am muls bivolițele în dimineața aceasta, și iacătă că sînt păgubit de putința de a-ți potoli setea la ceasul de-acum.

Iar dervișul îi zise :

— Rostește totuși, fără a te mai codi, numele lui Allah, și du-te să mulgi iarăși bivolițele. Și blagoslovirea are să coboare.

Și domnișorul cel asemenea narcisei răspunse cu ascultare și cu supunere, și se duse, rostind șehadaua, la ugerul celei mai frumoase bivolițe pe care o avea. Și binecuvîntarea coborî ; și vasul se umplu cu un lapte albăstrui și spumos. Și preafrumosul Iasmin puse vasul dinaintea dervișului, care bău pe cît îi fusese setea, și rămase mulțumit.

Și-atunci se întoarse zîmbind înspre coconul cel tînăr și îi spuse :

— O, copile gingaș, nu ai adăpat un pămînt sterp, și nimic nu este mai prielnic pentru tine decît ceea ce în curînd are să se petreacă. Află, dar, că am venit la tine ca sol al dragostei. Și văd că într-adevăr ți se cuvine darul dragostei, care este cel dintîi dintre daruri și cel mai de la urmă precum a spus poetul :

Pe cînd nimic în lume nu era,
Era iubirea ; iar dacă se curmă
Pe lume totul, mai rămîne ea !
Ea-i cea dintîi și ea e cea din urmă.

Ea-i temelia vieții, mai presus
De toate cîte pe pămînt s-au spus.
Ea-i umbra ce veghează suspinînd
La colțu-ntunecatului mormînt.

Ea-i vîscul ce se prinde pe copac
Și care-și trage mîndra-i viață verde
Din inima ce-o mistuie cu drag
Pe care o usucă și o pierde.

Pe urmă dervișul cel bătrîn spuse mai departe :

— Da, fiul meu, vin la inima ta ca sol al dragostei ; ci nimenea nu m-a trimis, decît eu însumi. Și, dacă am străbătut cîmpiile și pustiile, am făcut-o pentru că eram în căutarea unei făpturi atîta de desăvîrșite încît să fie vrednică a se apropia de copila vrăjită pe care, într-o dimineață, trecînd printr-o grădină, mi-a fost dat s-o întrezăresc.

Și se opri o clipă, și apoi urmă :

— Află, dar, o, tu, cel mai dulce ca adierea, că în împărăția megieșă cu împărăția tatălui tău Nujum-Șah, trăiește așteptîndu-l pe flăcăul din visul ei, așteptîndu-te pe tine, o, Iasmin, o hurie de viță împărătească, un chip de zînă, care dă de ocară luna, un mărgăritar fără de pereche din sipetul desăvîrșirii, o primăvară de prospețime, un cuib de frumusețe. Trupul său gingaș, de culoarea argintului, e zămislit precum cimișirul ; un mijlocel subțire precum firul de păr ; un boiu precum soarele ; un mers de potîrniche. Părul ei este de hiacinte ; ochii-i vrăjitori sînt asemenea săbiilor de Ispahan ; obrajii-i sînt precum în *Coran* versetul Frumuseții ; arcul sprîncenelor ei este precum sura Calamului ; gura ei, tăiată dintr-un rubin, te amețește ; un măruț însemnat cu o gropiță este bărbia ei, iar alunița care o împodobește e leac împotriva deochiului. Urechiușele ei mititele nu sînt urechi, ci zā-

cașuri de gingășie, și poartă atîrnate de cercei inimile îndrăgostite ; iar belciugul de la nasul ei — o nucșoară — silește luna plină să-și petreacă pe după gît zgarda robiei. Cît despre talpa piciorușelor sale, ea-i întru totului tot o minune. Inima este un șip cu mireasmă pecetluită, iar mintea ei este dăruită cu darul cel mare al deșteptăciunii. Numai dacă se mișcă, și-i zarva învierii de apoi ! Este fiica regelui Akbar, și o cheamă domnița Migdala ; o, binecuvîntate fie numele pe care le poartă asemenea făpturi !

Și, după ce grăi astfel. dervișul cel bătrîn răsuflă adînc, apoi adăugă...

Cînd povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și noua noapte

Urmă :

...Și, după ce grăi astfel, dervișul cel bătrîn răsuflă adînc, apoi adăugă :

— Da trebuie să-ți spun, o, izvor de doruri, că această copilă, sălaș al iubirii, stă cu inima friptă de tristețe ; și un munte de mîhnire zace pe sufletul ei. Iar pricina e într-un vis pe care l-a avut, într-o noapte, în somn. Și am lăsat-o mîhnită și pierită ca o lunatică.

Pe urmă spuse :

— Și-acuma, cînd vorbele mele au căzut în inima ta ca o sămînță a dragostei, Allah să te ocrotească și să te călăuzească înspre aceea care este scrisă la ursita ta. Uassalam !

Şi, după ce spuse acestea, dervişul se sculă şi îşi văzu de drumul lui.

Iar inima crăişorului Iasmin, numai la auzul acelor spuse, rămase însîngerată ; iar săgeata dragostei se înfipse în ea ; şi, ca Majnun cel îndrăgostit de Leila, îşi sfîşie hainele, de la gît pînă la brîu ; şi, prins în pletele cîrlionţate ale minunatei Migdala, bocea şi ofta ; şi, părăsindu-şi turmele, plecă să rătăcească, beat fără vin, zbuciumat, tăcut, bătut de vîrtejul iubirii. Căci, dacă pavăza înţelepciunii apără de orice rănire, ea e fără puteri împotriva arcului dragostei. Şi doftoreala îndemnurilor şi a sfaturilor nu mai are ce face asupra minţii celui bolnav de simţire. Şi-aşa cu beizadea Iasmin.

Ci în ceea ce o priveşte pe domniţa Migdala, iacătă :

Într-o noapte, pe cînd dormea pe terasa saraiului tatălui ei, văzu ivindu-i-se, într-un vis trimis de ginnul dragostei, un flăcău mai frumos decît iubitul Suleikăi, şi care era, strop cu strop, icoana vrăjitoare a crăişorului Iasmin. Şi, pe măsură ce vedenia aceea de frumuseţe se ivea dinaintea ochilor sufletului ei de fecioară, inima pînă atunci fără de griji a copilei îi luneca din mînă şi cădea prinsă în năvodul de zulufi cîrlionţaţi ai flăcăului. Şi se trezi, cu inima zbuciumată de trandafirul din somnul ei ; şi, aruncînd în noapte ţipete ca de privighetoare, începu să-şi spele chipul cu lacrimile sale. Iar slugile ei veniră în fugă cu mare spaimă şi începură să se minuneze zicînd :

— Ya Allah ! care-i nenorocirea ce face să curgă lacrimile stăpînei noastre Migdala ? Ce s-a petrecut în sufletul ei pe cînd dormea ? Vai, ia uite că parcă pasărea minţilor ei şi-ar fi luat zborul !

Şi gemete şi suspine urmară pînă dimineaţa. Şi, în zori, regele, tatăl său, şi regina, mama sa, fură înştiinţaţi despre cele ce se petreceau. Şi, cu inimile arse, veniră să vadă, şi o găsiră pe fata lor, minunea aceea, cu o înfăţişare aiurea şi

într-o stare ciudată. Ședea jos, cu părul și cu hainele răvășite, cu chipul topit, fără știre de trupul său și fără seamă pentru inima ei. Și, la toate întrebările ce i se puneau, nu răspundea decît cu tăcerea, clătinînd din cap a sfială, și revărsînd astfel peste sufletul părintelui său și al mamei sale tulburarea și deznădejdea.

Atunci se hotărîră să cheme hakimii și vracii pricepuți la alungarea diavolilor, iar ei își deteră toată silința s-o scoată din starea aceea. Ci nu dobîndiră nici o izbîndă ; ba chiar se întîmplă dimpotrivă. Ceea ce văzînd, se socotiră nevoiți a-i lua sînge. Și, după ce îi legară brațul, făcură înțepătura. Ci nu ieși nici o picătură de sînge din vîna cea dulce. Atunci hakimii își traseră mîna de pe ea și se lepădară de nădejdea de-a o lecui. Și plecară posomorîți și fîstîciți. Și trecură cîteva zile în starea aceea apăsătoare, fără ca să poată cineva pricepe ori lămuri pricina unei atare schimbări.

Și-așa, într-o zi, cînd preafrumoasa Migdala, cea cu inima arsă, era mai tristă ca oricînd, slujnicele ei, ca s-o mai veselească, o duseră în grădină. Ci acolo, peste tot pe unde își plimba ochii, nu vedea decît chipul mult-iubitului ei : trandafirii o îmbiau cu culoarea lui, iar iasomia cu mireasma hainelor lui ; chiprisul legănat, cu mijlocelul lui mlădiu, iar narcisa, cu ochii lui. Iar mărăcinii, părîndu-i-se genele lui, îi lua și-i punea la inimă.

Ci mai pe urmă verdeața acelei grădini făcu să mai înverzească oleacă și inima sa veștejită ; iar apa de izvor pe care i-o deteră s-o bea îi mai potoli însetarea minților. Iar fetele, însoțitoarele sale, de-o seamă cu ea, șezură roată împrejurul acelei frumuseți, și începură să-i cînte încetișor un gazel ușor pe glasul cel mic și pe măsura ramel cea atîta de duioasă.

După care, văzînd-o mai liniștită, prietena ei cea mai dragă se apropie de ea și îi spuse :

— O, Migdală, stăpînă a noastră, află că, de cîteva zile, se află prin părțile noastre un flăcău cîntăreț din nai,

venit din țara cilibiilor Hazara, al cărui glas melodios îi zboară mințile păsării din văzduh, oprește apa din curgerea ei și rîndunica din zbor. Și acel fecior de crai e alb și trandafiriu, și îl cheamă Iasmin. Și, într-adevăr, crinul și trandafirul se ofilesc cînd se află dinaintea lui. Căci mijlocelul lui este o legănare de chiparis, fața lui este o lalea proaspătă, pletele lui micșunele, zulufii-i tămîioși sînt bucățică ruptă dintr-o mie de nopți întunecate, pielea-i cum e chihlimbarul cel bălai, genele-i sînt sulițe încovoiate, ochii-i lungi două narcise, iar două alune sînt buzele lui vrăjitoare. Cît despre fruntea lui, apoi fruntea lui dă de ocară, cu strălucirea sa, luna cea plină și-i învinețește de pizmă chipul. Gurița lui, cea cu dinți de nestemate și cu limba de trandafir, zemuiește o vorbă dulce care te face să dai uitării trestia de zahăr. Și, așa cum e, scînteietor și neînfricat, este un idol al ispitei pentru ochii iubeților.

Și adăugă, pe cînd domnița Migdala înmărmurise de bucurie :

— Și acest crăiesc cîntăreț din nai, sprinten ca adierea zorilor și mai ușor ca ea, trebuie să fi străbătut munți și cîmpii, ca să vină din țara lui în țara noastră, și să fi trecut ape înfricoșetoare de rîuri fără de margini, unde nici baremi lebăda nu se simte stăpînă și care numai cu înfățișarea lor dau amețeli lișiței și rațelor sălbatice, făcîndu-le să treacă prin potoape de mirări. Și dacă a înfruntat atîtea piedici ca să vină pînă aici, pesemne că l-a îndemnat vreo pricină tăinuită. Și nici o pricină nu-l poate hotărî pe un crăișor tînăr să înfrunte o asemenea încercare, în afară de dragoste.

Și după ce grăi astfel, tînăra prietenă a domniței Migdala tăcu, luînd seama la urmările spuselor sale asupra stăpîne-si. Și iacătă că deodată copila cea tînguită a regelui Akbar se ridică în picioare, fericită și dănțuind. Iar chipu-i era luminat de un foc lăuntric, și tot sufletul

ei beat îi țîșnea prin ochi. Și din toată boala ei ciudată, pe care nici un hakim nu o dovedise, nu mai rămăsese nici o urmă : singure vorbele unei copilandre grăind despre iubire o făcuseră să se risipească precum fumul.

Și, sprintenă ca o gazelă, se întoarse în iatacurile sale urmată de prietena ei. Și luă calamul bucuriei și hîrtia dragostei, și îi scrise lui beizadea Iasmin, flăcăul cel pierzător de minți, mult-norocitul pe care îl văzuse ea în vis cu ochii sufletului ei, scrisoarea aceasta cu aripi albe :

„După preamărirea Aceluia carele, fără calam, a scris zămislirea făpturilor din grădina frumuseții,

Plecăciune trandafirului care a umplut de tîngă privighetoarea cea îndrăgostită !

Cînd am auzit pomenindu-se de frumusețea ta, inima mea mi-a alunecat din mînă.

Cînd mi-ai arătat chipul tău vrăjit în vis, mi-ai tulburat inima pînă într-atîta încît mi-am uitat și de tatăl și de mama mea, și am ajuns străină de frații mei. Ce să mai poți să faci cu ai tăi, atunci cînd îți ești străin ție însuți ?

Dinaintea ta, frumoasele fecioare sînt măturate ca de un vifor, iar săgețile genelor tale mi-au străpuns inima dintr-o parte în cealaltă.

Oh, vino să-mi arăți aievea făptura-ți vrăjitoare ca s-o văd cu ochii mei din cap, o, tu, cel care ești dăruit cu semnele iubirii și care trebuie să știi că drumul cel adevărat al inimii este inima.

Și află, într-un sfîrșit, că tu ești apa și lutul cugetului meu, că trandafirii patului meu s-au preschimbat în spini, că pecetea tăcerii s-a așternut pe buzele mele și că am încetat să mă mai plimb nepăsătoare..."

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

„...Şi află, într-un sfîrşit, că tu eşti apa şi lutul cugetului meu, că trandafirii patului meu s-au preschimbat în spini, că pecetea tăcerii s-a aşternut pe buzele mele, şi că am încetat să mă mai plimb nepăsătoare.“

Şi îndoi cele două aripi ale scrisorii, strecură înlăuntru un bob de mosc curat, şi dete prietenei sale răvaşul. Şi fata îl luă, îl duse la buze şi la frunte, îl puse la inimă, şi porni, ca un porumbel, spre dumbrava în care beizadea Iasmin cînta din nai. Şi îl găsi stînd sub un chiparis, cu naiul lîngă el, şi cîntînd cîntecelul acesta scurt :

Iar inima-mi văzînd-o,
Voi spune tulburat :
E argint-viu, nor, fulger,
Ocean însîngerat.

Cînd noaptea despărţirii
Îşi va sumete pleoapa,
Vom fi mereu alături
Ca lebăda cu apa.

Şi fata, după ce sărută mîna crăişorului Iasmin, îi dete scrisoarea de la stăpîna sa Migdala. Iar el o citi şi era să se topească de bucurie. Şi nu mai ştia dacă doarme sau dacă e treaz. Şi mintea i se învolbură, şi inima i se făcu văpaie. Şi, după ce se mai potoli oleacă, fata îi arătă căile de-a ajunge pînă la stăpîna ei, îi dete toate sfaturile şi se întoarse pe unde venise.

Şi-aşa că, la ceasul arătat şi la clipita prielnică, beizadea Iasmin, călăuzit de îngerul dorului, luă calea ce ducea la grădina Migdalei. Şi izbuti să pătrundă în locul acela,

bucată ruptă din rai. Şi, la ceasul acela, soarele pierea în zarea amurgului, iar luna îşi arăta chipul de sub vălurile răsăritului. Şi tînărul cel cu umblet de căprior ochi copacul ce-i fusese arătat de către fată, şi se căţără în el, ascunzîndu-se printre crengi.

Iar domniţa Migdala cea cu umblet de potîrniche veni cu noaptea în grădină. Şi era îmbrăcată în albastru, şi ţinea în mînă un trandafir albastru. Şi îşi ridică vrăjitorul ei chip înspre pom, tremurînd ca frunzişul de salcie. Şi, în tulburarea ei, nu mai ştiu dacă dintre crengi chipul ce se ivea era al lunei pline ori faţa strălucitoare a crăişorului Iasmin. Ci ia uite ! Ca o floare coaptă de dor, sau ca o poamă ce se desprinde prin greutatea ei de preţ, flăcăul cel cu plete de micşunele se desprinse dintre ramuri şi fu la picioarele pălindei Migdala. Şi îl cunoscu numaidecît pe cel pe care îl iubea cu jale, şi îl găsi mai frumos decît icoana din visul ei. Şi, la rîndu-i, beizadea Iasmin văzu că dervişul nu-l amăgise, şi că luna aceea era cununa lunelor. Şi amîndoi îşi simţiră inimile înnodate cu legăturile dulci ale dragostei şi ale duioşiei adevărate. Şi fericirea lor fu adîncă precum a lui Majnun şi a Leilei, şi tot atîta de curată ca şi a îndrăgostiţilor de demult.

Şi după sărutările mult dulci şi revărsările sufletelor lor fermecate, se închinară Stăpînului desăvîrşitei iubiri, pentru ca niciodată bolta cerurilor să nu-şi sloboadă asupra dragostei lor crunta ploaie a pietrelor tulburării şi să nu rupă cusătura întîlnirii lor.

Apoi, spre a se pune de-aci înainte la adăpost de otrava despărţirii, cei doi îndrăgostiţi chibzuiră frunte lîngă frunte, şi gîndiră că domniţa trebuia, fără zăbavă, să-l înduplece cumva pe regele Akbar care, iubind-o pe fiica sa Migdala, nu avea să-i lase neîmplinită vreo rugăminte.

Şi-aşa că, lăsîndu-l pe mult-iubitul ei sub copaci, rugătoarea Migdala se duse la rege, părintele ei, şi, cu mîinile împreunate, îi spuse :

— O, nămiază a celor două lumi, slujnica ta vine să-ţi ceară un hatîr.

Iar tatăl ei, minunat peste fire şi fericit totodată, o ridică de jos cu amîndouă mîinile şi o strînse la pieptul lui, şi îi zise :

— De bună seamă, o, Migdală a inimii mele, rugămintea ta trebuie să fie pînă peste poate de grabnică, de vreme ce nu şovăieşti a-ţi lăsa patul, la miez de noapte, ca să vii să mă rogi a ţi-o împlini. Oricare ar fi ea, o, lumină a ochilor, mărturiseşte-o fără de teamă, încrezătoare în tatăl tău.

Şi dulcea Migdala, după ce şovăi cîteva clipe, ridică fruntea şi îi înşiră tatălui ei acest descînt isteţ, zicînd :

— O, părintele meu, iart-o pe fiica ta că vine, la ceasul acesta de noapte, să tulbure somnul ochilor tăi. Da iată că puterile sănătăţii mi s-au întors, după o preumblare de seară, cu soaţele mele, prin pajişte. Şi am venit să-ţi spun că am băgat de seamă că turmele noastre de oi sînt rău îngrijite şi prost ţinute. Şi m-am gîndit că, dacă aş găsi vreo slugă vrednică de încredere, ţi-aş înfăţişa-o, iar tu s-o însărcinezi a ne veghea turmele. Or, printr-o fericită întîmplare, l-am găsit într-o clipită pe insul acela sîrguincios şi vrednic. E tînăr, binevoitor, gata să facă totul, şi nu-i e teamă nici de osteneli, nici de necazuri ; întrucît lenea şi nepăsarea sînt la parasanji întregi departe de el. Aşa că dă-i în seamă, o, părintele meu, boii şi oile noastre !

Cînd auzi cuvîntarea copilei sale, regele Akbar se minună pînă peste marginile minunării, şi rămase o vreme cu ochii holbaţi. Pe urmă răspunse :

— Pe viaţa mea ! n-am mai auzit vreodată să se fi pomenit că se năimesc în toi de noapte argaţii de turme. Şi-i pentru întîia oară cînd ni se întîmplă asemenea minune. Ci, o, copila mea, vreau din tot sufleul, dată fiind bucuria pe care i-o aduci inimii mele cu grabnica

ta vindecare nemainădăjduită să mă plec rugii tale și să-l primesc pe tînărul cu pricina ca păstor la turmele noastre. Ci aș vrea să-l văd și eu cu ochii mei din cap, înainte de a-i încredința slujba aceasta.

De cum auzi vorbele tatălui ei, domnița Migdala zbură pe aripile bucuriei înspre mult norocitul Iasmin și, luîndu-l de mînă, îl duse la palat. Și îi spuse regelui :

— Iată-l, o, părintele meu, pe păstorul cel minunat ! Ghioaga lui e vîrtoasă, iar inima-i încercată.

Și regele Akbar, pe care Allah îl dăruise cu agerime de minte, își dete seama lesne că flăcăul pe care fiică-sa Migdala i-l înfățișa nu era nicidecum din soiul celor ce păzesc vitele. Și în sufletul său lăuntric rămase plin de nedumerire. Ci, ca nu cumva să-i pricinuiască supărare copilei sale Migdala, nu vroi nici să se îndărătnicească, nici să stăruiască asupra acestor amănunte, care își aveau însemnătatea lor. Iar iuschiuzara de Migdala, care cam ghicea ce se petrece în mintea lui, îi spuse cu un glas gata-gata să se topească și cu mîinile împreunate :

— Înfățișarea pe dinafară, o, părintele meu, nu este întotdeauna oglindă a lăuntrului. Și te încredințez că tînărul acesta este un păstor de lei.

Și de voie, de nevoie, tatăl Migdalei, ca s-o mulțumească pe iuschiuzara aceea vrăjitoare, își puse pe ochi degetul învoirii, și îl numi pe beizadea Iasmin, în puterea nopții, cioban peste turmele sale...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, după obiceiul ei, tăcu.

Iar sora sa, tînăra Doniazada, care se făcuse o copilandră vrednică de dorit din toate privințele, și care, din zi în zi și din noapte în noapte, se făcea tot mai fermecătoare și mai frumoasă și mai voinică și mai înțelegătoare și mai tăcută și mai gînditoare, se ridică pe jumătate de pe chilimul unde sta ghemuită, și spuse :

— O, Șeherezada, sora mea, ce dulci sînt vorbele tale, și ce miezoase, și ce odihnitoare, şi ce desfătătoare !

Iar Şeherezada îi zîmbi şi o sărută şi îi spuse :

— Da, surioară, însă ce sînt ele pe lîngă urmarea pe care am s-o povestesc în noaptea următoare, dacă nu cumva n-o fi ostenit să mă tot asculte stăpînul nostru, regele acesta bine crescut și dăruit cu purtări alese ?

Iar sultanul Şahriar strigă :

— O, Șeherezada, ce tot spui ? eu, ostenit să te ascult ? Păi tu îmi luminezi mintea și îmi liniștești inima ! Şi s-a așternut binecuvîntarea peste țară de cînd sînt cu tine ! Poţi, așadar, cu toată încrederea, să ne spui mîine urmarea acestei povești descîntătoare ; ba poţi, dacă nu cumva tu vei fi ostenit, să ne-o spui mai departe chiar și în noaptea aceasta. Întrucît chiar că vreau să aflu ce are să li se mai întîmple coconului Iasmin și domniței Migdala !

Iar Șeherezada, dată fiind sfiala ei, nu vroi să treacă măsura cu îngăduința regelui, ci zîmbi și mulțumi, fără a mai spune nimic în noaptea aceea.

Iar regele Șahriar o strînse la inima lui, și dormi lîngă ea pînă dimineața. Atunci se sculă și se duse să diriguiască treburile dreptăților împărătești. Şi îl văzu pe vizirul său, tatăl Șeherezadei, cum venea, ca de obicei, ținînd la subsuoară giulgiul menit copilei sale, pe care în fiecare dimineață se aștepta s-o vadă osîndită la moarte din pricina jurămîntului regelui în ce privește femeile. Ci Șahriar, fără a-i spune nimic despre asemenea treabă, șezu în fruntea divanului judeţelor. Iar musaipii și dregătorii și pricinașii intrară. Şi regele judecă, și numi în slujbe, și mazili, și isprăvi treburile domniei și dete porunci, și-așa pînă la sfîrșitul zilei. Iar vizirul, tatăl Șeherezadei și al Doniazadei, era tot mai pînă peste poate de uimit și de nedumerit.

Cît despre regele Șahriar, după ce ridică divanul și isprăvi județurile, zori să se întoarcă în iatacurile sale, lîngă Șeherezada.

Şi noaptea aceea era cea de a o mie şi una noapte

Şi, de îndată ce regele Şahriar îşi isprăvi treaba lui obişnuită cu Şeherezada, tînăra Doniazada îi spuse :

— Allah fie asupra-ţi, o, sora mea ! Dacă nu ţi-e somn, grăbeşte-te de ne povesteşte urmarea dulcei poveşti a crăişorului Iasmin şi a domniţei Migdala.

Iar Şeherezada o mîngîie pe păr pe sora sa, şi spuse :

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată regelui acestuia strălucit, stăpînul nostru :

Şi spuse povestea mai departe astfel :

...şi îl numi pe beizadea Iasmin, în puterea nopţii, păstor peste turmele sale.

Şi, de-aci înainte, beizadea Iasmin îndeplinea în faţa lumii slujba de ciurdar, iar în taină se îndeletnicea cu liubovul. Şi, ziua, ducea la păscut boii şi oile pînă la depărtare de trei-patru parasangi ; iar cînd se lăsa seara le aduna cu sunetele naiului său şi le aducea la staulele regelui. Şi, noaptea, lăbăduia în grădină, alături de mult-iubita sa Migdala, ruja aceea a desăvîrşirii. Şi-aceasta era îndeletnicirea lui statornică.

Da cine ar putea să spună cu tărie că fericirea, oricît de tăinuită, va rămîne pururea la adăpost de ochiul pizmaş al clevetitorului ?

Într-adevăr, grijulia Migdala avea obiceiul să-i trimită iubitului ei, în pădure, băutura şi hrana trebuitoare. Şi, într-o zi, această nechibzuită a dragostei plecă, pe furiş, să-i ducă chiar ea o tabla cu bunătăţuri, dulci ca buzele ei de zahăr, nişte poame, nişte nuci şi nişte alune, toate rînduite frumos pe frunze de argint. Şi îi spuse, îmbiindu-l cu acele lucruri :

— Fie-ţi dulce şi uşoară la mistuit hrana aceasta care se potriveşte cu gura ta gingaşă, o, pagagai al meu cu grai duios, şi care nu s-ar cădea să ronţăie decît zahăr !

Spuse, şi pieri precum camforul.

Iar după ce migdala cea fără de coajă pieri astfel precum camforul, păstorul Iasmin şezu să se înfrupte cu bunătăţurile gătite de degetele fetei regelui. Atunci îl văzu venind înspre el pe chiar unchiul mult-iubitei sale, un bătrîn duşmănos şi plin de gînduri rele, care îşi trecea zilele clevetind despre toată lumea şi oprindu-i pe cîntăreţi să cînte şi pe dănţuitori să dănţuiască. Şi, cînd ajunse lîngă flăcău, se uită la el cu nişte ochi poncişi de ură, şi îl întrebă ce avea acolo, dinainte-i, pe tablaua regelui. Şi Iasmin, care nu ştia ce e duşmănia, gîndi că bătrînul avea poftă să mănînce. Şi îşi deschise inima, darnic ca trandafirul de toamnă, şi îi dărui toată tablaua cu bunătăţuri.

Şi afurisitul de moşneag plecă numaidecît spre a se duce să aştearnă bunătăţurile şi tablaua dinaintea părintelui Migdalei, regele Akbar, care era chiar fratele său. Şi îi deschise astfel ochii să vadă singur dovada legăturilor dintre Migdala şi Iasmin.

Iar regele Akbar, aflînd taina, rămase mînios pînă peste poate, şi, poruncind să vină fiică-sa Migdala, îi spuse :

— O, ruşine a părinţilor tăi, ai aruncat ocara pe neamul nostru ! Pînă în ziua aceasta, casa noastră era slobodă de buruiana şi de scaietele ruşinii. Da tu ai aruncat asupra mea ochetele vicleşugului şi m-ai prins în el. Şi, cu marghiolelile alintăcioase pe care le-ai folosit faţă de mine, mi-ai învăluit lampa înţelepciunii. A ! care-i bărbatul care să poată spune că a scăpat de vicleşugurile femeilor ? Şi Prorocul cel binecuvîntat — asupra-i fie rugăciunea şi pacea ! — a spus, vorbind despre ele : „O, drept-credincioşilor, aveţi vrăjmaşi în soţiile şi în fetele voastre ! Ele sînt păcătoase şi la gînd şi la credinţă. Sînt născute dintr-o coastă răsucită. Să le mustraţi ; iar pe cele care nu vă dau ascultare să le bateţi.“ Or eu acum ce să-ţi fac, cînd ai jucat jocul necuviinţei cu un

străin, păzitor de vite, a cărui împreunare nu se poate potrivi cu fetele de regi ? N-ar trebui, ia spune-mi, să vă zbor capul cu o lovitură de sabie și ție și lui, și să vă ard viețile amîndurora în pojarul morții ?

Și, cum ea plîngea, regele adăugă :

— Piei degrabă de dinaintea mea, și du-te de te-n-groapă pe după perdeaua din harem. Și să nu mai ieși de acolo fără îngăduința mea.

Și, după ce o pedepsi în felul acesta pe fiică-sa Migdala, regele Akbar dete poruncă să se dea pieirii paznicul vitelor. Or, în preajma cetății era o pădure, sălaș cumplit de fiare înfricoșătoare. Și pînă și bărbații cei mai viteji erau cuprinși de spaimă cînd auzeau rostindu-se numele acelui codru, și rămîneau înțepeniți și cu părul zburlit. Și, acolo, dimineața părea a fi noapte, iar noaptea era asemenea răsăritului cel negru al Învierii de apoi. Și se aflau acolo, printre alte grozăvii, doi cerbi-mistreți care erau spaima jivinelor și a păsărilor, și care adesecori veneau să aducă pustiirea chiar pînă în cetate.

Și-așa că frații domniței Migdala, la porunca regelui, îl trimiseră pe bietul Iasmin în locul acela al prăpădului, cu gîndul de a-l da pierzării. Și flăcăul, fără-a avea habar de cel îl aștepta, își mîna acolo boii și oile.

Și intră în codrul acela la ceasul cînd steaua cea cu două coarne se ivea pe zare, și atunci cînd etiopianul nopții da dosul a fugă. Și, lăsîndu-și vitele să pască în voia lor, șezu jos pe o blană albă pe care o așternuse pe pămînt, și își luă naiul, izvor de beție.

Și iacătă că dintrodată cei doi cerbi-mistreți, călăuziți de miros, se iviră mugind aidoma norilor încărcați cu tunete, în luminișul în care se afla Iasmin. Iar crăișorul cel cu dulce privire îi întîmpină cu sunetele naiului său, și îi țintui sub vraja cîntecului. Pe urmă, încetișor, se ridică și ieși din codru, însoțit de cele două dihănii înfricoșătoare, unul de-a dreapta și celălalt de-a stînga lui, și urmat de toată turma. Și ajunse astfel sub ferestrele

regelui Akbar. Și toată lumea îl văzu și rămase înmărmurită.

Și beizadea Iasmin îi făcu să intre într-o cușcă de fier pe cei doi cerbi-mistreți și îi dărui tatălui Migdalei, ca pe-o închinare datorată. Iar regele, de la isprava aceasta, rămase peste poate de uluit, și își trase mîna de la osîndirea acelui leu al vitejilor.

Ci frații îndrăgostitei Migdala nu vroiră nicicum să se lepede de ura lor, și, ca să n-o lase pe sora lor să se împreune cu flăcăul, ticluiră s-o mărite, împotriva voinței ei, cu vărul lor, fiul unchiului cel afurisit. Că își ziceau : „Trebuie să legăm piciorul nebuniei cu frînghia tare a căsătoriei. Și-atunci are să-și uite de dragostea ei zmintită.“ Și întocmiră fără de zăbavă alaiul de nuntă, și porunciră să vină cîntăreții și cîntărețele, și clarinetele și dairalele.

Și, pe cînd acei asupritori vegheau la pregătirile acelei căsătorii împilate, deznădăjduita de Migdala, îmbrăcată fără voia ei în rochii strălucite și în odoare de aur și de mărgăritare, care vesteau o nouă măritată, ședea pe un pat de falä acoperit bogat cu perdele dichisite cu ciucuri de aur, asemenea unei flori pe un copăcel, da cu mîhnirea și cu mohorîrea lîngă ea, cu pecetea muției pe buze, tăcută ca un crin, nemișcată ca o idoliță. Și, la înfățișare ca o tînără moartă, da ținută în mîna celor vii, inima-i se zbătea precum cocoșul căruia i se taie gîtul, sufletu-i era îmbrăcat într-o haină de asfințit, pieptu-i era sfîșiat de unghia durerii, iar mintea-i clocotind cugeta cu ochi negri la corbul de lut ce-avea să ajungă tovarășul ei de pat. Și se afla pe vîrful muntelui Kaf al durerii.

Ci iată că beizadea Iasmin, poftit cu celelalte slugi la nunta stăpînei sale, îi dete, numai cu o încrucișare a privirilor lor, o nădejde dezlegătoare din jbilțurile jalei. Căci cine nu știe că, numai cu o privire, îndrăgostiții pot să-și spună un potop de lucruri despre care nimănuia nu-i dă nici prin gînd ?

Încît, cînd veni noaptea, şi cînd domniţa Migdala fu dusă, ca tînără soţie, în odaia de nuntă, numai atunci soarta îşi arătă chipu-i fericit dinaintea celor doi îndrăgostiţi, şi le înviora inima cu cele opt miresme ale sale. Şi preafrumoasa Migdala, prilejuindu-se de singurătatea ce-i fusese lăsată în odaia aceea în care avea să vină vărul ei, ieşi fără de zarvă, îmbrăcată în hainele-i de aur, şi îşi luă zborul înspre Iasmin mult norocitul. Şi cei doi îndrăgostiţi binecuvîntaţi se luară de mînă şi, mai uşori ca adierea cea înrourată, pieriră şi se topiră precum camforul.

Şi de-atunci nimeni nu putu să le mai dea de urmă, şi nimeni nu mai auzi nimic despre ei ori despre locul în care se aciuiseră. Căci, pe pămînt, numai puţini dintre fiii oamenilor sînt vrednici de fericire, de-a urma drumul care duce la fericire şi de-a ajunge la casa în care se ascunde fericirea.

Or, slavă pururea şi preamărire sporită Atoatedătătorului, Stăpînul bucuriei, al înţelepciunii şi al fericirii. Amin !

ÎNCHEIERE

Iar Şeherezada, după ce istorisi astfel povestea adăugă :

— Şi-aceasta este, o, preafericitule rege, dulcea poveste a crăişorului Iasmin şi a domniţei Migdala. Şi am istorisit-o aşa cum mi s-a povestit şi mie ! Ci Allah este mai ştiutor !

Pe urmă tăcu.

Atunci regele Şahriar grăi :

— O, Şeherezada, ce frumoasă poveste ! Oh, ce minunată ! M-ai dăscălit, o, preaînvăţato şi dulce povestaşo, şi m-ai făcut să văd întîmplările ce se petrec cu alţii şi nu cu mine, şi să cumpănesc cu luare-aminte vorbele regilor şi ale noroadelor de demult, şi lucrurile osebite sau uimitoare sau măcar numai vrednice de chibzuit cîte li s-au întîmplat. Şi, într-adevăr, iată că, tot ascultîndu-te de-a lungul acestor o mie şi una de nopţi, ies cu un suflet adînc schimbat, şi voios, şi îmbibat de fericirea de a trăi. Încît, slavă aceluia carele ţi-a hărăzit, o, fiică binecuvîntată a vizirului meu, atîtea haruri alese, şi ţi-a înmiresmat gura, şi-a pus harul graiului pe limba ta, şi înţelepciunea sub fruntea ta !

Iar micuţa Doniazada se ridică dintr-odată de pe chilimul pe care sta ghemuită, şi se repezi în braţele surorii ei, şi strigă :

— O, Şeherezada, sora mea, ce dulci sînt cuvintele tale, şi ce

vrăjitoare, și desfătătoare, și pilduitoare, și tulburătoare, și miezoase în prospețimea lor! Oh, ce frumoase sînt vorbele tale, sora mea!

Iar Șeherezada se aplecă înspre sora sa și, sărutînd-o, îi strecură la ureche cîteva cuvinte pe care numai ea le auzi. Și copila pieri numaidecît, precum camforul.

Iar Șeherezada rămase singură, cîteva clipe, cu regele Șahriar. Și, cum el se pregătea, pînă peste poate de mulțumit, s-o ia în brațe pe minunata lui soție, iată că perdelele se deteră la o parte și Doniazada se ivi iarăși, urmată de o doică ce ținea doi gemeni la pieptul ei, pe cînd un al treilea copil venea de-a bușilea în urmă-i.

Iar Șeherezada se întoarse zîmbind înspre regele Șahriar, și rîndui dinaintea lui pe cei trei micuți, după ce îi strînse la piept, și, cu ochii luminați de lacrimi, îi spuse:

— O, *rege ai vremilor*, iată cei trei copii pe care, în acești trei ani, ți i-a hărăzit Atoatedătătorul, prin mijlocirea mea.

Și, pe cînd regele Șahriar, pătruns de o bucurie de negrăit, și mișcat pînă în străfundurile sale, își săruta copiii, Șeherezada urmă:

— Fiul tău cel mare are acum doi ani împliniți, iar cei doi gemeni nu mai au mult pînă să împlinească un an — depărteze Allah de la tustrei deochiul!

Și adăugă:

— Îți aduci aminte, o, rege al vremilor, că am fost suferindă vreo douăzeci de zile, între cea de a șase sute șaptezeci și noua și cea de a șaptea sută noapte. Or, chiar atunci i-am născut pe cei doi gemeni, a căror venire pe lume m-a muncit mai mult decît cea a fratelui lor mai mare, cu un an înainte. Întrucît atît de puțin am fost supărată de nașterea dintîi încît am putut, fără cazně, să-ți spun mai departe povestea pe care ți-o povesteam pe atunci, a Preaînvățatei Simpatia.

Și, după ce spuse acestea, tăcu.

Iar regele Șahriar, care era tulburat pînă peste fire, își plimba privirile de la mamă la copiii săi, și de la copii la mamă, și nu izbutea să ajungă a rosti o vorbă măcar.

Atunci tînăra Doniazada, după ce sărută copiii pentru a nu știu cîta oară, se întoarse înspre regele Șahriar și îi spuse :

— Și-acuma, o, rege al vremilor, ai să pui să se taie capul surorii mele, Șeherezada, mama copiilor tăi, și să-i lași astfel orfani de mama lor pe cei trei regi micuți pe care nici o femeie *nu ar putea să-i iubească și să-i îngrijească cu inima unei mame?*

Și regele Șahriar, între două oftări, îi spuse Doniazadei :

— Taci, o, copilo, și stai cuminte.

Pe urmă, izbutind să-și stăpînească întru cîtva tulburarea, se întoarse înspre Șeherezada și îi spuse :

— O, Șeherezada, pe Domnul milei și al îndurării ! tu răzbătusei în inima mea încă înainte de venirea copiilor noștri. Întrucît ai știut să mă birui prin harurile cu care te-a împodobit Zămislitorul tău ; și te-am îndrăgit în mintea mea, pentru că am găsit în tine o femeie curată, cucernică, neprihănită, dulce, neînstare de nici o viclenie, neîntinată din toate privințele, născocitoare isteață, gureșe, tăcută, zîmbitoare și înțeleaptă. Oh ! Allah să te binecuvînteze, și să binecuvînteze și pe tatăl tău, și pe mama ta și obîrșia ta !

— Și adăugă :

— O, Șeherezada, noaptea aceasta, care este cea de-a o mie și una, socotind din clipa cînd te-am văzut întîia oară, este pentru noi o noapte mai albă decît fața zilei.

Și, spunînd acestea, se ridică și o sărută pe creștet.

Iar Șeherezada luă atunci mîna regelui, soțul ei, și și-o duse la buze, la inimă și la frunte, și spuse :

— O, rege al vremilor, mă rog ție să-l chemi pe vizirul tău cel bătrîn, ca să i se liniștească inima în privința mea și să se bucure și el de noaptea noastră binecuvîntată.

Iar regele Șahriar trimise numaidecît după vizirul său care,

încredințat că aceasta era noaptea cea neagră scrisă la triștea fiicei sale, veni, sub braț cu giulgiul menit Șeherezadei. Iar regele Șahriar se ridică în cinstea lui, îl sărută între ochi, și îi zise:

— O, părinte al Șeherezadei, o, vizire născător de binecuvîntări, iată că Allah a izvodit-o pe fiica ta pentru mîntuirea norodului meu; și, prin mijlocirea ei, a făcut să intre căința în inima mea.

Și părintele Șeherezadei fu atîta de răscolit de bucurie, văzînd și auzind acestea, încît căzu leșinat. Și se înghesuiră împrejurul lui, și îl stropiră cu apă de trandafiri, și îl ajutară să-și vină în fire. Iar Șeherezada și Doniazada săriră să-i sărute mîna. Iar el le binecuvîntă. Și petrecură împreună o noapte luminată de bucurie și potopită de fericire.

Iar regele Șahriar se grăbi să trimită soli sprinteni să-l cheme pe fratele său Șahzaman, regele de la Samarkand Al-Ajam. Iar regele Șahzaman răspunse cu ascultare și cu supunere, și grăbi să se ducă la fratele său mai mare, care îi ieși în întîmpinare, în fruntea unui alai împărătesc, în mijlocul întregei cetăți împodobite și gătite, pe cînd în sukuri și pe ulițe se ardeau tămîie, camfor tare, aloe, mosc indienesc, nard și chihlimbar cenușiu, pe cînd locuitorii își zugrăveau proaspăt mîinile cu hennea și fața cu șofran, și pe cînd dairalele, naiurile, clarinetele, fluierele, tîmpinele și țimbalele făceau văzduhul să răsune ca în zilele de mare sărbătoare.

Și, după îmbrățișările bucuroase ale revederii, și pe cînd petrecerile și ospețele se dedeau peste tot pe cheltuiala vistieriei, regele Șahriar îi luă deoparte pe fratele său Șahzaman, și îi istorisi tot ce i se întîmplase, de-a lungul celor trei ani, cu Șeherezada, fata vizirului. Și îi spuse, pe scurt, tot ce învățase de la ea, și cîte pilde, cîte povești frumoase, cîte istorii, cîte parimii, cîte cronici, cîte pozne, cîte snoave, cîte pățanii răpitoare, cîte minunății, cîte stihuri și cîte cîntece auzise. Și îi spuse despre frumusețea ei, despre înțelepciunea, despre harul ei de povestitoare,

despre deșteptăciunea, despre neprihana, despre mila, despre dulceața, despre cinstea, despre isteciunea, despre sfiiciunea și despre toate darurile trupului și ale minții cu cîte o împodobise Zămislitorul ei. Și adăugă :

— Și-acuma ea este soția mea legiuită, și mama copiilor mei. Și-așa !

Iar regele Șahzaman se minună cu minunare mare și rămase uimit pînă peste marginile uimirii. Pe urmă îi spuse regelui Șahriar :

— O, fratele meu, dacă-i așa, vreau și eu să mă însor. Și am s-o iau de soție pe sora Șeherezadei, micuța aceea pe care nu știu cum o cheamă. Și vom fi astfel doi frați de-un sînge căsătoriți cu două surori de-un sînge.

Pe urmă adăugă :

— Și în felul acesta, avînd de aci înainte două soții de credință și cinstite, ne vom uita jitania de odinioară. Întrucît, în ceea ce privește acea năpastă de demult, ea m-a lovit mai întîi pe mine ; apoi, din pricina mea, te-a lovit și pe tine la rîndu-ți. Și, dacă nu ți-aș fi dezvăluit nenorocirea mea, nici tu nu ai fi știut nimic despre a ta. Vai, o, fratele meu, de-a lungul acestor trei ani din urmă, starea mea a fost o stare tare rea. N-am putut să mai mă bucur cu adevărat de nici o iubire. Și, după pilda ta, în fiecare noapte luam cîte o fată fecioară, iar dimineața puneam să fie omorîtă, spre-a face să ispășească neamul muieresc prăpădul care ne lovise pe amîndoi. Ci acuma vreau să-ți urmez pilda pe care tot tu mi-o dai, și să mă însor cu cea de a doua fată a vizirului tău.

Cînd auzi vorbele fratelui său, regele Șahriar se înfioră de bucurie, și se ridică pe clipă pe dată, și se duse la soția sa Șeherezada, și îi povesti ceea ce se rostise între el și fratele său. Și îi dete astfel de știre că regele Șahzaman se logodește din inimă cu sora ei Doniazada.

Iar Șeherezada răspunse :

— O, rege al vremurilor, ne dăm învoiala, da numai dacă

fratele tău, regele Șahzaman, primește să locuiască de aci înainte cu noi. Întrucît eu n-aș putea să mă despart, fie și măcar pentru un ceas, de surioara mea. Eu am crescut-o ; și nici ea nu poate să mă lase, cum nici eu nu pot s-o las. Așa că dacă fratele tău primește această învoială, sora mea, din chiar clipa aceasta, este roaba lui. Altminteri, o păstrăm.

Atunci regele Șahriar se duse la fratele său, ducîndu-i răspunsul Șeherezadei. Iar regele de la Samarkand strigă :

— Pe Allah ! o, fratele meu, chiar acesta era și gîndul meu. Întrucît nici eu nu aș mai putea să mă despart de tine, nici măcar pentru un ceas ! Cît despre scaunul de domnie de la Samarkand, Allah are să găsească și are să trimită acolo pe cine-o vrea el. Că, din partea mea, nu vreau să mai domnesc pe-acolo, și nu mă mai duc de aici.

Auzind vorbele acestea, regele Șahriar nu mai avu margini la bucuria lui, și răspunse :

— Iacătă ce-mi doream ! Preamărit fie Allah, o, fratele meu, carele într-un sfîrșit ne-a adunat iar, după lunga despărțire !

Și, atunci pe loc trimiseră după cadiu și după martori. Și fu întocmit senetul de căsătorie dintre regele Șahzaman și Doniazada, sora Șeherezadei. Și cei doi frați se însurară astfel cu cele două surori.

Și-atunci petrecerile și luminațiile ajunseră pînă peste poate și, vreme de patruzeci de zile și patruzeci de nopți, tot orașul mîncă și bău și se veseli pe cheltuiala vistieriei.

Cît despre cei doi frați și cele două surori, apoi ei intrară la hammam și se scăldară în apă de trandafiri, și în apă de flori de salcie mirositoare, și în apă înmiresmată cu mosc, și se arse la picioarele lor lemn de odagaci și de aloe.

Iar Șeherezada o pieptănă și îi împleti cosițele tinerei sale surori, și o împistri cu mărgăritare. Pe urmă o îmbrăcă într-o rochie de șahmară de demult, de pe vremile lui Khosroe, țesută cu serasir de aur roșu, și dichisită, tot în țesătura ei, cu chindiseli

care întruchipau, în culorile lor fireşti, dihănii bete și păsări aiurite. Şi îi puse la gît un gherdan ca din basme. Şi Doniazada se făcu astfel, sub degetele surorii sale, mai frumoasă decît a fost vreodată soția lui Iskandar cel cu Două Coarne.

Încît, cînd cei doi regi ieșiră din hammam și cînd șezură în jețurile lor domnești, alaiul miresei, alcătuit din soțiile emirilor și ale dregătorilor, se rîndui în două șiruri nemișcate, unul la dreapta și celălalt la stînga celor două jețuri. Iar cele două surori își făcură intrarea, sprijinindu-se una pe alta, asemenea cu două lune într-o noapte cu lună plină.

Atunci veniră înaintea lor hanîmele cele mai de neam dintre hanîmele de față. Şi o luară pe Doniazada de mînă, și după ce îi scoaseră hainele pe care le purta, o îmbrăcară într-o rochie de tulpan, albastră ca marea, de răpea mințile. Şi fu asemenea zugrăvirii pe care i-a făcut-o poetul în stihurile acestea :

În rochia-i albastră se ivește,
Strălucitoare, fără de cusur,
Încît ai crede că s-a rupt deodată
Din ceruri o bucată de azur.

Mari, ochii ei sînt săbii zugrăvite ;
Sub pleoape-i ard lumini vrăjitorești ;
Ştiubei de miere-s buzele-i ca focul ;
Obrajii-i strat de trandafiri domnești ;
Făptura-i toată e-o minune vie,
Ca un boboc curat de iasomie.

Văzîndu-i boiul ca un fir subțire
Şi șoldurile mari legănătoare,
Ai zice că-i tulpina unui bambus
În vîrful unei dune mișcătoare.

Iar regele Şahzaman, soțul ei, se ridică și coborî s-o vadă, el cel dintîi. Şi, după ce se minună de ea, îmbrăcată așa, se sui iarăși

în jețul său. Și acesta fu semnul schimbării rochiei. Iar Șeherezada, ajutată de hanîmele din alai, o îmbrăcă pe sora sa într-o rochie de mătase caisă. Pe urmă o sărută și o puse să treacă dinaintea jețului soțului ei. Și astfel, mai fermecătoare decît în cea dintîi rochie, era aidoma cu cea pe care a zugrăvit-o poetul :

De-ar fi vreodată cumva să răsară
În toiul unei nopți de iarnă grea
Lumina blîndă-a unei luni de vară —
N-ar străluci precum ivirea ta.

Cosițele ce le-mpletești la tîmple
Și pletele din părul tău de smoală
Par că vestesc furtuni ce-au să se-ntîmple,
Și-atuncea strig cuprins de amețeală :

„Tu-ntuneci zorii zilei totdeauna
Cu-aripa nopții !“ Ci răspunsul vine :
„Ba nicidecum ! Ba nicidecum ! Vezi bine :
E doar un nor care ascunde luna“

Iar regele Șahzaman coborî să se uite la Doniazada, proaspăta mireasă, și se minună privind-o din toate părțile. Și, după ce se bucură astfel el cel dintîi de vederea frumuseții sale, se urcă să șadă iarăși alături de fratele său Șahriar. Iar Șeherezada, după ce o sărută pe surioara sa, îi scoase rochia de caisă, și o îmbrăcă într-o fermenea de catifea vișinie, și o făcu astfel să semene cu ceea ce a spus poetul despre ea, în două strofe :

O, tu cea numai nuri și gingășie,
Te legăni fericită și ușoară,
În fermeneaua ta cea vișinie,
Ca o gazelă-n pajiștea-fecioară ;
Iar pleoapele cînd le ridici sfîșie
Cu negrele-ți săgeți ce ne omoară.

Tu, stea a frumuseții, cînd răsari
Se-aprind de slavă cerul și pămîntul.
Plecarea ta așterne umbre mari
Și lumea-ntreagă-i neagră ca mormîntul.

Și iarăși Șeherezada și hanîmele de fală o puseră pe mireasă să facă, încet și cu pași măsurați, înconjurul sălii. Și, după ce Șahzaman o privi mult și se minună de ea, sora mai mare o îmbrăcă într-o rochie de matasă nărîmzie, dungată cu zugrăveli de sus pînă jos. Și o sărută și o strînse la pieptul ei. Iar Doniazada fu întocmai cea despre care poetul a spus :

Ea se ivește ca o lună plină
În noaptea liniștită și senină,
Iar dulcea ei privire vrăjitoare
Ne luminează drumul ca un soare.

Ci de m-apropiu ca să mă-ncălzesc,
La focul care-n ochii-i și-are vatra,
Mă-mping departe două străji cu lănci :
Năpraznicii ei sîni vîrtoși ca piatra.

Iar Șeherezada o plimbă, cu pași agale, pe dinaintea celor doi regi și pe dinaintea tuturor oaspetelor. Iar mirele veni să se uite la ea de aproape, și-apoi se întoarse în jețul său, vrăjit. Iar Șeherezada o sărută îndelung, îi schimbă hainele și îi puse o rochie de mosul, chindisită cu zarafir și presărată cu mărgăritare. Și îi rîndui frumos cutele rochiei, și îi încinse fruntea cu o cunună ușoară în care fulgerau smaraldele. Iar Doniazada, ramura aceea de ban, camforata aceea, făcu înconjurul sălii, sprijinită de sora sa scumpă. Și fu o descîntare. Iar poetul n-a mințit deloc cînd a spus despre ea :

Nici frunza verde care înfășoară
Floarea de foc a rodiei nu este
Fermecătoare-atîta cît aceste
Veșminte verzi ce le porți tu, fecioară !

Și te întreb, vroind să știu anume :
„Cum se numește haina de pe tine ?“
Iar tu-mi răspunzi cu vorbe moi și line :
„Este cămașa mea, nu are nume,“

Strig dar : „O, vrăjitoarea ta cămașă,
Ce ne răpește inimă și minte,
Am s-o numesc de-acuma înainte :
Cămașa-cea-de-inimi-ucigașă !“

Pe urmă Șeherezada o luă pe sora sa pe după mijloc și porni încetișor cu ea, printre cele două șiruri de oaspete și pe dinaintea celor doi regi, înspre iatacurile din sarai. Și o dezbrăcă și o culcă și îi dete sfaturile care erau de dat. Pe urmă o sărută plîngînd, întrucît atunci era întîia dată cînd se despărțea de ea pentru o noapte. Iar Doniazada plînse și ea la fel, sărutînd-o întruna pe sora ei. Ci, cum urma să se vadă iarăși a doua zi, își potoliră durerea, iar Șeherezada plecă la iatacurile sale.

Și noaptea aceea fu, ca bucurie, ca fericire și ca albeață, pentru cei doi frați și pentru cele două surori, un adaus la cele o mie și una de nopți. Și ea rămase ca început al unor vremuri noi pentru supușii regelui Șahriar.

Iar în dimineața acelei nopți binecuvîntate, și cînd cei doi frați, la ieșirea de la hammam, se întîlniră iarăși cu cele două surori preafericite, și cînd astfel tuspatru se găsiră iarăși laolaltă, vizirul, tatăl Șeherezadei și al Doniazadei, ceru îngăduința să intre, și fu poftit numaidecît. Iar ei se ridicară amîndoi în cinstea lui ; iar cele două fete ale sale veniră să-i sărute mîna. Iar el le ură viață lungă ginerilor săi, și le ceru poruncile pentru ziua aceea.

Ci ei îi spuseră :

— O, părinte al nostru, am vrea ca de aci înainte tu să ai numai de dat porunci și niciodată de primit. Drept aceea, ne-am înțeles amîndoi să te căftănim rege la Samarkand Al-Ajam.

Iar Șahzaman spuse :

— Da, întrucît eu m-am lepădat de domnie.

Iar Șahriar îi spuse fratelui său :

— Ci numai cu învoiala, o, fratele meu, ca tu să mă ajuți, la treburile împărăției mele, primind să împarți cu mine domnia, eu ocîrmuind o zi, iar tu în cealaltă zi, fiecare pe rînd.

Și Șahzaman îi dete fratelui său răspunsul cuvenit, rostind :

— Ascult și mă supun !

Atunci cele două surori se aruncară la gîtul vizirului, care le sărută, și îi sărută pe cei trei copii ai Șeherezadei, și își luă de la toți bun-rămasuri înduioșate. Pe urmă plecă înspre împărăția lui, în fruntea unui saltanat împărătesc. Și Allah îi scrise bună pace, și îl ajută să ajungă fără de supărare la Samarcand Al Ajam. Iar locuitorii Samarcandului se bucurară de venirea lui. Iar el domni peste ei cu toată dreptatea, și ajunse un rege mare printre regi. Și-așa cu el.

Ci în ceea ce îl privește pe regele Șahriar, apoi acesta se grăbi să-i cheme la el pe diecii cei mai îndemînatici din țările musulmane, și pe letopiseții cei mai vestiți, și le dete poruncă să scrie tot ce i se întîmplase cu soția sa Șeherezada, de la început pînă la sfîrșit, fără a sări peste nici un amănunt.

Iar ei se așternură pe treabă, și scriseră în felul acesta, cu litere de aur, treizeci de tomuri, nici unul mai mult, nici unul mai puțin. Și deteră nume acestui șir de minuni și de giuvaieruri : *Cartea Celor O Mie Și Una De Nopți.*

Pe urmă, la porunca regelui Șahriar, făcură de pe ea o mulțime de còpii credincioase, pe care le împrăștiară în cele patru unghiuri ale împărăției spre a sluji de învățătură din neam în neam.

Cît despre manuscriptul dintîi, pe acela îl puseră în dulapul de aur al domniei, sub paza vizirului vistiernic.

Iar regele Șahriar și soția lui, regina Șeherezada, mult-norocita aceea, și regele Șahzaman cu soția lui Doniazada, ferme-

cătoarea aceea, și cei trei regi micuți, copiii Șeherezadei, trăiră în huzururi și în fericiri și în bucurii, vreme de ani și ani, cu fiecare zi mai minunată decît cea de dinaintea ei, și cu nopți mai albe decît fața zilelor, pînă la venirea celei Despărțitoare de cei dragi, Năruitoarea palatelor și Ziditoarea de morminte, Neînduplecata și Neabătuta !

Și acestea-s poveștile minunate, numite *O Mie Și Una De Nopți* cu toate cîte sînt în ele lucruri nemaipomenite, învățături, minunății, giuvaeruri, minuni și frumuseți.

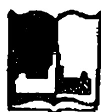
Ci Allah este mai știutor. Și numai el poate să osebească dintre toate ceea ce este adevărat și ceea ce nu este adevărat. Că el este Atoateștiutor !

OR, MĂRIRE ȘI SLAVĂ, PÎNĂ LA SFÎRȘITUL VREMURILOR, ACELUIA CARELE RĂMÎNE NEATINS ÎN VEȘNICIA SA, CARELE SCHIMBĂ DUPĂ BUNA SA VOIE ÎNTÎMPLĂRILE, ȘI CARELE NU CUNOAȘTE SCHIMBARE, STĂPÎNUL VĂZUTELOR ȘI NEVĂZUTELOR, SINGURUL VIU ! ȘI RUGĂCIUNEA ȘI PACEA ȘI CELE MAI ALESE BINECUVÎNTĂRI FIE ASUPRA ALESULUI DOMNULUI CEL MAI PRESUS DE TOATE AL CELOR DOUĂ LUMI, STĂPÎNUL NOSTRU MOHAMMED, SULTANUL TRIMIȘILOR, GIUVAERUL LUMILOR ! LA EL ESTE NĂDEJDEA NOASTRĂ ÎNTR-UN FERICIT ȘI PREAFERICIT SFÎRȘIT !

CUPRINSUL

Lector : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar 29.VII.1976. Tiraj 113 110. Broșate 88 000+20 000 continuare tiraj. Legate ½ 5000. Coli ed. 16,63. Coli tipar 11,75.

Comanda nr. 60 310
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii",
București — Piața Scînteii nr. 1,
Republica Socialistă România

o mie și una de nopți

Lei 8

editura minerva